

کالج پروژه

www.collegeprozheh.ir

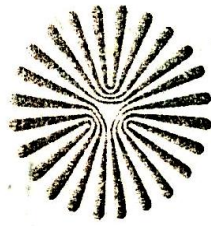
دانلود پروژه های دانشگاهی

بانک موضوعات پایان نامه

دانلود مقالات انگلیسی با ترجمه فارسی

آموزش نگارش پایان نامه ، مقاله ، پروپوزال

دانلود جزوه و نمونه سوالات استخدامی

دانشگاه پیام نور
مرکز رضوان شهر صدوق یزد

پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان

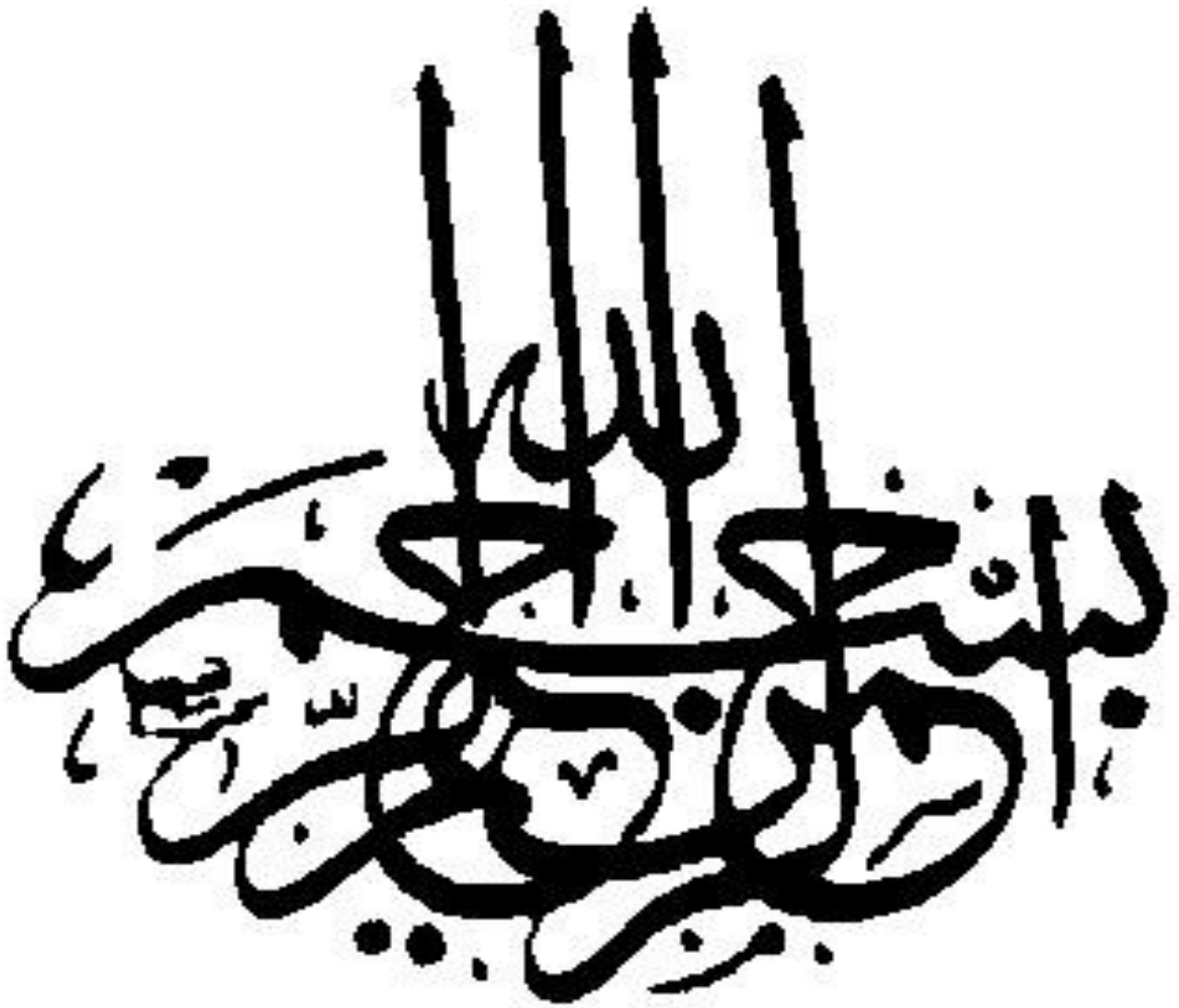
ارایه الگوی بهینه مدیریت شهری
(مطالعه موردی: شهر جیرفت)

استاد راهنما:
دکتر کرامت الله زیاری

استاد مشاور:
دکتر محمود قدیری

گردآورنده:
حمید بدویی دلفارد

دی ماه ۱۳۸۸

خداوندا:

باران فضل و احسانت را بر کویرستان نادانی من ببار --
دست امیدم را بگیر و گوش اجابت را به نیایشهایم بسپار
که تو کرامت محضی و بخشش و مهربانی شایسته توست
سپاس بیکران تو را که در این مهم مرا یاری نمودی.....

با یاد مادرم:

«که اولین درس انسان دوستی را، او به من آموخت
و با رفتنش، شور و شوق زندگیم را با خود برد».

تقدیم:

به تکیه گاه استوار زندگیم، مهربان پدر، به آرامش بخش
وجودم، خواهر و برادرانم.

تشکر و قدردانی

به نام آن که جان را فکرت آموخت چراغ دل به نور جان برافروخت.
سپاس و ستایش خداوند متعال که توفیق عنایت فرمود تا قدمی هر چند کوچک در راه
سترک علم و دانش بردارم.

در ابتدا لازم می دانم از کلیه افرادی که به هر نحوی در به نتیجه رسیدن این پژوهش
همکاری داشته اند تشکر نموده و از خداوند بزرگ برایشان آرزوی توفیق روزافزون نمایم.

از راهنمائیهای بی دریغ و عالمانه استاد ارجمند جناب آقای دکتر کرامت الله زیاری که در
دوره تحصیلات کارشناسی ارشد و تمام طول مدت تحقیق مرا یاری نمودند از صمیم قلب
تشکر و قدردانی می نمایم.

از جناب آقای دکتر محمود قدیری که مشاوره این پایان نامه را قبول نموده اند نهایت امتنان
و سپاسگزاری را دارم.

از فرد- فرد اساتید گروه دانشگاه پیام نور رضوانشهر یزد آقایان دکتر کرامت الله زیاری،
دکتر حسن حکمت نیا، دکتر محمود قدیری، دکتر صفر قائد رحمتی (استاد محترم
دانشگاه یزد) و بالاخص استاد و دوست، دوست داشتینم جناب آقای دکتر میر نجف
موسوی که الحق، هم مشاور تحصیلی و هم مشاور زندگیم، که همواره صفات نیکوی این
عزیز بیادم خواهد ماند، نهایت تقدیر و تشکر را دارم.

از آقایان مهندس حمید احمدی مسئول محترم وقت حراست دانشگاه پیام نور استان یزد،
مهندس محمود معنصری شهردار جیرفت، مهندس مهدی بدویی، محمدامین کامرانی،
مهندس حمید سالخورده کارشناس استانداری کرمان، مهندس احمد کمالی مسئول دفتر
فنی فرمانداری جیرفت، منصور نعمتی، خانم انصاری کارشناس گروه جغرافیا دانشگاه پیام
نور، خانم مطهره فاریابی کارشناس دانشگاه آزاد جیرفت، و از همکلاسی های دوره
کارشناسی ارشد آقایان جواد ابراهیمی، یونس ابراهیمی و خانمها مرتضوی، تیز مغز، ذبیحی،
فضلی، پیرمردیان و صمیمی نهایت قدردانی را می نمایم.

فهرست مطالب

چکیده

فصل اول: کلیات تحقیق

۱	۱-۱- مقدمه
۳	۲-۱- تعریف مسئله
۵	۳-۱- سوالهای تحقیق
۵	۴-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق
۶	۵-۱- اهداف تحقیق
۷	۶-۱- پیشینه تحقیق
۱۰	۷-۱- فرضیات تحقیق
۹	۸-۱- روش تحقیق
۱۱	۱-۸-۱- تعاریف عملیاتی
۱۶	۲-۸-۱- روش گردآوری اطلاعات
۱۶	۳-۸-۱- جامعه آماری و حجم نمونه
۱۷	۴-۸-۱- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل دوم: مبانی و چارچوب نظری تحقیق

۱۹	۱-۲- تعاریف و مفاهیم
۱۹	۱-۱-۲- شهر
۲۲	۲-۱-۲- مفهوم مدیریت
۲۳	۳-۱-۲- مفهوم مدیریت شهری
۲۵	۲-۲- اهداف مدیریت شهری و شهرداریها
۲۴	۳-۲- وظایف مدیریت شهری

- ۲۷ ۴-۲ ساختار تشکیلاتی مدیریت شهری
- ۲۸ ۵-۲ ارتباط برنامه ریزی شهری، مدیریت شهری، حکومت
- ۲۹ ۶-۲ مدیریت شهری در کشورهای توسعه یافته
- ۳۱ ۷-۲ مدیریت شهری در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه
- ۳۲ ۸-۲ چالشهای مدیریت شهری
- ۳۵ ۹-۲ مدیریت شهری در ایران
- ۳۵ ۱-۹-۲ مدیریت شهری در ایران - قبل از انقلاب اسلامی
- ۳۸ ۲-۹-۲ مدیریت شهری در ایران - بعد از انقلاب اسلامی
- ۴۴ ۱۰-۲ مقایسه سیستم مدیریت شهری در ایران و غرب
- ۴۸ ۱۱-۲ شورای شهرالگوی نوین مدیریت شهری در ایران
- ۵۱ ۱۲-۲ جمع بندی و ترسیم چارچوب نظری تحقیق
- فصل سوم: یافته‌های تحقیق: ساختار مدیریت شهری جیرفت**
- ۵۵ ۱-۳ معرفی اجمالی شهر جیرفت
- ۵۵ ۱-۱-۳ موقعیت جغرافیائی و سیر تحول شهر جیرفت
- ۶۰ ۲-۱-۳ ویژگیهای طبیعی شهر جیرفت
- ۶۱ ۳-۱-۳ بررسی تحولات جمعیتی شهر جیرفت
- ۶۳ ۴-۱-۳ تحولات اقتصادی شهر جیرفت
- ۶۵ ۲-۳ ساختار شهرداری جیرفت
- ۶۵ ۱-۲-۳ تاسیس شهرداری جیرفت
- ۶۶ ۲-۲-۳ ساختار تشکیلاتی شهرداری جیرفت در وضعیت فعلی
- ۶۹ ۳-۲-۳ بررسی مغایرتهای سازمان تفصیلی مصوب وزارت کشور با ساختار پرسنلی موجود
- ۷۰ ۴-۲-۳ ساختار پرسنلی شهرداری جیرفت

- ۷۲ ۳-۲-۴-۱- تجزیه و تحلیل نیروی انسانی شهرداری بر اساس وضعیت استخدامی
- ۷۳ ۳-۲-۴-۲- میزان مطابقت پست های سازمانی با رشته های تحصیلی کارکنان
- ۷۴ ۳-۲-۵- ساختار و میزان تحصیلات اعضای شورای اسلامی شهر
- ۷۶ ۳-۲-۶- امکانات فنی و ماشین آلات شهرداری جیرفت
- ۷۶ ۳-۲-۷- مدیریت مالی شهرداری جیرفت
- ۷۸ ۳-۲-۷-۱- دسته بندی درآمدهای شهرداری جیرفت
- ۷۹ ۳-۲-۷-۲- بررسی درآمدهای شهرداری جیرفت
- ۸۰ ۳-۲-۷-۳- تجزیه و تحلیل درآمدهای شهرداری جیرفت
- ۸۲ ۳-۲-۸- هزینه های شهرداری جیرفت
- ۸۳ ۳-۲-۸-۱- تجزیه و تحلیل هزینه های جاری و عمرانی شهرداری جیرفت
- ۸۵ ۳-۲-۸-۲- بررسی هزینه های اداری شهرداری جیرفت
- ۸۷ ۳-۲-۸-۳- نتیجه گیری از هزینه های شهرداری جیرفت
- ۸۹ ۳-۲-۹- حیطه وظایف شهرداری جیرفت
- ۹۳ ۳-۲-۹-۱- محدودیت وظایف و اختیارات شهرداری
- ۹۴ ۳-۲-۹-۲- عدم وجود ضمانت اجرایی برای وظایف محوله در بعضی امور
- ۹۴ ۳-۲-۹-۳- تداخل مدیریتی
- ۹۶ ۳-۲-۹-۴- خلاء قوانین ضروری برای مدیریت شهری
- ۹۷ ۳-۲-۹-۵- الگوی مدیریت شهری متفرق در جیرفت
- ۹۹ ۳-۲-۱۰- الگوی هماهنگی بین سازمانهای دخیل با شهرداری جیرفت
- ۱۰۰ ۳-۲-۱۰-۱- رابطه شهرداری و فرمانداری
- ۱۰۰ ۳-۲-۱۰-۲- عدم همکاری آموزش و پرورش با مدیریت شهری
- ۱۰۱ ۳-۲-۱۰-۳- عدم همکاری سازمان جهاد کشاورزی و ثبت اسناد با شهرداری

- ۱۰۴ ۳-۲-۱۰-۴- عدم همکاری شرکت برق منطقه ای با مدیریت شهری
- ۱۰۶ ۳-۲-۱۱- جمع بندی
- فصل چهارم: یافته‌های تحقیق: عملکرد مدیریت شهری جیرفت (پرسشنامه‌ها)
- ۱۰۹ ۴-۱- عملکرد شهرداری جیرفت از دیدگاه شهروندان
- ۱۰۹ ۴-۱-۱- خصوصیات جمعیت‌شناختی پاسخگویان
- ۱۰۸ ۴-۱-۱-۱- جنس پاسخگویان
- ۱۰۹ ۴-۱-۱-۲- سن پاسخگویان
- ۱۱۰ ۴-۱-۱-۳- میزان تحصیلات
- ۱۱۱ ۴-۱-۱-۴- گرایش تحصیلی
- ۱۱۱ ۴-۱-۱-۵- میزان درآمد
- ۱۱۲ ۴-۱-۱-۶- وضعیت مسکن
- ۱۱۳ ۴-۱-۱-۷- میزان شناخت شهروندان از مسئولان مدیریت شهری
- ۱۱۴ ۴-۱-۱-۸- درصد تمایل شهروندان به انواع مشارکت
- ۱۱۵ ۴-۱-۲- تحلیل عملکرد شهرداری جیرفت (از دیدگاه شهروندان)
- ۱۲۳ ۴-۲- عملکرد شهرداری جیرفت از دیدگاه کارشناسان
- ۱۲۳ ۴-۲-۱- خصوصیات جمعیت‌شناختی پاسخگویان
- ۱۲۳ ۴-۱-۱-۲- وضعیت جنسیت پاسخگویان
- ۱۲۴ ۴-۱-۲-۲- وضعیت سنی پاسخگویان
- ۱۲۵ ۴-۱-۲-۳- تحصیلات پاسخگویان
- ۱۲۵ ۴-۱-۲-۴- گرایش تحصیلی پاسخگویان
- ۱۲۶ ۴-۱-۲-۵- پست سازمانی پاسخگویان
- ۱۲۷ ۴-۱-۲-۶- سازمان مشغول به کار پاسخگویان

۱۲۸	۷-۱-۲-۴ درآمد ماهیانه پاسخگویان
۱۲۹	۸-۱-۲-۴ وضعیت مسکن پاسخگویان
۱۳۰	۲-۲-۴ تحلیل عملکرد شهرداری جیرفت (از دیدگاه کارشناسان و مسئولان)
۱۳۸	۳-۴ خلاصه دیدگاه شهروندان نسبت به عملکرد مدیریت شهری جیرفت
۱۳۹	۴-۴ خلاصه دیدگاه مسئولین و کارشناسان نسبت به عملکرد مدیریت شهری
	فصل پنجم: جمع‌بندی، آزمون فرضیه‌ها، نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات
۱۴۴	مقدمه
۱۴۴	۱-۵ جمع بندی و نتیجه‌گیری
۱۴۸	۲-۵ آزمون فرضیات
۱۴۸	۱-۲-۵ فرضیه اول
۱۵۰	۲-۲-۵ فرضیه دوم
۱۵۲	۳-۲-۵ فرضیه سوم
۱۵۴	۴-۲-۵ فرضیه چهارم
۱۵۶	۵-۲-۵ فرضیه پنجم
۱۵۸	۳-۵ پیشنهادات
۱۵۸	۱-۳-۵ تحلیل نقاط قوت - ضعف درونی و فرصت‌ها و تهدیدات
۱۶۱	۲-۳-۵ پیشنهادات سطح خرد
۱۶۱	۱-۲-۳-۵ مشکلات مؤثر در بروز ناکارآمدی مدیریت شهری
۱۶۲	۲-۲-۳-۵ علل افزایش هزینه‌های شهرداری
۱۶۲	۳-۲-۳-۵ علل کاهش درآمدهای شهرداری
۱۶۳	۴-۲-۳-۵ راهکارهای بهینه‌سازی مدیریت مالی شهرداری
۱۶۳	۱-۴-۲-۳-۵ راهکارهای اصلاحی در جهت کاهش هزینه‌های شهرداری

- ۱۶۴ - ۵-۳-۲-۵- راهکارهای رفع مشکلات واحد درآمدهای شهرداری
- ۱۶۵ - ۵-۳-۲-۶- پیشنهادات و راهکارهایی برای ساختار تشکیلاتی شهرداری
- ۱۶۷ - ۵-۳-۳-۳- پیشنهادات و راهکارهای سطح کلان
- ۱۶۷ - ۵-۳-۳-۱- اصلاح نظام مدیریت شهری
- ۱۶۸ - ۵-۳-۳-۲- ضرورت اصلاحات در شهرداری ها
- ۱۷۴ - ۵-۳-۳-۳- الزامات و ضرورت‌های لازم برای تحقق مدیریت واحد شهری
- ۱۷۴ - ۵-۳-۳-۴- افزایش اقتدار شهرداریها
- ۱۷۵ - ۵-۳-۳-۵- تغییر در منابع مالی شهرداری
- ۱۷۷ - ۵-۳-۳-۶- ایجاد ساختار دولت محلی برای نظام مدیریت شهری در کشور
- ۱۷۸ - ۵-۳-۳-۷- مفهوم مدیریت واحد شهری
- ۱۷۹ - ۵-۳-۳-۸- موانع تحقق مدیریت یکپارچه
- ۱۸۰ - ۵-۳-۳-۹- راهکارهای مدیریت یکپارچه شهری
- ۱۸۱ - ۵-۳-۳-۱۰- راهکارهای پیشنهادی برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری
- ۱۸۲ - ۵-۴- محدودیتها و تنگناها
- ۱۸۵ - ۵-۵- منابع و مآخذ
- ۱۹۳ - ضمائم

فهرست جداول

۲۶	جدول (۱-۲) وظایف شهرداریها شهرهای مهم جهان
۳۴	جدول (۲-۲) چالشهای مدیریت شهری
۴۳	جدول (۳-۲) مقایسه مدیریت شهری در سه دوره همراه با محاسن و معایب آنها
۴۸	جدول (۴-۲) مقایسه مدیریت شهری در ایران و کشور های توسعه یافته
۵۳	جدول (۱-۳) تقسیمات سیاسی اداری- شهر جیرفت
۶۰	جدول (۲-۳) مقایسه روند تغییرات خانوار شهر جیرفت طی سال های ۱۳۵۵-۸۵
۶۱	جدول (۳-۳) بررسی وضعیت سواد در شهر جیرفت
۶۲	جدول (۴-۳) تحولات شاغلین بخش کشاورزی شهر جیرفت طی سالهای ۱۳۷۵-۸۵
۶۲	جدول (۵-۳) تحولات شاغلین بخش صنعت شهر جیرفت طی سالهای ۱۳۷۵-۸۵
۶۳	جدول (۶-۳) تحولات شاغلین بخش خدمات شهر جیرفت طی سالهای ۱۳۷۵-۸۵
۷۰	جدول (۷-۳) وضعیت پرسنلی شهرداری جیرفت از نظر نوع استخدامی
۷۳	جدول (۸-۳) مطابقت پست سازمانی بارشته و مدرک تحصیلی
۷۴	جدول (۹-۳) میزان و نوع تحصیلات اعضای محترم شورای اسلامی شهر جیرفت
۷۵	جدول (۱۰-۳) امکانات فنی شهرداری
۷۸	جدول (۱۱-۳) میزان درآمدهای شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۸۷
۸۳	جدول (۱۲-۳) روند هزینه های شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۸۷
۸۶	جدول (۱۳-۳) تفکیک هزینه های جاری و عمرانی شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۸۷
۹۱	جدول (۱۴-۳) وظایف شهرداری بر اساس قانون شهرداری ۱۳۳۴
۹۳	جدول (۱۵-۳) وظایف شهرداری بر اساس قانون شهرداری ۱۳۳۴ و مجری فعلی آنها

۹۵	جدول (۱۶-۳) وظایف سازمانها بر اساس میزان درصد
۹۷	جدول (۱۷-۳) عناصر رسمی نظام مدیریت شهری در سطح محلی بر حسب وظایف و مداخله
۱۰۷	جدول (۱-۴) وضعیت جنسیتی شهروندان پاسخگو
۱۰۸	جدول (۲-۴) وضعیت گروه های سنی پاسخگویان
۱۰۹	جدول (۳-۴) میزان تحصیلات پاسخگویان
۱۰۹	جدول (۴-۴) گرایش تحصیلی پاسخگویان
۱۱۰	جدول (۵-۴) میزان درآمد شهروندان پاسخگو
۱۱۱	جدول (۶-۴) وضعیت مسکن پاسخگویان
۱۱۲	جدول (۷-۴) میزان شناخت شهروندان از شهردار و شورای شهر
۱۱۳	جدول (۸-۴) میزان مشارکت شهروندان
۱۱۴	جدول (۹-۴) ارزیابی عملکرد شهرداری جیرفت از دیدگاه شهروندان
۱۲۱	جدول (۱۰-۴) وضعیت جنسیتی مسئولین پاسخگو
۱۲۲	جدول (۱۱-۴) وضعیت گروه های سنی مسئولین پاسخگو
۱۲۳	جدول (۱۲-۴) میزان تحصیلات مسئولین پاسخگو
۱۲۴	جدول (۱۳-۴) گرایش تحصیلی مسئولین پاسخگو
۱۲۵	جدول (۱۴-۴) پست سازمانی مسئولین پاسخگو
۱۲۶	جدول (۱۵-۴) سازمان مشغول به کار مسئولین
۱۲۶	جدول (۱۶-۴) میزان درآمد ماهیانه مسئولین پاسخگو
۱۲۷	جدول (۱۷-۴) وضعیت مسکن پاسخگویان
۱۲۸	جدول (۱۸-۴) ارزیابی عملکرد مدیریت شهری جیرفت از دیدگاه مسئولین و کارشناسان

فهرست نمودارها

۶۷	نمودار (۱-۳) چارت سازمانی شهرداری جیرفت (فعلی)
۷۹	نمودار (۲-۳) میزان درآمد شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۱۳۸۷
۸۳	نمودار (۳-۳) هزینه های عمرانی و جاری شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۱۳۸۷
۸۴	نمودار (۴-۳) هزینه های عمرانی و جاری شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۱۳۸۷
۸۶	نمودار (۵-۳) روند هزینه های خدمات شهری و اداری شهرداری طی سال های ۱۳۸۴-۱۳۸۷
۱۰۷	نمودار (۱-۴) جنسیت پاسخگویان (شهروندان)
۱۰۸	نمودار (۲-۴) گروه های سنی (شهروندان)
۱۱۰	نمودار (۳-۴) میزان درآمد (شهروندان)
۱۱۲	نمودار (۴-۴) میزان شناخت مسئولین
۱۱۳	نمودار (۵-۴) میزان تمایل مشارکت شهروندان
۱۲۱	نمودار (۶-۴) وضعیت جنسیت پاسخگویان (مسئولین)
۱۲۲	نمودار (۷-۴) وضعیت گروه های سنی (مسئولین)

فهرست نقشه ها و شکلها

- نقشه (۱-۳) تقسیمات سیاسی ایران و کرمان ۵۴
- نقشه (۲-۳) موقعیت منطقه مورد مطالعه شهرستان جیرفت ۵۵
- نقشه (۳-۳) موقعیت نقشه شهری جیرفت ۵۶
- نقشه (۴-۳) عکس هوایی شهر جیرفت ۵۷
- شکل (۵-۳) اراضی تصرف شده توسط فرمانداری و واگذاری آنها به متقاضیان مسکن مهر ۱۰۰
- شکل (۶-۳) ساخت و سازهای بدون پروانه ساختمانی آموزش و پرورش ۱۰۱
- شکل (۷-۳) اراضی تصرف شده حاشیه شهر توسط آموزش و پرورش ۱۰۱
- شکل (۸-۳) ساخت و سازهای غیر قانونی در اراضی کشاورزی شهرک حسین آباد ۱۰۴
- شکل (۹-۳) اراضی تصرف شده حاشیه شهر توسط منابع طبیعی و اداره آبفا ۱۰۴
- شکل (۱۰-۳) عدم همکاری شرکت برق با شهرداری ۱۰۵
- شکل (۱۱-۳) عدم همکاری اداره برق با شهرداری در جهت ارائه خدمات ۱۰۵
- شکل (۱۲-۳) عدم همکاری مسکن و شهر سازی با شهرداری و اداره محیط زیست ۱۰۵
- شکل (۱۳-۳) ناهماهنگی و تداخل وظایف شهرداری با منابع طبیعی ۱۰۵
- شکل (۱۴-۳) ناهماهنگی منابع طبیعی با شهرداری در واگذاری اراضی به متقاضیان ۱۰۶
- شکل (۱۵-۳) ناهماهنگی اداره محیط زیست با مسکن و شهر سازی و شهرداری ۱۰۶

چکیده

موضوع این پژوهش ارائه الگوی بهینه مدیریت شهری برای رسیدن به اهداف، شناخت نقاط قوت و ضعف موجود، کارآمدی یا ناکارآمدی، چگونگی هماهنگی میان سازمان های دست اندرکار و تلاش در جهت الگوی بهینه مدیریت شهری جیرفت می باشد. روش تحقیق با توجه به اهداف ماهیت آن توصیفی و تحلیلی و نوع آن کاربردی است. با بررسی ساختار مدیریت شهری و ارتباط آن با سازمانهای دیگر شهری و همچنین با استفاده از نقطه نظرات کارشناسی، پرسشنامه ای بر دو بخش جمعیت شناختی، ارزیابی عملکرد شهرداری، تنظیم و بین جامعه آماری یعنی، سیستم مدیریت شهری، کارشناسان، صاحب نظران امور شهری و شهروندان شهر جیرفت توزیع و جمع آوری گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از نرم افزار spss استفاده شده است. یافته های به دست آمده بیانگر این است که شهرداری در انجام وظایف محوله و ارائه خدمات به شهروندان نتوانسته به درستی ایفای نقش کند. به طوریکه کمبود نیروی انسانی متخصص، عدم مشارکت شهروندان در اداره امور شهر، کمبود منابع مالی، قوانین شهری، نبود اختیارات و وظایف کافی از جمله مشکلات فعلی شهرداری جیرفت می باشند. این در حالی است که علاوه بر شهرداری و شورای شهر سازمانها و نهادهای فرامحلی به صورت بخشی در اداره امور شهر دخالت می کنند و این تعدد مدیریتی، تداخل وظایف، موازی کاری و تضادهایی را برای مدیریت شهر (شهرداری) ایجاد و استقلال آن را محدود کرده است. با توجه به اینکه عمده کارکنانی که در شهرداری مشغول به کارند را یا افراد فاقد تخصص یا کسانی که با وجود داشتن تخصص رسته و حوزه شغلی آنها با مشخصات تخصصی شان همخوانی ندارد که این عوامل بر ناکارآمدی مدیریت شهری تاثیر گذاشته است. نتیجه ای که از این تحقیق حاصل شده این است که ناکارآمدی مدیریت شهری و عدم هماهنگی در تصمیمات شهری معلول مدیریت های گوناگونی می باشد که در شهر وجود دارد. که با بررسی ساختار مدیریت شهری جیرفت می بایست مدیریت شهری هماهنگ و یکپارچه شود. و لازمه تشکیل مدیریت یکپارچه شهری، قرار گرفتن سازمانهای ارائه دهنده خدمات زیر ساختی شهری (آب و فاضلاب، برق، گاز و مخابرات) زیر نظر مدیریت واحد (شهرداری) می باشد.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، الگوی مدیریت شهری، سیستم مدیریت شهری، مدیریت یکپارچه، مدیریت ناکارآمد، شهر جیرفت.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

گسترش روز افزون شهرها و واگذاری وظایف و فعالیت های جدید به مدیریت های شهری (شهرداریها) و به دنبال آن مشکلات خاص زندگی شهری مانند مشکلات عمده اجتماعی-اقتصادی و کالبدی، بیش از پیش توجه به راهبردهای سودمند برای بهینه سازی زندگی شهروندان و نیز نگاهی نوین، عالمانه و جامع به این مقوله را می طلبد و بدون شک این حوزه بدون استفاده از تجارب دیگران در زمینه های نظری و عملی به موفقیت کامل دست نخواهد یافت. تقریباً در همه کشورهای جهان، بیشترین نقش را در مدیریت امور شهر، شهرداریها بازی می کنند. این سازمان ها در ایران، از جایگاه اصلی خود که برنامه ریزی و مدیریت امور شهری است، دور مانده اند و به سازمان هایی با نیروی انسانی ناکارآمد و خدمات نه چندان با کیفیت، به ویژه در شهرهای متوسط و کوچک تبدیل شده اند. پیچیدگیهای اجتماعی و کالبدی شهر از جمله مشکلاتی است که امروزه مدیران شهری با آن مواجه اند. علاوه بر موضوعاتی همچون محیط زیست شهری، حمل و نقل شهری، ایمنی شهری و برنامه ریزی شهری، یکی از عوامل بسیار مهمی که تاثیر فزاینده و تعیین کننده ای بر عوامل سازنده شهری دارد، مدیریت شهری است.

کنترل رشد و توسعه شهرها از نظر کالبدی و جمعیتی نیازمند وجود مدیریت سازمان یافته و کارآمد است که بتواند تمامی عوامل و عناصر موثر در اداره شهر را به نحوی مطلوب جهت پاسخگویی به نیاز شهروندان سازماندهی نماید. چرا که شهر بعنوان یک منبع توسعه مطرح است و جایگاه مدیریت شهری در روند توسعه شهر و بهبود سکونتگاههای شهری نقش بسیار مهم و تعیین کننده ای دارد و اداره و مدیریت شهرها تحت تاثیر نیروها و بخشهای مختلف از جمله نیروهای بخش دولتی - عمومی، جامعه مدنی و نیروهای بخش خصوصی صورت می گیرد. بنابراین شهر نتیجه فرآیند تصمیم گیری جزء جزء و جمعی این گروههاست. از میان این گروهها برخی دارای قدرت رهبری بوده و بقیه از آنها رهبری می کنند. گروههای یاد شده به عنوان کنشگران فضای شهری و مطابق با اهداف و امیال خود به هدایت و توسعه شهر می پردازند. نوع فعالیت گروههای ذکر شده در اداره شهرها در جوامع مختلف با هم متفاوت بوده، تحت تاثیر مستقیم شیوه هایی است که این جوامع طبق آن سازمان یافته اند. در جوامعی که بصورت غیرمتمرکز اداره می شوند و نظام دموکراسی مبتنی بر مردم سالاری و شهروندمداری در آنها حاکم است، هنر مدیریت شهری به شکل نظام مند، با درایت و طبق خواسته ها و مطالبات شهروندان بر اساس هماهنگی و وحدت

تمام عوامل موثر در اداره شهر صورت می گیرد. در این جوامع، (حکومتهای محلی) شهری نقش اصلی را در امور شهر ایفا می نمایند که نتیجه این نوع حکومت و مدیریت، ظهور شهرهای پیشرفته براساس مشارکت تمامی نیروهای سازنده شهر است. لذا حرکت به سوی سیستم مدیریت شهری به شکل مشارکتی تغییری بنیادی و گسترده در ویژگیهای ماهیتی نهادها را می طلبد و چنین تغییری متقابلاً بر چگونگی عملکرد واقعی هر فعالیتی تاثیر می گذارد. اما در جوامعی که بر اساس نظام متمرکز اداره می شوند شهرها بیشتر بر اساس خواست نیروهای حاکم و بدون در نظر گرفتن جایگاه سایر گروههای شهری بخصوص شهروندان و به شیوه ای متمرکز اداره می شوند. در این جوامع حکومتهای محلی به طور کامل شکل نگرفته اند و مدیریت و اداره تمامی امور شهری از سوی حکومت مرکزی اعمال می شود و به دلیل تمرکز شدید، با مشکلات متعدد اجتماعی-اقتصادی مواجه هستند. مدیریت شهری در این گونه جوامع به دلایل متعدد فاقد انسجام و هماهنگی لازم در اداره امور شهرهاست. همچنین به دلیل عدم توان و ناکارآمدی مدیریت شهری در کنترل رشد و گسترش کالبدی شهرها شاهد آشفتگیها و نابسامانیهای بسیار در شهرهای این جوامع هستیم.

این تحقیق الگوی مدیریت شهری جیرفت را بررسی می کند و با شناخت سازمان شهرداری و جایگاه آن در عرصه مدیریت شهری جیرفت و در راستای بهینه سازی الگوی مدیریت شهری جیرفت به ارائه راهکارهای مناسب می پردازد. در فصل اول کلیات و روش تحقیق آمده است. در فصل دوم مبانی نظری مدیریت، مدیریت شهری و روند آن در ایران و جهان، در فصل سوم به ویژگیهای طبیعی، اجتماعی و اقتصادی شهر و بررسی مدیریت شهری جیرفت و عوامل تاثیر گذار بر آن مانند ساختار سازمانی شهرداری، ساختار نیروی انسانی از نظر نوع استخدام، تخصص، رشته و میزان تحصیلات ساختار عملکردی و شهرداری است وضع موجود ساختار پرسنلی و چارت سازمانی، با الگوهای استاندارد و مناسب مطابقت داده شده است و روابط با دیگر سازمانهای دخیل در مدیریت شهری، منابع مالی (هزینه ها و درآمدها) پرداخته شده است. در فصل چهارم سازمانها و اداراتی که در ارائه خدمات و امور شهر دخالت دارند و همچنین یافته های دیدگاه شهروندان و مسئولین صاحب نظر درباره عملکرد مدیریت شهری، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. در فصل پنجم آزمون فرضیات و ارزیابی نقاط ضعف و قوت درونی، تهدیدات و فرصت های مدیریت شهری با استفاده از الگوی تحلیلی SWOT و در ادامه با توجه به مشکلات ساختاری مدیریت شهرداری جیرفت، به ارائه پیشنهادات، راهکارها و استراتژی های مطلوب پرداخته شده است.

۱-۲- بیان مسئله

شهر یکی از بارزترین نمود حیات انسان است و از زمان شکل گیری اولیه آن تا به حال از فراز و نشیب های زیادی برخوردار بوده است (لطیفی، ۱۳۸۷: ۱۱۸). همچنین شهرها از بدو پیدایش تا کنون شیوه های مختلف اداره شهر را تجربه کرده اند. در دوره های گذشته عمدتاً "حاکم شهرعهده دار اداره امور شهری بوده است که شهرها به شیوه ای بدون برنامه و درحالت ابتدایی خود اداره می شدند (حبیبی، ۱۳۷۵: مقدمه، الف). اما امروزه شیوه اداره شهرها متناسب با پیشرفت های تکنولوژی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و پیچیدگی های زندگی انسان دگرگونی فراوانی یافته است. به گونه ای که رشد شتابان شهرنشینی و شهرگرایی به ویژه در کشورهای در حال توسعه، اداره شهرها را با مشکلات جدی روبرو ساخته و همچنین رشد مسائل اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و فرهنگی در شهرها، بر پیچیدگی موضوع افزوده است. بطوری که برخورد با این مسائل و ارائه راه حل های اساسی نیاز به تجدید ساختار نظام مدیریت شهری در تمام سطوح را دارد و با ساختار فعلی نمی توان امیدی به بهبود داشت (لطیفی، ۱۳۸۷: ۱۴۰). در ایران شکل حکومت و ساختار مدیریتی شهرها قبل از پیروزی مشروطیت به صورت سلطنت استبدادی بود. به طوری که تمامی قدرت در دست شاه قرار داشت. در این سیستم حکومتی مردم نقش چندانی در اداره امور محلی و مملکتی نداشتند (شکیبا مقدم، ۱۳۷۴: ۲۰۵). اما با شکل گیری انقلاب مشروطیت تحولات جدیدی در نظام مدیریتی ایران بوجود آمد تا جایی که مدیریت شهری به شکلی نو در این دوران و بعد از آن در اداره امور شهرها پدیدار گشت (سعیدنیا، ۱۳۸۲: ۱۲۹). با صدور فرمان مشروطیت در ۱۳ مرداد ۱۲۸۵ خورشیدی نخستین گام در جهت مشارکت شهروندان در اداره امور شهر برداشته شد. حکومت، مشارکت تمامی افراد را در اداره امور حق آنان می داند (علوی تبار، ۱۳۸۲: ۶۵). به این ترتیب نخستین تصمیم در هنگام تصویب قانون مشروطیت جهت اداره شهرها گرفته شد. که تشکیل انجمن های ایالتی و ولایتی در سال ۱۲۸۶ هجری قمری نخستین اقدام جهت مشارکت مردمی بود (موسوی، ۱۳۸۵: ۱۳۰).

با پیروزی انقلاب اسلامی زمینه مناسبی فراهم شد تا رویکرد جدید در اداره امور شهرها به منظور ارتقاء مدیریت و رشد پایدار مناطق شهری با تبعیت از اهداف اقتصادی، اجتماعی سیاسی صورت گیرد. مجلس شورای اسلامی با تصویب قانون تشکیلات شوراهای اسلامی (اول آذر ۱۳۶۱) طرز تشکیل، حدود اختیارات و وظایف شوراهای اسلامی کشوری را مشخص نمود. شورای اسلامی در واقع نوعی مشارکت مردمی و سپردن امور به دست مردم بوده است. برگزاری انتخابات شوراهای

در سال (۱۳۷۷) و تشکیل شوراهای اسلامی و انتخاب شهرداران توسط شوراها یکی از ارکان اصلی شکل گیری جامعه مدنی محلی و مدیریت شهری مشارکتی محسوب می شود. از وظایف این شوراها علاوه بر انتخاب شهردار (سیستم مدیریتی شهر به صورت شورا- شهردار) به عنوان یک نهاد قانون گذار فعالیت های شهرداری را با بررسی کمبودها و نیازهای اجتماعی، فرهنگی و عمرانی ... و با مشارکت دادن مردم تصویب نموده و جهت اجرا در اختیار شهرداری می گذارند. شکل گیری شوراها در ایران جهت بهبود مدیریت شهری عملی گردید و روند مدیریت شهری به سیستم شورا- شهردار مبدل گردید (موسوی، ۱۳۸۵: ۱۳۲-۱۳۳). مدیریت شهری را نیز می توان فرایندی سیستمی در قالب رشد و توسعه شهر نامید. این فرایند تشکیل شده از دو جزء اصلی یکی مدیریت و دیگری شهر، مدیریت شهری تلفیق دو پدیده فوق است (لطیفی، ۱۳۸۷: ۹۸).

در این رابطه، شهر جیرفت به عنوان شهری میانه اندام که در جنوب استان کرمان واقع شده، تحولات مختلف جمعیتی و کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را تجربه کرده است. بطوریکه بررسی های جمعیتی این شهر نشان می دهد که جمعیت آن طی سالهای ۶۵، ۷۵ و ۱۳۸۵ بترتیب ۳۵۰۲۳، ۵۹۲۰۱ و ۹۷۹۸۸ نفر بوده است. متوسط رشد سالیانه این شهر نیز در دهه ۶۵-۷۵، ۸۵ - ۷۵، ۳۹، ۵ و ۵/۱۹ درصد بوده است (مرکز آمار، ۱۳۸۵). چنین رشدی به گسترش افقی و توسعه فیزیکی ناموزون شهر منجر می گردد که پیامد آن نابودی زمینهای مرغوب کشاورزی، کمبود تاسیسات و تجهیزات زیربنایی، و بروز مشکلات و معضلات متعدد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی است. لذا، غلبه براین شرایط تنها با وجود یک مدیریت شهری کارآمد و بهینه که برخاسته از اراده شهروندان بوده و نیازهای مردم را در زمینه فیزیکی و روانی شناسایی کند، امکان پذیر است. زیرا که حل معضلات شهری و انتظام دادن به فضاها و مختلف شهر به مدیریتی کارآمد نیازمند است.

بر این اساس، مسئله اصلی این است که هنوز یک ارزیابی درست و علمی از مدیریت شهری جیرفت بعمل نیامده است که بر اساس آن، بتوان ضمن شناخت نقاط ضعف و قوت، در راستای اصلاح و بهبود آن اقدام کرد. لذا سوال اصلی این تحقیق عبارت است از اینکه: **وضعیت مدیریت شهری جیرفت در اداره امور شهر چگونه است؟** پاسخ به این سوال، ضمن روشن نمودن نقاط ضعف و چالشهای مدیریت شهری جیرفت از نظر ساختار سازمانی و نیز از نظر عملکردی، زمینه ساز اصلاح آن و حرکت به سمت الگوی مطلوب مدیریت شهری می باشد که هدف اصلی این تحقیق را نیز شکل می دهد.

۱-۳- سوالهای تحقیق

بر اساس سوال اصلی فوق‌الذکر در این تحقیق، سوالهای فرعی که ناظر بر پاسخ به آن سوال هستند به شرح ذیل طرح گردیدند:

- ۱- وضعیت مدیریت شهری جیرفت از نظر میزان کارآمدی چگونه است؟
- ۲- آیا میان سازمان های موثر و دخیل در مدیریت شهری جیرفت هماهنگی وجود دارد؟
- ۳- آیا شهرداری جیرفت از نظر نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی و ساختار اداری از وضعیت مناسبی برخوردار است؟
- ۴- آیا عملکرد مدیریت شهری جیرفت (شهرداری) متناسب با نیاز شهروندان بوده است؟
- ۵- آیا الگوی مدیریت شهر جیرفت در راستای مدیریت یکپارچه شهری می باشد؟

۱-۴- اهمیت و ضرورت تحقیق

گسترش شهرنشینی و به دنبال آن مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش توجه به راهبردها و چاره اندیشی های سودمند برای بهینه سازی زندگی شهروندان را ضروری ساخته است (سعیدنیا ۱۳۸۲: ۱۵). تحولات اقتصادی، گسترش مراکز صنعت بازرگانی و پدیده های ناشی از پیشرفت تکنولوژی در شهر ها مسائل و مشکلات متعددی برای زندگی شهری و اداره امور شهرداریها بوجود آورده است که قسمت اعظم توجه شهرنشینان و همچنین کارشناسان و مسوولان امور را به خود جلب کرده است. بنابراین ایجاد سازمانی به نام شهرداری، عالی ترین تدبیری است که از طرف دنیای متمدن برای پاسخگویی به نیازمندیها و توقعات بی شمار ساکنین شهرها بکار برده شده است (طاهری: ۱۳۷۷، ۱۰). در تمام جهان هر جا شهر و شهرنشینی هست، مهم ترین و اصلی ترین سازمانی که اداره و مسئولیت مدیریت شهری را مستقیماً بر عهده دارد، سازمان شهرداری است. سازمان و طرز عملکرد و مسئولیت شهرداریها هر گونه ای که باشند، نقش آنها در مدیریت شهری اهمیت اساسی خود را دارا می باشد (مزینی، ۱۳۷۸: ۴۸، ۴۹).

در کشور ایران نیز با روشهای نوین مدیریتی و غیرمتمرکزی که پس از جنگ تحمیلی به اجرا گذاشته شده است و همچنین با شکل گیری شوراهای اسلامی شهر که نخستین تجربه خود پس

از انقلاب اسلامی را پشت سر می گذارد، موضوع مدیریت شهرها در صدر بحثها و گفتارهای سیاسی قرار گرفت. مدیریت شهری یک مفهوم فراگیر است و هدف آن تقویت سازمانهای دولتی و غیردولتی برای شناسایی برنامه ها و سیاست های گوناگون با نتیجه بهینه است (چیمبا شایبر، ۱۰، ۱۱: ۱۳۷۹). مدیریت شهری با زندگی روزمره شهروندان عجین شده است هر تصمیمی که در مورد شهر گرفته شود مستقیم یا غیر مستقیم آثار مالی و روانی خود را بر روی شهروندان خواهد گذاشت. با توجه به اینکه در دوره ای از زمان زندگی می کنیم که حدود سه دهه از عمر مدیریت شهری با مفهوم نوین آن در دنیا می گذرد ولی در ایران هنوز نحوه خدمات رسانی به شهروندان مسیر طولانی و سنتی را طی می نماید، سازمانها در وظایف و اقدامات اجرایی یکدیگر مداخله می کنند. ناهماهنگی و موازی کاری سازمانهای خدمات رسانی شهری مشکلات فراوانی را برای شهروندان بوجود می آورند. در این رابطه، شهر جیرفت علاوه بر مشکلات فوق، امروزه به دلیل شرایط توپوگرافی خاص، و محدودیت گسترش شهر در آینده با کمبود سرانه فضای سبز، ترافیک زیاد در مرکز شهر، کمبود خدمات رسانی مطلوب به شهروندان و عدم رعایت اصول شهرسازی در روند گسترش شهر منجر به ضمیمه شدن مناطق روستایی به آن شده که دارای بافتی ناهماهنگ با بافت شهری و دیگر مسایل اجتماعی و فرهنگی مواجه است. پس می توان گفت که اهمیت تحقیق حاضر در این است که گامی هر چند کوچک در زمینه شناخت بهتر موضوع مدیریت شهری کمک نماید. از طرفی به لحاظ علمی نیز می تواند با ایجاد هماهنگی بین سازمانهای متولی زمینه خدمات رسانی بهتر و مطلوب تر به شهروندان را فراهم نماید. آنگاه در جهت رفع این مشکلات راهکارهای مناسب ارائه می گردد، تا توجه مدیران و برنامه ریزان شهری را به اتخاذ روش های اجرایی و مدیریتی مطلوب و بهینه در جهت ارتقای کیفیت مدیریت شهری و رضایت شهروندان معطوف نماید.

۵-۱- اهداف تحقیق

- ۱ - شناخت میزان کارآمدی مدیریت شهری جیرفت.
- ۲ - شناخت و تجزیه و تحلیل نقاط قوت و ضعف موجود در مدیریت شهری جیرفت.
- ۳ - شناخت چگونگی هماهنگی میان سازمان های دست اندر کار در مدیریت شهری جیرفت.
- ۴ - تلاش در جهت ترسیم الگوی مطلوب مدیریت شهری جیرفت.

۱-۶- پیشینه تحقیق

مدیریت شهری اولین بار زمانی مورد توجه واقع شد که در سال ۱۹۷۶ در کنار مفاهیمی چون برنامه توسعه پایدار شهری، پروژه شهر سالم در دستورکار یکی از برنامه های توسعه سازمان ملل (UNOP) با عنوان برنامه مدیریت شهری قرار گرفت (پاپلی یزدی و رجبی، ۱۳۸۶: ۳۲۳). استرن (Stern, ۱۹۹۳) در سال ۱۹۹۳ مقاله ای در نشریه شهرها (Cities) بیان می کند که اصول کلی برای فهم مدیریت شهری وجود ندارد و مدیریت شهری با توجه به سلیقه ها، ادراک افراد و همچنین اقتضای اجتماعی - سیاسی زمانهای مختلف معانی متفاوتی داشته است (بهرام نژاد، ۱۳۸۳: ۶۴). در زمینه مدیریت شهری تحقیقات، مقالات و رساله های زیادی توسط محققین داخلی و خارجی انجام شده است که به اختصار به تعدادی از این کارها اشاره می شود.

جوادی (۱۳۷۸) براین باور است که فقدان هماهنگی سازمانهای مؤثر، عدم شناخت کافی از منابع و امکانات شهر و عدم وجود دیدگاه برنامه ریزی از مهم ترین مسائل و مشکلات در مدیریت شهری ایران است (جوادی، ۱۳۷۸: ۶۹). حاتمی نژاد و عمو زاده (۱۳۷۸) ابراز نموده اند که در واقع شوراهای اسلامی در پیشبرد برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی به نحو مؤثری کارساز بوده و مردم می توانند از طریق شوراهای آگاهی های لازم را برای شرکت و تصمیم گیری در امور جامعه به دست آورند. باید شوراهای را از گرفتار شدن در زنجیر ساختار دولتی بر حذر داشت و به جای آنکه اختیارات شوراهای منحصر بر امور شهرداری باشد، دولت را باید قانع کرد تا بخشی از وظایف محلی خود را به شوراهای واگذار کند (حاتمی نژاد و عمو زاده، ۱۳۷۸: ۸۸، ۵۳). کامروا (۱۳۷۸) در رساله دکتری خود ابراز نموده مدیریت شهر در قبال دریافت اختیارات و حمایت (سیاسی) و منابع مالی از شهروندان، خود را متعهد به فعالیت در جهت تامین نیاز های اساسی و ارزشمند جامعه می داند، کامروا سپس به مقایسه سیستم مدیریت شهری ایران و جهان پرداخته و به یک سری متغیر های اثر گذار در مدیریت شهری در ایران اشاره کرده از جمله به طور کلی مدیریت از بالا به پایین با تمام محدودیت های آن، را مطرح می سازد (کامروا، ۱۳۷۸: ۷۸). کوچه (۱۳۸۱) در تحقیقی معتقد است، اداره امور شهر بدون وجود مدیریت امکان پذیر نیست و معنای اداره کردن با مدیریت متفاوت است اداره کردن فرایند رسیدن به اهداف و برنامه های تدوین شده است. سپس به بررسی ساختار مدیریت شهری در کشور های توسعه یافته و نیافته پرداخته و شورای شهر را به عنوان

الگوی نوین مدیریت شهری در ایران مورد بررسی قرار داده و روش مدیریت واحد شهری را پیشنهاد کرده است (کوچه، ۱۳۸۱: مقدمه).

حناچی (۱۳۸۱) اظهار نظر کرده برای آنکه مدیریت یک شهر با موفقیت قرین باشد می بایست خط مشی های اتخاذ شده بر پایه توسعه پایدار اجتماعی بوده با بسط موزون جامعه مدنی باشد از این رو ارتباطات اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی برای آحاد شهروندان می بایست ترغیب شود (حناچی، ۱۳۸۱: ۵۲). رجب صلاحی (۱۳۸۱) براین باور است، تحولاتی که در چند دهه اخیر با سرعت گرفتن فزاینده شهرنشینی و پدید آمدن کلان شهرها در سطح جهان روی داده لزوم بازنگری در مدیریت شهری و وظایف آنرا مطرح کرده است. و با توجه به مدیریت و بهبود سرمایه گذاری های زیر بنایی، ارائه و توزیع خدمات اجتماعی، ارتقا رشد اقتصادی و بهبود شرایط زندگی مردم، برنامه ریزی استراتژیک به حل مشکلات موجود در نظام مدیریت شهری کمک می کند (رجب صلاحی، ۱۳۸۱: ۱۲۴). شیعه (۱۳۸۲) براین باور است که کارآیی مدیریت شهری در چارچوب مسایل اجتماعی و اقتصادی آن رخ می نماید. در این زمینه، مدیریت شهری علاوه بر آن که باید حافظ منافع شهرها باشد، باید برنامه هایی را تدارک ببیند و تحقق بخشد که نتیجه آن به ارتقای سطح فرهنگ عمومی، حفظ ارزشهای اجتماعی و فرهنگی مثبت، اعتدال در زیست سالم مردم، رفاه عمومی و اجتماعی، سلامت جامعه... و مانند آنها منجر شود. اگر این گونه شد، شهرها از مشکلات رهایی خواهند یافت (شیعه، ۱۳۸۲: ۵۷، ۵۸). جوادی (۱۳۸۲) معتقد است که نظام مدیریت شهری در ایران بسیار تمرکزگرا و شدیداً وابسته به دولت مرکزی است؛ و این نظام مشروعیت خود را از حکومت مرکزی کسب کرده است نه از مردم و همینطور ناهماهنگی سازمانهای موثر، نبود دیدگاه برنامه ریزی، نارسایی قانون شوراها و مسئله تنظیم رابطه شوراها با سازمانهای موثر در اداره شهرها، از عمده ترین مشکلات و تنگناهای مدیریت شهری در ایران است (جوادی، ۱۳۸۲: ۴۷، ۱۸). بهرامی نژاد (۱۳۸۳) در پژوهشی در همین زمینه ابراز می کند چالش اصلی در این نیست که به مؤسسات شهری مهارت بالاتر یا اطلاعات بیشتر بدهیم بلکه همراه با دادن مهارت و اطلاعات به آنها بیاموزیم که مسئولیت کارهای خود را بپذیرند (بهرامی نژاد، ۱۳۸۳: ۶۹). صارم سنگری (۱۳۸۳) در مقاله ای تحت عنوان مشارکت در مدیریت شهری ابراز نموده که در واقع مدیریت مشارکتی به دنبال به وجود آوردن فضا و نظامی توسط مدیریت است که تمام افراد مرتبط در روند تصمیم گیری و حل مسائل و مشکلات سازمان و با مدیریت همکاری و مشارکت نمایند (صارم سنگری، ۱۳۸۳: ۲۹۷). صرافی (۱۳۸۳) معتقد است که امروزه جامعه

جهانی به این نتیجه رسیده است که مشکل عمده مدیریت شهری کمبود منابع مالی یا تکنولوژی مدرن و یا نیروی انسانی ماهر نیست، بلکه پیش و بیش از همه مشکل اصلی در شیوه اداره این عوامل است. حکمروایی خوب بی آنکه در منابع موجود امکانات واقعی تغییر ایجاد کند با ایجاد تغییر در نگاه مدیریت شهری، فرایندی را ایجاد می کند که همه امکانات و منابع موجود جامعه در خدمت منافع عموم قرار گیرد و توسعه پایدار به جریان افتد (صرافی، ۱۳۸۳: ۶، ۶۹).

همچنین ترابی (۱۳۸۳) بر این باور است که افزایش مطالبات و نیازهای اجتماعی شهروندان و تضادهای موجود در دل این مطالبات از یک سو و محدودیت منابع برای پاسخگویی به مطالبات گسترده و متضاد از سوی دیگر، منجر به تغییر دیدگاه در شیوه های تصمیم گیری و اعمال مدیریت محلی شده است. تقریباً از اوایل دهه ۱۹۸۰ این دیدگاه جدید به مدیریت شهری را «حکمروایی خوب شهری» نام نهادند (ترابی، ۱۳۸۳: ۵، ۶۹). کارگر (۱۳۸۳) معتقد است که شهرها نیازمند ایجاد مدیریتی واحد در پیکره خود هستند و در صورت تحقق نیافتن چنین مدیریتی، سازمانهای دخیل در مدیریت شهری کارایی لازم را در انجام وظایف خود نخواهند داشت. چنانچه سازمانهای شهری به وسیله مدیریتی واحد هماهنگ نشوند، در نهایت یا رقیب هم خواهند شد و یا به موازات هم عمل خواهند کرد (کارگر، ۱۳۸۳: ۱۷۹). مشکلائی (۱۳۸۳) در همین زمینه ابراز نموده مهمترین ابزار برای مدیریت شهری موفق بیش از اراده سیاسی بهره گیری از مشارکت مردم است (مشکلائی، ۱۳۸۳: ۲۷، ۶۹). رهنما (۱۳۸۲) بر این باور است که تجزیه و تحلیل چالش های مدیریت شهری، بیانگر چندگانگی در مدیریت شهری، تعدد فعالیت های موازی بین سازمانی، هدر رفتن انرژی، سرمایه ملی، بی توجهی به عنصر زمان در رویارویی شهروندان و متقاضیان با سازمانهای دست اندر کار توسعه مدیریت شهری است. بنابراین فعالیت ها بایستی در دو سطح ملی و محلی در جهت یکپارچگی مدیریت شهری با محور قرار دادن تقویت نهاد قانون گذار و ناظر شهر یعنی شورای شهر صورت گیرد (رهنما، ۱۳۸۰: ۱۶). دوی (Davey, 1993) معتقد است که شهرها همیشه مدیریت شده اند. با وجود این مورد توجه قرار گرفتن مدیریت شهری در مطالعات توسعه در طی چند دهه اخیر به آن جایگاه ویژه ای داده است. این رویکرد در جهان در حال توسعه به طرز گسترده ای به کار رفته است. به ویژه با استقرار برنامه مدیریت شهری (UMP) در سال ۱۹۸۶ و با همکاری بانک جهانی، برنامه توسعه سازمان ملل (UNDP) حمایت رسمی و بین المللی به خود جلب کرده است (Davey, 1993, 25). استرن (Stren, 1993) در مقاله ای به عنوان مدیریت شهری چیست ابراز می کند که مدیریت شهری دچار فقدان تعریف و محتوای

مشخص است. بررسی تاریخی که او در باره استفاده از این واژه در حوزه مدیریت امور شهری انجام داده نشان می دهد که این عبارت برای افراد و نهادهای مختلف، معانی متفاوتی داشته است (Stren, 1993, 138).

میتینگ (Matting ly, 1994) نیز با اشاره به بحث های استرن معتقد است یکی دیگر از ضرورتهای ارائه تعریفی از مدیریت شهری ضرورت دستیابی به کیفیت شهری است که اکنون در حال تنزل روز افزون است. ارزش این ایده که مدیریت شهری نامیده می شود در توانایی آن برای مهار این تنزل کیفی است (Mattingly, 1994, 141). ون دریک (Van Dijk, 2006) مدیریت شهری را اینگونه تعریف کرده است: تلاش برای هماهنگ کردن و یکپارچه کردن اقدامات دولتی و خصوصی و همچنین برای چیره بر مسائلی که ساکنان شهرها با آن مواجه هستند و ایجاد شهرهای رقابتی تر، عادلانه تر و پایدارتر (Van Dijk, 2006, 53-56).

۷-۱- فرضیات تحقیق

مطابق با سوالهای فرعی این تحقیق و متناظر با آنها، فرضیه های پژوهش بشرح ذیل تدوین شدند:

- ۱- بنظر می رسد مدیریت شهری جیرفت از نظر میزان کارآمدی در اداره امور شهر در سطح قابل قبولی قرار ندارد.
- ۲- بنظر می رسد میان سازمان های موثر و دخیل در مدیریت شهری جیرفت هماهنگی وجود ندارد.
- ۳- بنظر می رسد عملکرد مدیریت شهری جیرفت (شهرداری) متناسب با نیاز شهروندان نمی باشد.
- ۴- شهرداری جیرفت از نظر نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی و ساختار اداری از وضعیت مناسبی برخوردار نیست.
- ۵- بنظر می رسد الگوی مدیریت فعلی شهر جیرفت در راستای الگوی مدیریت یکپارچه شهری نمی باشد.

۸-۱- روش تحقیق

با توجه به فرضیه‌های تحقیق و ماهیت آنها، این تحقیق از نظر ماهیت و روش از نوع «توصیفی-تحلیلی»، و از نظر هدف از نوع کاربردی توسعه ای است. متغیرهای اصلی این تحقیق با توجه به فرضیه‌ها عبارتند از: میزان کارآمدی مدیریت شهری، هماهنگی سازمانهای موثر و دخیل در مدیریت شهری، تناسب عملکرد مدیریت شهری با نیازهای شهروندان، نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی، ساختار اداری و الگوی مدیریت شهری می‌باشد.

با توجه به این اصل که فرضیه‌های تحقیق باید بر اساس داده‌های محیط واقعی مورد آزمون قرار گیرند و صادق یا کاذب بودن آنها بررسی گردد لازم است که متغیرهای اصلی فرضیه‌های تحقیق تعریف عملیاتی گردند و نحوه بررسی و مشاهده آنها مشخص گردند. چراکه عملیاتی کردن حلقه اتصال سطح تئوریک تحقیق با سطح تجربی می‌باشد.

۸-۱-۱- تعاریف عملیاتی

- میزان کارآمدی مدیریت شهری

در این تحقیق منظور از مدیریت شهری، شهرداری و شورای شهر است و چون شهرداری بعنوان بازوی اصلی اجرایی شهر می‌باشد و شورای شهر بازوی سیاستگذاری و نظارتی، از این رو در تعریف عملیاتی متغیر میزان کارآمدی مدیریت شهری، در این تحقیق تاکید عمده بر ساختار و عملکرد شهرداری جبرفت قرار گرفت. پس هم جنبه ساختار و تشکیلات «سازمانی، پرسنلی، درآمدی و حیطه وظایف و اختیارات»؛ و هم جنبه عملکردی یعنی «جهتگیری شهرداری در لحاظ کردن و پاسخ به نیازها و خواستههای شهروندان» در تعریف این متغیر بکار رفت. هر دو جنبه مذکور در مجموع بیانگر نحوه «سازماندهی عوامل و منابع و نیز نحوه پاسخگویی به نیازهای ساکنان شهر» توسط شهرداری می‌باشد. بر این اساس، در این تحقیق برای سنجش و ارزیابی میزان کارآمدی مدیریت شهری (شهرداری)، این متغیر در دو بعد ساختار و عملکرد و به شرح ذیل عملیاتی گردید:

الف: ساختار: منظور از ساختار شهرداری، عناصر ساختاری آن نظیر ساختار سازمانی، پرسنلی، ساختار درآمدی، حدود وظایف و اختیارات می‌باشد که کیفیت آنها بر میزان کارآمدی شهرداری (یا مدیریت شهری) تاثیر دارد و می‌توان بر اساس میزان توانمندی شهرداری در این حوزه‌ها در مورد

میزان کارآمدی آن در انجام و اداره مناسب امور شهر داوری نمود. با توجه به اینکه بخشی از این عناصر تحت تاثیر عوامل فرامحلی نظیر قوانین و نظام مدیریت کشوری قرار دارند نظیر حدود وظایف و اختیارات شهرداری؛ معرفهای بعد ساختاری، در دو دسته محلی و فرامحلی قرار داده شدند که در ادامه بیان شده است.

ب: عملکرد: از نظر عملکرد، بر اساس مولفه‌های مردم محوری شهرداری (در عمل یعنی میزان تعامل با شهروندان و نیز در نظر گرفتن نیازها و انتظارات آنها) و نیز مولفه‌های اجرایی (یعنی اجرای وظایف و بکارگیری شهروندان) تعریف عملیاتی صورت گرفت.

در مجموع تعریف عملیاتی متغیر میزان کارآمدی مدیریت شهری بشرح ذیل صورت پذیرفت:

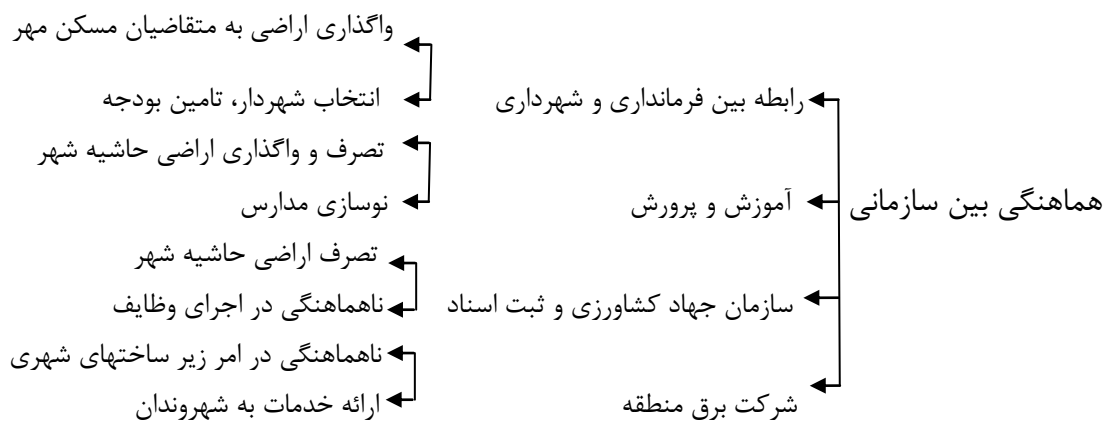
بر این اساس، بررسی معرفهای مربوط به بعد ساختاری از طریق تحلیل کیفی وضعیت آنها و بر اساس داده‌های حاصل از روش کتابخانه‌ای صورت گرفت و از طرق استدلال منطقی در مورد میزان کارآمدی یا به بیانی دیگر مناسب و قابل قبول بودن آنها اظهار نظر منطقی شد.

اما معرفهای عملکردی، از طریق سؤالهایی در قالب پرسشنامه‌های مسئولین و شهروندان (در قالب طیف پنج گانه لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵)) عملیاتی گردید. برای داوری در مورد میزان کارآمدی مدیریت شهری جیرفت در این بعد؛ این معرفها بر اساس فراوانی پاسخهای داده

شده به گزینه‌های پنج‌گانه طرح شده در قالب طیف‌های لیکرت، ابتدا میانگین رتبه‌ای بدست آمد و سپس آن میانگین به مقیاس بین ۱ تا ۱۰۰ تبدیل گردید و امتیاز به دست آمده به عنوان شاخص تعیین کننده برای داوری مورد استفاده قرار گرفت. بطوریکه امتیازهای: کمتر از ۲۵؛ ۲۶ تا ۵۰؛ ۵۱ تا ۷۵ و بالاتر از ۷۶ به ترتیب برابر با میزان کارآمدی کم، متوسط به پایین؛ متوسط به بالا و بالا در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است که سطح قابل قبول در این متغیر برابر با متوسط به بالا و بالا در نظر گرفته شد. نحوه محاسبه میانگین رتبه‌ای و نیز تبدیل آن به مقیاس ۱۰۰ در قسمت تحلیلها بیان شده است.

- هماهنگی بین سازمانی:

منظور از هماهنگی بین سازمانی این است که آیا بین سازمانهای موثر و تصمیم گیر در جهت ارائه خدمات به شهروندان و اداره امور شهر با مدیریت شهری (شهرداری) هماهنگی وجود دارد. این متغیر (بر حسب وجود یا عدم وجود هماهنگی بین سازمانهای دخیل با شهرداری) بشرح ذیل عملیاتی گردید.

این مولفه ها بر اساس مشاهدات عینی و میدانی، و بررسی سازمانها و اداراتی که بیشترین دخالت را در امر ارائه خدمات به شهروندان در سطح شهر دارند و همچنین مصاحبه با افراد مسئول بررسی گردید و نتایج به دست آمده به صورت کیفی استدلال، و در باب وجود یا عدم وجود هماهنگی نتیجه‌گیری شد.

– تناسب عملکرد شهرداری با نیازها و انتظارات مردم:

این متغیر بر این اساس بررسی گردید که شهرداری چقدر در اقدامات و فعالیتهای خود سعی دارد که به نیازها و نظر مردم اهمیت بدهد و بنوعی در تنظیم فعالیتهای خود آنها را در نظر بگیرد. بر این اساس، این متغیر از طریق طرح سوالهایی در قالب طیف پنج گانه لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) بشرح ذیل عملیاتی شد:

الف: پرسشنامه شهروندان:

۱- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟	خیلی کم	۲- کم	۳- متوسط	۴- زیاد	۵- خیلی زیاد
۲- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در ارتباط با فراهم آوردن نیازهای فراغتی و تفریحی شهروندان توجه دارند؟	خیلی کم	۲- کم	۳- متوسط	۴- زیاد	۵- خیلی زیاد
۳- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟	خیلی کم	۲- کم	۳- متوسط	۴- زیاد	۵- خیلی زیاد
۴- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) به ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان توجه می کند؟	خیلی کم	۲- کم	۳- متوسط	۴- زیاد	۵- خیلی زیاد
۵- واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی (اجرائیات) تا چه حد پاسخگوی شکایت شهروندان بوده است؟	خیلی کم	۲- کم	۳- متوسط	۴- زیاد	۵- خیلی زیاد

ب: پرسشنامه کارشناسان:

۱- تا چه میزان شما در اداره امور شهری تاکنون خواسته اید که مردم را در نظام برنامه ریزی شهر مشارکت دهید؟	الف: خیلی کم	ب: کم	ج: متوسط	د: زیاد	ه: خیلی زیاد
۲- به نظر شما تا چه اندازه عملکرد مدیریت شهری در ارتباط با اولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است؟	الف: خیلی کم	ب: کم	ج: متوسط	د: زیاد	ه: خیلی زیاد
۳- تا چه اندازه شهروندان در برنامه هایی که برای شهر در نظر گرفته می شود مشارکت می کنند؟	الف: خیلی کم	ب: کم	ج: متوسط	د: زیاد	ه: خیلی زیاد

تحلیل پرسشنامه های مذکور بر اساس میانگین رتبه ای و امتیاز بدست آمده از ۱۰۰ مطابق روش توضیح داده شده در بالا می باشد. علاوه در کنار سوالهای مذکور، از طریق روش کتابخانه ای و نیز مصاحبه نیز در این زمینه بررسی صورت گرفت.

– نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی و ساختار اداری

الف: نیروی انسانی؛ منظور از نیروی انسانی، پرسنل شاغل در شهرداری بویژه در پست‌های تخصصی می‌باشد. بر این اساس، وضعیت مناسب شهرداری از نظر نیروی انسانی بدین صورت عملیاتی گردید که پست‌های سازمانی تخصصی شهرداری با تخصص و مدرک تخصصی کارکنان تطبیق داده شد و در رابطه با مناسب بودن یا مناسب نبودن آن استدلال منطقی شد.

ب: نوع منابع درآمدی: منظور از نوع منابع درآمدی این است که وضعیت منابع درآمدی شهرداری از نظر مستمر و پایدار بودن چگونه است. در واقع درآمدهای شهرداری عمدتاً از حوزه‌های درآمدی مستمر و قابل اطمینان هست یا اینکه از حوزه‌های ناپایدار و موقت و غیر قابل اطمینان تامین می‌گردد. این امر از طریق بررسی میزان درآمد شهرداری بر حسب محل‌های تامین آن و نسبت آنها (سهم درآمدهای مستمر از کل درآمد شهرداری) بصورت کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار گرفت و در رابطه با مناسب بودن یا نبودن وضعیت و نوع منبع درآمدی شهرداری استدلال منطقی شد.

ج: ساختار اداری: منظور از ساختار اداری، چارت و ساختار سازمانی شهرداری و اجزای آن می‌باشد. این متغیر از طریق بررسی ساختار سازمانی فعلی شهرداری و نیز مقایسه آن با ساختار مصوب وزارت کشور عملیاتی گردید.

– الگوی مدیریت شهری

منظور از الگوی مدیریت شهری، نوع آن از نظر تمرکز اختیارات و وظایف و تصمیم‌گیری در امور شهر می‌باشد که بر اساس میزان تمرکز یا تفرق وظایف و اختیارات و یا حداقل تصمیم‌گیری و فرماندهی در یک یا چند سازمان بترتیب الگوهای مدیریت شهری یکپارچه و متفرق شکل می‌گیرند. بر این اساس، مطابق با میزان هماهنگی و یکپارچگی در عملکردها و وظایف مدیریت الگوهای متفاوت مذکور شکل می‌گیرد.

الگوی مدیریت یکپارچه در مقابل متفرق دارای سه بعد است و در مدیریت شهری نیز توجه به این ابعاد و رابطه آنها به یکدیگر مهم به نظر می‌رسد. اولین بعد، بعد عملکردی است؛ یعنی این که عملکردهای مختلف موجود در سطح شهر باید دارای مدیریت یکپارچه و مرتبط با هم باشد. دومین بعد، بعد فضایی است. بر این اساس، فضای شهر صرفاً برابر با محدوده قانونی شهر نیست، بلکه حومه و پیرامون شهر را نیز که با مرکز شهر ارتباط متقابل دارند، دربرمی‌گیرد. بنابراین، کل شهر یک فضا است و نمی‌توان

این فضای واحد را از هم جدا کرد. بعد سوم شامل مردم و ذی نفعان شهر می‌باشند. (اردشیری، ۱۳۸۵: ۴).

در مجموع با توجه به ابعاد سه گانه الگوی مدیریت یکپارچه شهری و با تاکید بر بعد اول یعنی یکپارچگی در مدیریت عملکردهای مختلف شهر در مورد جهت‌گیری الگوی مدیریت شهری جیرفت در راستای الگوی یکپارچه استدلال گردید.

۱-۸-۲- روش گردآوری اطلاعات

بر اساس متغیرهای تحقیق، تعریف عملیاتی آنها و داده‌های مورد نیاز برای آنها؛ روش گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز این تحقیق ترکیبی از روشهای کتابخانه‌ای (بررسی متون منابع و مدارک شهرداری، آمارهای سایر ادارات مختلف همچنین مرکز آمار ایران) و میدانی (مشاهدات عینی و ابزار پرسشنامه) می‌باشد.

ابزار اصلی گردآوری اطلاعات در روش میدانی پرسشنامه می‌باشد و شامل دو پرسشنامه: پرسشنامه شهروندان (مراجعه کنندگان به شهرداری) و پرسشنامه کارشناسان (متخصصین و کارشناسان شهرداری و سایر سازمانهای دخیل در مدیریت شهر). پرسشنامه‌های مذکور مشتمل بر دو بخش است. بخش اول شامل اطلاعات جمعیت شناسی (ویژگیهای فردی و اجتماعی پاسخگویان) و بخش دوم شامل سوالهای اختصاصی می‌باشد. بخشهای مذکور به ترتیب شامل ۱۵ و ۱۸ پرسش می‌باشد. سوالهای اختصاصی عمدتاً بر مبنای طیف‌های ۵ گانه لیکرت، در مقیاس سنجش رتبه‌ای و بصورت سوالهای بسته طراحی شدند. روایی یا اعتبار (Validity) وسیله اندازه‌گیری نیز بطریق محتوایی و صوری و بر اساس نظر متخصصین مورد بررسی قرار گرفت. یعنی ابتدا پرسشنامه‌ها طراحی و در اختیار صاحب نظران و اساتید قرار گرفت و آنها ضمن مطالعه پرسشنامه‌های مذکور، سوالات مبهم را حذف و پیشنهاداتی جهت اصلاح سوالات مطرح کردند و سپس پرسشنامه‌ها نهایی گردیدند.

۱-۸-۳- جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری این پژوهش یکی مردم شهر جیرفت (مراجعه کنندگان به شهرداری) و دیگری متخصصین و کارشناسان شهرداری و سایر سازمانها و متخصصین در امر مسائل شهری است. در جامعه اول حجم نمونه ۳۰۰ نفر و در جامعه دوم حجم نمونه ۵۰ نفر تعیین شد. در ادامه پرسشنامه‌های طرح شده به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و در فاصله زمانی مشخص بین

اعضای جامعه آماری توزیع گردید. از مجموع پرسشنامه های طراحی شده بالغ بر ۳۵۰ نسخه بصورت تکمیل شده دریافت گردید. پس از جمع آوری پرسشنامه ها، اطلاعات بدست آمده کدگذاری و وارد نرم افزار رایانه ای (Spss) گردیده و سازماندهی شدند.

۱-۸-۴- روش تجزیه و تحلیل داده ها

مطابق توضیحات داده شده در قسمت عملیاتی کردن متغیرها؛ روش عمده تجزیه و تحلیل داده ها بخصوص در داده های گردآوری شده در روش کتابخانه ای، کیفی و بصورت استدلال منطقی می باشد. اما داده های حاصل از پرسشنامه ها از طریق روش تحلیل توصیفی و با استفاده از آمار توصیفی (میانگین رتبه ای) صورت گرفت. میانگین رتبه ای بدست آمده نیز تبدیل به مقیاس ۱ تا ۱۰۰ شده و داوری بر اساس امتیاز بدست آمده از ۱۰۰ و بصورت استدلال منطقی صورت گرفت. بدین شکل و مطابق همان که قبلا نیز بیان گردید، امتیازهای کمتر از ۲۵؛ ۲۶ تا ۵۰؛ ۵۱ تا ۷۵ و بالاتر از ۷۶ به ترتیب برابر با میزان کارآمدی کم، متوسط به پایین؛ متوسط به بالا و بالا در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است که سطح قابل قبول در این متغیر برابر با متوسط به بالا و بالا در نظر گرفته شد. نحوه محاسبه میانگین رتبه ای و نیز تبدیل آن به مقیاس ۱۰۰ در قسمت تحلیلها بیان شده است.

روش بدست آوردن میانگین رتبه ای و امتیاز کل (از ۱۰۰) بشرح ذیل می باشد:

الف: میانگین رتبه ای: فراوانی پاسخ هر گزینه در رتبه گزینه (از خیلی کم ۱ تا خیلی زیاد ۵) ضرب شد و سپس بر تعداد پاسخگویان تقسیم گردید. به عنوان مثال: فراوانی گزینه یک در رتبه آن گزینه یعنی یک ضرب شد، اینکار بهمین ترتیب تا آخرین گزینه یعنی گزینه پنجم صورت گرفت. سپس حاصل جمع آنها بدست آمد و بر تعداد پاسخگویان (یا مجموع فراوانیها) با آن سوال تقسیم گردید.

ب: امتیاز کل (یا روش تبدیل میانگین رتبه ای به مقیاس ۱ تا ۱۰۰): برای اینکار، میانگین رتبه ای محاسبه شده ضربدر ۱۰۰ شد و سپس بر تعداد گزینه ها یعنی ۵ تقسیم گردید.

لازم به ذکر است که در قسمت پیشنهادات نیز از الگوی تحلیلی (SOWT) برای بررسی نقاط قوت و ضعف (عوامل داخلی) تهدیدها و فرصتها (عوامل خارجی) استفاده گردید. همچنین برای تهیه نقشه ها از نرم افزار Auto CAD استفاده شد.

فصل دوم:

تعاريف و مفاهيم، دیدگاهها، تجارب
کشورها و مبانی نظری تحقیق

۱-۲- تعاریف و مفاهیم

۱-۱-۲- مروری بر مفاهیم شهر مدیریت و مدیریت شهری

۱-۱-۱-۲- شهر

تعریف جامعی از شهر که بتواند شامل کلیه شهرهای جهان باشد مشکل است چرا که شهرها به سیستم اقتصادی و اجتماعی همسان وابسته نبوده و نکات مشترکی بین آنها وجود ندارد تا مبنایی برای تعریف عام شمول شهرها باشد (فرید، ۱۳۶۸: ۱). تعاریف موجود شهر محور قومی دارد و عموماً بر اساس شهر مدرن استوار است و در واقع شهر کانون هایی هستند که در آنها آدمی به تصرف و استفاده از کره خاکی دست یافته است هم بر نواحی اطراف خود تاثیر گذارد و هم از آن متاثر می شوند و نمودار احتیاجات اقتصادی آدمی هستند و بر اساس این احتیاجات بسط و توسعه می یابند (نوبنی، ۱۳۷۳: ۱۶). گروهی از متفکرین، شهر را نتیجه حاکمیت (قانونی) عمومی می دانند از دیدگاه این گروه پس از توسعه صنعت و تجارت در مراکز سکونتی، که معمولاً به صورتی قلعه و دیواری برای دفاع در برابر حمله و غارت دیگران محصور شده بود، طبقات صنعت گر تاجر قدرت بیشتری پیدا نموده و عملاً یک طبقه اجتماعی جدید را به وجود می آورند، که نه جزء رعیت بوده اند نه طبقه اشراف و مالکین هدف و خواسته این طبقه شهرنشین، کنترل هر چه بیشتر منافع خود و تامین امنیت، فعالیتهای تجاری ایشان در برابر رقبا بود و به همین منظور شهرها خواستار حکم مدنیت بودند که شهرها موقعیت متحد داده و امتیازات مهم بسیاری را برای سکنه شهر تامین می نمود (جیمز، ۱۳۶۸: ۱۲۲). به گفته بلو منفرد وقتی قدرت تاجران و صنعتگران افزایش یافت بالاخره مالکین بزرگ را از قدرت بر کنار نموده و آن محل تبدیل به polis شهر گردیده محلی که اراضی روستاهای پیرامون خود را تحت اداره خود در می آورد و به عبارتی دیگر یک مجتمع زیستی تبدیل به شهر یا پلیس می گردد.

کلمه پلیس مانند اکروپلیس ریشه ای یونانی دارد به معنی (دولت شهر) یا به عبارتی دیگر حاکمیت عمومی بوده است حاکمیت عمومی در برابر حاکمیت خصوصی یا حاکمیت خان و زمین دار بزرگ است. تفاوت اساسی بین شهر و روستا، همین حاکمیت خصوصی و عمومی است (کامروا، ۱۳۷۷: ۱۷۷). اگر چه شروط لازم برای یک شهر وجود طبقات اجتماعی، تنوع اشتغال، تراکم جمعیت و معیارهای فرهنگی و ارزشی است، ولی وجود این شرایط کافی نیست. ضمن اینکه لزوماً تمام این شرایط امری کیفی است و شامل طیف گسترده ای می شود که تفکیک آن از نقاط روستایی و بعضاً غیر ممکن است هیچ کس نمی تواند ادعا کند که هیچ روستای بزرگی و

پرجمعیته دارای تنوع اشتغال نبوده و یا فاقد طبقات اجتماعی است و یا روستا دارای فرهنگ ومعیارهای کالبدی برای زیست خود نیست. پرفسور هوپر (Hohen.poul) می گوید شهر نتیجه ارتباط میان شش جنبه است: ساخت اقتصادی (تنوع فعالیتها و اشتغال) ساختار اجتماعی (تفاوت طبقات اجتماعی) ساخت کالبدی (طرح ساختمانهای عمومی حصار...) موقعیت جغرافیایی و موقعیت قانونی (قانون اساسی، دستگاههای حقوقی، و بالاخره حیات سیاسی). بر اساس این نظریه، روستاهای بزرگ کم و بیش پنج جنبه از جنبه های فوق را می تواند داشته باشند. لیکن وجه تمایز شهر با روستا در حیاط سیاسی است (جیمز، ۱۳۶۸: ۱۲۳) که شاخص آن همان «حاکمیت عمومی» است لازمه حاکمیت عمومی دو چیز است:

۱ - دخالت عموم مردم در تصمیم گیری و تعیین سرنوشت شهر

۲ - وجود سازمان و تشکیلاتی رسمی برای اعمال حاکمیت عمومی (کامروا، ۱۳۷۷: ۷۷).

دخالت مردم به طرق مختلف انجام می شود، که به دو دسته می توان آن را تقسیم کرد. دخالت مستقیم و رسمی از طریق انتخاب افرادی به نمایندگی مردم در جهت اعمال حاکمیت، دخالت غیر مستقیم که توسط عاملین متعددی مثل خانوادهها، مؤسسات و شرکتهای صنعتی، بساز بفروشها، سرمایه گذاران، سازمانهای قانون گذاری، و نهادهای تأمین کمک مالی، شرکتهای تأسیساتی و گروههای فشار انجام می گیرد که با علایق و نقطه نظرهای خاص خود در فرایند تصمیم گیری جزء به جزء با علامت مشخصه چانه زدن مشارکت می کنند. در این دیدگاه، شهر نتیجه فرایند تصمیم گیری جزء به جزء و جمعی خانوارها، مؤسسات سرمایه گذاری، بانکها، شهرداری ها، سازمانهای قانون گذاری و بساز و بفروشهاست. بعضی از این عوامل دارای قدرت رهبری هستند و بقیه از آن پیروی می کنند.

در گزارش جهانی سازمان ملل در مورد اسکان بشر به طور اعم و شهر به طور اخص آمده است؛ شهر عبارت است از محلی که فعالیتهای سازمان یافته انسانی به وقوع می پیوندد. به عبارت دیگر، شهر کالبدی است برای فعالیتهای سازمان یافته انسانی، کلمه فعالیت در اینجا به معنای مجموعه روابط اجتماعی است. لذا: شهر عبارت است از کالبدی برای فعالیتهای اجتماعی سازمان یافته این تعریف ساده عناصر اصلی شهر، یعنی کالبد، فعالیتهای اجتماعی و بالاخره سازمان یافتگی و روابط این عوامل را با یکدیگر بیان می کند. سازمان یافتگی فعالیتها در شهر مستلزم معیارها و ضوابط قوانین لازم به صورت تلویحی و چه به صورت صریح از یک سو و تشکیلات مستقل و متناسب ازسوی دیگر است به عبارت دیگر برای سازمان دادن یک جامعه نیاز به سازمان

است و بدون داشتن سازمان و تشکیلات مشخص و معین نمی توان جای و یا رفتاری را سازمان داد (کامروا، ۱۳۷۷: ۷۸، ۷۷). بنابراین شهر از مجموعه ای از عوامل فرهنگی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ... تشکیل شده که همانند یک سیستم باهم درارتباط بوده و این عناصر با یکدیگر پیوسته و دارای یک ساختار ارتباطی می باشند.

در ایران، به موجب قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴ در هر محل که جمعیت حد اقل به ۵ هزار نفر می رسید، شهرداری تأسیس می شد، اما بر اساس آیین نامه اجرایی قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۳ هیئت وزیران، در نقاطی که شهر شناخته می شود شهرداری تأسیس می شود. بموجب ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲ مجلس شورای اسلامی، شهر محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده، از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل دارای سیمای با ویژگی های خاص خود بوده، بطوریکه اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب، تجارت صنعت کشاورزی، خدمات فعالیتها اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خود کفایی نسبی برخوردار و کائنات مبادلات اجتماعی اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حوزه جذب و نفوذ پیرامون خود بوده و حد اقل دارای ۱۰ هزار نفر جمعیت باشد (فرید، ۱۳۶۸: ۴). پس تفکیک و تمایز بین شهر و روستا بیشتر مبنی بر مفهوم نظری بین این دو است (به طور کلی باید در نظر داشت که هیچ گونه حد فاصل کامل و دقیقی بین شهر و روستا وجود ندارد چرا که زندگی شهری و روستایی را پدید می آورند. به طور کلی، نمی توان تعریف جامعی از شهر به دست آورد زیرا با گذشت زمان سیمای شهرها خواه ناخواه دستخوش تغیر و تحول شده و همیشه مبتنی بر یک اصول و شالوده ثابتی نخواهد بود. تعاریفی که هریک از صاحب نظران پیرامون شهر ابراز داشته اند در حد خود کامل نبوده بلکه ایراداتی بر آنها وارد است. به کلام بهتر، هر یک از تعریف کنندگان گونه ای از حقیقت را دیده اند و آن را به عنوان تعریف کاملی از شهر عرضه نموده اند. این امر به واسطه تخصصی و پایگاه علمی هر یک از تعریف کنندگان بوده است (طاهری، ۱۳۷۷: ۸۳-۸۹).

۲-۱-۱-۲- مفهوم مدیریت

شاید یکی از مهمترین فعالیتهای زندگی اجتماعی بشر امروز را بتوان مدیریت دانست در عصر حاضر به مدد این فعالیت است که مأموریتها و اهداف تحقق می یابد. مدیریت را به گونه های متفاوت تعریف کرده اند صاحب نظران مدیریت را هنر انجام امور به وسیله دیگران توصیف کرده و بر نقش دیگران و قبول هدف از سوی آنان تأکید ورزیده اند. گروهی مدیریت را علم و هنر هماهنگی کوششها و مساعی اعضای سازمان و استفاده از منابع برای نیل به اهداف معین توصیف کرده اند (الوانی، ۱۳۷۴: ۴۳). یکی از علمای مدیریت اقتصاد، مدیریت را تصمیم گیری دانسته و این وظیفه را بهترین و اصلی ترین نقش مدیر قلمداد نموده است (Harberl:1977).

در واقع، تا کنون کتابها و مطالب زیادی در ارتباط با مدیریت نوشته شده و هر کدام به نوعی تعریفی از مفهوم مدیریت داشته اند. همه تعاریف علمی از مدیریت دارای مشخصه ها و صفات مشترکی می باشند که در آن وظایف مدیریت را تبیین می کند. بعضی از دانشمندان وظایف مدیریت را به صورت زیر نشان می دهند. مدیریت فرایندی است که به وسیله آن کوششهای فردی و گروهی به منظور نیل به هدف مشترک هم آهنگ می شود (سعیدنیا، ۱۳۷۹: ۲۱). در مباحث مربوط به مدیریت شهری، عده ای مفاهیم مدیریت و اداره کردن را مترادف می گیرند. در حالی که این دو واژه دارای معادل انگلیسی آنها نیز یکسان نمی باشد. یکی به عنوان Administration و دیگری Management با هم فرق می کنند و از نظر مفهوم تفاوت آشکاری به همدیگر دارند. Adiministration چنین تعریف شده است: انجام دادن یک یا چند عمل در فرایند اداره کردن جهت رسیدن به اهداف و این در حالی است که Management یعنی فرایند تعیین اهداف و تهیه برنامه ها که بر اساس این تعریف مفهومی می توان این استنباط را داشت مدیریت از اداره کردن با اهمیت تر و دقیق تر است و در فرایند اداره کردن و رسیدن به اهداف تعیین شده مهم می باشد (Ahughes:1994).

۲-۱-۱-۳- مفهوم مدیریت شهری

شهر مجموعه ای از فعالیتهای انسانی و فیزیکی است و به همین دلیل ضرورت دارد برای استفاده بهتر از مجموعه فعالیتها و جلوگیری از هدر رفتن نیروها در آنجا، مدیریت اعمال شود بنابراین مدیریت شهرها با استفاده از مدیریت علمی و آخرین یافته ها در مورد بهترین شیوه های برخورد با منابع انسانی و محیطی پا به عرصه وجود گذاشته است. به نظر محققان دایره المعارف بریتانیا، هر چه قدر هم که در تاریخ به عقب برگردیم به شهری که فاقد حکومت باشد، بر نمی خوریم (سعیدنیا، ۱۳۷۹: ۲۱). اعمال قدرت مدیریت شهری در چگونگی استقرار و اداره شهرها برحسب گونه های فرهنگی و ساختار اجتماعی- سیاسی جوامع پدیدار می شود. شهر که پیچیده ترین و متنوع ترین جلوه های زندگی بشری را در خود دارد بدون وجود نظام مدیریت شهری که ضمن انجام برنامه ریزیهای لازم برای رشد و توسعه آینده شهر به مقابله با مسایل و مشکلات کنونی آن می پردازد، بی سامان می گردد (سعیدنیا، ۱۳۸۳: ۱۹). اصطلاح مدیریت شهری از لحاظ مفهومی متنوع و تا حدی مبهم است. این امر ناشی از تنوع نگرشهای موجود به دلیل میان رشته ای بودن و جدید بودن مفهوم مدیریت شهری است و دستیابی به تعریفی مشخص و واحد مستلزم در نظر گرفتن بسیاری از این تعاریف است که در زیر به برخی از آنها اشاره می شود:

مدیریت شهری بطور کلی از نظر کمیسیون سکونتگاههای انسانی سازمان ملل (UNCHS) به عنوان الگویی برای مدیریت و توسعه سکونتگاههای شهری اعم از شهرهای کوچک و بزرگ و مادرشهرها مطرح شده و همه بازیگران فعال در امور شهری نظیر شرکتهای خصوصی، مجامع غیر دولتی مجامع مدنی (N.G.O) و دیگر افراد و گروههایی که در شهر کار و زندگی می کنند، را در بر می گیرد، (دبیر اجرایی کمیسیون سکونتگاههای انسانی سازمان ملل، ۱۳۷۳: ۳). داده های سیستم مدیریت شهری، خواسته های دولت و شهروندان و ستانده های آن توسعه کمیت و کیفیت زندگی شهری است

بنابراین مدیریت شهری باید تمام نظام شهری اعم از فضای کالبدی و عملکردی آنرا تحت پوشش قرار دهد. لذا دارای ماهیت سازمانی توانمند، چند عملکردی و چند سطحی است (کاظمیان، ۱۳۷۶: ۶۴). ویلیامز در سال ۱۹۷۸ مدیریت شهری را یک تئوری و چشم انداز نمی داند، بلکه آنرا چارچوب و پایه و اساس مطالعات شهر می داند. او اضافه می کند که مدیریت شهری ارتباط قوی و تنگاتنگ با ماهیت شهر از یک طرف و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی از طرف دیگر دارد، همچنین مدیریت شهری با ۱۷ سازمانهای دولتی که در شهر خدمات ارائه می دهند و نیز

جمعیت شهر ارتباط تنگاتنگی دارد (Mcgil, 1998:464). تمام این تعاریف بر انعطاف پذیری مدیریت شهری تاکید دارند چرا که نظام مدیریت شهری متشکل از عناصر و اجزاء بهم پیوسته ای است که باید در تعامل و ارتباط با هم در نظر گرفته شوند و آنچه که امروزه در هدایت این نظام اهمیتی ویژه دارد توانایی آن در انعطاف پذیری است. نظام مدیریت شهری یک سیستم پویا و باز است و با انواع فراسیستمها و زیرسیستمهای متعدد در ارتباط است. بنابراین با توجه به متغیرهای بسیار و محیط ناهمگن و متنوعی که مدیریت شهری در آن قرار دارد، این نظام باید به روش باز عمل کند و ساختارهای خشک و غیر قابل انعطاف را از خود دور سازد و دارای این توانمندی باشد تا با محیط اطرافش سازگار شده و ضمن حفظ کلیت خود به تبادل پویا با محیط بپردازد.

امروزه نیز با گسترش شهرنشینی و مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش ضرورت توجه همه جانبه به راهبردهای سودمند برای بهینه سازی زندگی شهروندان را ضروری ساخته است و یکی از عناصر مهم در شهر مدیریت شهر است به طوریکه موفقیت و شکست هر سازمانی را در دستیابی به اهداف و انجام وظایفش، متکی بر مدیریت دانسته اند که یکی از مهمترین نقشها را بر عهده دارد. در حدود ۲۰ سال پیش، ایده مدیریت شهری بعنوان یک شکلی از دلالتی مطرح شده بود در این ایده توزیع منابع و درستکاری در قدرت دیده شده است در این معنا مدیریت شهری واسطه ای بین دیوان سالاری اداری که دارای منابع برای توزیع بوده و اجتماعاتی که نیاز مند این منافع بودند، تعریف شده است. یک تعریف مورد پذیرش همگان در مورد مدیریت شهری وجود ندارد.

از دیدگاه سیستمی، نظام مدیریت شهری عبارت است از یک سازمان گسترده متشکل از تمام عناصر و اجزای رسمی و غیر رسمی ذیربط و موثر در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهر با هدف اداره، هدایت، کنترل و توسعه همه جانبه و پایدار شهر مربوطه، گروهی نیز به اشتباه مدیریت شهری را با شهرداری اشتباه گرفته اند و مدیریت شهری را معادل با شهرداری می دانند اما گستردگی و پیچیدگی مفهوم مدیریت شهری آنچنان است که به هیچ وجه نمی توان شهرداری را معادل با مدیریت شهری دانست. مدیریت شهری مترادف است با بازیگران عرصه شهر (کاظمیان، ۱۳۸۲: ۱۱، ۱۳) و نقش شهرداری بعنوان هسته مرکزی مدیریت شهر هدایت، نظارت، راهبری و جلب مشارکت سایر بازیگران است مدیریت شهر جامع نگر و تمام عرصه های عملکردی، کالبدی شهر را در بر می گیرد. مدیریت شهری می تواند موجب اجرای اقداماتی معین از سوی دیگران در جهت توسعه شهری باشد در اینجا اجبار یا کنترل دیگران مورد نظر نیست، بلکه انگیزه

دادن، راهنمایی و هدایت و جلب مشارکت، ابزارهای مدیریت شهری برای تحقیق اهداف هستند. در ارتباط با لزوم توجه به شهر و ایجاد یک نظام اداره شهر که در واقع همان مدیریت شهری می باشد می توان اینگونه بیان کرد که زندگی پیچیده شهری همراه خود نیازهای مشترک بسیاری پدید آورده است که سبب ایجاد نظم نظام مدیریت شهری گردیده است و تعیین کننده اهداف آن نیز هست و در واقع این نیازهای مشترک یک اجتماع است که باعث ایجاد مدیریت شهری و دادن هدف و جهت به آن مدیریت می شود. نیازهای ارضاء نشده سبب می گردند، اهداف برای برآورده ساختن و دست یابی به نیازها شکل گیرند که عبارتند از :

- نیاز به ارتقاء کار و زندگی:

شهرها مراکز فرصتهای اجتماعی، مولود قسمت اعظم ثروت یک جامعه و محل تجلی پیشرفت و توانایی های بالقوه بشری به شمار می روند. بیشتر مردم شهر را محل کار، رفت و آمد گذران زندگی می دانند از این رو با تراکم جمعیت و ازدحام افراد در شهرها شرایط کار و زندگی شهروندان انسانی آنان از دست می رود و هرج و مرج در شهرها پدید خواهد آمد، بنا براین نیاز به تهیه و تدارک امکاناتی برای رشد ارتقاء در زندگی افراد در شهرها احساس می شود.

- نیاز به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار:

محدودیت امکانات و ضرورت حفاظت از آنها برای بهره گیری بهینه نسل کنونی و نسلهای آینده از جمله نیازهای زندگی شهری است. برای تحکیم مبانی توسعه پایدار و کمک به فرایند توسعه جوامع شهری باید به موارد زیر توجه داشت:

- تقویت انگیزه ها و سازو کارهای لازم برای بیشترین بهره وری از منابع توسعه شهری.

- تقویت بهینه سازی منتخب شهروندان برای اداره امور شهرها.

- تقویت کیفیت برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری.

- نیاز به حفاظت از محیط کالبدی

کالبد شهر بعنوان مکان زندگی و کار شهرنشینان، اهمیت بنیادین دارد. کالبد مناسب شهری، افزودن بر کاستن از مشکلات مانند ازدحام، ترافیک بیش از حد و سکونت های نامناسب سبب آرامش روانی شهرنشینان نیز می گردد. در مجموع هدف اساسی مدیریت شهری را می توان پدید آوردن شهری سالم دانست از نشانه های آن:

۱ - داشتن فضایی تمیز و محیطی فیزیکی مطمئن با کیفیت عالی.

۲ - داشتن محیط زیست ثابت.

۳ - داشتن جامعه ای منسجم و قوی با حمایت دو جانبه مردم و دولت.

۴ - داشتن روشی که با خصوصیات موجود سازگار بوده موجبات ادامه راه را فراهم آورد .

۵ - یکی دیگر از رویکردهای پایه ای در مفهوم مدیریت شهری حکومت محلی است. حکومت محلی نهادی قدیمی با مفهومی جدید است که ریشه در تاریخ گذشته بشر دارد و در زمان های دور با مطرح شدن مدیریت اجتماعات بشری، پا به عرصه هستی نهاده است. خودگردانی یکی از نیازهای طبیعی انسان است، به گونه ای که انسان ذاتاً و فطرتاً خواهان مشارکت در سرنوشت و اداره امور مربوط به خود است (مقیمی، ۱۳۸۲: ۱). حکومتهای محلی با اعمال قدرتی مشروع برآمده از اراده شهروندان برای نظم بخشیدن به عملکردهای مشترک و تامین رفاه عموم در محدوده زندگی خود تلاش می کنند و بر حسب نوع سکونتگاههای قلمرو خود می توانند صرفاً شهری یا روستایی و یا مجموعه ای از هر دو باشند (صرافی، ۱۳۷۹: ۸۱). حکومت محلی از نظر مفهومی چند بعدی است که تقریباً تمامی وظایف دولت را در گستره ای محدودتر انجام می دهد و بعنوان مینیاتوری از حکومت سیاسی جامعه مطرح است (مقیمی، ۱۳۸۲: ۱). اصل اساسی در حکومتهای محلی اینست که مردم همان محل با مشارکت و همفکری یکدیگر و حتی المقدور با استفاده از منابع و امکانات محلی نسبت به تامین خدمات عمومی و نیز عمران و آبادی محل در چارچوب قانون اقدام نمایند (رجب صلاحی، ۱۳۸۱: ۱۱۸). از اینرو سطح محلی مدیریت و اداره امور باید در سطح ملی به رسمیت شناخته شود و در پی آن سطح منطقه ای رابط بین این دو تلقی گردد. در واقع امروزه رابطه مستقیم بین بهبود مدیریت شهری و دموکراسی محلی با تمرکز زدایی پذیرفته شده است تفویض اختیارات، جلب مشارکت مردم و بسترگشایی نهادی آن در سطوح پایین تر، شرط موفقیت سیستمهای عدم تمرکز فضایی است (صرافی، ۱۳۷۷: ۴۴). همانگونه که ذکر شد از مهمترین حکومتهای محلی شهرداریها هستند. وجود این سازمان از هنگامی ضرورت یافت که برآورده ساختن نیازهای افراد بشر، از عهده تک تک آنها خارج گردید و لازم شد سازمانی، این نیازها را بطور مشترک برآورده سازد.

۲-۲- اهداف مدیریت شهری و شهرداریها

هر نظام و پدیده ای در روند تکاملی خود مجموعه اهدافی را دنبال می نماید و برای رسیدن به این اهداف اقداماتی را انجام می دهد. سیر تحولی جوامع نیز ایفای وظایف و تعقیب اهداف خاصی را برای شهرداریها ایجاد می نماید. هدف تئوریک و کلان سیستم مدیریت شهری و شهرداریها تقویت فرآیند توسعه پایدار شهری است، به نحوی که زمینه و محیط مناسب برای زندگی راحت، امن و کارآمد شهروندان به تناسب ویژگیهای آنان و جامعه مربوطه فراهم شود. در قالب این هدف کلان، سه هدف زیر برای تمام شهرداریها علی رغم تفاوتهای فراوان در خصوصیات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی شهرها و کشورها تعیین شده است:

- ۱ - ارتقای شرایط کار و زندگی برای همه جمعیت شهر با توجه به افراد و گروههای کم درآمد
- ۲ - تشویق توسعه اجتماعی و اقتصادی پایدار
- ۳ - حفاظت از محیط کالبدی شهر (دبیر اجرایی کمیسیون سکونتگاههای انسانی سازمان ملل، ۱۳۷۳: ۵، ۴).

اهداف ذکر شده همگی بهم پیوسته هستند. مثلاً سرمایه گذاریهای تولیدی و ایجاد اشتغال و درآمد موجب می شود زندگی افراد جامعه بر بنیانهای پایداری ارتقاء داده شود و در عین حال آینده اقتصادی شهرها می تواند بوسیله عدم کارایی زیرساختها و خدمات یا شرایط نامساعد بهداشتی ساکنان، مورد تهدید واقع شود. کالبد شهرها نیز به عنوان مکانی برای سکونت و کار شهرنشینان از اهمیتی خاص برخوردار است. کالبد مناسب شهری، علاوه بر کاستن از مشکلاتی نظیر ازدحام، ترافیک بیش از حد و سکونتگاههای نامناسب، سبب آرامش روانی شهرنشینان می گردد. زوال کالبدی شهرها علاوه بر اینکه بر توانایی مدیریت شهری برای تضمین سرمایه گذاری و توسعه اجتماعی و اقتصادی پایدار تاثیر سوء می گذارد، می تواند در جذب سرمایه گذاری های خارجی که بیش از پیش بر جذابیتهای محیط کالبدی و خوب عمل کردن خدمات و زیرساختهای شهری تکیه دارد، نیز تاثیر نامناسب داشته باشد. در نتیجه حفاظت از محیط کالبدی شهرها، زیبایی منظر، ارزشهای بومی و محافظت از فضاهای با هویت، جلوگیری از تخریب بافت قدیمی شهرها و مرمت آنها، جلوگیری از وارد آمدن لطمه به ساختار شهری حفاظت از ساختمانها و فضاهای واقع در داخل هسته های تاریخی و حفاظت از یادمان ها و بناهای فوق العاده و ابنیه های در خور احترام هنر و تاریخ باید مورد توجه خاص مدیریت شهری قرار بگیرد.

۲-۳- وظایف مدیریت شهری و شهرداریها

صرفنظر از اینکه شهرداریهای مختلف در نقاط متفاوت جهان چه وظائفی را به انجام می رسانند اصولاً سیر تحولی جوامع ایفای وظایف و تعقیب اهداف خاصی را برای مدیریت شهری بطور عام و شهرداری بطور خاص الزامی نموده یا حداقل مورد توجه و تاکید قرار داده است این اهداف و وظائف اغلب بوسیله سازمانهای وابسته به سازمان ملل تحلیل، معرفی و ترویج می شوند (کاظمیان، ۱۳۸۲: ۴۳). در واگذاری وظائف تعیین شده به شهرداریها باید به صورت تدریجی و همگام با تامین و تخصیص امکانات لازم (قانونی، تشکیلاتی، مالی و نیروی انسانی) و نحوه توزیع این امکانات بین شهرداری و سازمان های دولتی بر اساس دستورالعملهای مشخص صورت گیرد (کاظمیان، سعیدی رضوانی، ۱۳۸۳: ۳۲).

در بخش زیر عمده ترین وظائف مدیریت شهری و شهرداریها ذکر شده که در پنج گروه طبقه بندی شده است:

- ۱- آماده ساختن زیرساختهای اساسی برای عملکرد کارآمد شهرها
- ۲- آماده ساختن خدمات لازم برای توسعه منابع انسانی، بهبود بهره وری و بهبود استانداردهای زندگی شهرنشینان؛
- ۳- تنظیم فعالیتهای بخش خصوصی موثر بر امنیت، سلامتی و رفاه اجتماعی شهروندان؛
- ۴- آماده ساختن خدمات و تسهیلات لازم برای پشتیبانی فعالیتهای مولد و عملیات کارآمد و موسسات خصوصی در نواحی شهری؛
- ۵- برنامه ریزی استراتژیک (کاظمیان، ۱۳۷۵: ۶۷ به نقل از Elements of urban management)

امروزه شهرداری در جهت حفظ محیط زیست، مبارزه با فقر و محرومیت و انحرافات ناشی از فقر و اعتلای فرهنگ شهرنشینی می کوشد و به عنوان نهادی مدنی و برخاسته از مردم در جهت توسعه پایدار و توسعه انسانی گام برمی دارد. در تمام این عرصه ها شهرداریها نه فقط در ایجاد زیربنای مربوطه بلکه در برنامه ریزی، مدیریت و توسعه این عرصه ها نیز نقش دارند. برای آگاهی از تنوع وظائف شهرداریهای مهم جهان آمده- وظائفی که امروزه بر عهده شهرداریها قرار دارد در جدول (۲-۱) وظایف شهرداریهای مهم جهان آمده است.

جدول (۲-۱): وظائف شهرداریهای شهرهای مهم جهان

کشور	شهر	وظایف مورد تاکید
فرانسه	پاریس	امور فرهنگی، حفاظت از محیط زیست، خدمات رفاه اجتماعی، جلب سرمایه بویژه سرمایه های خارجی، امور اقتصادی وانجام کلیه امور عمرانی شهر، مدیریت ترافیک شهری
اتریش	وین	حفظ میراث فرهنگی، برنامه ریزی ترافیک، احداث مسکن
سوئد	استکهلم	شهرسازی، محیط زیست، اوقات فراغت، واحد امور مدارس، معابر و ترافیک، حمل و نقل و ترافیک، رفاه اجتماعی، دفاع غیر نظامی، ساماندهی صنایع
انگلستان	لندن	مسکن، پارکهای محلی، برنامه ریزی محلی، گاز رسانی، برق، مدارس و حمل و نقل، بهداشت عمومی، برنامه ریزیهای فراغتی، خانه سازی، کنترل آلودگی هوا، خدمات اجتماعی
ژاپن	توکیو	رفاه اجتماعی، آموزش عمومی، بهداشت عمومی، برنامه ریزی شهری، تامین محیط زیست، امور فرهنگی و اقتصادی، بندر واسکله، مقابله با بلایای طبیعی، حمل و نقل
آمریکا	لوس آنجلس	امنیت شهر، حفاظت محیط خانه و شهر، حمل و نقل، اوقات فراغت، آموزش و فرهنگ، منابع انسانی، تعالی اقتصادی و توسعه
مصر	قاهره	ارائه خدمات شهری و زیربنایی، مبارزه با حاشیه نشینی، ساخت مسکن، اداره امور حمل و نقل عمومی، اعطای امتیازات و پروانه ها
هند	بمبئی	خدمات شهری، دفع فاضلاب، مبارزه با زاغه نشینی، اداره حمل و نقل شهری، احداث تاسیسات و تجهیزات گوناگون شهری و اداره بیمارستانهای شهر
چین	پکن	بهداشت، فرهنگ، ورزش وجوانان، مهد کودک، زیباسازی خیابانها و کوچه های محل، خدمات شهری، سرشماری
مالزی	کوالالامپور	نظافت و بهداشت شهری، امور اقتصادی، ساماندهی حوزه نفوذ شهر، ایجاد توسعه و نگهداری خیابانها، مدیریت ترافیک، مدیریت مسکن شهری، برنامه ریزی و کنترل توسعه، کنترل تجارت وامور اقتصادی، برنامه ریزی و کنترل شهرکهای جدید

ماخذ ۱: کاظمیان، سعیدی، رضوانی، ۱۳۸۲: ۱۳۶.

ماخذ ۲: سعیدنیا، ۱۳۸۳: ۳۵.

۲-۴- ساختار تشکیلاتی مدیریت شهری

ساختار تشکیلاتی مدیریت شهری در کشورهای مختلف دارای الگوهای بسیار متنوعی هستند. این الگوها به تبعیت از نوع روابط مدیریت شهری با حکومت مرکزی در یک طیف کاملاً متمرکزگرا تا کاملاً غیر متمرکز قابل طبقه بندی هستند. در زمینه انواع این الگوها و کارایی سازمانی آنها، نتایج و تجارب زیر حاصل شده اند:

الف- الگوهای توزیع قدرت اجرایی در سیستمهای مدیریت شهری: در این زمینه سه الگوی انتزاعی اصلی به شرح زیر قابل تشخیص هستند (۱) قدرت اجرایی متمرکز در دست یک شهردار اجرایی منتخب از سوی مقامات مافوق (الگوی برزیل) (۲) قدرت اجرایی پراکنده در میان کمیته های شورای شهر (الگوی اوگاندا و زیمبابوه)، (۳) قدرت اجرایی پراکنده میان شوراهای کمیته ها و ماموران انتصابی دولت (الگوی هندوستان)

ب- انواع ساختارهای درون سازمانی شهرداریها: در این زمینه نیز چهار الگوی زیر قابل تشخیص هستند (۱) تمرکززدایی اداری و اجرایی، (۲) حکومتهای درون سازمانی شهرداری، (۳) یا حکومت شهری تحت نظارت سازمانهای منتخب و نمایندگان جامعه محلی، (۴) انجمنهای محلی مستقل

پ - لزوم وجود یک هیئت رئیسه قدرتمند: در سطح محلی و بویژه در حالت تقسیم بندیهای عملکرد، به دلیل توانایی آن برای وکالت منافع محلی در مقابل موسسات عمومی و دولتی و معامله بین آنها، می تواند بسیار سودمند باشد. در صورت عدم وجود شهری قدرتمند و عزم سیاسی لازم برای تدوین سیاستها و برنامه های مربوطه، حصول به راه حل های جزئی و محدود به مراتب مشکلتر است (کاظمیان، ۱۳۷۳: ۶۷، ۶۶).

۲-۵- ارتباط برنامه ریزی شهری، مدیریت شهری و حکومت

نوع سیستم حکومت شهری، شکل دهنده ارتباط عناصر مدیریت و برنامه ریزی شهری است. هرچه درجه وابستگی سیستم به حکومت مرکزی بیشتر، نوع ارتباط عناصر مدیریت و برنامه ریزی شهری سطحی تر، غیرواقعی تر و نمادین است؛ در حالی که هراندازه سیستم حکومت شهری از درجه وابستگی کمتری به حکومت مرکزی برخوردار باشد درصدد طراحی مکانیزمهای واقعی ارتباط بین عناصر مدیریت و برنامه ریزی شهری است (طاهرخانی، ۱۳۸۱: ۹۵). روابط متقابل مدیریت و

برنامه‌ریزی شهری را دقیقاً می‌توان در قالب سیر تحول و تکامل نظری برنامه‌ریزی شهری ملاحظه نمود. برنامه‌ریزی سنتی مبتنی بر دیدگاه دستوری است که در آن برنامه‌ریزی به صورت یک روند خطی است که بازگشتی ندارد. این نوع برنامه‌ریزی با تصمیم‌گیری سیاستمداران و دولتمردان حکومت مرکزی مبنی بر لزوم تهیه برنامه در یک جامعه شهری آغاز می‌گردد و با تحویل یک برنامه با وجهه غالباً فیزیکی در توسعه شهرهاست و نقش شهروندان و مشارکت آنها (به عنوان مهمترین عناصر مدیریت شهری) در تصمیم‌گیری برای اداره امور شهری در سطح پایینی قرار دارد. از دلائل این امر رسمیت داشتن برنامه‌ریزی شهری به عنوان یک فرایند ملی و وابستگی شهرها به دولت مرکزی و عدم توانایی تولید سرمایه می‌باشد، که این عوامل باعث وابستگی هرچه بیشتر شهرها به حکومت مرکزی و ارتباط سطحی و غیرواقعی مدیریت شهری و برنامه‌ریزی شهری می‌گردد (طاهرخانی، ۱۳۸۱: ۹۹، ۹۵). شهرسازی و ساماندهی کالبد و فضایی شهرها نیز در اوائل قرن بیستم در سایه حمایت اقتدار دولتها و با اهداف ساماندهی توسعه کالبدی شهرها بوجود آمد و از نظر اجرایی و عملی نیز، بیشتر از علوم فنی و مهندسی تاثیر پذیرفت. در نتیجه در قسمت اعظم سالهای قرن بیستم، شهرسازی بیش از پیش زیر سلطه نظریه‌ها و رویه‌های دیوانسالاری و فن‌سالاری قرار گرفت. اما به مرور زمان به دنبال وقوع تحولات وسیع و شگرف فلسفی، سیاسی و اجتماعی و با سیر تحول و تکامل نظری، برنامه‌ریزی سنتی جای خود را به برنامه‌ریزی شهری جدید داد و دانش شهرسازی و ساماندهی کالبدی شهرها به سمت اهداف کیفی و اجتماعی توسعه و رویه‌های دموکراتیک و مشارکت آنها متمایل شد و نهادهای محلی و حکومت‌های شهری و اختیاراتشان در اداره امور جامعه محلی افزایش می‌یابد و برنامه‌ریزی شهری از یک برنامه خطی به یک روند ممتد و چرخه‌ای ارتقاء می‌یابد. برنامه‌ریزی شهری در درون فرایندهای محلی قرار گرفته و با ساختارها و سیاست‌های جامعه محلی بخصوص حکومت شهری ارتباط محکمی می‌یابد.

۲-۶- مدیریت شهری در کشور های توسعه یافته

نظام مدیریتی و اداری شهر در هر کشوری تابعی از نظام سیاسی حاکم بر آن کشور است. در نظام‌های سیاسی غیر متمرکز که الگوی حکومت در کشورهای شمال است، اداره امور شهرها نیز به صورت غیرمتمرکز و بوسیله نهادهای محلی انجام می‌شود. اساس حکومت در این کشورها بر

مبنای مردم سالاری است. این ویژگی در نظام اداره شهرهای آنها نیز حاکم است. به عبارت دیگر مقامات مدیریت شهری بر اساس انتخاب تعیین می شوند و نظارت بر جریان اداره امور شهر از طریق شوراهایی انجام می شود که نمایندگان مردم در آنها عضویت دارند (علوی تبار، ۱۳۷۹: ۹۴). در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و حتی در تعدادی از جوامع در حال توسعه با شدت و شفافیت کمتر، امور محلی و مدیریت شهری یک رده ی حکومتی ویژه و نسبتاً مستقل در کل نظام حکومتی محسوب می شود. بنابراین اساس ارتباط آن با دولت مرکزی در قالب روابط دو طرفه و از طریق کانال های قانونی مبتنی بر رسمیت جایگاه و وظایف حکومت محلی بر فرار می شود (کاظمیان، سعید رضوانی، ۱۳۸۳: ۹۶).

بررسی کوتاه از سیستمهای مدیریتی در شهرهای بزرگ دنیا، اعم از شهر های کشورهای دنیای سرمایه داری و یا سوسیالیستی حاکی از آنست که اکثراً مدیریتی مقتدر، مستقل و مردمی بر این شهر ها حکومت می کند. بررسی چارت های سازمانی در این کشور ها نشان می دهد که مدیریت شهر ها حتی در شهر های کوچک نیز برای اداره شهر از هیچ نهاد خاصی دستور نمی پذیرد (مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران، بی تا، ۸۶). در کشورهای مدرن، نخبگان و شهروندان به طور هم زمان درباره امور شهر تصمیم می گیرند و اگر مشارکت در سطح کلان وجود نداشته باشد، تصمیم ها بی معنی خواهد بود و گروه نخبه مورد پذیرش عمومی قرار نمی گیرد (ووکونیرانان، ۱۳۸۱: ۸۳). مدیریت شهری در این گونه جوامع بیشتر حالت یک دولت محلی کوچک را دارد که دارای استقلال زیادی در اداره امور زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه شهری خود هستند. لذا مسئولین اداره شهر خود را در برابر شهروندان مسئول می دانند، تا این که بخواهند در مقابل حکومت پاسخ گو باشند. به دلیل هم بستگی درونی بسیار قوی بین عناصر سیستم شهر، یعنی مدیریت، جامعه و کالبد، این نظام در برابر تغییرات محیطی اعم از سیاسی، اجتماعی یا اقتصادی ثابت و مقاومت زیادی از خود نشان می دهد و تغییرات را به راحتی جذب و هضم می کند. نظام مدیریت شهری در کشورهای شمال درون گرا و به صورت متقابل با سایر عناصر در ارتباط و تبادل اطلاعات و ارزشها است (کامروا، ۱۳۷۹: ۵۶). مدیریت شهری بوسیله قانون حمایت می شود و در مباحث دموکراتیک هدف قانونی از یکسو و تقویت موقعیت نظام منتخب مردم سالاری یعنی (موقعیت شورای محلی) و ازسوی دیگر توسعه فرمهای جدید مشارکت مستقیم شهروندان است (ووکونیرانان، ۱۳۸۱: ۱۷۲). همچنین حکومت های شهری مستقل با دایره وسیعی

از اختیارات، اداره شهر را از جنبه های گوناگون برعهده دارند و زمینه برای مشارکت مستقیم مردم و بخش خصوصی در نحوی مدیریت شهر فراهم است (رفیع پور، ۱۳۷۵: ۴۱۸). به طور مثال بسیاری از کشورهای اروپای و آمریکای و سرمایه گذاری و اداره تهیه خدماتی چون آب، برق، تلفن، گاز و امور ترابری و مسافر و بار و... پارک های تفریحی و احداث جاده به عهده شرکت های خصوصی است و از این نظر شهرداری باری را تحمل نمی کند (شکوهی، ۱۳۷۹: ۴۲).

برنامه ریزی شهری نیز در این گونه کشورها از دهه ۱۹۶۰ به بعد تغییر اساسی پیدا کرد و به ویژه در دو دهه آخر قرن بیستم دامنه و عمق این تغییرات بیشتر گردید به گونه ای که بجای استفاده از الگوهای طرحهای جامع - تفصیلی که مبتنی بر اهداف کالبدی و مقررات منطقه بندی تاکید داشتند. از طرحهای ساختاری-راهبردی و فرآیند دموکراتیک در برنامه ریزی شهری استفاده می کنند. این کشورها در برنامه ریزی برای شهرها به غیر از بعد کالبدی، مسائلی همچون توسعه پایدار، کیفیت زندگی، عدالت اجتماعی و حفاظت از محیط زیست و میراث فرهنگی را مدنظر قرار می دهند (مهدیزاده، ۱۳۸۰: ۱). در نتیجه مدیریت نظام شهر با استفاده از اختیارات و منابع دریافتی از جامعه تلاش می نماید فعالیتهای لازم را از طریق کالبد شهر به عمل آورد تا بیشترین فایده را برای خود و شهروندان تامین نماید. لذا مدیریت شهر تلاش می کند تا از طریق تنوع بخشیدن به خدمات قابل ارائه از طریق کالبد و فعالیتهای تشکیلات خود، حداکثر حمایت سیاسی را برای تثبیت قدرت خویش به دست آورد. به عبارت دیگر فایده ای که مدیریت شهر از کالبد انتظار دارد، فایده سیاسی- اجتماعی است (شکوهی، ۱۳۷۹: ۳۹).

در یک نتیجه گیری کلی باید گفت مدیریت شهری در کشورهای توسعه یافته شفاف، پاسخگو، مشارکت پذیر، محاسبه پذیر و شهروند مدار است و عملکرد خود بر اساس خواستههای شهروندان تنظیم می کند. رابطه ای متقابل بین جامعه و مدیریت شهر وجود دارد و نهادهای مدنی، بخش خصوصی و دولت در پدید آوردن یک نظام شهری پویا با هم مشارکت و همکاری دارند.

۲-۷- مدیریت شهری در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه

همراه با رشد سریع و سرسام آور شهرنشینی در جهان به ویژه در کشورهای در حال توسعه در دو سه دهه اخیر نقش شهرها در این کشورها به کلی متحول و از اهمیت حیاتی برخوردار گردیده و درعین حال این کشورها را بیش از پیش درگیر مشکلات اقتصادی و اجتماعی و فیزیکی کرده است. از جمله: افزایش فقر در شهرها، دسترسی ناکافی به مسکن و خدمات اصلی شهری، بیگانگی شهروندان از یکدیگر، ایجاد زاغه و مسکنهای غیرقانونی، سیستم حمل و نقل ناکافی و نارسایی امکانات اصلی شهری که از مشکلات اساسی آنها می باشد. کشورهای توسعه نیافته غالباً به فعالیتهای روزمره زیر می پردازند:

۱- ارائه خدمات عمومی اولیه شهری همچون پاکیزگی شهر، تامین آب و ...

۲- احداث، اصلاح و توسعه معابر، خیابانها، پارکها و میدانها و ...

۳- نظارت بر طرز استفاده از اراضی، بازارها، ساختمانها و ... در داخل محدوده حریم شهر (مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران، ۱۳۷۴: ۸). پرداختن به اینگونه فعالیتهای روزمره باعث ناکارآمدی مدیریت شهری و عدم پاسخگویی به نیازهای ساکنین شهر شده است. علل ناکارآمدی مدیریت شهری در این کشورها را می توان به شرح زیر خلاصه نمود:

۳- وجود شکاف در برنامه ریزی و فعالیت میان سازمانهای محلی و دولت مرکزی مسئول مدیریت شهر؛

۴- دخالت سازمانها و ارگانها و همچنین افراد مختلف در امر مدیریت شهری؛

۵- سطح پایین آگاهی، عدم حضور و مشارکت مردمی در اداره امور شهری؛

۶- ضعف بنیه مالی نهاد مدیریت شهری و وابسته بودن آن به بودجه دولت مرکزی؛

۲-۸- چالشهای مدیریت شهری

رشد سریع شهری در کشورهای رو به توسعه مشکلات عمده اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی پدیده آورده است و شهرهای کشورهای جهان سوم را دچار مسائل و مشکلات جدی از قبیل آلودگیهای زیست محیطی و بیماری در شهرها، افزایش فقر در شهرها، ایجاد زاغه ها و مسکنهای غیرقانونی، دسترسی ناکافی به مسکن و خدمات اصلی شهری، بیگانگی شهروندان از یکدیگر، کمبود شدید تاسیسات و زیرساختهای شهری و مهاجرت گسترده از روستا به شهر کرده است (شابیر چیمبا، ۱۳۸۲: ۳). بی گمان عدم توجه به این مقوله شهرهای جهان سوم را در مقابله با چالشهای آتی ناتوان خواهد ساخت. بنابراین واکنش کارآمد در برابر موضوعات و مشکلات شهرها چالشی است که مدیریت شهری با آن مواجه است. در یک نگاه کلی مشکلات نظام مدیریت شهری در کشورهای جنوب را می توان در سه زمینه مسائل محیطی و کلی نظام مدیریت، مسائل اداری و تشکیلاتی و مسائل اقتصادی و مالی طبقه بندی کرد (جدول ۲-۲) که برای شناخت بیشتر مسائل و مشکلات مدیریت شهری و چالشهایی پیش رو، این چالشهای در دو سطح کلان و خرد مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول (۲-۲) چالشهای مدیریت شهری

زمینه مطالعاتی	مسائل کلان و اصلی	مسائل خرد
مسائل محیطی و کلی	سطح پایین توسعه زندگی و اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> - سطح پایین مشارکت پذیری نظام مدیریت شهری - بی اعتمادی فرهنگی و اجتماعی شهروندان به نظام مدیریت - غلبه فرد یا افراد به قوانین و ضوابط - غیر قابل اعتماد شدن و عدم کارایی شیوه های مبتنی بر دموکراسی و انتخابات
	تعارضات سیاسی و ساختاری نظام حکومتی تمرکز گرا و مدیریت شهری عدم تمرکز گرا	<ul style="list-style-type: none"> - تعارض تمایلات و سیاستهای مرکزگرایی حکومت مرکزی با تمایلات استقلال طلبانه و گریز از مرکز مدیریت شهری به عنوان یکی از تجلیات حکومت های محلی - تعارض تمایلات کنترل مرکزی و انتخابی دولت با تمایلات انتخابی و دموکراتیک مدیریت شهری و اعمال نفوذ دولت برای کنترل و هدایت عناصر انتخابی - عدم رسمیت جدی و مبهم بودن جایگاه مدیریت شهری در سیستم مدیریت جامعه
مسائل سازمانی و تشکیلاتی	تعارض ماهیتی مدیریت شهری محلی با نظام کلان اداری اجرایی	<ul style="list-style-type: none"> - تعارض ماهیت چندبخشی و میان بخشی مدیریت شهری با نظام بخشی تشکیلات دولت مرکزی - تعارض روابط افقی - جغرافیایی مدیریت شهری با روابط عمودی و سلسله مراتبی سازمانهای دولت مرکزی
	نامشخص بودن تشکیلات و روابط بین سازمانی مدیریت شهری	<ul style="list-style-type: none"> - دقیق نبودن تقسیم کار و وظایف ساماندهی برون سیستمی در ارتباط با مدیریت شهری - نامشخص بودن میزان مسئولیت قانونی مدیریت شهری در قبال مراجع ذیصلاح - نامشخص بودن و نیز عدم کارایی مراجع و حل اختلافات مدیریت شهری با سازمانهای مرتبط
مسائل سازمانی و تشکیلاتی	نامشخص بودن تشکیلات و روابط درون سازمانی مدیریت شهری	<ul style="list-style-type: none"> - نامشخص بودن عناصر نظام و حوزه وظایف و اختیارات آنها - نامشخص بودن روابط بین عناصر و چگونگی کنترل و هدایت عناصر - نامشخص بودن جایگاه و مسئولیتهای شهرداری به عنوان عنصر اجرایی نظام مدیریت شهری
		<ul style="list-style-type: none"> - عدم وجود قوانین مناسب، کافی، تخصص و یا پوشش کامل موضوعات مرتبط با مدیریت شهری - عدم کارایی اغلب قوانین شهری موجود در ارتباط با نیازهای معقول زمان - تعارضهای قانونی و وجود استثناعات متعدد در آنها
	کمبود و خلاء نیروی انسانی متخصص	<ul style="list-style-type: none"> - کمبود مراکز آموزشی عالی متخصص مدیریت شهری و حوزه های مرتبط - عدم جذب متخصصین محدود موجود به نظامهای مدیریت شهری به علت عدم جذابیت همه جانبه آنها

ماخذ، سعید نیا، ۱۳۸۲: ۳۶.

۲-۹- مدیریت شهری در ایران

سابقه مدیریت شهری در ایران به روش امروزه به ۹۰ سال پیش یعنی زمان تصویب « قانون بلدیه » در سال ۱۲۸۶ بر می گردد، لیکن قانون مصوب سال ۱۳۰۹ تحت عنوان جدید بلدیه در زمان رضا شاه را باید زیر بنای نظام مدیریت شهری و شهرداری در ایران قلمداد نمود.

۱ - مدیریت شهری در ایران، قبل از انقلاب اسلامی

۲ - مدیریت شهری در ایران، بعد از انقلاب اسلامی

۲-۹-۱- مدیریت شهری در ایران - قبل از انقلاب اسلامی

بررسی در مورد شیوه مدیریت شهری ایران در گذشته به سبب نبود اطلاعات موثق، عمدتاً مبتنی بر حدس و گمان است اما برخی شواهد از چنان قوتی برخوردار است که وجود نوعی تشکلات منسجم مدیریتی را در گذشته غیر قابل انکار می سازد، شهرهای ایلام، هگمتانه، شوش و پاسارگاد نمی توانسته اند بدون وجود سازمانی، بدان گونه توسعه یابد یا بدون قدرتی متمرکز با چنان نظم و ترتیبی حفظ شوند. کاوشهای به عمل آمده در محوطه تاریخی و باستانی شهر سوخته، از چنان سطحی از فناوری در نظم آوردن عرصه های شهر خبر می دهد که در صورت نبود نوعی مدیریت واحد و استادانه در امور شهر، قطعاً پدید نمی آید (وزارت کشور دفتر برنامه ریزی عمرانی، ۱۳۷۵: ۵). احمد اشرف، شهر نشینی دوران باستان را به سه دوره بشرح ذیل تقسیم می کند.

/بند/: پیدایش شهرها و رشد آرام شهر نشینی که بطور قطع نهادهای مدیریتی شهر نیز در این دوران از شکلی ابتدایی و تحولی بطئی برخوردار بودند. در این دوران که با دوره هخامنشیان به پایان می رسد. حکومت های محلی به حکومتهای قدرتمند و نسبتاً فراگیر آن دوران وابسته بودند و با تبدیل شهرها به مراکز اداری این روند استمرار می یافت (مزینی، ۱۳۷۸: ۱۱ و ۱۳). مرحله بعد تجربه بزرگ تاریخی بنیانگذاری شهرهای خود فرمان است که به سبک شهرهای یونانی اداره می شد و نشانگر رشد شتابان شهر نشینی در عهد سلوکیان و پارتیان است. در این دوره، شهرها با تأسیس تشکیلات مدیریتی خاص خود از قدرت انحصاری و مستقلى در هدایت امور خود برخوردار بودند که نشانه ای از دوران سلطه سلوکیان بر پهنه هایی از سرزمین ایران است دوره سوم را دوره درآمدن شهرهای یونانی وار به زیر فرمان دولت مرکزی ساسانی می توان دانست. افزایش دخالت

دستگاه اداری وابسته به حکومت مرکزی ساسانی در زندگی شهر و امور اصناف و بازاریان و فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی آنها، استقلال نهادهای مدیریتی شهرها را منتفی ساخت و موجب وابستگی هر چه بیشتر آنها به حکومت مرکزی شد (مزینی، ۱۳۷۸: ۱۸). این دوران را به لحاظ میزان وابستگی به دولت مرکزی می توان به دوره های متفاوتی همچون هخامنشی، پارتی، سلوکی، ساسانی تقسیم کرد. آنچه مهم به نظر می رسد، وجود نوعی نهاد مدیریتی در شهرهای باستانی کشور است طبیعتاً با توجه به رونق و آبادانی که برخی از شهرهای آن دوران از آن برخوردار بوده اند و همچنین آثار تاریخی برجای مانده، می توان دریافت که نهادهای قوی و پرتوانی در هدایت امور شهرهایشان بحساب می آمدند. شهر جی (اصفهان کنونی)، دارا بگرد، ادشیرخوره، یا فیروزآباد امروزی، ری باستان، شوش پاسارگاد و هگمتانه، همگی، حکایتی از شهرهای پر رونق و پر جمعیت آن دوران با نهادهای مدیریتی قوی می باشد. شهر نشینی در دوران اسلامی، به نوعی استمرار روند زندگی شهری دوران گذشته محسوب می شد با این حال برخی از دگرگونیها مربوط به تحول و تغییر شیوه حکومت مرکزی، از ساسانیان به حاکمان مسلمانان می باشد در واقع در دوره اسلامی سازماندهی دینی و شالوده زندگی شهری اهمیت زیادی پیدا کردند به نقل از مقدسی در دوران اسلامی شهرها را از حیث اندازه به مصر، قصبه و مدینه و قریه می توان تقسیم کرد که بر مبنای وسعت شهرها، میزان استقلال و خود مختاریشان کاهش یافته و به حوزه ای بزرگتر وابسته می گردد (مشهدیزاده دهاقانی، ۱۳۷۴: ۴۴).

سابقه نخستین نهادهای رسمی برای اداره امور شهر به چند دهه پیش از مشروطیت در دوران قاجار باز می گردد که برای اولین بار سازمانی رسمی نخست تحت عنوان احتسابیه که دارای دو شعبه احتساب و تنظیف بود تشکیل شد. در واقع وظیفه عمده این نهاد سازمان دادن به امور اصناف و رتق و فتق امور عمومی شهر و به اعتباری نظارت بر حسن رفتار شهروندان و تابعیت از حکام محلی از طریق این نهاد یعنی احتسابیه بود. اداره امور روزمره و اجرایی شهر از سوی حکام به عهده کلانتر، که در واقع مدیر احتسابیه بود سپرده می شد در چهار چوب این نهاد، به هدایت و نظم دهی امور خارجی شهر بپردازد، داروغه و محتسب، از جمله افرادی بودند که در انجام این وظیفه کلانتر را یاری می کردند و بازوی اجرایی وی بودند (حسن زاده، ۱۳۶۷: ۱۲، ۲۱۵). سابقه مدیریت شهری به روش امروزی به ۹۰ سال پیش یعنی تصویب قانون بلدیه در سال ۱۲۸۶ هـ - ش برمی گردد لیکن قانون مصوب سال ۱۳۰۹ تحت عنوان قانون سال ۱۲۸۶ که از روی الگوی مدیریت شهری اروپا (بیشتر از قوانین فرانسه و بلژیک اقتباس شده بود) تهیه شده بود (تشکر،

۱۳۵۸: ۵) اختیارات وسیعی را به انجمنهای ایالتی و ولایتی داده بود ولی این انجمنها در سال ۱۲۹۰ به دنبال به توپ بستن مجلس شورای ملی منحل گردید متعاقب به قدرت رسیدن رضاشاه و با تصویب قانون مصوب ۱۳۰۹ از یک سو اختیار و اعتبار شهرداری به عنوان یک دستگاه اجرای حکومتی افزایش یافت و از سوی دیگر نقش مردم در اداره امور شهرستان مانند سایر امور حکومتی، به شدت کاهش یافت. گرچه در سال ۱۳۲۸ به تصویب قانون شهرداری ها که با قانون استقلال شهرداریها معروف گردید نقش مؤثری به مردم در اداره امور شهر داده شد، لیکن به دلیل اختلافاتی که بین حکومت مرکزی و انجمنهای شهر بوجود آمد. بر اساس قانون اصلاح قانون شهرداریها مصوب ۱۳۳۱ قدرت انجمنهای شهر کاهش داده شد که متعاقباً در سال ۱۳۳۴ کلیه انجمنهای شهر مجدداً منحل گردید. وضعیتی که برای ۴۳ سال بعد از آن کم و بیش ثابت ماند و باعث انحلال انجمنهای شهر و عدم اجرای قانون شوراهای شهری در طول عمر مدیریت شهری و شهرداری گردید که موجب شکل گیری مسائل و مشکلات عدیده در نظام شهری و شهرنشینی و شهرسازی ایران گردیده است. در دهه های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ به دنبال توسعه شهرها و رفاه شهری و افزایش سریع دستمزدهای کارگران به خصوص در بخش ساختمان، سیل مهاجرت روستائیان به شهرها افزایش یافت در پی ازدیاد رابطه روستا با شهر از طریق جاده و اتوبوس و شرکتهای مسافرتی، در روستا نیز نیاز به کالا و خدمات مصرفی افزایش یافت اما چون درآمد از بخش فراموش شده کشاورزی کفاف خرید کالا را نمی داد. لذا روستائیان مهاجرت خود را به شهر آغاز نمودند این مهاجرت ها باعث شد که رشد جمعیت کل کشور در جمعیت روستایی تأثیر چندانی نداشته و به طور کامل به شهر منتقل شود (عباسی شکوهی، ۱۳۷۹: ۴۹). در اثر توسعه سریع مهاجرت به شهرها، پای بندیهای اجتماعی، سنتی و قومی و انسانی در روستاها و جوامع سنتی و در شهرها ریشه کن گردید (رفیع پور، ۱۳۶۷: ۸۵). در عوض این، روستائیان امکان مقایسه خود با شهرنشینان را پیدا نمود و محرومیت نسبی به منابع اقتصادی و درآمد محدود نمی گردد بلکه به حقوق سیاسی و اجتماعی نیز تسری پیدا می کند بخصوص اگر امکان مشارکت سیاسی مردمی در حداقل ممکن و حتی در موارد غیرمهم نیز وجود نداشته باشد، و همه تصمیمات و اقداماتی که ممکن بود به نفع مردم باشد از بالا به پایین و بدون نظرخواهی دیکته گردد. در یک نظام استبدادی با منابع کافی مالی، همه حقوق اساساً در انحصار دولت است. لذا همه وظایف نیز به عهده دولت قرار می گیرد مردم چون حقی برای اظهار نظر و مشارکت در امور ندارند، لذا وظیفه‌ای نیز در برابر دولت برای خود قائل نیستند. دولت چون نیازی به گرفتن مالیات از مردم ندارد، لذا

احساس اعمال نظر مردم در امور را نیز ندارد. دولت احساس می کند هم می داند و هم می تواند بنابراین طبقات مختلف اجتماعی، صرف نظراً از اختلافات منافع در درون خود، به صورت اجتماع از دولت بیگانه خواهد بود، و خصلتاً با آن برخورد نموده و تضاد دارند (کاتوزیان، ۱۳۶۸ : ۸).

در مجموع، زمینه سیستم مدیریتی شهر در ایران قبل از انقلاب را می توان به شرح ذیل جمع بندی نمود:

- در نظام استبدادی تمام تصمیمات از بالا به پایین دیکته می گردد.
- درآمد های نفتی، دولت را از مراجعه به مردم بی نیاز کرده است.
- مردم اعتقادی به نظام اجتماعی و حکومتی ندارند.
- قواعد اجتماعی تعریف نشده بود و اکثر مردم به آن وقوف ندارد.
- قواعد در پی مدرنیزاسیون جامعه از بیرون به آن وارد و القاء می شوند و در تناسب با نیازهای واقعی جامعه رشد نکردند.
- مردم در تعیین قوانین و کنترل آن نقش ندارد.
- به علت ترس از حکومت و استبداد، اطلاعات واقعی درباره وضع کشور موجود نیست (کامروا، ۱۳۷۷ : ۸۳).
- تکنولوژی جدید، از بیرون جامعه به صورت کالا وارد شده تا به مصرف برسد بدون اینکه دانش و عوارض اجتماعی آن شناخته شده باشد.

۲-۹-۲- مدیریت شهری در ایران - بعد از انقلاب اسلامی

همانطور که قبلاً گفته شد، مدیریت خدمات و تأسیسات شهری در دوران قبل از انقلاب بین شهرداری و برخی سازمانهای دیگر تفکیک و تقسیم شده بود. ولی شهرداری به عنوان مدیر منصوب وزارت کشور و حکومت مرکزی در استانها و شهردار تهران که انتصاب وی عملاً باید به تأیید شاه می رسید (و لذا می باید پاسخگو وی نیز بود)، دارای اختیارات لازم و کافی برای اعمال مدیریت در حیطه تعیین شده در اداره شهر بود. لذا دخالت پذیرفته شده دولت در ارائه خدمات

مختلف مورد نیاز مردم، باعث تضعیف بیشتر اقتدار شهرداری و تجزیه مدیریت شهری گردید به نحوی که شهرداری تهران از رفع سد معبر پیاده رو و خیابانهای اصلی شهر، نظیر ولی عصر عاجز بودند. در چند سال اول بعد از انقلاب بزرگترین وظیفه و مسئولیت شهردار تهران و سایر شهرهای بزرگ، حمل روزانه زباله از سطح شهر بود، که با آن پرکردن چاله های خیابان را نیز باید اضافه کرد. شهرداری در واگذاری زمین در سالهای اول انقلاب و در فاصله ۶۱-۱۳۵۷ تقریباً هیچ نقشی نداشت، زیرا اولاً دستگاههای مختلفی اقدام به توزیع زمین می کردند، که خود راساً نسبت به تهیه طرح واگذاری آن اقدام نمودند. ثانیاً این دستگاه ها بعد از واگذاری زمین، این متقاضیان را جهت دریافت پروانه، آنهم در تعدادی از شهری بزرگ و نه شهرها، به شهرداری راهنمایی می کردند. با توجه به سابقه منفی شهرداری در تخریب و کشتن زخمی نمودن تعدادی از مردم بی سرپناه، عملاً شهرداری ها توان و اداره لازم برای اعلام سیاستها، اهداف و استانداردهای سازمانی خود را نداشتند. در این دوره شهرداری تبدیل به سازمانی تضعیف شده و وابسته تر از قبل به دولت گردید شهرداری در این برهه از زمان، از نظر مالی کاملاً وابسته به دولت بود و از نظر اطلاعات و الگوهای فکری برنامه ریزی شهری، در فرض احساس ضرورت، تابع سیاستهای دولت و دنباله رو، و تأیید کننده اقدامات انجام شده توسط سایر ارگانها و اشخاص بود. در عوض علاوه بر تقویت نقش وزارت کشور در تأمین امنیت شهری به خاطر مدیریت کمیته های انقلاب اسلامی، به موازات نیروی پلیس؛ سازمان عمران اراضی و سازمان زمین شهری، وزارت نیرو، وزارت جهاد سازندگی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی دارای نقشهای برجسته تری در مدیریت شهری نسبت به شهرداری به عنوان سازمان مسئول مدیریت شهری بودند. تجربه ناموفق اجرای قانون شوراهای شهری مصوب سال ۱۳۶۱ که به صورت آزمایشی در چند شهر انجام شده بود، لطمه بیشتری به حیثیت و اختیارات شهرداری وارد نمود و باعث شد تا دولت از طریق وزارتخانه های مختلف دخالت مستقیم تری در اداره امور شهر بکند (سیاف زاده، ۱۳۸۴: ۸۴).

بدنبال تقسیم مدیریت شهرها تحت عنوان شهرهای بزرگ دارای طرح جامع و شهرهای کوچک با طرحهای هادی در قانون وزارت مسکن و شهرسازی (۱۳۵۳)، بعد از انقلاب شاهد تجزیه خدمات شهری، به اجزاء جداگانه با مسئولیت نهادها و ارگانهای دولتی به صورت موازی با رابطه مستقیم با دولت هستیم. روشن است دخالت مستقیم دولت در مدیریت شهری همراه است با افزایش بودجه مصوب دولتی و توزیع اعتبارات عمران شهری و همچنین تجزیه و تقسیم اختیارات مدیریت شهری بین دستگاههای موازی. این امر با توجه به افزایش قیمت نفت در بازارهای جهانی

درفاصله ۶۱-۱۳۵۷ اعمال چنین سیاستی علی رغم ادامه دفاع مقدس در جبهه ها، مشکل حادی را برای دولت بوجود نمی آورد. بعد از تفکیک بخش برنامه ریزی در سیستم مدیریت شهری، به دو فعالیت منفک ولی موازی تهیه و تصویب طرحهای جامع و طرحهای هادی در قانون تغییر نام وزارت مسکن و شهر سازی در سال ۱۳۵۳، در سالهای بعد از انقلاب، شاهد تجزیه بیشتر مدیریت شهری و تفکیک وظایف آن و تقسیم و واگذاری این وظایف از جمله تملک و تفکیک و واگذاری اراضی شهری به دستگاههای دولتی هستیم، در این دوره نقش مدیریت شهری در برنامه ریزی توسعه آینده شهری به قدری ناچیز است که عملاً می توان گفت وجود ندارد (مومنی، ۱۳۸۳: ۸۵). اگر پذیرفته شود که عناصر سیستم شهری از سه مقوله جامعه و کالبد و مدیریت تشکیل یافته و بین آنها روابطی وجود دارد می توان چنین بیان داشت که بین این عناصر، روابط مستحکم مبتنی بر سه اصل وجود دارد:

۱ - انتخاب انجمن شهر با رأی شهروندان

۲ - مالیات و عوارض از فعالیتهای سیستم شهر

۳ - گردش آزاد صحیح و سریع اطلاعات در درون سیستم (کامروا، ۱۳۷۷: ۷۵)

متأسفانه در کشورهای با نظام متمرکز استبدادی، چون نظر مردم و مشروعیت مردمی حکومت در تعارض با خودکامگی رهبران این کشورهاست، لذا رابطه بین جامعه و مدیریت شهری یا وجود ندارد یا بیشتر تقلیدی از یک رابطه متقابل در یک بستر سیاسی و اجتماعی مناسب است. در دوران خاندان پهلوی، دولت مرکزی با در دست داشتن قدرت سیاسی و اقتصادی دلیلی برای کسب نظر و رأی مردم و مشارکت آنها در مدیریت شهر نداشت. از عوامل حاکمیت و اقتدار مدیریت، منابع مالی و الگوی های فکری که در نظامهای استوار بر رأی مردم، پدیده های ناشی از سیستم شهر و درونزا هستند، در ایران قبل از انقلاب تبدیل به عوامل ناشی از حکومت که سیستم شهر را در جهت اهداف حکومت تحت تأثیر قرار می دهند گردید لذا نبود رابطه سیستمی بین جامعه و مدیریت شهر، این سیستم از حالت روابط مرکب (مثلی) عوامل به یک سیستم با روابط خطی و ساده بین کالبد از یک سو و مدیریت و جامعه شهری تبدیل گردید در این سیستم، اختیارات و اقتدار مدیریت شهر ناشی از خزانه دولت است و الگوی فکری برنامه ریزی شهر نیز بخشنامه ها و مصوبات دولتی است.

همانطور که گفته شد بعد از انقلاب اسلامی، به دلیل تضعیف شهرداری، به علت وابستگی شدید شهرداری ها به رژیم پهلوی، دولت ناچار شد رأساً و از طریق سازمانها و ارگانهای دولتی در

تأمین نیازهای مردم اداره شهر دخالت نماید. این دستگاهها اجرایی، هر کدام اختیارات، اعتبارات و الگوهای خود را از دولت اخذ می نمودند درآمدهای نفتی دولت، قبل و بعد از انقلاب استمرار این مدل خطی را به صورت یک دستگاه مدیریت مقتدر شهرداری و یا مدیریت های موازی دستگاههای بخشی ممکن و میسر می گردانید کاهش در آمد نفت و بالارفتن هزینه های دولت که ناشی از جنگ و محاصره اقتصادی بود باعث کاهش اعتبارات شهری و در نتیجه عدم تأمین نیازهای مالی شهرداریها، توسط دولت شد. لذا دستگاههای دولتی که در مدیریت شهری و تأمین خدمات مورد نیاز جامعه شهری نقشی داشتند ناگزیر شدند اعتبارات مورد نیاز خود را از طریق وصول مالیاتها و عوارض خود ساخته از گروههای خاص جامعه شهری تأمین نمایند. نتیجه تحولات مذکور موجب شرایط زیر شد:

- ۱ - تقسیم و تفکیک مدیریت شهری و فعالیتهای موازی دستگاههای ذیربط بدون هیچگونه نظام یا سازمان هماهنگ کننده مانند شورای شهر.
 - ۲ - ارتباط مستقیم و بده بستان این دستگاههای موازی با گروهها و افراد خاص در جامعه برای دادن امتیازات خاص به افراد و گروهها در ازای دریافت بخشی از اعتبار مورد نیازشان که باعث تشدید نابرابری اجتماعی و احساس محدودیت و بی عدالتی نسبی می گردد.
 - ۳ - تشدید رقابت و تعارض و تضاد بین دستگاههای مجری خدمات به دلیل روشن نبودن دقیق حیطه عمل هر یک و میل به گسترش حیطه کار در سازمانهای ذیربط.
 - ۴ - افزایش تضاد و نابرابری اجتماعی ناشی از توزیع غیر عادلانه امتیازات و امکانات شهری که باعث پرخاشگری می گردد.
 - ۵ - از هم گسیختگی نظام شهری به دلیل عدم رعایت ضوابط و مقررات و عرف شهری هم توسط دستگاهها دولتی ذیربط هم بوسیله شهروندان معترض.
 - ۶ - نارضایتی گسترده اجتماعی و بروز آن بصورت سرپیچی از قانون و مقررات، افزایش تخلفات ساختمانی، توسعه مناطق حاشیه نشین بدون مجوز و زورآبادها (موتمنی، ۱۳۸۳: ۸۷-۶۹).
- وجود رابطه بین جامعه شهری و مدیریت شهری از طریق انتخابات شورای شهر است. حذف دستگاههای دولتی از سیستم خدمات رسانی و مدیریت و انتخاب یک شهردار با قدرت مانند تجربه شهرداری تهران قبل از انقلاب، به دلیل نداشتن نظامهای کنترلی، باعث نوعی استبداد در مقیاس کوچک (دولت شهر) می گردد این نوع استبداد به دلیل رابطه روزمره مردم با شهرداری، دارای عوارض سریعتر و عمیق تر اجتماعی در مقایسه با نظامهای استبدادی حکومت مرکزی است.

جدول (۲-۳) مقایسه مدیریت شهری در سه دوره همراه با محاسن و معایب آنها

دوره	شیوه مدیریتی	معایب	محاسن
مشروطیت	مشروطیت شیوه مدیریت بصورت غیر ممکن با تأکید بر مشارکت مردم در اداره شهر توسط انجمن بلدیه و اداره بلدیه و ارتباط آنها با همدیگر و طوری که رئیس انجمن به عنوان رئیس یک کمیسیون شناخته شده بودند وظیفه اصلی سازمان دادن به قوه اصناف رتق و فتق امور شهر، نظارت بر حسن رفتار افراد و مدیریت شهری به دو قسمت تقسیم شده بود : ۱- اداره احتسابیه ۲- اداره تنظف	این قانون بر گرفته شده قوانین بلژیک و فرانسه بود و این قوانین تناسب چندانی با شرایط و ویژگیهای جامعه ایران آن زمان نبود . به دلیل عدم قانون مدون تصمیمات بصورت شخصی، خان حاکم و کارگزاران وی بود. کسانی که می توانستند درانتخابات شرکت کنند چه بعنوان شرکت کننده و چه بعنوان انتخاب شونده که دارای تمکن مالی بودند .	شهرداری و انجمن شهر بصورت یک نهادمستقل در نظر گرفته شده بود انتخاب شهردار یا (کلانتر) توسط انجمن شهر . هیچ نهادی حق انحلال شورای شهر را نداشت. اعضای شهر داری و شورای شهر ، لباس خاصی برتن داشتند .
پهلوی	شیوه مدیریت شهری بصورت متمرکز بود دولت بودجه لازم را برای انجام امورات شهری در نظر می گرفت طبق قوانین قبلی مدیریت شهری از دو قسمت تشکیل می شد که (۱) انجمن شهر (۲) شهرداریها رئیس انجمن و شهرو شهردار از طرف مقامات بالا انتخاب می شوند . مشارکت مردم کمتردر نظر گرفته شده بود .	تمرکز گرایی شدید مردم در امورات شهر خود چندان شرکت نداشتند شهر دار از طرف انجمن شهر انتخاب نمی شد شهردار از طرف وزارت داخلی و مقامات بالا انتخاب می شود . دولت توانای انحلال انجمن را داشت . مردم در تعیین قوانین و کنترل آن نقشی ندارند . مردم اعتقادی با نظام اجتماعی و حکومتی ندارند . تعدد سازمانهای دیمدخل در مدیریت شهری.	تأمین اعتبارات مالی شهرداریهاوشوراها اجازه وضع عوارض به انجمنهای محلی داشته بود . برای اولین بارشرایط خاص تملک مالی که قبلاً لازم بود برای شرکت کنندگان درانتخابات آزاد شدو همه می توانستند شرکت نمایند.درقوانین مدیریت شهری آنها پیش برگزاری یک مجمع با حضور نمایندگان انجمن شهرو وزارت کشور برای مذاکره درباره موضوعاتو مسائل انجمنها و شهرها
جمهوری اسلامی	اداره امورکشور براساس نظام شورای در سطح شهرها شوراهای اسلامی شهر جایگزین انجمن شهر شد . انتخاب شهردار توسط انجمن شهر بود به استثنای شهر هایی که بالای ۲۰۰۰۰۰ هفر جمعیت داشتند شهردار توسط وزارت کشور انتخاب می شد .	۱-عدم وجود یک مدیریت یکپارچه ۲-بخش مردمی وخصوصی درتصمیم گیری وامورمربوط به مدیری شهری شرکت نمی کنند. عدم استقلال سازمانها و کار گزارانی که اداره امور شهر مستقیماً برعهده آنهاست .	۱- اهمیت دادن به مشارکت مردم و شرکت آنها در مدیریت شهری . ۲- وجود یک قانون مدرن در ارتباط با شهرداری و مدیریت شهری برای اولین بار .

ماخذ،ایمانی جاجرمی: مجله شهرداری ها جلد ۷و۸و۹ ، ۳۰-۳۱.

مزینی، ۱۳۷۵: ۱۶.

۲-۱۰- مقایسه سیستم مدیریت شهری در ایران و غرب

سیستم شهر در اروپا سیستمی است درونگرا، که عناصر سیستم بصورت متقابل با سایر عناصر در ارتباط و تبادل هستند. در این سیستم، حاکمیت و اختیار سیستم ناشی از مردم است و مشروعیت خود را از مردم کسب می کند منابع مالی و مادی مورد نیاز برای تأمین اهداف سیستم از درون خود سیستم و از مردم به صورت مالیات و عوارض یا سرمایه گذاری آنها در خدمات و طرحهای شهری تأمین می گردد. الگوهای هنجاری و رفتاری سیستم خودی و جمعی نوعی سازش دینامیک و پویا بوجود آورده است که نتیجه آن مشارکت و دلسوزی مردم نسبت به شهر و سرنوشت آن است. مدیریت شهر در برابر مالیاتی که از شهروندان دریافت می کنند، موظف و مکلف است به همه مردم و بخصوص به رسانه های گروهی پاسخگو باشد مالیات دهندگان نیز از کوچکترین لغزش مدیران اغماض نمی کنند. به دلیل رابطه متقابل بین جامعه و مدیریت شهر و همچنین کالبد شهر، ارزشها و گرایشها مختلف متأثر از همگرایی اجتماعی بوده و به نوعی تفاهم و همسویی می رسند (کامروا، ۱۳۷۷: ۸۸). تغییر ارزشها و گرایشها در جامعه شهری، به صورت آرام و دراز مدت و خود جوش اتفاق می افتد. به دلیل در آمد کافی اکثریت جامعه و نظارت دقیق بر چگونگی مصرف پول مالیات دهندگان، تفاوت های طبقاتی در جامعه نسبتاً کم است و احساس بی عدالتی در جامعه شدید نیست (رفیع پور، ۱۳۶۷: ۴۱۸).

مدیریت های شهری در غرب بیشتر حالت یک دولت محلی کوچک را دارند که دارای استقلال زیادی در تمشیت امور زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه شهری خود هستند و لذا شهردار و انجمن شهر خود را در برابر شهروندان مسئول می دانند و نه در مقابل حکومت. به دلیل همبستگی درونی بسیار قوی بین عناصر سیستم شهر، یعنی مدیریت و جامعه و کالبد، این سیستم در برابر تغییرات محیطی اعم از سیاسی، اجتماعی یا اقتصادی ثبات و مقاومت بسیار زیادی از خود نشان داده و این تغییرات را به راحتی جذب و هضم می کند. سیستم شهر تدریجی و بطئی است. سیستم شهر از یک نظام مدیریت کامل بر تمام فعالیتهای شهری به استثنا فعالیتهای که در ارتباط با امنیت شهر باشد برخوردار است. لذا طیف گسترده ای از فعالیتهای مختلف از آموزش و پرورش گرفته تا بهداشت و درمان، حمل و نقل و ترافیک، حفظ میراث فرهنگی و محیط زیست و کلیه خدمات شهری تا ورزش و تفریح در حیطه مدیریت شهر قرار دارند، هزینه های خدماتی مانند آموزش پرورش و بهداشت و درمان به جای تأمین توسط دولت، از طریق مالیات و عوارض

پرداختی شهروندان به شهرداری اداره می گردد. این امر باعث جلوگیری از گسترش بروکراسی دولتی و افزایش بی رویه کارمندان دولت و تقلیل بودجه دولت در بخشهای عمران شهری و مشارکت مردم در این هزینه ها و سرمایه گذاریها می گردد. ولی این مشارکت اقتصادی همگام با مشارکت سیاسی است زیرا توسعه اقتصادی بدون توسعه سیاسی میسر نخواهد شد.

سیستم شهر در ایران قبل از انقلاب اسلامی، در مقایسه با سیستم شهر در غرب، سیستمی است برونگرا، در این سیستم، منابع اصلی استمرار، پایداری، حاکمیت اقتدار و اختیار سیستم، منابع مالی و نیز اطلاعات و الگوهای فکری سیستم از خارج از حیطه عمل سیستم و از طریق دولت تأمین می شود. حیات سیستم بستگی به تصمیم دولت دارد. بر خلاف سیستمهای شهری در اروپا که تأسیس و رشد آنها به صورت طبیعی و خود جوش در طی زمان شکل گرفته است، بسیاری از سیستمهای شهری در ایران وابسته به اراده دولت است. اختیارات مدیریت شهر ناشی از اختیارات حکومت استبدادی و تمرکز گراست. هیچ تصمیمی در هیچ نقطه کشور نمی تواند و نباید مغایر با نظر حکومت مرکزی باشد (کامروا، ۱۳۷۸: ۷۵). منابع مالی مورد نیاز سیستم شهر از طریق خزانه دولت و از محل درآمد نفت تأمین می گردد. الگوهای برنامه ریزی شهری نیز براساس تمایلات تجدد گرایانه و مدرنیستی حاکمان دولت بعنوان یک ابزار پیشرفته از خارج خریداری و به سیستم شهر دیکته می شود. به علت عدم وجود دموکراسی و حق انتخاب و آزادی بیان، منافع فردی و جمعی نه تنها همسو نیستند، بلکه عموماً در تضاد و تقابل هستند. از مردم هیچ احساس مشارکت و دلسوزی و یا ضرورتی برای مشارکت در سرنوشت شهر خود ندارد. دولت همه مسئولیتها را خود به عهده گرفته و بعنوان قیم و یا قائم مقام مردم، امور را اداره و اجرا می کند چون منابع مالی شهر از طریق خزانه دولت تأمین می گردد. لذا مدیریت شهر خود را موظف به پاسخگویی به مردم نمی داند. در مقابل، مردم نیز سعی می کنند تا از پرداخت مالیات و عوارض قانونی به نحوی شانه خالی کنند. به دلیل عدم وجود رابطه و انتظارات متقابل بین جامعه و مدیریت، ارزشها و گرایشهای مدیریت متأثر از حکومت و بیشتر سیاسی است. درحالی که گرایشهای جامعه، اجتماعی و اقتصادی است. بنابراین همواره بین ارزشها و گرایشهای مدیریت شهری و حکومت از یک طرف و جامعه شهری از طرف دیگر تقابل و تضاد و سوءظن وجود دارد. الگوی مدیریت، دستوری و تحمیلی از خارج است لذا تغییرات در سیستم شهری غیر مترقبه و غیر قابل پیش بینی است و به دلیل درآمد کم طبقات متوسط و پایین در مقایسه با طبقه ثروتمند و بالای جامعه، احساس محرومیت و بی عدالتی گسترده در جامعه دیده می شود که آن

ناشی از مقایسه هر طبقه نسبت به طبقه دیگر، می باشد. مدیریت شهری بعنوان زائده‌ای از حکومت استبدادی و برای کنترل مردم تلقی می شود که دارای هیچ گونه استقلالی از خود نیست و شهردار در نبود انجمن شهر، فقط خود را جوابگو به وزیر کشور و حکومت می داند و نه پاسخگو به جامعه شهری. نیز به دلیل عدم وجود رابطه و همبستگی متقابل بین عناصر، سیستم شهر به راحتی تحت تأثیر عوامل و فشارهای بیرونی قرار گرفته و تغییر شکل، هدف و گرایش می دهد، سیستم شهر در برابر اعمال نظر و تغییرات بیرونی تقریباً خلع سلاح و بدون دفاع است و لذا شهروندان دائمی شاهد تغییر قوانین و مقررات و طرحها و برنامه هستند، بدون اینکه احساس کنند، نظر و خواست آنها تأثیر در این تغییرات داشته است. تغییر سیستم، ناشی از اراده یک فرد در سلسله قدرت حکومت مرکزی است، بدون اینکه صلاحیت فرد مذکور برای صدور چنین دستوراتی مورد سؤال قرار گیرد گرچه بر اساس الگوهای مورد پذیرش دوکراسی غربی، لازمه مدیریت شهر، انتخاب و استقرار انجمن شهر است ولی علی رغم تصویب قوانین مفصل در مورد انجمن شهر به سبک غرب، این انجمنها هیچ گاه تشکیل نمی گردد، زیرا حکومت استبدادی تحمل هیچ را در برابر خودش ندارد، خودش را صالح ترین فرد و نظرش را اصلح ترین نظر می داند، لذا تبدیل به قائم مقام و قیم مردم می شود و در چنین حکومت استبدادی و با پشتوانه مالی در آمد نفت، بهترین و مطمئن ترین روش حکومت و انقیاد و اطاعت مدیران، تفکیک وظایف و تقسیم قدرت مدیران است تا از بوجود آمدن قدرتهای سیاسی قابل ملاحظه جلوگیری شود، لذا مدیریت بخشی از فعالیتهای و خدمات به یک وزارت خانه تبدیل می شود. تا جایی که نقش شهردار به پر کردن چاه و چاله های خیابانها و ... دفع زباله خلاصه می شود (حجتی الشرفی، ۱۳۷۶).

بر اساس اصل تفرقه بینداز و حکومت کن، استمرار استبداد به تفرقه مدیریت شهری و استفاده سیاسی از تعارضات بین این مدیریتهاست. در قبال این تفرقه و تقسیم مدیریت، دولت برای اعمال اقتدار خود ناگزیر است تمام هزینه ها را تقبل و پرداخت کند. که این کار از طریق افزایش تولید و فروش نفت باید انجام گیرد. به دوش کشیدن تمام این مسئولیتهای توسط دولت، مستلزم توسعه شبکه بوروکراسی و افزایش کارکنان دولت است. علی رغم سرمایه گذاری کلان دولت در خدمات شهری برای تأمین رفاه جامعه شهری، و مدرنیزه کردن کشور، چون جامعه از نظر توسعه سیاسی عقب مانده است، لذا توسعه اقتصادی به جای تأمین مردم باعث تشدید احساس محرومیت و بی عدالتی و در نتیجه نارضایتی و زمینه ساز انقلاب می گردد. در دوران قبل از انقلاب اسلامی، بین شهرداری و حکومت از نظر مشروعیت تفاوتی وجود نداشت و هر دو پدیده از این نظر دارای نوعی

همخوانی و مشابهت بودند و لذا رفتار و عکس العمل مردم نسبت به شهرداری و حکومت یکسان و همگن بود. لیکن، بعد از انقلاب اسلامی مردم در بهمن ۱۳۵۷، حکومتی قدرت را در دست گرفت که از خواست و پذیرش ملی و عملی مردم و دارای مشروعیت کامل است. این مشروعیت ناشی از حدود سی انتخاب و همه پرسی عمومی ظرف ۳۰ سال گذشته و با شرکت اکثریت مردم بوده است. لذا پس از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، نه تنها در بحران مشروعیت حکومت نیستیم بلکه دولت از حمایت و پشتیبانی اکثریت قاطع مردم برخوردار است. در کمتر از یک دهه پس از انقلاب اسلامی، شاهد هستیم که همه نهادهای پیش بینی شده در قانون اساسی با یک استثناء تأمین و مستقر شده اند. بر اساس قانون اساسی، تنها نهادی که تأسیس نگردید شوراهای شهر موضوع اصل یکصدم قانون اساسی است.

از این رو، در حالیکه حکومت پس از انقلاب اسلامی دارای مشروعیت است، جایگاه مدیریت شهری و شهرداری، استمرار همان جایگاه قبل از انقلاب است. این دوگانگی در رابطه مردم با حکومت و مدیریت شهری وضعیت جدیدی است که قبلاً سابقه نداشته است در حالیکه حکومت مرکزی از مشروعیت و پذیرش کامل مردم برخوردار است، مدیریت شهری همچنان فاقد مشروعیت لازم برای اعمال اقتدار و اختیار خویش است. این حالت باعث بحران مشروعیت در نظام شهری و برنامه ریزی شهری گشته است زیرا در حالی که شهرداری باید مشروعیت خود را از طریق شوراهای شهر بدست آورد، ولی بدلیل عدم اجرای اصل قانون اساسی، فاقد مشروعیت است. لیکن شهرداری به رویه قبل از انقلاب اسلامی، جزئی از نظام مدیریت کلان و حکومت ملی تلقی می شود، که از مشروعینی مستحکم برخوردار است (لطیفی، ۱۳۸۶: ۱۰۸).

جدول (۲-۴) مقایسه سیستم مدیریت شهری در ایران و کشورهای توسعه یافته

ویژگیهای مدیریت شهری در کشورهای توسعه یافته	خصوصیات مدیریت شهری در ایران
سیستم شهری دورن گراست	سیستم شهری برون گراست
مشروعیت، حاکمیت و اختیار سیستم ا مردم است	مشروعیت مدیریت شهری از طرف دولت مردان است
مدیریت جوابگوی مردم هستند	مدیریت جوابگوی مقامات بالا است
رشد سیستم به صورت خود جوش و طبیعی	رشد سیستم و تغییرات ناگهانی و غیر مترقبه و غیر قابل پیش بینی می باشد
مشارکت و دلسوزی مردم بسیار بالا است	مشارکت مردمی و دلسوزی آنها در امور شهر خود بسیار کم است
ارزشها و گرایشهای مختلف متأثر از همگرایی اجتماعی است	ارزشها و گرایشها مدیریت متأثر از حکومت و بیشتر سیاسی است
یک رابطه متقابل بین کالبد شهر مدیریت شهر و جامعه شهری وجود دارد	عدم وجود یک رابطه منظم و متقابل بین عناصر این سیستم
یک رابطه متقابل بین کالبد شهر مدیریت شهر و جامعه شهری وجود دارد	مدیریت شهری چندان اختیار و استقلالی ندارد
سیستم شهر از یک نظام مدیریت کامل بر تمام فعالیتهای شهری به استثنای فعالیتهای که در ارتباط با امنیت شهر باشد برخوردار است	سیستم مدیریت شهری دارای محدودیت وظایف هستند
مردم داوطلبانه و بدون شانه خالی کردن مالیات خود را پرداخت می کنند	مردم از پرداخت مالیات شانه خالی می کنند

ماخذ: سیاف زاده، ۱۳۸۴، ۴۷.

۲-۱۰- شورای شهر الگوی نوین مدیریت شهری در ایران

همانگونه که قبلاً بحث گردید یکی از امور مهم زندگی انسانی در جوامع شهری امروزی، برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی که در دهه های اخیر بر نقش مردم در این زمینه افزوده شده و مشارکت مردم در فعالیتهای شهرسازی و برنامه ریزی شهری و سایر امورات فرهنگی و اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته است و می توان مصداق عینی نمود آن را در سیستم مدیریت شهری در استفاده از نقش دخالت مردم و یا منتخبین شورای شهر یا انجمن شهر متجلی دانست. شهرهای امروزی دیگر آن شهرهایی نیستند که فقط اجتماع انسانها و گذراندن ایام را حکایت کنند در زندگی شهری امروزی به شهرها به مثابه یک ابزار توسعه اقتصادی و اجتماعی، و رشد و توسعه اقتصاد و تمدن می نگرند (کوچه، ۱۳۸۱: ۴۳). شهرنشینی یک نیروی مناسبی برای توسعه اقتصاد کشور هاست. بنابراین نیاز مبرم دارد که تکنولوژی و سایر منابع فراهم آید تا بر موانع و مشکلاتی که در شهرها در اثر این تراکم وجود دارد غلبه گردد. نیاز به دیدگاهی نو در مدیریت و برنامه ریزی شهرها یک واقعیت است و پاسخگویی این نیاز، یک مسئله حیاطی است.

با گذشت بیش از دو دهه از انقلاب اسلامی، نظام مدیریت و برنامه ریزی شهری حاکم بر شهرهای ایران ادامه و استمرار نظام مدیریت شهری قبل از پیروزی انقلاب اسلامی می باشد و همچنانکه پیشتر بحث گردید آن نظام نیز در مقایسه با نظام مدیریت شهری در کشورهای غرب فاقد کارایی لازم بود و شاید به جرأت بتوان گفت که وجود مشکلات بسیار زیاد در جامعه و کالبد شهری و حتی درون نظام مدیریت شهری، ناشی از ناقص بودن و غیر کارآمد بودن چنین نظامی بوده است که هنوز هم به حیاط خود ادامه می دهد. بر همین اساس نظام شوراها یا به عبارت بهتر شوراهاى اسلامى شهر بعنوان یک حلقه مفقوده در نظام مدیریت شهری، می تواند آن را بهبود بخشد. این امر بدین معناست که شوراهاى اسلامى شهر بعنوان راهکارهاى نوین در مدیریت شهری ایران می خواهد با اتصال دادن همه عناصر سیستم شهری به یکدیگر، توان کارایی سیستم شهری را افزایش داده و مشکلات جامعه شهری را کاهش دهد (کوچه، ۱۳۸۱: ۶۵).

۲-۱۱- جمع بندی و ترسیم چارچوب نظری تحقیق

کنترل، برنامه‌ریزی و هدایت رشد و توسعه شهرها از نظر فیزیکی و جمعیتی نیازمند وجود مدیریت سازمان یافته و کارآمد است که بتواند تمامی عوامل و عناصر موثر در اداره شهر را به نحوی مطلوب جهت پاسخگویی به نیاز شهروندان سازماندهی نماید. چرا که شهر بعنوان یک منبع توسعه مطرح است و جایگاه و الگوی مدیریت شهری در روند توسعه شهر و بهبود سکونتگاههای شهری نقش بسیار مهم و تعیین کننده ای دارد.

اداره و مدیریت شهرها تحت تاثیر نیروها و بخشهای مختلف از جمله نیروهای بخش دولتی- عمومی، جامعه مدنی و نیروهای بخش خصوصی صورت می گیرد. بنابراین شهر نتیجه فرآیند تصمیم گیری جزء جزء و جمعی این گروههاست. از میان این گروهها برخی دارای قدرت و اختیار رهبری و هماهنگی بوده و بقیه از آنها پیروی می کنند. گروههای یاد شده به عنوان کنشگران فضای شهری و مطابق با اهداف و امیال خود به هدایت و توسعه شهر می پردازند. نوع فعالیت گروههای ذکر شده در اداره شهرها در جوامع مختلف با هم متفاوت بوده، تحت تاثیر مستقیم شیوههایی است که این جوامع طبق آن سازمان یافته اند.

در جوامعی که بصورت غیرمتمرکز اداره می شوند و نظام دموکراسی مبتنی بر مردم سالاری و شهروند مداری در آنها حاکم است، هنر مدیریت شهری به شکل نظام مند، با درایت و طبق خواسته ها و مطالبات شهروندان بر اساس هماهنگی و وحدت تمام عوامل موثر در اداره شهر صورت می گیرد. در این جوامع، (حکومتهای محلی) شهری نقش اصلی را در امور شهر ایفا می نمایند که نتیجه این نوع حکومت و مدیریت، ظهور شهرهای پیشرفته بر اساس مشارکت تمامی نیروهای سازنده شهر است. لذا حرکت به سوی سیستم مدیریت شهری به شکل مشارکتی تغییری بنیادی و گسترده در ویژگیهای ماهیتی نهادها را می طلبد و چنین تغییری متقابلاً بر چگونگی عملکرد واقعی هر فعالیتی تاثیر می گذارد.

اما در جوامعی که بر اساس نظام متمرکز اداره می شوند شهرها بیشتر بر اساس خواست نیروهای حاکم و بدون در نظر گرفتن جایگاه سایر گروههای شهری بخصوص شهروندان و به شیوه ای متمرکز اداره می شوند. در این جوامع حکومتهای محلی به طور کامل شکل نگرفته اند و مدیریت و اداره تمامی امور شهری از سوی حکومت مرکزی اعمال می شود و به دلیل تمرکز شدید، با مشکلات متعدد اجتماعی- اقتصادی مواجه هستند. مدیریت شهری در این گونه جوامع به دلایل متعدد فاقد انسجام و هماهنگی لازم در اداره امور شهرهاست. همچنین به دلیل عدم توان

و ناکارآمدی مدیریت شهری در کنترل رشد و گسترش کالبدی شهرها شاهد آشفتگیها و نابسامانیهای بسیار در شهرهای این جوامع هستیم.

بر این اساس، الگوهای متفاوتی از مدیریت شهری و با ویژگیهای متمایزی در کشورهای مختلف و در شهرهای آنها شکل می‌گیرد. در واقع بر اساس میزان تمرکز یا تفرق وظایف و اختیارات و یا حداقل تصمیم‌گیری و فرماندهی در یک یا چند سازمان بترتیب الگوهای مدیریت شهری یکپارچه و متفرق شکل می‌گیرند.

الگوی مدیریت یکپارچه در مقابل متفرق دارای سه بعد است و در مدیریت شهری نیز توجه به این ابعاد و رابطه آنها به یکدیگر مهم به نظر می‌رسد. اولین بعد، بعد عملکردی است؛ یعنی این که عملکردهای مختلف موجود در سطح شهر باید دارای مدیریت یکپارچه و مرتبط با هم باشد. دومین بعد، بعد فضایی است. بر این اساس، فضای شهر صرفاً برابر با محدوده قانونی شهر نیست، بلکه حومه و پیرامون شهر را نیز که با مرکز شهر ارتباط متقابل دارند، دربرمی‌گیرد. بنابراین، کل شهر یک فضا است و نمی‌توان این فضای واحد را از هم جدا کرد. بعد سوم شامل مردم و ذی‌نفعان شهر می‌باشند (اردشیری، ۱۳۸۵: ۴).

در ایران نیز همانطور که قبلاً بیان گردید الگوی مدیریت شهری تحت تاثیر شرایط و ویژگیهای سیاسی و اجتماعی حاکم بر کشور می‌باشد بطوریکه ضمن پذیرفتن تغییراتی از انقلاب مشروطیت تا به امروز؛ در حال حاضر با برگزاری انتخابات شوراها در سال (۱۳۷۷) و تشکیل شوراهای اسلامی و انتخاب شهرداران توسط آنها، سیستم مدیریتی شهر به صورت شورا- شهردار درآمده است. اما در ساختار مدیریت شهری ایران در حال حاضر نه تنها شوراهای اسلامی شهر و شهرداری دیده می‌شود بلکه در کنار آنها سازمانهای دیگری نظیر آب فاضلاب، برق و گاز، مخابرات، مسکن و شهرسازی و ... وجود دارند و نقش ایفا می‌نمایند که به نوعی مدیریت شهر را چندپاره و ناهماهنگ نموده‌اند و حکایت از حاکم بودن الگوی مدیریت شهری متفرق در ایران و شهرهای آن را دارد.

بنابراین مسائل شهری شهرهای کشور و از جمله شهر جیرفت را باید بر اساس الگوی مدیریت ناهماهنگ و متفرق پاسخ گفت. از این رو و بر مبنای الگوی مدیریت ناهماهنگ و متفرق و ویژگیهای آن، می‌توان پاسخ سوال اصلی تحقیق و نیز سوالهای فرعی را در قالب گزاره‌های تئوریک ذیل جستجو نمود.

در واقع، از نظر تئوریک و منطقی گزاره‌های تئوریک ذیل برای شهرهایی که از الگوی مدیریت ناهماهنگ و متفرق برخوردارند، نظیر جیرفت، قابل طرح می‌باشد:

- مدیریت شهری شهرهای دارای الگوی مدیریت ناهماهنگ و متفرق معمولاً از نظر میزان کارآمدی در اداره امور شهر در سطح قابل قبولی قرار ندارند.
- عدم هماهنگی میان سازمان های موثر و دخیل در مدیریت شهری عموماً از ویژگیهای بارز شهرها و کشورهای دارای مدیریت شهری متفرق می‌باشد.
- چنین شهرهایی عمدتاً از نظر نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی و ساختار اداری از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند چراکه پاسخگویی در قبال شهروندان و مشارکت آنها و نیز یکپارچگی در اداره امور است که زمینه ساز وضعیت مناسب در این حوزه‌ها می‌گردد.
- عدم تناسب عملکرد مدیریت شهری با نیازها و اولویتهای شهروندان از ویژگیهای رایج شهرها و کشورهای دارای مدیریت شهری متفرق می‌باشد.
- الگوی مدیریت چنین شهرهایی بندرت در راستای استقرار الگوی مدیریت یکپارچه شهری قرار می‌گیرد.

در پایان قابل ذکر است که فرضیه‌های تحقیق بر اساس گزاره های فوق‌الذکر و مطابق آنچه در فصل اول آمده است طرح گردیدند و در ادامه باید بر اساس شواهد و داده‌های محیط واقعی آزمون گردند. الگو و روش آزمون فرضیه‌های تحقیق نیز در فصل اول و در قسمت روش تحقیق آمده است.

فصل سوم

یافته‌های تحقیق: ساختار مدیریت شهری جیرفت

۳-۱- معرفی اجمالی شهر جیرفت

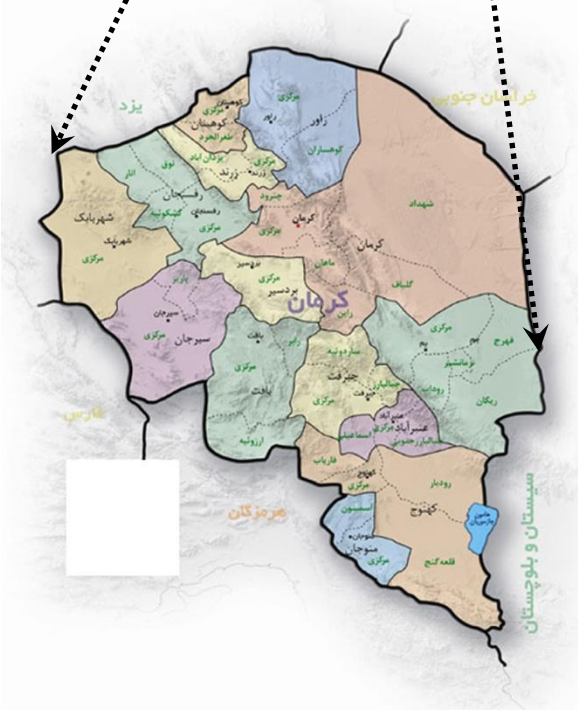
۳-۱-۱- موقعیت جغرافیائی و سیر تحول شهر جیرفت

شهر جیرفت در فاصله ۲۲۰ کیلومتری جنوب شرقی شهر کرمان «مرکز استان» و در مسیر جاده بندر عباس - کرمان (از طریق کهنوج به سه راهی ابارق - بم) قرار گرفته است. این شهر در ارتفاع ۶۶۰ متری از سطح دریا قرار دارد و بین ۵۷ درجه و ۴۵ دقیقه طول شرقی و ۲۸ درجه و ۴۰ دقیقه عرض شمالی (مختصات جغرافیائی) قرار دارد. این شهر در دشت حاصلخیز جیرفت واقع است. مساحت شهر مذکور ۵۴۲۵ هکتار بوده و از موقعیت دشتی بر خوردار است. بر اساس تقسیمات سیاسی - اداری، شهر جیرفت جزو استان کرمان و مرکز شهرستان جیرفت محسوب می شود.

جدول (۳-۱): تقسیمات سیاسی - اداری شهر جیرفت

استان کرمان	شهرستان	شهر
کرمان	جیرفت	جیرفت

ماخذ : سالنامه آماری استان کرمان، ۱۳۸۵.

<p>دانشگاه پیام نور رضوانشهر یزد</p> <p>دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی</p> <p>گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری</p> <p>نقشه شماره (۳-۱)</p> <p>عنوان نقشه:</p> <p>تقسیمات سیاسی ایران</p> <p>و موقعیت استان کرمان</p>	
<p>موضوع:</p> <p>الگوی بهینه مدیریت شهری</p> <p>مطالعه موردی شهر جیرفت</p>	
<p>استاد راهنما:</p> <p>دکتر کرامت ا... زیاری</p>	
<p>استاد مشاور:</p> <p>دکتر محمود قدیری</p>	
<p>تهیه و تنظیم:</p> <p>حمید بدویی دلفارد</p>	
<p>دیماه ۱۳۸۸</p>	

دانشگاه پیام نور رضوانشهر یزد
دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی
جغرافیا و برنامه ریزی شهری

نقشه شماره (۲-۳)

عنوان نقشه:

موقعیت منطقه مورد مطالعه

(شهرستان و شهر جیرفت)

راهنمای نقشه

موضوع:

الگوی بهینه مدیریت شهری

مطالعه موردی شهر جیرفت

استاد راهنما:

دکتر کرامت ا... زیاری

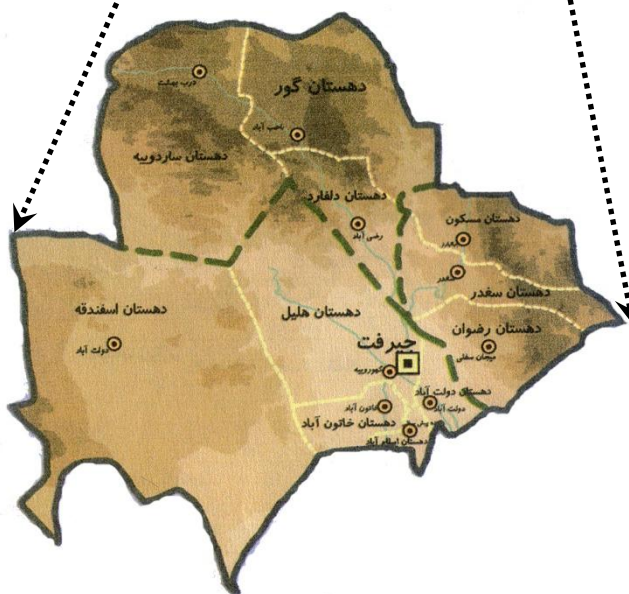
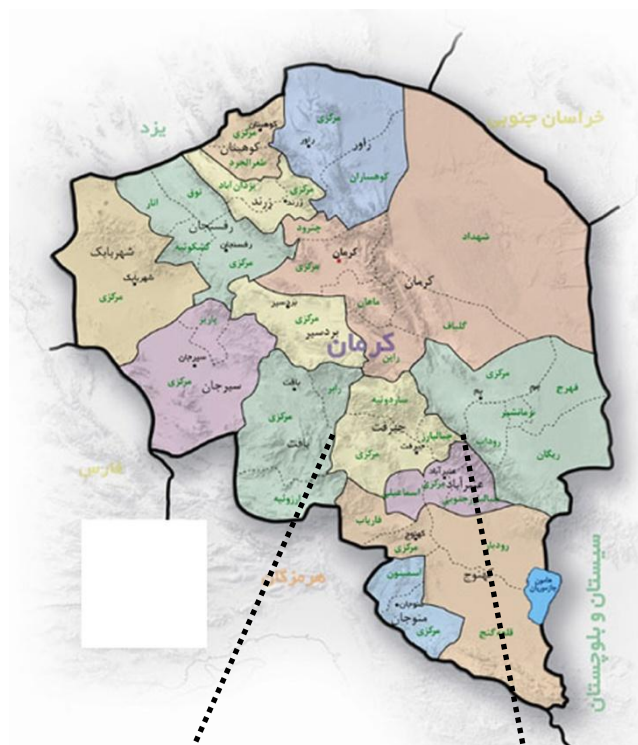
استاد مشاور:

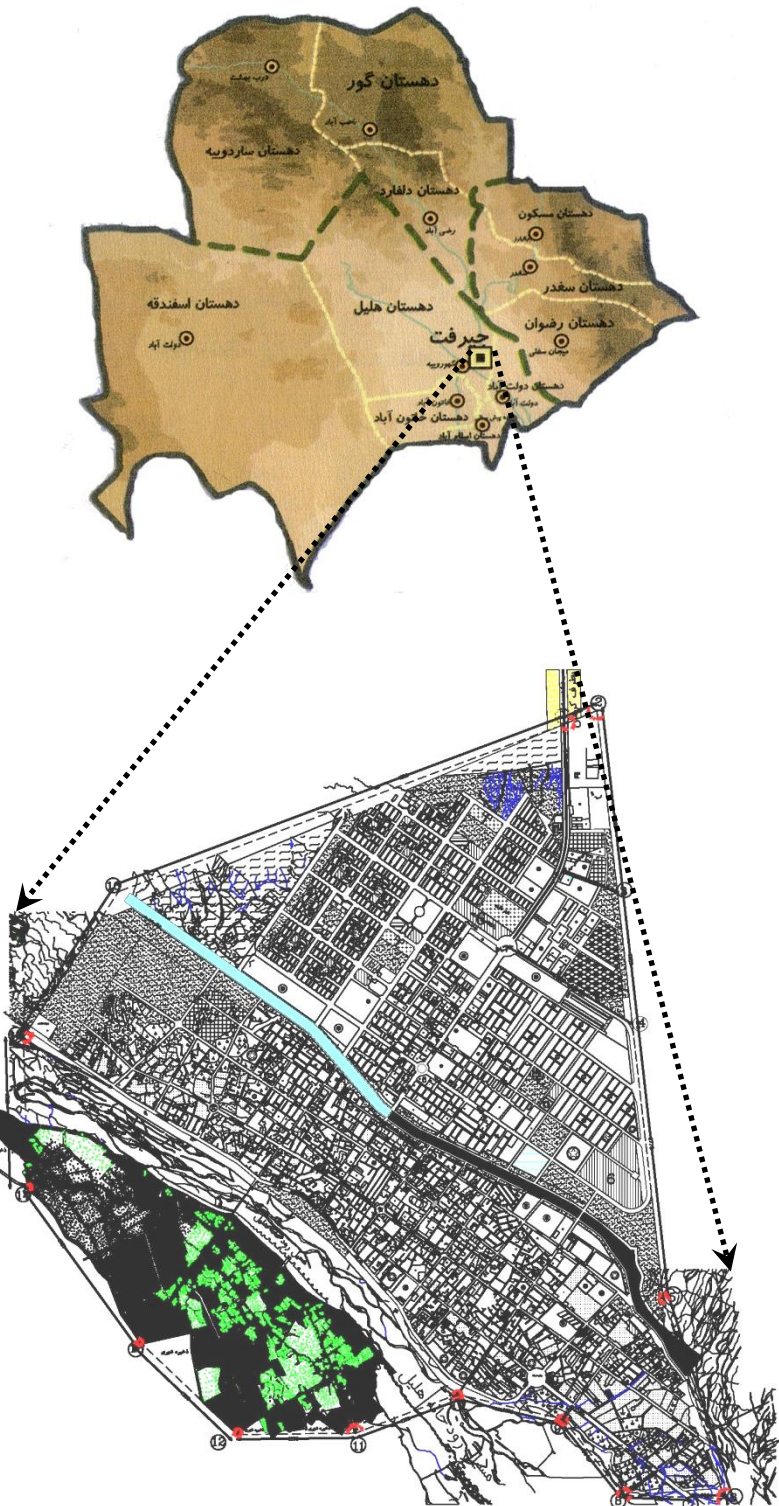
دکتر محمود قدیری

تهیه و تنظیم:

حمید بدویی دلفارد

دیماه ۱۳۸۸

<p>دانشگاه پیام نور رضوانشهر یزد</p> <p>دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی</p> <p>جغرافیا و برنامه ریزی شهری</p> <p>نقشه شماره (۳-۳)</p> <p>عنوان نقشه:</p> <p>نقشه شهر جیرفت</p>	
<p>موضوع:</p> <p>الگوی بهینه مدیریت شهری</p> <p>مطالعه موردی شهر جیرفت</p>	
<p>استاد راهنما:</p> <p>دکتر کرامت ا... زیاری</p>	
<p>استاد مشاور:</p> <p>دکتر محمود قدیری</p>	
<p>تهیه و تنظیم:</p> <p>حمید بدویی دلفارد</p>	
<p>دیماه ۱۳۸۸</p>	

<p>دانشگاه پیام نور رضوانشهر یزد</p> <p>دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی</p> <p>جغرافیا و برنامه ریزی شهری</p> <p>نقشه شماره (۳-۴)</p> <p>عنوان نقشه:</p> <p>عکس هوایی شهر جیرفت</p>	
<p>موضوع:</p> <p>الگوی بهینه مدیریت شهری</p> <p>مطالعه موردی شهر جیرفت</p>	
<p>استاد راهنما :</p> <p>دکتر کرامت ا... زیاری</p>	
<p>استاد مشاور:</p> <p>دکتر محمود قدیری</p>	
<p>تهیه و تنظیم:</p> <p>حمید بدویی دلفارد</p>	
<p>دیماه ۱۳۸۸</p>	

جیرفت از دو کلمه (جیر) به معنی پست و «افت» به معنی افتاد تشکیل شده است به طور کلی معنای جلگه پست آبرفتی می باشد. بر اساس روایات دیگر جیرفت در اصل «جی» بوده زمانی که بر اثر طغیان هلیل رود یا شکستن سدی که بر روی این رودخانه بسته بودند آب سراسر جلگه را فرا گرفت و شهر قدیمی و شهرکها و روستاهای اطراف جیرفت را به ویرانی کشانده است. مهمترین عامل پیدایش شهر قدیمی جیرفت استفاده از زمینهای حاصلخیز و آب فراوان هلیل رود جهت پرداختن به امر کشاورزی بوده است. شهر جیرفت در دوران حکومت سلاجقه کرمان در منتهای آبادانی و رونق بوده، اما جنگهای خانگی شاهزاده های سلجوقی اولین عامل انحطاط جیرفت را به وجود آورد. در اواخر قرن ششم هجری بلای دیگری به شهر نازل شد و آن هجوم طایفه زرد غز بود که در جیرفت دست به کشتار و غارت زده و همه چیز را نابود می سازد. گسترش اولیه شهر جیرفت بر بنیان روابط روستایی صورت پذیرفته است محدوده این گسترش با عنایات به شهرسازی آن دوره دارای بازار، مسجد جامع، و امامزاده به عنوان عناصر اصلی شهر بوده است.

روند گسترش شهر تا سالهای ۱۳۳۰ تقریباً یکنواخت ادامه داشته است در این زمان سیاست شهرسازی حاکم بر تمامی شهرهای ایران، شهر جیرفت را نیز با ایجاد خیابانهای اصلی در بر گرفت. در فاصله سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۶۵ گسترش شهر کندتر می شود و گسترش شهر عمدتاً در حاشیه رخ می دهد و مهاجرین روستایی در این بخش اسکان می یابند. از فاصله سالهای ۶۵ به بعد را باید اعمال سیاست های طرح هادی دانست و توسعه شهر عمدتاً در شمال شهر (با عبور از رودخانه ملنتی) رخ داده است. در شمال شهر (که در مالکیت دولت بوده است) طرح آماده سازی اراضی تهیه و تصویب شده است، مسئله دیگری که گریبانگیر مجریان فعلی شهر است تغییر فراوان کاربریها و به خصوص تبدیل به تجاری در سطح شهر می باشد که بدیهی است بدون در نظر گرفتن اصول طراحی و بر نامه ریزی طرح هادی صورت پذیرفته است (طرح جامع جیرفت، ۱۳۷۹).

۳-۱-۲- ویژگیهای طبیعی شهر جیرفت

بر اساس نقشه پهنه بندی اقلیمی استان کرمان شهر جیرفت با اقلیم بری شدید، خیلی خشک، گرم تا معتدل دارای زمستانهای معتدل و تابستانهای خیلی خشک و گرم می باشد، بر اساس داده های آماری ایستگاه کليماتولوژی جیرفت که در سال ۱۳۸۵ تکمیل شده است، عناصر اقلیمی این شهر به ترتیب زیر مورد بررسی قرار گرفته است: بر این اساس میانگین دمای سالانه شهر

جیرفت برابر با ۲۴/۹۲ درجه سانتیگراد بوده است میانگین سالانه بارندگی برابر با ۱۷۳/۵ میلیمتر طی سالهای ۱۳۶۹-۱۳۸۶ می باشد. حداکثر رطوبت نسبی سالانه هوای این منطقه ۴۶/۲ درصد می باشد و همچنین درجه حرارت سالانه منطقه ۳۱/۶ درجه سانتیگراد است. بر خلاف مقادیر میانگین ماهانه و سالانه، ماکزیمم مطلق سرعت باد در جنوب شهر جیرفت به مراتب بیشتر از مناطق شمالی است ماکزیمم سرعت باد در دوره مشاهداتی در شهر ۲۷ گره (۱۳/۹ متر در ثانیه) ثبت شده است.

بادهای مهم منطقه عبارتند از ۱- باد هوشا یا شمال از جانب شمال در اکثر فصول سال به صورت متناوب و با سرعت ملایم می وزد ۲- باد لوار از جانب جنوب در فصل تابستان به صورت متناوب و با سرعت زیاد می وزد این باد از شب جزیره عربستان است ۳- باد نم یا نمی که از جانب جنوب تا جنوب شرقی در شبهای طول سال و با تناوب پنج روز می وزد. از ارتفاعات پیرامون شهر جیرفت می توان به کوه مارون به ارتفاع ۱۵۳۰ متر در ۱۹ کیلومتری جنوب غربی شهر، آب بده به ارتفاع ۱۰۱۳ متر در ۸ کیلومتری شرق شهر جیرفت، کوه گلوبند یا کل کنده به ارتفاع ۱۵۸۵ متر در ۱۲ کیلومتری جنوب شرق جیرفت نام برد (طرح جامع جیرفت، ۱۳۷۹).

۳-۱-۳- بررسی تحولات جمعیتی شهر جیرفت

روند تحولات جمعیتی شهر جیرفت بیانگر تغییرات معنی داری طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۵۵ می باشد. جمعیت شهر جیرفت در سال ۱۳۵۵ از ۲۰۱۸۶ نفر به ۹۷۹۸۸ در سال ۸۵ نفر افزایش یافته است. نسبت جنسی در سال ۱۳۵۵ برابر ۱۲۱/۴۱ نفر بوده که در سال ۶۵ به ۱۰۷/۶۲ نفر کاهش یافته است که دلیل عمده آن بحران جنگ تحمیلی بوده است. همچنین با گذشت ۱۰ سال در سال ۱۳۷۵ این میزان با ادامه روند نزولی به ۱۰۴/۳ نفر رسیده است که برنامه ها و سیاستهای تنظیم خانواده دلیل عمده این روند نزولی بوده است. می توان گفت پس از گذشت ۳۰ سال، نهایتاً در سال ۱۳۸۵ هم بر میزان جمعیت شهر افزوده شده و هم اینکه افزایش تعداد مردان بر زنان چشمگیر بوده که حاکی از افزایش افراد واقع در سنین ۱۰ ساله و بیشتر و همچنین فعال اقتصادی می باشد.

طبق جدول (۲-۳) میزان جمعیت شهر جیرفت با نرخ رشد ۵/۴ درصد در سال از ۲۰۱۸۶ نفر در سال ۱۳۵۵ به ۹۷۹۸۸ نفر در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. روند طی شده حاکی از آن است که تعداد خانوار از ۴۳۵۵ خانوار در سال ۱۳۵۵ به ۱۹۹۷۵ خانوار در سال ۱۳۸۵ رسیده است. می توان گفت بعد خانوار از ۵/۶۲ درصد در سال ۶۵ به ۴/۹۰ درصد در سال ۱۳۸۵ کاهش یافته است دلیل عمده این کاهش بعد خانوار در سال ۸۵ نشان از عدم تمایل جوانان به تشکیل خانواده و افزایش خانوار های هسته ای می باشد.

جدول (۲-۳) مقایسه روند تغییرات خانوار شهر جیرفت ۱۳۵۵-۸۵

شرح	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵
تعداد جمعیت	۲۰۱۸۶	۳۵۰۳۳	۵۹۲۰۱	۹۷۹۸۸
خانوار	۴۳۵۵	۶۲۳۴	۱۰۶۳۶	۱۹۹۷۵
بعد خانوار	۴/۶۴	۵/۶۲	۵/۵۷	۴/۹۰

ماخذ: سالنامه آماری استان کرمان، ۱۳۸۵.

از شاخصهای مهم که نشانگر میزان رشد و توسعه اجتماعی یک شهر است، شاخص سطح سواد و تحصیلات شهروندان می باشد. شاخص سواد علاوه بر این در ایجاد تحولات جمعیتی (سطح باروری؛ رشد موالید، مهاجرت...) موثر است. بر اساس سرشماری های عمومی نفوس مسکن تعداد درصد باسوادان شهر جیرفت در فاصله سالهای ۱۳۷۵-۸۵ سیر صعودی داشته است و نسبت با سوادان به کل جمعیت ۶ ساله و بیشتر از ۸۵/۷۸ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۸۷/۴۵ درصد در سال ۸۵ رسیده است این در حالی است که جمعیت ۴۳۹۱۲ نفر باسواد در سال ۱۳۷۵ به ۷۵۷۸۷ نفر در سال ۸۵ با نرخ رشد ۵/۶ درصد رسیده است که دلیل عمده این سیر صعودی را باید در سرمایه گذاریهای صورت گرفته در زمینه آموزش و توسعه و ترویج مراکز علمی و دانشگاهی در سطح شهر دانست.

جدول (۳-۳) وضعیت سواد در شهر جیرفت ۱۳۷۵-۸۵.

شرح	۱۳۷۵		۱۳۸۵		میزان رشد	درصد رشد	نرخ رشد
	تعداد	درصد	تعداد	درصد			
باسواد	۴۳۹۱۲	۸۵/۷۸	۷۵۷۸۷	۸۷/۴۵	۳۱۸۷۵	۱۷۲/۵	۵/۶
بی سواد	۷۲۸۱	۱۴/۲۲	۱۰۸۸۱	۱۲/۵۶	۱۶۹/۲	۵/۴	۴/۰۹
کل	۵۱۱۹۳	۱۰۰	۸۶۶۶۸	۱۰۰	۳۵۴۷۵	-	-

ماخذ: سالنامه آماری استان کرمان، ۱۳۸۵.

۳-۱-۴ - تحولات اقتصادی شهر جیرفت

- کشاورزی

در شهر جیرفت بعلت وضعیت مناسب آب و هوایی و وجود منابع آب و خاک سهم بخش کشاورزی در اشتغال نسبت به شهر های دیگر نسبتا بیشتر می باشد. کشاورزی این ناحیه از ایران دستاورد ابتکار و کوشش دیرینه ساکنان آن و بازتاب سخت کوشی آن مردم است. اکثر شاغلان این بخش از اقتصاد، در محلاتی زندگی می کنند که زمانی جز روستاهای اطراف شهر بوده و به مرور زمان در اثر گسترش به بافت شهر پیوند خورده اند. مطابق داده های جدول (۳-۴) در سال ۱۳۸۵ از جمعیت ۲۹۰۷۱ نفر شاغل ۱۰ ساله و بیشتر این شهر ۱۵/۲ درصد در بخش کشاورزی فعالیت دارند که نسبت به سال ۱۳۷۵ که این مقدار ۱۵/۷ درصد بوده با کاهش نسبت شاغلان در این بخش مواجه می باشیم.

جدول (۳-۴) تحولات شاغلین بخش کشاورزی شهر جیرفت طی سالهای ۷۵ و ۸۵.

سال	۱۳۷۵			۱۳۸۵			نرخ رشد ۷۵-۸۵
	کل شاغلین	شاغلین بخش کشاورزی	درصد از کل شاغلین شهر	کل شاغلین	شاغلین بخش کشاورزی	درصد از کل شاغلین شهر	
جیرفت	۲۳۲۸۸	۳۶۷۳	۱۵/۷	۲۹۰۷۱	۴۴۲۴	۱۵/۲۱	۱/۸

ماخذ: محاسبات نگارنده.

- صنعت

با توجه به مناسب بودن خاک و آب در شهرستان جیرفت و اشتغال نسبی ساکنان این شهر به در بخش کشاورزی، صنعت در این شهر رشد چندانی نداشته است. در سال ۱۳۷۵ از کل شاغلین این شهر ۱۶/۷ درصد از آن در بخش صنعت به مشغول به فعالیت هستند. که این مقدار در سال ۱۳۸۵ به ۱۸/۳ درصد افزایش یافته است.

جدول (۳-۵) تحولات شاغلین بخش صنعت شهر جیرفت طی سالهای ۷۵ و ۸۵

سال	۱۳۷۵			۱۳۸۵			نرخ رشد ۷۵-۸۵
	کل شاغلین	شاغلین بخش صنعت	درصد از کل شاغلین شهر	کل شاغلین	شاغلین بخش صنعت	درصد از کل شاغلین شهر	
جیرفت	۲۳۲۸۸	۳۸۹۳	۱۶/۷۱	۲۹۰۷۱	۵۳۲۴	۱۸/۳۱	۳/۱

ماخذ: محاسبات نگارنده.

- خدمات

مهمترین بخش در ساختار اقتصادی شهر جیرفت خدمات (بازرگانی، تجاری، مالی و عمده فروشی) می باشد. از آنجا که بخش صنعت چندان در این شهر رونق ندارد. بخش خدمات نسبت به کل

اشتغال بالاترین درصد را دارا می باشد. در سال ۱۳۷۵ این بخش ۶۷/۵ درصد از جمعیت شاغلین را به خود اختصاص داده که این مقدار در سال ۱۳۸۵ به ۶۶/۴۷ درصد کاهش پیدا کرده است.

جدول (۶-۳) تحولات شاغلین بخش خدمات شهر جیرفت طی سالهای ۷۵ و ۸۵

نرخ رشد ۷۵-۸۵	۱۳۸۵			۱۳۷۵			سال شهر
	درصد از کل شاغلین شهر	شاغلین بخش خدمات	کل شاغلین	درصد از کل شاغلین شهر	شاغلین بخش خدمات	کل شاغلین	
۲	۶۶/۴۷	۱۹۳۲۵	۲۹۰۷۱	۶۷/۵	۱۵۷۲۲	۲۳۲۸۸	جیرفت

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۳-۲- ساختار شهرداری جیرفت

۳-۲-۱- تاسیس شهرداری جیرفت

شهرداری در سطح محلی از عناصر اصلی تصمیم گیری به شمار می رود و مهمترین نقش را در مدیریت شهری (در سطح شهر) بر عهده دارد، تا جاییکه آنرا به عنوان هسته اصلی مدیریت شهری می دانند. در این قسمت به بررسی روند شکل گیری، شهرداری در ایران و شهر جیرفت پرداخته می شود.

شهرها قبل از تدوین بلدیه بر اساس ضوابط و قوانین خاصی تحت نام حربه و حسب اداره می شدند و محتسب بر بسیاری از امور شهرها نظارت و کنترل مستقیم داشت ولی اداره امور شهرها پس از تصویب قانون بلدیه در پی استقرار مشروطیت در سال (۱۲۸۶ ه ش) ۱۹۰۷ م زیر نظر شهرداریها، تحقق یافت. قانون بلدیه که در تاریخ ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۲۵ ه ق ۱۲۸۶ ه ش) به تصویب مجلس شورای ملی وقت رسیده بود تا سال ۱۳۰۹ ه ش مورد استفاده و عمل شهرداریها وقت بود و سپس در سال ۱۳۰۹ قانون جدید شهرداریها تدوین گردید که دارای تفاوتهای بسیاری با قانون ملی بود. این قانون نیز در سال ۱۳۲۸ دستخوش تغییرات اساسی شد و پس از آن نیز در سالهای

۱۳۳۱-۱۳۳۴ با تغییرات و اصلاحاتی در آن به عمل آمد. شکل گیری و تاسیس شهرداریها طی سالهای ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۰ با سیر صعودی مواجه شد (طاهری، همان: ۱۰۲، ۱۰۱). طی همین سالها در اکثر شهرهای کشور سازمانهای محلی و شهرداریها تاسیس گردید.

بر اساس اسناد و مدارک موجود، شهرداری جیرفت در سال ۱۳۳۰ تاسیس گردید. اولین بودجه مصوب شهرداری جیرفت بعد از انقلاب اسلامی مبلغ سه میلیون ریال بوده که این مبلغ در سال ۱۳۸۸ به میزان صد میلیارد ریال افزایش یافته است. به گونه ای که شهرداری جیرفت از درجه ۵ به درجه ۹ ارتقاء یافته است. ارتقاء درجه شهرداری و افزایش درآمد آن سبب افزایش پرسنل اداری و خدماتی در شهرداری جیرفت شده است. به گونه ای که تعداد پرسنل شهرداری از ۱۱۰ نفر در سال ۱۳۳۰ به ۴۶۰ نفر در سال ۱۳۸۸ افزایش یافته است. بنابراین می توان گفت ارتقاء درجه شهرداری و افزایش درآمدها و کاهش هزینه های آن در تعیین پست سازمانی و حقوق و مزایای پرسنل اداری و خدماتی بسیار تاثیر گذار بوده است (شهرداری جیرفت، ۱۳۸۸).

۳-۲-۲- ساختار تشکیلاتی شهرداری جیرفت در وضعیت فعلی

ساختار کنونی شهرداری بر اساس ساختاری که از گذشته باقی مانده، پایه ریزی شده است. طراحی ساختار اولیه هیچ مبنا و پایه علمی نداشته و تنها ملاک در تهیه این ساختار نیاز شهرداری بوده است، یعنی شهرداری با توجه به وظایفی که در اداره امور شهر به آن سپرده شده بود، گروهی را استخدام و فعالیت خاصی را به آنها می سپرده است و ساختار اداری نیز برای آن تنظیم می کرده اند این افراد هم که بدون تخصص بوده اند، در جریان کار و به مرور به صورت تجربی فعالیت مورد نظر را می آموختند و انجام می دادند و ساختار در نظر گرفته شده جزو بدنه شهرداری می شد. البته در تخصصی نبودن بدنه شهرداری فقط نمی توان شهرداری را مقصر دانست بلکه فقدان نیروی انسانی متخصص در زمینه های مورد نظر نیاز شهرداری به نظام آموزش عالی کشور و عدم تربیت چنین نیرو های باز می گردد، به عنوان مثال شهرداران هم اکنون نمی دانند در زمینه خدمات شهری یا فضای سبز و دیگر فعالیت های شهرداری از چه کارشناسی با چه مدرک تحصیلی و در چه سطحی استفاده کنند و در نتیجه معمولاً به صورت تجربی عمل می کنند، علاوه بر فقدان تخصص های مرتبط، در خود ساختار سازمانی شهرداری هم ابهاماتی وجود دارد که باید برطرف گردد از جمله اینکه شرح وظایف دقیق پستها و شرایط احراز و

طبقه‌بندی آنها مشخص نشده است. یکی از مهمترین عواملی که در رسیدن به اهداف سازمان موثر می باشد، ساختار سازمانی مناسب است. ساختار سازمانی روشن می سازد که وظایف چگونه تقسیم شوند، چه کسی به چه کسی گزارش می دهد و ساز و کارهای هماهنگی رسمی و همچنین الگوهای تعاملی سازمان که باید رعایت شود کدامند. ساختار سازمانی، نقش اساسی در اثر بخشی سازمان دارد.

ساختار سازمانی شهرداری جیرفت با تشکیل شوراهای اسلامی از سال ۱۳۷۶ با انعطاف پذیری، جهش مناسبی را پیدا نموده و با تعامل مناسبی بین شهردار فعلی و اکثریت اعضای شورا وجود دارد، مدیریت شهری توانسته است در چند سال گذشته تغییرات خوبی را در بدنه ساختار سازمانی ایجاد نماید و ساختار شهرداری را به روزتر کند، از جمله ایجاد معاونت خدمات شهری، معاونت فنی و شهرداری ناحیه کلرود می باشد. اما در برخی موارد مشاهده می شود در اعمال جابجایی ها در مراتب سازمانی بی برنامه‌گی حاکم شده و به جای معیارهای تخصصی از ملاک های شخصی برای انتخاب افراد استفاده شده است. که این امر ساختار سازمانی را از تعامل خارج می کند. از مشکلات که در ساختار فعلی شهرداری به چشم می خورد تداخل وظایف بین بخشهای مختلف و از طرفی عدم هماهنگی مناسب بین برخی معاونت ها و سازمانها است. لذا لازم است در این زمینه عوامل تصمیم گیرنده درباره تقسیمات ساختاری با سازماندهی وظایف به برنامه ریزی اصولی بپردازد. زیرا در هر سازمان تعامل مناسب بین تمام اجزاء ساختار منسجم را به وجود آورده و باعث ارتقای سطح کارآوری می شود.

شهرداری جیرفت دارای یک شهرداری کل، چهار معاونت، یک شهرداری منطقه و دو سازمان تابعه است که در محدوده قانونی شهر به انجام خدمات دهی به شهروندان می باشند. سلسله مراتب فعلی سازمانی شهرداری جیرفت دارای مشخصات زیر می باشد:

۱- حوزه شهردار: مسئول دفتر، امور مالی، دایره درآمد، حسابداری، حراست، روابط عمومی، امور حقوقی، واحد نوسازی، کارگزینی، واحد حمل و نقل، واحد املاک، بایگانی، و دبیرخانه، واحد رایانه و ماشین نویسی

۲- معاونت های مختلف شامل چهار معاونت (معاونت اداری مالی، شهرسازی، خدمات شهری، فنی و عمرانی)

۳-۲-۳- بررسی مغایرتهای سازمان تفصیلی مصوب وزارت کشور (آخرین چارت مصوب) با ساختار پرسنلی موجود شهرداری جیرفت

سازمان تفصیلی کارمندی و کارگری شهرداری جیرفت مصوب وزارت کشور سال ۱۳۷۵ که در حال حاضر آخرین سازمان تفصیلی این شهرداری توسط وزارت کشور بوده و تنها ملاک برای برنامه ریزی ساختار سازمانی شهرداری می باشد که دارای تعداد ۹۲ پست سازمانی شامل حوزه های مختلف زیر می باشد:

حوزه شهردار با تعداد ۲۵ نفر نیرو شامل موارد زیر می شود:

دفتر شهردار ۲ نفر، حراست ۲ نفر، ارزشیابی بازرسی و پاسخگویی و روابط عمومی ۵ نفر، کمیته

برنامه ریزی ۷ نفر، واحد حقوق و املاک ۳ نفر، نظارت و کنترل اجرائیات ۵ نفر.

معاونت: با تعداد ۶۸ نفر نیرو شامل، اداره امور عمرانی و شهرسازی ۱۵ نفر، اداره خدمات شهری

۲۹ نفر کارمندی، اداره امور اداری ۹ نفر کارمندی، اداره امور مالی ۱۸ نفر، و دبیرخانه شورای

اسلامی ۲ نفر

شهرداری ها به موجب ماده ۵۴ قانون شهرداری ها بایستی دارای سازمان تفصیلی اداری مصوب وزارت کشور باشند. سازمان تفصیلی شهرداری ها حاوی تعداد پرسنل اعم از (کارگری و کارمندی) و شرح وظایف پرسنل و مسؤولین شهرداری می باشد (طاهری، ۱۳۷۷: ۱۵۳). سازمان تفصیلی شهرداری به نسبت بودجه، درآمد و حجم کار شهرداری، بوسیله شهرداری و با هماهنگی شورای اسلامی شهر تهیه و پس از تصویب وزرات کشور به اجرا در می آید (همان منبع: ۲۸). با مقایسه ساختار پرسنلی موجود شهرداری جیرفت با ساختار پرسنلی پست های سازمان تفصیلی مصوب وزارت کشور برای شهرداری جیرفت، مغایرت های زیادی به چشم می خورد صرف نظر از قدیمی بودن آخرین سازمان تفصیلی (۱۳۷۵)، اما به هر حال ملاک و سند برنامه ریزی در سازمان بوده و با توجه به اینکه هر گونه تغییر و تحول در سازمان و چارت تشکیلاتی می بایست با اخذ مجوز رسمی از وزارت کشور یا سازمان شهرداریها صورت پذیرد، هر چند در این نوع از شهرداری ها (درجه ۸) تمام واحدهای شهرداری زیر نظر مستقیم شهردار می باشند و بعد از شهردار معاونت

(اداری و مالی) مسئولیت تمام کارها را عهده دار می باشد بنابراین به طور موجز و کلی به برخی از این مغایرت ها می پردازیم.

۱- حذف کمیته برنامه ریزی.

۲- حذف ارزشیابی و پاسخگویی به شکایات و تفکیک روابط عمومی از قسمت.

۳- تفکیک واحد حقوقی از املاک.

۴- تغییر اداره خدمات شهری به معاونت خدمات شهری (چارت فعلی).

۵- تغییر اداره امور عمرانی و شهرسازی به معاونت شهرسازی و معاونت فنی و عمرانی (چارت فعلی).

۶- تغییر واحد آتشنشانی به سازمان آتش نشانی زیر نظر مستقیم شهردار (چارت فعلی).

۷- تغییر واحد اتوبوسرانی به سازمان اتوبوسرانی (چارت فعلی).

۸- ایجاد واحد نوسازی و بهسازی (چارت فعلی).

۹- دایر کردن واحد شهرداری در منطقه کلرود و کهوروئیه (چارت فعلی).

۱۰- ایجاد اداره خدمات موتوری (چارت فعلی).

۳-۲-۴- ساختار پرسنلی شهرداری جیرفت

اکنون با گذشت حدود ۵۵ سال از ایجاد قانون شهرداری ها در ایران هنوز اقدام اساسی در جهت وضع قوانین جدید و هماهنگ با نیازهای امروزی شهرداری ها صورت نگرفته است تنها در مواردی بالحق بندها و ماده هایی براین قانون، کاستی های آن را به طور دفعی رفع نموده اند. نیاز به وضع قوانین تازه در مورد اختیارات شهرداری ها در بخش استخدامی، اداری، مالی و تصمیم گیری برای تنظیم ساختار نیروی انسانی مطابق با شرایط محلی شهرداری ها، کاملاً مشهود است. شهرداری ها با وضعیت فعلی هرگز قادر به برنامه ریزی برای آینده نخواهند بود و همواره در اندیشه تامین منابع

انسانی، هزینه های پرسنلی و خدماتی به هر طریق ممکن به سر خواهند برد. نحوه به کار گیری و جذب نیروها در شهرداری جیرفت تا سال (۱۳۸۵) متأسفانه خارج از روال اصولی قانون و به صورت معرفی افراد برطبق آشنایی و روابط بوده است. به طوری که نارسایی های پرسنلی شهرداری خود عامل مهمی در ناکارآمدی سازمان شهرداری در بخش هایی مانند افزایش هزینه های پرسنلی می باشد که باید به شیوه های مختلف و از طریق ارائه و به کارگیری الگوی مناسب در این خصوص اقدامات اساسی صورت گیرد. مطابق آخرین آمار پرسنلی شهرداری جیرفت کل پرسنل شهرداری این شهر ۴۶۰ نفر است که جدول زیر وضع آنها را نشان می دهد.

جدول (۷-۳) وضعیت پرسنلی شهرداری جیرفت از نظر نوع استخدامی ۱۳۸۸.

درصد کل	وضعیت استخدامی						تعداد کل	میزان جمعیت
	درصد	شرکتی	درصد	قراردادی	درصد	رسمی		
۱۰۰	۹۲/۹	۴۲۷	۳/۰۴	۱۴	۴/۱	۱۹	۴۶۰	جمع
۷/۶	۷/۶	۳۵	-	-	-	-	۳۵	بی سواد
۱۸/۰۴	۱۸/۰۴	۸۳	-	-	-	-	۸۳	سواد خواندن و نوشتن
۱/۷	۱/۰۷	۸	-	-	-	-	۸	مقدماتی نهضت
۵	۵	۲۳	-	-	-	-	۲۳	تکمیلی نهضت
۱۴/۳	۱۴/۳	۶۶	-	-	-	-	۶۶	ابتدایی
۱۴/۱	۱۴/۱	۶۵	-	-	-	-	۶۵	سیکل
۱۷/۷۳	۱۵/۸	۷۳	۰/۴۳	۲	۱/۵	۷	۸۲	دیپلم
۱/۲۸	-	-	۰/۴۳	۲	۰/۸۵	۴	۶	فوق دیپلم
۱/۹۱	-	-	۰/۲	۱	۱/۷	۸	۹	لیسانس
۰/۴	-	-	۰/۲	۱	۰/۲	۱	۲	فوق لیسانس
۱۷/۶	۱۷/۶	۸۱	-	-	-	-	۸۱	فاقد مدرک

ماخذ: شهرداری جیرفت، امور اداری، ۱۳۸۸.

۳-۲-۴-۱- تجزیه و تحلیل نیروی انسانی شهرداری بر اساس وضعیت استخدامی

با توجه به جدول شماره (۳-۵) آمار نیروی انسانی شهرداری جیرفت از نظر وضعیت استخدامی مشخص می شود که تعداد کارکنان در سازمان شهرداری با تنوع قوانین استخدامی بکار گرفته شده اند. براین اساس تعداد کارکنان رسمی مشغول به کار ۱۹ نفر (حدود ۴/۱ درصد) می باشند و تعداد کارکنان قراردادی (موقت ۸۹ روزه) شاغل در شهرداری ۱۴ نفر (به میزان ۳/۰۴ درصد) می باشد. تعداد کارکنان و گارگران شرکتی و پیمانکاری ۴۲۷ نفر (حدود ۹۲/۹ درصد) می باشد. با بررسی بعمل آمده در آمار و ارقام بالا به این نتیجه می رسیم که ساختار بکارگیری نیروی انسانی شهرداری جیرفت با وجود تنوع نحوه جذب و بکارگیری، همچنان با مشکلات روبروست، از این رو تعداد زیادی از نیروهای شهرداری حدود ۹۲/۹ درصد به صورت شرکتی و غیر رسمی به کارگرفته شده اند. که در این گونه به کارگیری عدم وجود انگیزه کاری کافی، رضایت شغلی و عدم تامین مالی و دیگر مزایای مزبور در قانون کار و تامین اجتماعی، در انجام وظیفه و ارائه خدمات تا حدودی کم کاری و گاهی مواقع نیز ممکن است از زیر کار شانه خالی نمایند و از طرفی هم انجام کارهای غیر قانونی، خروج از مقررات، به وجود آمدن روابط غیر قانونی بین برخی از کارکنان و ارباب رجوع رخ خواهد داد. همچنین با کاهش کارکنان رسمی و ثابت و جذب کارکنان غیر رسمی تحت عنوان کارگر خدمات شهری از محل اعتبارات کارگری باعث افزایش کارکنان غیر رسمی و بیمه ای ۸۹ روزه کارگری شده است و به کارگیری آنان در مشاغل کارمندی و کارگری باعث متورم شدن نیروی انسانی غیر کارآمد و غیر متخصص در سازمان، نوعی بیکاری پنهان و کار غیر مفید و افزایش هزینه های پرسنلی می گردد.

در مجموع کلیه این عوامل به ناکارآمدی مدیریت شهری در نحوه ارائه کمی و کیفی خدمات در سطح شهر و نیز به وجود آمدن مشکلات، کمبود و معضلات جبران ناپذیر در اداره عرصه های مختلف حیات شهر، می انجامد. براساس اطلاعات موجود، شهرداری جیرفت با دو نفر فوق لیسانس و ۹ نفر لیسانس و ۶ نفر فوق دیپلم (۳/۵۹ درصد) از حیث نیروی انسانی وضعیت خوبی ندارد. به منظور تجهیز نیروی کارآمد، متخصص، افزایش سطح آگاهی و اطلاع پرسنل موجود به ایجاد انگیزه لازم در پرسنل کارآمد فعلی و برنامه ریزی مناسب باید اقدام اساسی کند.

۳-۲-۴-۲- میزان مطابقت پست های سازمانی با رشته های تحصیلی کارکنان

جدول (۳-۸) بیانگر ساختار نیروی انسانی تقریباً نامتناسب در شهرداری جیرفت از نظر رشته و مدرک تحصیلی نسبت به پست سازمانی می باشد بر اساس آمار پرسنلی موجود شهرداری جیرفت میزان ارتباط رشته و مدرک تحصیلی با حوزه فعالیت کارکنان، با کارکنانی غیر متخصص و مازاد از جمله پست حساس شهردار، معاونت خدمات شهری، مسئول درآمد، حسابدار و غیره مواجه است به طوری که ۴۷/۲ درصد از کارکنان پست سازمانی آنها با رشته تحصیلی شان همخوانی ندارد که خود مانع رسیدن به اهداف مطلوب در کوتاه مدت و بلند مدت می باشد که به عنوان یکی از عوامل اصلی و مؤثر در مشکلات مالی و خدمات رسانی به مردم محسوب می شود که لازم است بازنگری و تغییرات اساسی در ساختار فوق داده شود. با توجه به اینکه عامل نیروی انسانی متخصص مهمترین نقش را در فرایند توسعه متعادل شهرها، ارائه خدمات به موقع و مناسب به شهروندان، استفاده مناسب از تکنولوژی جدید و شیوه های نوین خدمات رسانی دارد، لازم است که شهرداری به تدریج در پی تعدیل نیروی انسانی غیر واجد شرایط و مازاد از جهت عملکرد به شیوه های مختلف از تشکیلات شهرداری حذف کنند و به جای آن توجه خاص و کافی به نیروی تحصیل کرده و متخصص به امور شهری و دارای سوابق و واجد شرایط داشته باشد.

جدول (۳-۸) مطابقت پست سازمانی با رشته و مدرک تحصیلی

پست سازمانی	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	تطابقت پست سازمانی با رشته تحصیلی
شهردار		فوق دیپلم	ندارد
معاونت فنی	عمران	لیسانس	دارد
معاونت اداری	فقه و مبانی	لیسانس	دارد
معاونت شهرسازی	عمران	لیسانس	دارد
معاونت خدمات رسانی	کشاورزی	فوق دیپلم	ندارد
مسئول دایره ساختمانی	ساختمان	فوق دیپلم	دارد
تکمیل پرونده	ادبیات	دیپلم	ندارد
کمیسیون ماده ۱۰۰	ساختمان	فوق دیپلم	دارد
کارشناس ساختمانی	عمران	فوق دیپلم	دارد
طراح نقشه کش	معماری	فوق لیسانس	دارد
مسئول املاک	عمران	فوق دیپلم	دارد
حسابدار	کشاورزی	لیسانس	ندارد
حسابدار	ادبیات	دیپلم	ندارد
مسئول درآمد	کشاورزی	فوق دیپلم	ندارد
مسئول مالی	حسابداری	فوق دیپلم	دارد
مسئول واحد نوسازی	ادبیات	دیپلم	ندارد
مسئول دایره حقوقی	علوم قضایی	لیسانس	دارد

ماخذ: شهرداری جیرفت، ۱۳۸۸.

۳-۲-۵- ساختار و میزان تحصیلات اعضای شورای اسلامی شهر

در این قسمت با توجه به اهمیت و نقش شوراها در رهبری و هماهنگ سازی تصمیمات و برنامه ریزی ها و اجرا در مدیریت شهری، میزان و نوع تحصیلات دانشگاهی اعضای شورای اسلامی شهر که موثرترین عناصر تصمیم گیری در سیستم مدیریت شهری جیرفت مورد بررسی قرار گرفته است که از تعداد ۷ نفر عضو اصلی که تمامی آنها دارای مدرک تحصیلی عالیه می باشند، ۳ نفر کارشناسی و ۲ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲ نفر دارای مدرک دکتری پزشکی هستند. اما در رابطه با ارتباط نوع مدرک با تخصص مدیریت شهری و اصول شهرسازی باید اذعان داشت که متأسفانه هیچ کدام از مدرک تحصیلی اعضای شورای شهر، مرتبط با مدیریت شهری نمی باشد. اطلاعات به دست آمده این واقعیت را روشن می کند که اعضای شورای شهر جیرفت از تخصص

لازم در زمینه شهرسازی و اصول برنامه ریزی شهری برخوردار نمی باشند که باید در دوره های بعد افرادی انتخاب شوند که حداقل رشته تحصیلی آنها مرتبط با مدیریت شهری باشد.

جدول (۳-۹) میزان و نوع تحصیلات اعضای محترم شورای اسلامی شهر جیرفت

دکتری	فوق لیسانس	لیسانس	مدرک تحصیلی رشته تحصیلی
۲			دکتری پزشکی
		۱	علوم قضایی
	۲		الهیات
	۱		زیست شناسی
		۱	ادبیات فارسی
۲	۳	۲	جمع

ماخذ: شورای شهر جیرفت؛ ۱۳۸۸.

۳-۲-۶- امکانات فنی و ماشین آلات شهرداری جیرفت

شهرداری جیرفت در راستای انجام وظایف خود از امکانات فنی نسبتاً خوبی برخوردار است. امکانات فعلی واحد فنی شهرداری در جدول زیر آمده است.

جدول (۳-۱۰): امکانات فنی شهرداری جیرفت

ردیف	نام دستگاه	تعداد	ردیف	نام دستگاه	تعداد
۱	سواری	۱۲	۱۱	بارسان آتشنشان	۳
۲	وانت	۱۸	۱۲	کامیون زباله کش	۶
۳	اتوبوس	۳۱	۱۳	وانت نیسان زباله کش	۳
۴	کامیون بنز ده تن	۴	۱۴	ماک تریلی کش	۱
۵	کامیون ده چرخ	۴	۱۵	تراکتور	۲
۶	لودر	۴	۱۶	گریدر	۱
۷	بنز خاور	۴	۱۷	بیل مکانیکی	۱
۸	بنز کمپرسی	۴	۱۸	غلتک	۳
۹	جارو بنز	۱	۱۹	بولدیزر	۱
۱۰	لجن کش	۱			

ماخذ: شهرداری جیرفت، خدمات موتوری، ۱۳۸۸.

۳-۲-۷- مدیریت مالی شهرداری جیرفت

شهرداری به عنوان یکی از بارزترین نمونه های نهاد محلی، سازمانی است که در محدوده شهر برای رفع نیازهای مردم همان محل تشکیل می شود؛ و هدف آن که امور شهر با مشارکت مردم محل اداره می شود. بیشتر شهرداری ها دارای منابع درآمدی انعطاف ناپذیری هستند که باعث ناکافی بودن منابع مالی برای پرداخت هزینه ها شده است. بنابراین ضروری است تا منابع درآمدی و

مسئولیت های مالی به طور همزمان و از طریق اعطای استقلال مالی محلی، واگذاری اختیار دریافت مالیات و نظام انتقال بین دولتی، غیر متمرکز شوند. بالا بودن هزینه احداث تاسیسات شهری و هزینه تعمیر و نگهداری آنها و افزایش جمعیت، توسعه شهرها، افزایش تقاضای شهروندان برای دسترسی به امکانات بهتر و بیشتر و تورم، عواملی هستند که مدیران را وادار می کنند تا پیوسته به فکر تنوع درآمد و افزایش سطح درآمدها باشند، و مدیرانی موفق هستند که حداقل بتوانند به اندازه افزایش تقاضا و نیز افزایش نرخ تورم به درآمدهای خود بیفزایند. با توجه به وظایف قانونی، نحوه اخذ عوارض شهرداریها ایران متفاوت از شهرداری های سایر کشور هاست.

مقایسه وظایف شهرداری ها در کشورهای مختلف نشان دهنده این است که :

- ۱- ارتباط تنگاتنگی بین منابع درآمد شهرداری و وظایف آن وجود دارد؛
- ۲- ظرفیت تامین منابع درآمدی شهرداری به تنوع وظایف آن بستگی دارد؛
- ۳- تامین منابع درآمدی و وظایف شهرداری در کشورهای مختلف تفاوت های قابل توجهی دارند؛
- ۴- ساختار حکومت مرکزی و ایالتی هر دو در تعیین وظایف و تامین منابع درآمدی شهرداری اثر مستقیم دارند؛

نقش مالیات بر املاک و مستغلات و زمینهای شهری در نمونه هایی چون ایالات متحده و هند (تا ۵۰ درصد از درآمدها) نشان دهنده اهمیت این نوع درآمدهاست (رضویان، همان منبع: ۷۶، ۷۹).

به طور کلی نقش شهرداریها در تامین مالی زیرساخت ها و خدمات شهری را می توان در سه زمینه تجهیز و تنوع بخشی منابع درآمدی، افزایش درآمد و کاهش هزینه و بالاخره جلب مشارکت بخش خصوصی بررسی کرد. به طوری مدیر مالی در قلمرو خود متولی اجرا و انجام وظایفی در خصوص مسائل مالی می باشد که تنها بر عهده او واگذار شده است از جمله این وظایف، اتخاذ تصمیمات در سه حوزه اصلی به شرح زیر است

- تصمیمات سرمایه گذاری
- تصمیمات تامین مالی
- تصمیمات مربوط به سیاست های تقسیم سود (تخصیص بهینه منابع)

۳-۲-۷-۱- دسته بندی درآمدهای شهرداری جیرفت

۱- درآمدهای مستمر: به آن دسته درآمدهای شهرداری اطلاق می شود که جنبه دائمی داشته و با تغییرات و تحولات ناگهانی دچار نوسان نمی شود و می توانند مهمترین تکیه گاه قابل اطمینان برای برنامه های بلند مدت شهرداریها باشند، زیرا با یک برنامه ریزی دقیق و قابل اجراء وصول این گونه درآمدها می توانند نیازهای جاری شهرداری را تامین کند و حتی قسمت هایی از نیازهای عمرانی را پوشش بدهند.

۲- درآمدهای غیر مستمر: این نوع درآمد شهرداریها شامل درآمدهایی است که از فروش دارایی و اموال شهرداری، فروش مازاد تراکم، تفکیک اراضی، جریمه کمیسیون صد، خودیاری دریافتی از شهروندان بابت ارائه خدمات اضافی حاصل می شود (مهندسین مشاور هامونپاد، ۱۳۸۱: ۹۵).

جدول (۳-۱۱): میزان درآمدهای شهرداری جیرفت طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۷ (ارقام به هزار)

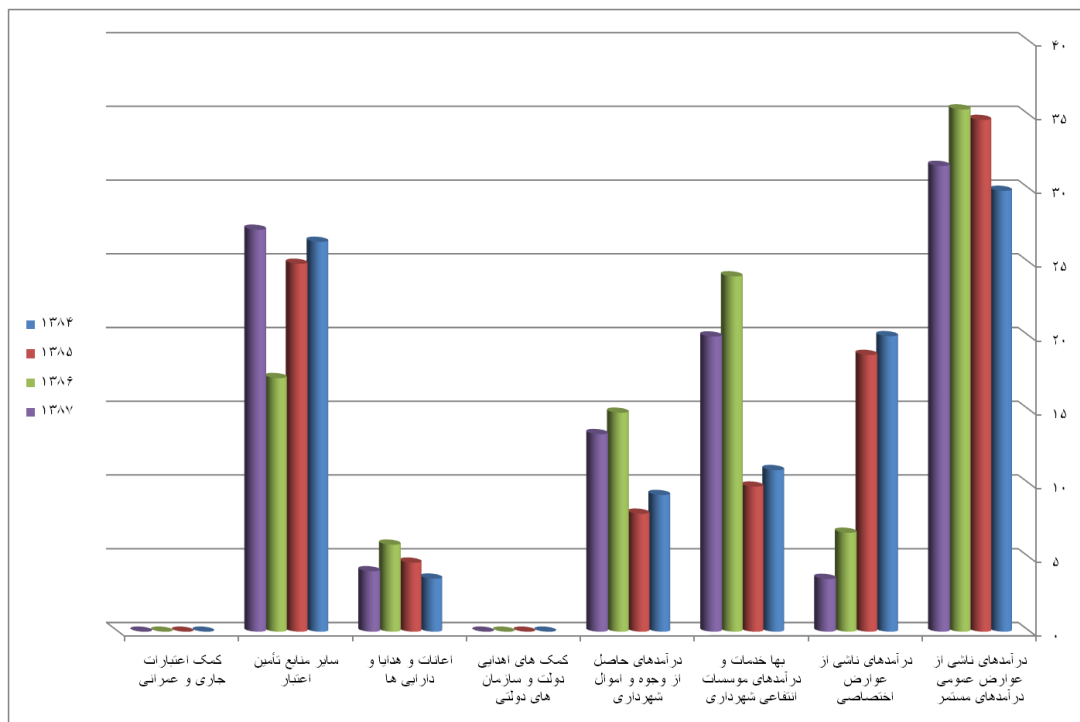
شرح		۱۳۸۴		۱۳۸۵		۱۳۸۶		۱۳۸۷	
		اعتبارات	درصد	اعتبارات	درصد	اعتبارات	درصد	اعتبارات	درصد
کد ۰۱	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی درآمدهای مستمر	۹۳۲۴۰۰۰	۲۹/۹	۱۵۶۲۰۰۰۰	۳۴/۷۱	۲۴۷۹۴۰۰۰	۳۵/۴۲	۳۱۸۲۰۰۰۰	۳۱/۵۹
کد ۰۲	درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی	۶۲۴۲۰۰۰	۲۰/۰۴	۸۴۵۰۰۰۰	۱۸/۷۷	۴۷۰۰۰۰۰	۶/۷۱	۳۶۱۰۰۲۴	۳/۵۸
کد ۰۳	بها خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی شهرداری	۳۳۳۱۱۳۰	۱۰/۹۶	۴۴۳۱۱۶۰	۹/۸۴	۱۶۸۷۴۵۰۰	۲۴/۱۰	۲۰۱۸۰۰۰۰	۲۰/۰۲
کد ۰۴	درآمدهای حاصل از جوه و اموال شهرداری	۲۸۹۰۰۰۰	۹/۲۷	۳۶۰۰۰۰۰	۸	۱۰۴۰۰۰۰۰	۱۴/۸۵	۱۳۵۰۰۰۰۰	۱۳/۴۰
کد ۰۵	کمک های اعطایی دولت و سازمانهای دولتی	-	-	-	-	-	-	-	-
کد ۰۶	اعانات و هدایای و داراییها	۱۱۲۲۰۰۰	۳/۶۰	۲۱۱۰۰۰۰	۴/۶۸	۴۱۳۰۰۰۰	۵/۹	۴۱۳۰۰۰۰	۴/۱۰
کد ۰۷	سایر منابع تامین اعتبار	۸۲۳۷۶۹۰	۲۶/۴۴	۱۱۲۸۸۸۴۰	۲۴/۹۵	۱۲۰۴۶۰۰۰	۱۷/۲۰	۲۷۴۵۹۹۷۶	۲۷/۲۶
جمع درآمدهای عمومی		۳۱۱۴۶۸۲۰	۱۰۰	۴۵۵۰۰۰۰۰	۱۰۰	۷۲۹۴۴۵۰۰	۱۰۰	۱۰۰۷۰۰۰۰۰	۱۰۰
کمک اعتبارات جاری و عمرانی		-	-	-	-	۸۸۰۶۶۲۵	-	۱۲۲۳۵۰۱۰	-
جمع کل درآمدها		۳۱۱۴۶۸۲۰	۱۰۰	۴۵۰۰۰۰۰۰	۱۰۰	۷۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰۷۰۰۰۰۰	۱۰۰

ماخذ: شهرداری جیرفت، امور مالی، ۱۳۸۸.

۳-۲-۷-۲- بررسی درآمدهای شهرداری جیرفت

کسب درآمد در شهرداریها از اموری هستند که تاثیر عمده ای در ارایه خدمات شهری به شهروندان دارد. اگر شهرداریها نتوانند درآمد کافی به دست آورند، نخواهند توانست تاسیسات ضروری در شهر ایجاد و اداره کنند، در اکثر کشورهای جهان شهرداریها متکی به عوارض و بهای

خدماتی هستند که خود وضع می کنند و تشخیص می دهند و از شهروندان، بخش خصوصی، نهادهای دولتی و عمومی وصول می کنند (جمشیدزاده، ۱۳۸۲: ۲۹).

نمودار (۲-۳): درآمدهای شهرداری جیرفت طی سالهای ۱۳۸۴ - ۱۳۸۷.

۳-۲-۷-۳- تجزیه و تحلیل درآمدهای شهرداری جیرفت

شهرداری برای این که بتواند هزینه های خدماتی را که بر عهده آن واگذار شده بپردازد با شیوه ای مختلف هزینه ها را بین ساکنان شهر و استفاده کنندگان از خدمات شهری توزیع کرده و از آنها با کدهای مختلف وصول می گردد بر اساس جدول و نمودار (۳-۹) (۳-۱) سهم هر کدام از کدهای مختلف از درآمد سالانه شهرداری جیرفت به شرح زیر می باشد.

۱- کد (۰۱) درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (مستمر) در سال ۸۴، ۲۹/۹ درصد، ۸۵ به میزان ۳۴/۷ درصد، ۸۶ معادل ۳۵/۴۲ درصد، ۸۷، ۳۱/۵۹ درصد بوده است که متوسط ۴ سال معادل ۳۲/۹ درصد بوده است. که بیشترین میزان را نسبت به سایر منابع درآمدی شهرداری را به خود اختصاص داده است.

۲- کد (۰۲) درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی شهرداری در سال ۸۴، ۲۰/۰۴ درصد، ۸۵ معادل ۱۸/۷۷ درصد، ۸۶، ۶/۷۱ درصد و در سال ۸۷ به میزان ۳/۵۸ درصد بوده است که متوسط ۴ سال آن ۱۲/۲۵ درصد از کل منابع درآمدی در این قسمت بوده است.

۳- کد (۰۳) بها خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی شهرداری در سال ۸۴ به میزان ۱۰/۹۶ درصد، ۸۵، ۹/۸۴ درصد، ۸۶ به میزان ۲۴/۱۰ درصد، ۸۷ معادل ۲۰/۰۲ درصد بوده است. که متوسط سهم این قسمت درآمدی شهرداری در ۴ سال برابر با ۱۶/۲۳ درصد از کل درآمدهای شهرداری را شامل شده است به طوری که سهم این نوع درآمد هر چند در شهرداریهای کشور تقریباً ثابت بوده است ولی در شهرداری جیرفت روند ثابتی نداشته و از سالی به سال دیگر در حال تغییر بوده است.

۴- کد (۰۴) وصولی از وجوه و اموال شهرداری به طوری که در سال ۸۴ به میزان ۹/۲۷ درصد، ۸۵، معادل ۸ درصد، ۸۶، ۱۴/۸۵ درصد، و در سال ۸۷ به میزان ۱۳/۴۰ درصد بوده است مقدار این نوع درآمد نیز از کل درآمدهای شهرداری رقم قابل ملاحظه ای نمی باشد. به طور متوسط در طول ۴ سال ۱۱/۴۰ درصد درآمد شهرداری از درآمدهای حاصل از وجوه و اموال شهرداری بوده است. در اکثر موارد درآمد این گروه از اجاره ساختمانها و تاسیسات شهرداری وصول شده است در صورتی که در این گروه می توان با فعال کردن درآمد حاصل از سرمایه گذاری در سایر موسسات، درآمد قابل توجهی را به طور مستمر عاید شهرداری کرد.

۵- کد (۰۵) سهم کمک های دولت و وزارت کشور از کل منابع درآمدی شهرداری طی سالهای پس از انقلاب اسلامی بویژه در دهه اخیر سیر نزولی پیموده به طوریکه در طول ۴ سال هیچ کمکی از طرف دولت به شهرداری جیرفت صورت نگرفته است که مبتنی بر سیاست های اتخاذ شده توسط دولت و وزارت کشور بوده است، سهم این کمک ها به حداقل مقدار ممکن رسیده اگر چه این سیاستگذاری منجر به خود کفایی شهرداری به معنی صحیح آن نشده ولی به شیوه های مختلف سعی در افزایش درآمدهای محلی شهرداری داشته است که به موازات قطع کمک های دولتی، شهرداری ناگزیر به روشهای مختلف از جمله افزایش عوارض و اخذ عوارض جدید، فروش زمین، اموال و داراییها و کسب درآمدهای غیر مستمر متوسل شده است.

۶- کد (۰۶) درآمدهای شهرداری از اعانات، هدایا و داراییها در سال ۸۴ حدود ۳/۶۰ درصد، ۸۵، ۴/۶۸ درصد، ۸۶ به میزان ۵/۹ درصد، ۸۷ معادل ۴/۱۰ درصد بوده است که نشان دهنده سیر صعودی از سال ۸۴ تا ۸۶، و در سال ۸۷ سیر نزولی را در پی داشته است. که متوسط سهم این بخش از کل درآمدهای شهرداری معادل ۴/۴۹ درصد در طول ۴ سال بوده است.

۷- کد (۰۷) درآمد شهرداری از سایر منابع تامین اعتبار در سال ۸۴ معادل ۲۶/۴۴ درصد، ۸۵ به میزان ۲۴/۹۵ درصد، ۸۶، ۱۷/۲۰ درصد و در سال ۸۷ حدود ۲۷/۲۶ درصد می باشد. به طوریکه متوسط درآمدهای ۴ سال این بخش، ۲۳/۹۶ درصد بوده است که میزان قابل ملاحظه ای را بعد از درآمدهای عمومی (مستمر) شهرداری را به خود اختصاص داده است.

۳-۲-۸- هزینه های شهرداری جیرفت

اهم هزینه های شهرداری در ایران به شرح زیر است:

الف- هزینه های پرسنلی: شامل حقوق و دسمزد، مزایا و کمک ها

ب- هزینه های اداری: شامل سفر، ماموریت، حمل و نقل و ارتباطات، اجاره، خدمات قراردادی، سوخت، برق، آب و مواد مصرفی

ج- هزینه های سرمایه ای: شامل مطالعه برای ایجاد ساختمان تاسیسات، خرید ساختمان و زمین و حقوق انتفاعی، ماشین آلات و تجهیزات عمده یا سایر کالاهای مصرف نشدنی، وام، مشارکت و کمک برای سرمایه گذاری بخش خصوصی

د- هزینه های پرداخت انتقالی: شامل کمک و اعانه به بخش عمومی و خصوصی، باز پرداخت وام، پرداختهای انتقالی به کارکنان و دیون بلامحل (عابدین، ۱۳۶۴: ۱۸۵).

تنوع فعالیت های شهرداری و سازمانهای وابسته به آنها و حجم عظیم فعالیت های عمرانی و خدماتی سازمانهای محلی، ضرورت تجهیز شهرداری و تشکیلات وابسته به آنها به انواع ماشین آلات و ابزار مورد نیاز، تامین هزینه های مربوط به پرداخت غرامت به مالکان اراضی واقع شده در

طرح های توسعه شهری و نیازهای دیگر، شهرداری جیرفت را با مشکلات بسیاری مواجه کرده است. سیر صعودی نرخ تورم طی سالهای اخیر و افزایش قیمت ارز تاثیر مضاعفی بر هزینه های شهرداری داشته است. همانگونه که طی دو دهه اخیر درآمد شهرداری از منابع مختلف افزایش یافته، هزینه های شهرداری نیز افزایشی متناسب با آن و در بسیاری از موارد به مراتب بیش از آن داشته است. افزایش حیطه و گستره فعالیتهای خدماتی و توسعه فعلیتهای عمرانی شهرداری که طی دهه اخیر شتابی فراتر از گذشته داشته است، مستلزم صرف هزینه های فراوان می باشد، توسعه سریع فیزیکی شهر جیرفت و افزایش وسعت آن، ضرورت به کارگیری نیروی انسانی بیشتر برای توسعه خدمات و سایر فعالیتهای را باعث شده، در نتیجه درحال حاضر بخش قابل توجهی از درآمدهای شهرداری جیرفت صرف هزینه های پرسنلی در رده های مختلف شغلی از کارگران ساده، ماهر، نیمه ماهر، تا سطوح کادر اداری، خدماتی، نیروهای متخصص و کارشناس در رشته های مختلف می شود.

۳-۲-۸-۱- تجزیه و تحلیل هزینه های جاری و عمرانی شهرداری جیرفت

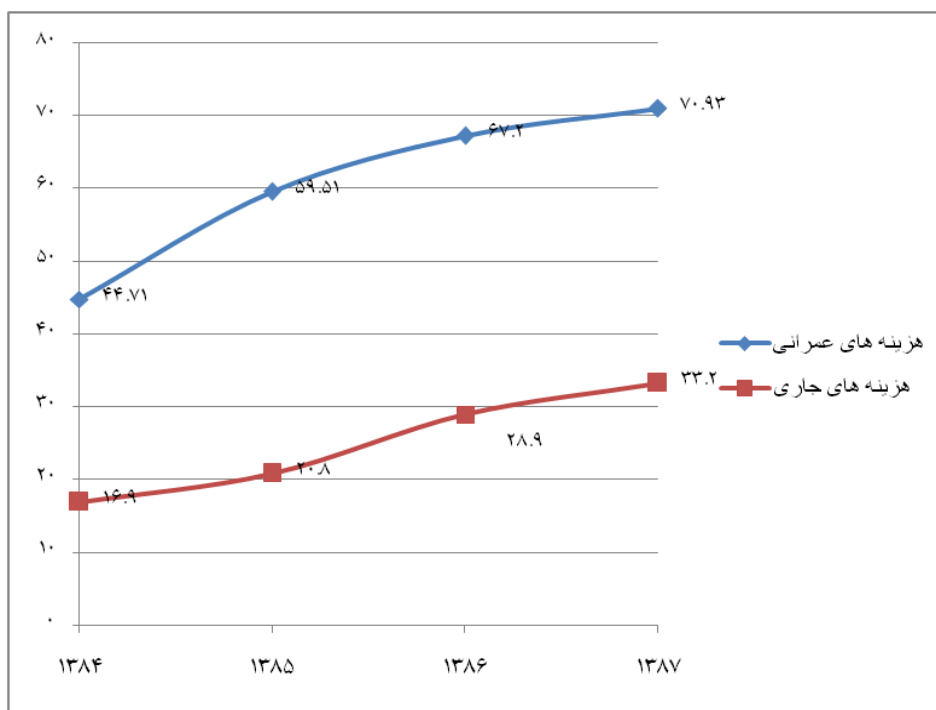
هزینه های شهرداری جیرفت در دو بخش جاری و عمرانی می توان مورد بررسی قرار داد.

بخش جاری خود به دو بخش خدمات شهری و خدمات اداری تقسیم می شود. بر اساس جدول (۳-۱۰) جمع هزینه های جاری از نوع خدمات شهری در طی سالهای مورد بررسی ۸۴-۸۷ به ترتیب ۳۳/۱ درصد، ۲۷/۴۳ درصد، ۲۱/۳۱ درصد، ۱۸/۹۳ درصد و خدمات اداری به ترتیب ۱۵/۷ درصد، ۱۴/۰۷ درصد، ۱۵/۶۲ درصد، ۱۰/۸۳ درصد از کل هزینه های شهرداری را به خود اختصاص داده اند. و کل هزینه های عمرانی از سال ۸۴-۸۷ به ترتیب ۴۴/۷۱ درصد، ۵۹/۵۱ درصد، ۶۷/۲۰ درصد، ۷۰/۹۳ درصد از کل هزینه های شهرداری را به خود اختصاص داده اند. این نشان می دهد که تقریباً طی این سالها هزینه های عمرانی شهرداری، بالاتر از پیشنهاد ماده ۶۸ قانون شهرداری (هزینه کرد شهرداری: هزینه عمرانی بیشتر از ۴۰ درصد) بوده و وضعیت رضایت بخشی را نمایان می کند.

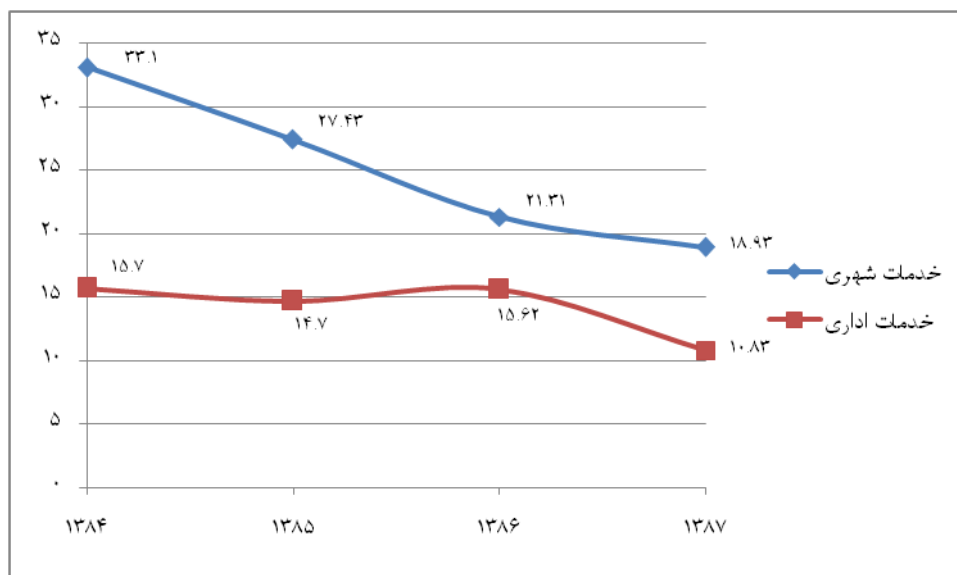
جدول شماره (۳-۱۲): میزان هزینه های شهرداری جیرفت طی سالهای ۱۳۸۴-۸۷ (ارقام به هزار)

شرح	از محل اعتبارات جاری				از محل اعتبارات عمرانی		اعتبارات عمومی	جمع کل اعتبارات
	خدمات شهری		خدمات اداری		خدمات عمرانی			
	اعتبارات	درصد	اعتبارات	درصد	اعتبارات	درصد		
۱۳۸۴	۱۰۳۲۵۰۰۰	۳۳/۱	۴۸۹۶۰۳۰	۱۵/۷	۱۳۹۲۵۷۹۰	۴۴/۷۱	-	۳۱۱۴۶۸۲۰
۱۳۸۵	۱۲۳۶۵۰۰۰	۲۷/۴۳	۶۳۳۳۰۲۲	۱۴/۰۷	۲۶۸۰۱۹۷۶	۵۹/۵۱	-	۴۵۰۰۰۰۰۰
۱۳۸۶	۱۴۹۶۵۰۰۰	۲۱/۳۱	۱۰۹۳۲۸۷۵	۱۵/۶۲	۴۷۰۴۶۶۲۵	۶۷/۲۰	۷۲۴۶۶۲۵	۷۰۰۰۰۰۰۰
۱۳۸۷	۱۸۹۳۰۰۰۰	۱۸/۹۳	۱۰۸۳۷۰۰۰	۱۰/۸۳	۷۰۹۳۳۰۰۰	۷۰/۹۳	۱۰۰۷۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰

ماخذ: شهرداری جیرفت، امور مالی، ۱۳۸۸.

نمودار (۳-۳) هزینه های عمرانی و جاری شهرداری جیرفت طی سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷.

نمودار (۳-۴) روند هزینه های خدمات شهری و اداری شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷.

۳-۲-۸-۲- بررسی هزینه های اداری شهرداری جیرفت

بررسی هزینه های پرسنلی و سهم آن از مجموع هزینه ها

با بررسی هزینه های شهرداری جیرفت طی سالهای ۸۴-۸۷ هزینه های پرسنلی همواره بخش قابل توجهی از هزینه های شهرداری را به خود اختصاص داده است. با توجه به اطلاعات جدول شماره (۳-۱۲) سهم هزینه های پرسنلی شهرداری جیرفت در سالهای مورد بررسی به ترتیب معادل ۲۵/۳۵، ۲۱/۵، ۱۷/۸، ۱۵/۹ درصد را به خود اختصاص داده است. که این خود بعلا افزایش حقوق کارمندان و کارگران و افزایش حقوق پایه طی چند سال اخیر بوده است و حجم هزینه های پرسنلی شهرداری را به مقدار قابل توجهی افزایش داده است.

بررسی سهم هزینه های اداری از کل هزینه ها

هزینه های اداری برای استفاده از خدمات خاص، نگهداری اموال منقول و غیر منقول، فراهم کردن تسهیلات و تهیه مواد لازم و لوازم مصرف شدنی برای اجرای عملیات لازم است، آنچه که تحت سرفصل ((هزینه های اداری)) مورد بررسی قرار می گیرد شامل موارد زیر است. طبق جدول شماره (۱) هزینه های اداری شهرداری جیرفت بانظم مشخصی نوسان داشته است و در سالهای ۸۴-۸۷ به ترتیب ۱۲/۸، ۱۱/۵، ۸/۹، ۸/۸، درصد بوده است.

بررسی هزینه های سرمایه ای از کل هزینه ها

هزینه های سرمایه ای مجموعاً در بخش اداری و خدماتی در طی سالهای ۸۴-۸۷ به ترتیب ۰/۴۲، ۰/۵، ۰/۱۹، ۰/۲ درصد از کل هزینه های جاری را به خود اختصاص داده است. هزینه های سرمایه ای عبارتند از: هزینه های جهت خرید و تهیه کالاهای با دوام که معمولاً عمر مفید آنها بیشتر از یک سال است. در مورد کالاهای سرمایه ای علاوه بر بهای این کالاها هزینه هایی نظیر حمل و نقل، بیمه، حقوق و عوارض گمرک و سود بازرگانی نیز جزء بهای کالا به حساب می آید.

بررسی سهم هزینه های انتقالی از کل هزینه ها

طبق جدول (۳-۱۱) هزینه های انتقالی در بخش های اداری و خدماتی در طی سالهای ۸۴-۸۷ به ترتیب ۱۶/۷۲، ۷، ۷/۶، ۴/۲ درصد از کل هزینه های جاری را به خود اختصاص داده است. پرداختهای انتقالی شامل هزینه های است که از طرف شهرداریها به دیگران انتقال داده شده است، بدون اینکه کالا و خدماتی برای شهرداری متقابلاً تولید شده باشد.

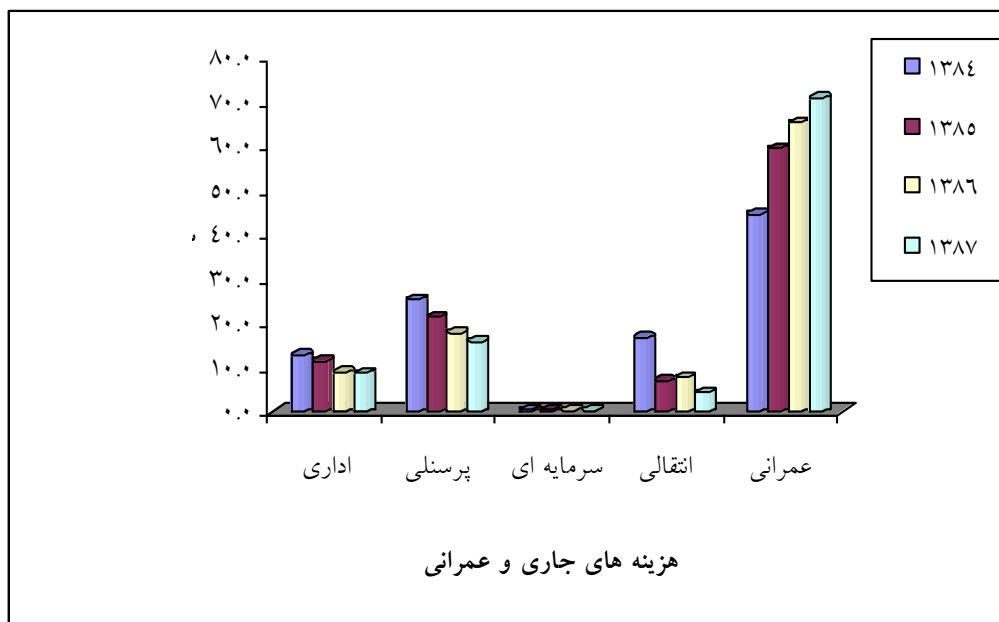
بررسی سهم هزینه های عمرانی شهرداری از کل هزینه ها:

با بررسی هزینه های شهرداری طی سالهای ۸۷-۸۴ به نظر میرسد هزینه های عمرانی بیشترین درصد از هزینه ای شهرداری را در این شهر بخود اختصاص داده است به طوری که این هزینه ها در سال ۱۳۸۴ برابر با ۴۴/۷۱ درصد بوده است که با رشد قابل توجهی در سال ۱۳۸۷ به ۷۰/۹ درصد افزایش یافته است که این امر حکایت از توجه ویژه مسئولین شهرداری به امور عمرانی و زیرساختهای شهری در این شهر دارد همچنین کاهش هزینه های اداری پرسنلی، اداری، سرمایه ای، انتقالی از سال ۸۴ به بعد با توجه به نمودار (۳-۲).

جدول (۳-۱۳) تفکیک هزینه های جاری شهرداری جیرفت طی سال های ۸۴-۱۳۸۷ (ارقام به هزار).

هزینه ها		۱۳۸۴	درصد	۱۳۸۵	درصد	۱۳۸۶	درصد	۱۳۸۷	درصد	درصد کل
هزینه های جاری	اداری	۳۹۸۷۳۵۰	۱۲/۸	۵۱۶۲۰۰۰	۱۱/۵	۶۴۰۷۰۰۰	۸/۹	۸۷۷۷۰۰۰	۸/۸	۱۰/۵
	پرسنلی	۷۸۹۶۲۳۱	۲۵/۳	۹۶۸۴۴۷۸	۲۱/۵	۱۲۸۲۵۰۰۰	۱۷/۸	۱۵۸۹۵۰۰۰	۱۵/۹	۲۰/۱
	سرمایه ای	۱۳۰۰۰۰	۰/۴۲	۲۲۰۰۰۰	۰/۵	۱۴۰۰۰۰	۰/۱۹	۱۸۰۰۰۰	۰/۲	۰/۳۲
	انتقالی	۵۲۰۷۴۴۹	۱۶/۷۲	۳۱۳۱۵۴۴	۷	۵۵۰۳۳۷۵	۷/۶	۴۲۱۵۰۰۰	۴/۲	۸/۸
جمع هزینه های عمرانی		۱۳۹۲۵۷۹۰	۴۴/۷۱	۲۶۸۰۱۹۷۶	۵۹/۶	۴۷۰۴۶۶۲۵	۶۵/۴	۷۰۹۳۳۰۰۰	۷۰/۹	۶۰/۱
کل هزینه ها		۳۱۱۴۶۸۲۰	۱۰۰	۴۴۹۹۹۹۹۸	۱۰۰	۷۱۹۲۲۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰

ماخذ: امور مالی شهرداری جیرفت، ۱۳۸۸.

نمودار (۳-۴) هزینه های جاری و عمرانی شهرداری جیرفت طی سال های ۱۳۸۴-۸۷.

۳-۲-۸-۳- نتیجه گیری از هزینه های شهرداری جیرفت

با توجه به داده ها و نمودارهای آماری مذکور به نظر می رسد که درآمدهای شهرداری جیرفت، اساساً بر منابع ناپایدار استوار بوده و مولد پایداری هم نداشته است. منابع درآمد پایدار باید از محلی بدست آید که خود مولد درآمد پایدار و پویا باشد. به طور کلی به نظر می رسد که رویکرد شهرداری جیرفت، چه از لحاظ کسب درآمد و چه تخصیص و هزینه آن رویکردی نادرست و ناپایدار بوده است. در حال حاضر شهرداری جیرفت برای کسب درآمد و جبران هزینه ها به تخلفات ساختمانی که بیشترین منبع درآمدی برای شهرداری است تکیه کرده که این امر موجب گسترش بی رویه شهر شده است و چون شهر ظرفیتی محدود دارد این منبع درآمدی ناپایدار است. احساس می شود شهرداری در فرهنگ سازی پرداخت عوارض و مالیات در برابر ارائه خدمات شهری در بین شهروندان بدرستی سرمایه گذاری ننموده است. شهروندان باید باور نمایند که در مقابل مصرف این خدمات متعهد به پرداخت مالیات باشند چرا که این نوع منابع، از درآمد های پایدار به حساب می آید. پایین ترین سهم درآمد را عوارض توام با مالیات (درآمدهای مستمر) تشکیل داده و قسمت عمده درآمد را سایر منابع تشکیل می دهند. به عبارت بهتر منابع درآمدی با ثبات، نسبت پایین چون عوارض ساختمان بالاترین نسبت درآمد را به خود اختصاص داده اند، این موضوع با توجه نوسان ساخت و ساز در شهرکها و رکود در بخش مسکن باعث آسیب پذیری جدی شهرداری خواهد شد. بررسی های بعمل آمده در زمینه منابع مالی شهرداری جیرفت حاکی از نوسان و تغییر شدید در ترکیب درآمدهای شهرداری از منابع گوناگون در دوره های مختلف بوده است. ولی در مجموع نکته قابل توجه دیگر در شهرداری جیرفت این است که اکثریت منابع درآمدی شهرداری، وصولی از عوارض بر ساختمانها و اراضی بوده است که خود نوعی برهم زدن و عدم تعادل در کسب درآمد بوده است از سوی دیگر شهرداری نتوانسته راساً با مشارکت بخش خصوصی در بخش های پردرآمد نظیر مکانهای تجاری و ایجاد مکانهای تجاری درآمد زیادی کسب کند. در یک جمع بندی کلی می توان نتیجه گرفت که درآمدهای جاری شهرداری به هیچ عنوان متعادل با هزینه های طرح های توسعه شهری نبوده و درآمدهای شهرداری از منابع مختلف صرفاً پاسخگوی هزینه های خدماتی و جاری بوده و با توجه به توسعه کالبدی سریع شهر بر اساس پیش بینی طرح های توسعه شهری، لزوم ایجاد تاسیسات، تجهیزات و زیر ساختهای مختلف در شهر جیرفت ضروری می نماید. لذا در راستای بهینه سازی الگوی مدیریت مالی شهرداری از طرف

شهرداری هماهنگ با شورای شهر، می بایست با پیش بردن الگوهای مدیریتی کارآمد که مبتنی بر شفافیت، پاسخگویی و مسئولیت پذیری است، زمینه حمایت اجتماعی را برای وضع مالیات ها به عوارض و تعرفه های واقعی خدمات شهری فراهم آورد. و از سوی دیگر دولت مرکزی می بایست با انجام اصلاحات قانونی در حمایت از شهرداری مانند تمامی کشورهای دنیا بخشی از هزینه های مدیریت شهری را تامین کند. دولت می تواند در کنار آن با تصویب لوایح قانونی دست شوراها و شهرداریها را در وضع عوارض و مالیات ها باز بگذارد. در واقع باید درآمد واقعی شهرداری با توجه به جمعیت و وسعت شهر، توسط کارشناسان وزارت کشور برآورد شود و به شهرداری که در حال حاضر توانایی خودکفا شدن ندارند، کمک بیشتری از اعتبارات ملی تعلق گیرد. کمک هایی که در حال حاضر به شهرداری پرداخت می شود، افزایش یابد؛ و با تغییر در عوارض موجود و ایجاد منابع نوین مالی، موافقت گردد.

۳-۲-۹- حیطه وظایف شهرداری جیرفت

مهمترین ویژگی شهرداری را می توان محلی بودن آن دانست. این محلی بودن در برابر خصلت بخشی بودن نظام مدیریت شهری کشور است که در آن یک وزارتخانه مسئول تحقق عملکردی خاص مثلا بهداشت و درمان است و واحد تابعه آن در سطح محلی، سازمان دولتی و رسمی، غیر منتخب و فاقد استقلال می باشد که صرفا در زمینه بهداشت خدمات ارائه می دهد. وجود این شاخص ساختاری مهمترین عامل دگرگونی مداوم وظایف شهرداری از سال ۱۳۸۶ تاکنون به مانند «تاسیس دارالمساکین و دارالعجزة و مریضخانه» در کنار دیگر اختیارات شهرداری مانند مواظبت بر اینکه معابر شهری موافق نقشه معینی باشند، آمده است (سعیدی رضوانی، ۱۳۸۰: ۱۲). در ایران بر اساس قانون شهرداریهای سال ۱۳۳۴، ۵۳ وظیفه برای شهرداریها تعریف شده که در طول زمان دستخوش تغییراتی گشته است. این وظایف را می توان به پنج قسمت تقسیم کرد:

- ۱ - وظایف عمرانی ۲- وظایف نظارتی ۳- وظایف بهداشتی ۴- وظایف عمومی و ۵- وظایف اجتماعی. جدول (۱-۴) وظایف شهرداری ها براساس همین تقسیم بندی ذکر شده است.

جدول (۳-۱۴) وظایف شهرداری بر اساس قانون شهرداری ۱۳۳۴

خدمات اجتماعی	خدمات عمومی	وظایف بهداشتی	وظایف نظارتی	وظایف عمرانی
ایجاد خیابان و کوچه ها	مقابله با سد معبر	نظارت بر مجاری آبها	تامین آب	تاسیس پرورشگاه
ایجاد میداين و باغهای عمومی	نصب برچسب قيمتها	نظارت بر انبار های عمومی	تامین روشنایی	تاسیس مراکز درمانی
ایجاد مجاری و نگهداری آبها	جلوگیری از فروش اجناس فاسد	نظارت بر معابر تعیین محلهای مخصوص دفع زباله	شماره گذاری اماکن	تاسیس کتابخانه
توسعه معابر	نظارت و مراقبت در دسترسی اوزان	جلوگیری از فروش اجناس فاسد	رفع مقررات برای نامگذاری معابر و نصب لوحه	تاسیس نوانخانه
نگهداری اصلاح و تسطیع معابر	مراقبت نسبت ب ارزانی و فراوانی خواربار	نظارت بر امور بهداشتی اصناف و پیشه وران	اقدامات مختلف برای نظافت و زیبایی شهر	ایجاد کلاسهای مبارزه با بیسوادی
نگهداری فاضلاب	رفع خطر از بناها	جلوگیری از صنایع مزاحم	نصب تابلو اعلانات	سرپرست تهیه آمارمربوط به امور شهر - موالید و متوفیات
نگهداری انبارهای عمومی	تهیه مقررات صنفی نظارت بر اداره گوشت و نان	ایجاد رختشو خانه		جلوگیری از تكدی گری
تنقیه قنوات مربوط به شهر	حفظ آثار ابنیه باستانی	ایجاد آبریز گاه		
ایجاد غسالخانه و گورستان	صدور پروانه ساختمانی	ایجاد حمام عمومی		
اتخاذ تدابیر برای حفظ شهر از سیل و آتش سوزی		نظارت بر شرایط بهداشتی در کارخانه ها		
تعیین میدان عمومی برای خرید و فروش		نظارت بر پاکیزگی گرمابه ها		
تعیین میدان عمومی برای پارک خودروها				
ایجاد باغ کودکان				
ایجاد ورزشگاه				
ساخت خانه های ارزان قیمت				
تاسیس و اداره (سازمان آتشنشانی)				
انجام اقدامات مختلف برای حفاظت و زیبایی شهر				

ماخذ: ایمانی جاجرمی، سعیدی رضوانی، ۱۳۷۴: ۲۰، ۲۱.

این وظایف مربوط به قانون ۱۳۳۴ شهرداری می باشد که در زمان خود تقریباً قانون کاملی به حساب می آید. ولی در طول زمان صدها قانون دیگر تصویب شد که مستقیم و غیر مستقیم موجب شد که این قانون دستخوش تغییراتی گردد به طوری برخی از وظایف به عهده سازمانها، وزارتخانه ها و نهادهای دیگر محول شده است و برخی از وظایف نیز با گذشت زمان اهمیت خود را از دست داده است. از چهار وظیفه اصلی نظارتی، خدماتی، عمرانی، رفاه اجتماعی محوله به شهرداری در قوانین مربوطه، امروزه تنها دو وظیفه یعنی وظایف خدماتی و عمرانی را شهرداریها انجام می دهند، دو وظیفه دیگر توسط سازمانهای دولتی و یا بخش خصوصی از این سازمان سلب گردیده است، و حتی امروزه در اذهان عمومی نیز سازمان شهرداری بیشتر به عنوان سازمانی خدماتی نگریسته می شود. بنابراین نیاز است شهرداریها جهت پیش برد موفق و کارآمد شهری، وظایف بیشتری را در حوزه شهری در اختیار داشته باشد.

جدول (۳-۱۵) وظایف شهرداریها سال (۱۳۳۴) و مجری فعلی آنها را نشان می دهد.

وظیفه	مجری فعلی
ایجاد خیابان و کوچه ها	شهرداری
ایجاد میادین و باغهای عمومی	شهرداری
ایجاد میادین و توسعه معابر	شهرداری
تنظیف و نگهداری و تسطیع معابر	شهرداری
تنظیف و نگهداری فاضلاب	شرکت آب و فاضلاب (وزارت نیرو)
نگهداری انبارهای عمومی	شهرداری - بازرگانی - بخش خصوصی
نگهداری مجاری آنها	شهرداری
تنقیه قنوات مربوط به شهر	شهرداری - بخش خصوصی
تامین آب	شرکت آب و فاضلاب
تامین روشنایی	وزارت نیرو
تعیین محلهای مخصوص دفع زباله	شهرداری
مقابله با سد معبر	شهرداری
نصب برگه قیمت	بازرگانی
جلوگیری از فروش اجناس فاسد	وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
مراقبت نسبت به ارزانی و فراوانی خواربار	بازرگانی
مراقبت در امور بهداشتی	وزارت بهداشت و درمان
جلوگیری از گدایان	شهرداری و بهزیستی
تاسیس پرورشگاه	بهزیستی
تاسیس مراکز درمانی	وزارت بهداشت و درمان
تاسیس کتابخانه	وزارت فرهنگ و ارشاد
تاسیس نوانخانه	بهزیستی
ایجاد کلاسهای مبارزه با بی سواد	نهضت سواد آموزی و آموزش پرورش

<p>نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقیاسها تهیه آمار مربوط به امور شهر و مولید و متوفیات ایجاد غسلخانه و گورستان اتخاذ تدابیر برای حفظ شهر از سیل و حریق وضع خطر از بناها جلوگیری از شیوع امراض تهیه مقررات صنفی نظارت بر امور اصناف و پیشه وران تامین اراضی مورد نیاز خدمات تعیین قیمت اراضی و ابنیه واقع در طرحهای شهری تعیین میدانهای عمومی میدانهای عمومی برای خرید و فروش و پارکینگ نظارت بر حسن اداره فروش گوشت و نان جلوگیری از صنایع مزاحم</p>	<p>بازرگانی - مجامع صنفی شهرداری - مرکز آمار ایران شهرداری شهرداری شهرداری وزارت بهداشت و درمان بازرگانی - مجامع امور صنفی وزارت بهداشت (اداره کل نظارت بر مواد غذایی شهرداری شهرداری - دارایی - ثبت شهرداری وزارت بازرگانی - جهاد سازندگی (گوشت و غله شهرداری - سازمان محیط زیست شهرداری</p>
<p>ایجاد رختشویخانه و آبریزگاه ایجاد حمام عمومی ایجاد کشتارگاه ایجاد ورزشگاه ایجاد باغ کودکان ساخت خانه های ارزان قیمت حفظ آثار و ابنیه باستانی مراعات شرایط بهداشتی در کارخانه ها مراعات و پاکیزگی در گرمابه ها نگهداری اطفال بی سرپرست صدور پروانه ساختمانی آسفالت معابر و خیابان پیشنهاد، وضع و الغای عوارض وضع مقررات برای نامگذاری معابر و نصب لوحه نصب تابلوی اعلانات شماره گذاری اماکن اقدامات مختلف برای نظافت و زیبایی شهر صدور پروانه کسب</p>	<p>شهرداری - بخش خصوصی شهرداری - بخش خصوصی - جهاد سازندگی اداره تربیت بدنی شهرداری مسکن و شهرسازی میراث فرهنگی وزارت بهداشت و درمان وزارت بهداشت درمان بهریستی شهرداری شهرداری شهرداری شهرداری شهرداری شهرداری شهرداری بازرگانی - مجامع امور صنفی - شهرداری</p>

ماخذ: ایمانی جا جرمی و سعیدی رضوانی، ۴۷، ۱۳۷۴.

جدول (۳-۴) در ذیل وظایف سازمانها را به درصد نشان می دهد. با مراجعه به این جدول در می یابیم که ۳۹/۶ درصد وظایفی که در قانون ۱۳۳۴ ذکر شده، بر عهده شهرداری است و ۳۹/۶ درصد از وظایف کلا از شهرداری سلب و به ادارات و وزارتخانه ها دیگر واگذار شده است و بقیه وظایف را شهرداری با مشارکت دیگر سازمانها ی دولتی و بخش خصوصی انجام می دهد.

جدول (۱۶-۳) وظایف شهرداری و سازمانها بر اساس میزان درصد

سازمان مجری	تعداد	درصد
شهرداری	۲۱	۳۹/۶
شهرداری + ادارات دیگر	۷	۱۳/۲
شهرداری + ادارات دیگر + بخش خصوصی	۲	۸/۳
شهرداری + بخش خصوصی	۲	۳/۸
ادارات دیگر	۲۱	۳۹/۶
جمع	۵۳	۱۰۰

ماخذ: ایمانی جاجرمی و سعیدی رضوانی، ۱۳۷۴، ۳۴.

۳-۲-۹-۱- محدودیت وظایف و اختیارات شهرداری:

علیرغم کمبود اختیارات شهرداری در جهت اجرای وظایف جاری خود، شهرداری با کمبود وظایف روبرو می باشد یعنی از یک طرف، اختیارات شهرداری در حال حاضر نسبت به وظایف آن کم است و از طرف دیگر خود وظایف شهرداری نیز نسبت به بسیاری از شهرداریهای جهان کمتر است. شهرداری در اکثر کشورها دارای وظایف متعددی است و در حقیقت نوعی حکومت محلی است، به طوریکه بسیاری از امور مانند تامین اشتغال شهروندان، امور مربوط به سالمندان، امور مربوط به اصناف، کلیه امور مربوط به تامین زیرساخت هایی مانند برق، آب، گاز، تلفن و غیره ... و حتی انتخاب پلیس یا رئیس شهر و بسیاری وظایف دیگر بر عهده شهرداری می باشد. علیرغم اینکه از ۵۳ وظیفه ای که در قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۳۴ (که مرجع اصلی شهرداریها می

باشد) برای این سازمان مشخص شده، در حال حاضر تنها کمتر از ۲۵ وظیفه حدود یک سوم آن توسط شهرداری انجام می شود. اما مساله مهم تر این است که اختیارات شهرداری حتی کمتر از وظایف جاری آن می باشد. حتی در زمینه های بسیاری از وظایف محوله نیز اختیارات کافی جهت اجرای آن وجود ندارد. پس لزوم افزایش وظایف شهرداری کاملاً احساس می شود. این کمبود وظایف ناشی از عوامل چند می باشد که در زیر به آنها اشاره می شود (همان منبع، ۶۴).

۳-۲-۹-۲- عدم وجود ضمانت اجرایی برای وظایف محوله در بعضی امور

با وجود وظایف محدود شهرداریها، ضمانت اجرایی ناکافی در جهت انجام این امور نیز یکی از مهمترین مشکلات شهرداریها در امر مدیریت شهری می باشد. پاره ای از امور که انجام آن برعهده شهرداریها نهاده شده است، به علت تقابل و ناهماهنگی بین بسیاری از سازمانهای دولتی و حتی وزارتخانه ها با شهرداریها، این سازمان قدرت کافی و استقلال لازم را در جهت اعمال حاکمیت در این امور را دارا نمی باشد. به نظر می رسد این امر، باید در قوانین و مقررات مربوط به این سازمان در نظر گرفته شود.

۳-۲-۹-۳- تداخل مدیریتی

تداخل مدیریتهای دیگر شهری استقلال شهرداری را محدود کرده است. به طوری که نهادهای و سازمانهای مرتبط با مدیریت شهری: فرمانداری، مسکن و شهرسازی، پست، دارایی، برق، مخابرات، آب فاضلاب، فرهنگ و ارشاد، بهزیستی، ثبت و اسناد ... در سطح شهر وظایف خاص خود را در نظام مدیریت شهری برعهده دارند که در هر تصمیمی برای اداره شهر باید به جایگاه و سهم آنان توجه شود. این تعدد مدیریتی در شهرداری تداخل وظایف، موازی کاری و تضادهایی را برای مدیریت اصلی شهر یعنی شهرداری ایجاد کرده و استقلال آن را محدود ساخته است.

جدول (۳-۱۷) عناصر رسمی نظام مدیریت شهری در سطح محلی برحسب حوزه وظایف و مداخله هر یک

حوزه مداخله و مدیریت شهری	سازمان و نهاد ذی ربط	شرح وظایف
کنترل و نظارت و کمک فنی	وزارت کشور و واحدهای تابع آن مسکن و شهرسازی مهندسين مشاور	وظایف متعدد که ذکر آن به درازا می کشد تهیه برنامه و نظارت بر اجرا تهیه برنامه و تجدید نظر در آن
تامین بودجه و اعتبارات مالی	وزارت کشور سازمان برنامه و بودجه وزارت امور اقتصادی و دارایی شهرداری	تخصیص کمک های مالی دولت و نیز عوارض دروازه ای و متفرقه تخصیص اعتبار و بودجه های دولتی وصول عوارض شهرداری توأم با مالیات و تحویل آن به شهرداری وصول عوارض مستمر و غیر مستمر و درآمدهای ویژه
تامین و ارائه زیر ساخت های شهری	سازمان آب فاضلاب شرکت برق منطقه ای شرکت گاز شرکت مخابرات شرکت پست	احداث و بهره برداری از تاسیسات آبرسانی و دفع و تصفیه فاضلاب احداث و بهره برداری از تاسیسات مربوط به برق رسانی شهری احداث و بهره برداری از تاسیسات گاز رسانی شهری احداث و بهره برداری از تاسیسات مخابرات (تلفن، تلگراف، تلکس و... احداث و بهره برداری از شبکه ارتباطات پستی
تامین و ارائه خدمات عمومی	اداره آموزش و پرورش دانشگاه ها و موسسات آموزش پزشکی سازمان بهداشت و درمان آموزش پزشکی سازمان تربیت بدنی اداره ارشاد اسلامی اداره ثبت اسناد و مدارک اداره ثبت احوال اداره اوقاف اداره حفاظت محیط زیست اداره بازرگانی و کمیته امور صنفی اداره صنایع اداره میراث فرهنگی نیروی انتظامی دادگستری	تامین خدمات و تسهیلات آموزش ابتدایی تا متوسطه تامین خدمات و تسهیلات آموزش عالی تامین خدمات و تسهیلات آموزش پزشکی و خدمات درمانی و بهداشتی تامین خدمات و تسهیلات ورزشی تامین خدمات و تسهیلات فرهنگی و تفریحی تامین خدمات ثبت اسناد و املاک تامین خدمات و تسهیلات احوال حیاتی تامین خدمات مذهبی کنترل و جلوگیری از آلودگیهای زیست محیطی تعیین نظارت و کنترل نرخ های واحدهای صنفی کنترل نظارت و کمک به واحدهای صنعتی برقراری و حفظ امنیت عمومی شهر و کنترل ترافیک شهری کنترل و نظارت بر اجرای قوانین و مجازات متخلفین
تامین زمین و مسکن و احداث بنا	اداره زمین شهری اداره اوقاف سازمان ملی زمین و مسکن سازمان ثبت اسناد و املاک شهرداری	آماده سازی و واگذاری زمین به متقاضیان فروش زمین واحداث بنا احداث ابنیه و تاسیسات عمرانی دولتی صدور سند مالکیت و تفکیک زمین احداث تجهیزات شهری
تامین و ارائه خدمات شهری	شهرداری	خدمات بهداشتی: شامل تنظیف معابر، جمع آوری و دفع زباله، اداره کشتارگاه ها، اداره گورستان و غسلخانه، مبارزه با آلودگی های محیط زیست خدمات حفاظتی: جلوگیری از وقوع و اطفای حریق خدمات ایمنی: لایروبی مسیله ها و دفاع غیر نظامی اداره سیستم های حمل و نقل عمومی شهری تعیین نرخ کرایه حمل و نقل شهری خدمات رفاهی و تفریحی شامل اداره پارکها و زیباسازی شهر، اداره فازهای تفریحی و فرهنگی

ماخذ: مرکز مطالعات شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۸۷.

۳-۲-۹-۴- خلاء قوانین ضروری برای مدیریت شهری

یکی از مشکلات دیگری که مدیریت شهری با آن مواجه است وجود قوانین کهنه و ناکاآمد مربوط به سالهای قبل و عدم کارایی این قوانین در رابطه با نیازهای معقول زمان برای اداره امور شهر است. در حالی که شهر به لحاظ وسعت و جمعیت گسترش یافته و نیازهای شهروندان نسبت به گذشته متنوع تر شده است، اما این قوانین به دلیل عدم انعطاف با شرایط زمان، با وضع موجود شهر متناسب نبوده و تمام ابعاد زندگی شهروندان و نیازهای آنان را به لحاظ شرایط زمانی در بر نمی گیرد. به همین دلیل برخی از این قوانین در عمل قابل اجرا نیستند. مجموعه قوانین شهرداری زمانی تدوین شده اند که شهر از نظر وسعت و جمعیت به اندازه زمان حال رشد نیافته و نیازهای شهروندان محدودتر بوده و پرسنل شهرداری برای اداره شهر به راحتی به تمام شهر تسلط داشتند.

در حال حاضر قوانین برخورد با تخلفات شهروندان جوابگو نبوده و قوانین محکم و کاربردی نیستند. مثلاً هنگامی که شهروندی بدون مجوز به ساخت و ساز می پردازد، فقط یک پنجم ارزش معاملاتی جریمه می پردازد، در صورتی که شهرداری باید این پشتوانه قانونی را داشته باشد که نسبت به تخریب بنا اقدام نماید. اما در صورت فقدان پشتوانه قانونی برای شهرداری، شهروندان نیز این اجازه را به خود می دهند تا بدون مجوز برخلاف کاربریهای تعیین شده در طرحهای توسعه شهری به ایجاد کاربری اقدام نموده و نقض قوانین شهری را سبب شوند (نمونه شهرک حسین آباد). همچنین اگر شهروندی عوارض خود را پرداخت نکند، شهرداری باید این قدرت را داشته باشد که نسبت به قطع برق، آب و گاز و واحدهای صنفی اقدام نماید. اما به دلیل عدم وجود ابزار قانونی لازم و ضمانت اجرایی قوی، بسیاری از قوانین شهری یا اجرا نمی شوند یا به طور ناقض اجرا می شوند. بنابراین لازم است قوانین مطابق با شرایط و واقعیتهای موجود تجدید نظر شوند تا از پشتوانه اجرایی بهتری برخوردار گردند (ماهنامه پژوهشی شهرداریها، ۸۵: ۴۳).

۳-۲-۹-۵- الگوی مدیریت شهری متفرق در جیرفت

ساختار مدیریت شهری در جیرفت را شاید بتوان ساختاری چند پاره و به صورت بخش های مجزا دانست که تنها بخشی از آن را شوراهای اسلامی شهر و شهرداری تشکیل می دهد؛ اما بخش مهمی نیز در اختیار سازمانها و نهادها دولتی دیگر است که در نتیجه شاهد بروز برخی ناهماهنگی ها در اداره امور شهر هستیم. شهر به عنوان کلیتی یکپارچه و به هم پیوسته به سازمانی متشکل و مقتدر برای اداره نیاز دارد و این سازمان، مانند هر سازمان دیگر نیازمند مدیریت است که در نتیجه بحث مدیریت شهری و اداره مطلوب شهر مطرح می گردد، مدیریت شهر باید برای شهر برنامه ریزی کند فعالیت های شهری را سامان دهد و بر فعالیتهای انجام شده نظارت کند و حتی برای انجام بهتر امور، انگیزه لازم را در سازمان و شهروندان ایجاد نماید. نکته مهم در این میان، کاهش وظایف و اختیارات شهرداریها از آغاز تا کنون است، به طوری که در سالهای اخیر بسیاری از وظایف بر شمرده در قانون از شهرداریها منفک و به نهادهای و سازمانهای دیگر دولتی دیگر سپرده شده است و مدیریت شهری را در کشور ما چند پاره و به صورت جزیره ای جدا از هم تبدیل کرده است.

در حال حاضر، در کشور ما علاوه بر شوراهای و شهرداریها، نهادهای دیگری چون وزارت کشور، مسکن شهرسازی، نیرو، شرکت مخابرات، نیروی انتظامی، سازمان بهزیستی، فرهنگ و ارشاد، بازرگانی، شرکت گاز، میراث فرهنگی، تربیت بدنی، سازمان حفاظت محیط زیست، نظام مهندسی... وظایف و مسئولیت هایی را در ارتباط با امور شهر برعهده دارند. این موضوع از آنجا سرچشمه می گیرد که در ایران اداره امور کشور بر اساس مدیریت بخشی پایه گذاری شده است. بنابراین، شاخه های محلی وزارتخانه ها و دستگاه های مختلف در سطح شهرها، هر یک در حد ظرفیت به توسعه و عمران و خدمات رسانی می پردازد و با مسائل مهم شهری و ملی سروکار دارند. در این میان برای یک سازمان محلی مانند شهرداری بسیار دشوار است که از مرز میان این ادارات مختلف عبور کند، هم پوشانی امور و منافع این ادارات و شهرداری و همچنین شورا، غالباً به اختلال در وظایف و به خصوص تضعیف نقش شهرداری می انجامد و مدیریت شهر گرفتار مداخله ادارات مختلف و فاقد مقام مسئول صلاحیت داری است که مسئولیت اداره شهر را با نگرش و مسئولیت کلان نگر به عهده بگیرد، بنابراین در شرایط فعلی شهرداری و شورای شهر را به عنوان تنها مدیران شهری باید شناخت و ما با مجموعه ای از مدیران شهری در بخش های مختلف روبرو هستیم که مدیریت

شهری باید در تعامل با مسائل و مشکلات شهروندان، تازه و کارآمد شود تا بتواند مأموریتی را که برعهده دارد به نحو مطلوب به انجام برساند. با توجه به این ساختار پراکنده مدیریت شهری در کشور و تعدد مدیریت در سطح شهر، می توان گفت که شهرداری و شورا شهر تنها بخشی از ساختار پراکنده را در اختیار دارند در این میان شهرداری و شورای شهر به عنوان نهادی که تمام اختیارات، ابزارها و امکانات شهری را در اختیار ندارد، تنها یک نهاد غیر دولتی و غیر حکومتی که مشروعیت خود را از مردم می گیرد، می تواند تمام دستگاهها دخیل در امر اداره شهر را دور یک میز جمع، و آنها را با یکدیگر هماهنگ کند.

آنچه در این میان نباید فراموش شود، کیفیت زندگی شهروندان و ارتقای سطح زندگی آنها در یک همکاری سازنده، میان دستگاههای مختلف مسئول در شهر است. در بسیاری از زمینه های شهری نه تنها سعی نمی کنیم تا کارهای موازی را کمتر کنیم، بلکه از کار دیگر دستگاهها نیز اطلاع نداریم مثلاً در برخی از موارد یک دستگاه مانند وزارت مسکن در بحث بافت های فرسوده و یا نیروی انتظامی در بحث آسیب های اجتماعی، مأمور شده است تا هماهنگی لازم را انجام دهد، ولی طبعاً دستگاههای دیگر که هم عرض آنها هستند، تبعیت نمی کنند در این میان شهرداری باید پاسخگوی نیازهای شهروندان باشد پس مردم نمی گویند ما قانون را خوانده ایم و شهرداری باید این کارها را انجام دهد بلکه می گویند باید مشکل ما حل شود پس شهرداری به عنوان نماینده مردم باید با دستگاههای مختلف در سطح شهر هماهنگ شود ولی لازمه تحقق این امر در سه پیش شرط نهفته است: **نخست** آن که دستگاههای مختلف مدیریت، نظارت و محوریت شهرداری را بپذیرند **دوم** اینکه تمامی دستگاهها تعهد اخلاقی بدهند که عرصه را بر کارهای موازی و هزینه کردن های متعدد تنگ نکنند. **سوم** اینکه گردش اطلاعات شفاف تر و بیشتر صورت گیرد. با اشاره به ناهماهنگی موجود در حفاریها و کنده کاریها و تداخل وظایف از طرف سازمانها و نهادهای مسئول به عنوان نمونه ای از مدیریت چند پاره در شهر می توان نام برد. به طوری که در نظام سالم مدیریتی یک شهر نمی تواند چندین مدیر داشته باشد. در کشورهای دیگر شهرداران منتخب، مسئولیت مدیریت شهر را در روی و زیر زمین برعهده دارند. اگر ما در جهت قله ای بزرگ در حال حرکتیم، که شهر سالم، کار سالم، و تفریح و فرهنگ سالم را در نظر داریم باید مدیریت چند پاره و پراکنده از بین برود و مدیریت یکپارچه داشته باشیم. این یک امر طبیعی و بدیعی است؛ نمی توان مدیریت روی زمین را به یک نفر سپرد و مدیریت زیر زمین را به افراد دیگر به همین دلیل است که شاهد نابسامانی در امر حفاریها و دیگر کنده کاریها در سطح معابر و خیابانهای شهرها هستیم.

۳-۲-۱۰- الگوی هماهنگی بین سازمانهای دخیل با شهرداری جیرفت

در شهرهای ایران علاوه بر شهرداری و شورای شهر که طبق قانون می توانند کلیه امور محلی شهر را بر عهده گیرند قوانین مصوب دیگری باعث شده که نحوه مدیریت شهری در کشور چند پاره و سازمانها و نهادهای فرامحلی به صورت بخشی در اداره امور شهر دخالت نمایند. شهر جیرفت هم از این قائده مستثنی نیست و علاوه بر شهرداری و شورای شهر، استانداری، فرمانداری، شرکت برق منطقه ای، شرکت مخابرات، شرکت آب فاضلاب، سازمان حفاظت محیط زیست، مسکن شهرسازی... هر یک به صورت بخشی به مدیریت اداره شهر می پردازند. علاوه بر سازمانهای حقوقی که از آنها نام برده شد در مواردی نیز اشخاص حقیقی با نفوذ همچون نمایندگان مجلس، افراد با نفوذ محلی، امام جمعه شهر و ... خود را در مدیریت شهری جیرفت محق می دانند. واگذاری برخی از امور به بخش خصوصی و حتی سازمانهای دیگر نه تنها از نظر مدیریت شهری اشکالی ندارد، بلکه لازم و ضروری است. مشکل اصلی در اینجا است که سازمانها و نهادهای تامین کننده و ارائه دهنده خدمات به دلیل بخشی بودن فعالیتهایشان موجب هرز منابع و بعضا مشکلات عدیده ای برای شهروندان می شوند. این مشکل برای سازمانهایی که در داخل شهر ac جهت ارائه زیرساختها به فعالیت اجرایی مشغولند ملموس تر است. به طوری که آب آشامیدنی (زیر نظر وزارت نیرو - سازمان امور آب) فاضلاب شهری (وزارت نیرو- آب فاضلاب) برق (شرکت برق منطقه ای) تلفن، تلگراف (شرکت مخابرات) از مهمترین نیازهای کنونی زندگی شهری است که زندگی بدون حتی یکی از این خدمات غیر قابل تصور است. در زمینه مهمترین زیر ساختهای شهری - شهرداری و شورای شهر کمترین دخالت را دارند. در صورتی که برای ارائه این خدمات و تهیه این زیرساختها در شهر بیشترین عملیات اجرایی صورت می گیرد، شهرداری هیچ گونه مسئولیتی در زمینه این عوامل ندارد ولی برای حفاریها و کنده کاریها صورت گرفته از دید شهروندان، شهرداری مسئول می باشد. به همین دلیل لازم و ضروری است که بیشترین هماهنگی بین مدیریت شهری و مسئولیت فعلی این خدمات ایجاد شود. همچنین شهرداری به عنوان متولی و مسئول ایجاد خیابانها و کوچه ها و تنظیف معابر و پیاده روها با برنامه های اجرایی سازمانهای فوق الذکر بیشترین مشکل را دارد. هر چند در سالهای اخیر این عدم هماهنگی در اجرای برنامه ها کم شده است. ولی تا رسیدن به وضع مطلوب فاصله زیادی وجود دارد. در اینجا به طور خلاصه به بررسی و جایگاه هر یک از سازمانهای که به نوعی بیشترین ناهماهنگی و تداخل وظایف در اداره امور و ارائه خدمات به شهروندان با مدیریت شهری جیرفت دارند می پردازیم. این عناصر عبارتند از:

۳-۲-۱۰-۱- رابطه شهرداری و فرمانداری

فرماندار و بخشدار شهرداری شهرستان جیرفت به سبب نظارت عالیه ای که بر کلیه امور شهرستان دارد، از عناصر مهم و تاثیرگذار در تصمیم گیری و هدایت مدیریت شهری جیرفت به شمار می رود. در زمینه های ایجاد امنیت سیاسی و تقسیم بودجه های شهرستان تاثیر ویژه خود را در مدیریت شهری جیرفت نشان می دهد. در حال حاضر وابستگی زیاد شهرداری به وزارت کشور، باعث تقویت وابستگی شهرداری به فرمانداری شده است. این در حالی است که فرمانداری بر تمام امور شهرداری اعم از انتخاب شهردار، پروژه ها، طرحهای عمرانی و شهری و همچنین واگذاری اراضی و ارائه خدمات به شهروندان با دخالت و اظهار نظرها بر امور شهرداری تاثیر می گذارد. و در واقع شهرداری در راستای سیاستها و برنامه های فرمانداری حرکت می کند. شکل (۳-۵) دخالت فرمانداری در امر زیر ساختهای شهری را نشان می دهد.

شکل (۳-۵) اراضی تصرف شده توسط فرمانداری و واگذاری آنها به متقاضیان مسکن مهر را نشان می دهد.

۳-۲-۱۰-۲- عدم همکاری آموزش و پرورش با مدیریت شهری

آموزش پرورش یکی از مهمترین سازمانهای محلی است که نقش تعلیم و تربیت و فرهنگ سازی را در شهر به عهده دارد. در شهر جیرفت با ساخت و سازهای بی رویه و بدون پروانه ساختمانی در محدوده خود با بیش از ده مدرسه (نوسازی مدارس) اقدام نموده است. همچنین طی سالهای گذشته بیش از پانزده هکتار از اراضی حاشیه خارجی شهر با کاربری کشاورزی به کارکنان خود واگذار نموده است. این در حالی است که با گسترش و توسعه شهر در سالهای اخیر و اتصال این

اراضی کشاورزی با بخش مسکونی، با تغییر کاربری از سوی مالکان اراضی روبرو می شوند و مشکلاتی برای شهرداری در زمینه رعایت نشدن اصول برنامه ریزی شهری و شهرسازی و تفکیک نشدن اراضی و تغییر کاربری به وجود می آورد. به توجه به شکل‌های (۳-۶) و (۳-۷) شاهد این ناهماهنگی‌ها می باشیم. به طوری که می توان ابراز نمود مدیریت شهری هیچ گونه نظارتی بر امر ساخت و سازهای آموزش و پرورش به دلیل ضعف قوانین موجود و نداشتن قدرت اجرایی یارای مقابله با این مسائل را ندارد و به نوعی از ناهماهنگی میان سازمانهای موثر و تصمیم گیر حکایت می کند.

شکل (۳-۶) سمت راست، ساخت و سازهای بدون پروانه ساختمانی آموزش و پرورش در شهر را نشان می دهد.
شکل (۳-۷) سمت چپ، اراضی تصرف شده حاشیه شهر توسط آموزش و پرورش و واگذاری آنها به کارکنان خود را نشان می دهد.

۳-۲-۱۰-۳- عدم همکاری سازمان جهاد کشاورزی و ثبت اسناد با شهرداری

منابع طبیعی شهرستان هم مانند آموزش پرورش با واگذاری زمینهای حاشیه اتصالی شهر به افراد با نفوذ و سرمایه داران با کاربری کشاورزی و ثبت اراضی از سوی اداره ثبت و اسناد به نام مالکان در سالهای گذشته اقدام نموده اند. به طوریکه با فروش ارزان قیمت این اراضی از سوی مالکان به افراد کم درآمد و هجوم به این اراضی به شکل گیری شهرکی بنام حسین آباد شده با ساخت و سازهای غیر قانونی و بدون پروانه ساختمانی (بیش از سیصد منزل)، رعایت نکردن اصول شهرسازی و برنامه ریزی شهری و عدم نظارت مسکن شهرسازی و شهرداری، باعث بی قوارگی،

آشفتگی و رشد ناموزون و خودروی شهر گشته است. این در حالی است که شرکت برق منطقه ای و آبفا بدون کسب اجازه از شهرداری اقدام به ارائه خدماتی از قبیل برق و آب به این شهرک نموده است. پس از این شهرداری ناچار می شود به این شهرک خدمات ارائه دهد. که این امر ناشی از عدم هماهنگی میان سازمانهای مختلف شهر با شهرداری را با توجه به شکلهای (۳-۸) و (۳-۹) به طور بارز نمایان می کند.

شکل (۳-۸) سمت راست، ساخت و سازهای غیر قانونی در اراضی کشاورزی (شهرک حسین آباد) را نشان می دهد

شکل (۳-۹) سمت چپ، اراضی تصرف شده حاشیه شهر توسط منابع طبیعی و اداره آبفا و واگذاری آنها به کارکنان را نشان می دهد.

۳-۲-۱۰-۴- عدم همکاری شرکت برق منطقه ای با مدیریت شهری

شرکت برق منطقه ای هم مثل دیگر ادارات به نوعی در ارائه خدمات، تامین برق و زیر ساختهای شهری مورد نیاز شهروندان در سطح شهر به فعالیت می پردازد. این در حالی است که این سازمان در ارائه خدمات در بعضی از موارد ناهماهنگ و در جهت موازی با شهرداری قرار می گیرد. با توجه به شکلهای (۳-۱۰) و (۳-۱۱) می توان بیان نمود که شهرداری نسبت به زیر سازی، جدول گذاری و آسفالت و راه اندازی این بلوار اقدام نموده است. ولی هنوز تیرهای برق که در حیطه وظایف شرکت برق منطقه ای می باشد نسبت به جابجا آنها اقدامی صورت نگرفته است. که این خود گویای مدیریت چند پاره و غیر یکپارچه در سطح شهر جیرفت و همچنین عدم هماهنگی لازم بین شهرداری و برق منطقه ای در امر زیر ساختهای شهری را نشان می دهد.

شکل (۳-۱۰) سمت راست، عدم همکاری شرکت برق منطقه ای با مدیریت شهری جیرفت را نشان می دهد.

شکل (۳-۱۱) سمت چپ، عدم همکاری اداره برق با شهرداری در جهت ارائه خدمات به شهروندان (شهرک حسین آباد) را نشان می دهد.

با توجه به تصاویر زیر، ناهماهنگی سازمانهای مختلف را با شهرداری بیشتر نشان می دهد.

شکل (۳-۱۲) سمت راست، عدم هماهنگی مسکن شهرسازی با شهرداری و محیط زیست را نشان می دهد.

شکل (۳-۱۳) سمت چپ، ناهماهنگی و تداخل وظایف شهرداری با منابع طبیعی را نشان می دهد.

با توجه به شکل (۳-۱۴) اداره منابع طبیعی با واگذاری اراضی حاشیه شهر به متقاضیان در گذشته اقدام نموده است بعد از گذشت چندین سال با توسعه و پیشرفت شهر، شهرداری با سیاست تعریض و ادامه بلوار پاسداران در این قسمت اقداماتی را انجام داده است که در نتیجه باعث زیر رفتن و شکافتن اراضی مالکان شده که به نوعی ناهماهنگی بین سازمانی و تسلط نداشتن شهرداری بر اراضی حاشیه شهر را نشان می دهد.

شکل (۱۴-۳) سمت راست، ناهماهنگی منابع طبیعی با شهرداری در واگذاری اراضی به متقاضیان را نشان می دهد.

شکل (۱۵-۳) سمت چپ، ناهماهنگی محیط زیست با مسکن شهرسازی را نشان می دهد.

با توجه به شکل (۱۴-۳) تصرف اراضی حاشیه شهر از سوی منابع طبیعی را نشات می دهد و در همجواری آن شهرداری در زمینه ساخت و ساز و ارائه خدمات شهری به شهروندان پرداخته است و نشان دهنده تداخل وظایف و عدم تسلط شهرداری بر اراضی حاشیه شهری را نشان می دهد.

۳-۲-۱۱- جمع بندی؛

در خلال بررسی های انجام شده، در این فصل می توان بیان نمود که از ۵۳ وظیفه محوله به شهرداری در سال ۱۳۳۴ حدود ۲۱ وظیفه (۳۹/۶ درصد) در حال حاضر شهرداری انجام می دهد و ۳۹/۶ درصد وظایف فوق را سازمانها و نهادهای دیگر در سطح شهر انجام می دهند این در حالی است که از چهار وظیفه اصلی نظارتی، خدماتی، عمرانی و رفاه اجتماعی محوله به شهرداری در قوانین مربوطه امروزه تنها دو وظیفه خدماتی و عمرانی را شهرداری انجام می دهد. با توجه به اینکه شهرداری در اجرای وظایف و نقش خود در حال حاضر با کمبود وظایف و اختیارات و قوانین کهنه و ناکارآمد مربوط به سالهای قبل و عدم کارایی این قوانین در رابطه زمانهای معقول زمان برای اداره شهر روبرو می باشد. این عوامل از یک سو، سازمانها و نهادهای فرامحلی دیگری که در سطح شهر ب ارائه خدمات وزیر ساختهای شهری مشغول به فعالیتند از سوی دیگر ساختار مدیریتی را در شهر جیرفت چند پاره و به صورت بخش های مجزا از هم تبدیل کرده است. که در

نتیجه شاهد بروز ناهماهنگی هایی در اداره امور شهر می باشیم. به طوری که شهر کلیتی یکپارچه و به هم پیوسته است و به سازمانی متشکل و مقتدر برای اداره شهر نیاز دارد. در حال حاضر در شهر علاوه بر شهرداری و شورای شهر، سازمانها و نهادهای دیگری چون فرمانداری، مسکن شهرسازی، شرکت برق، مخابرات، آموزش و پرورش و.... وظایف و مسئولیتهای در ارتباط با امور شهر و شهروندان برعهده دارند در این میان برای یک سازمان مثل شهرداری بسیار دشوار است که از مرز میان این ادارات مختلف عبور کند. هم پوشانی امور و منافع این ادارات با شهرداری باعث اختلال در وظایف و به خصوص تضعیف نقش شهرداری را باعث شده است و مدیریت شهر را گرفتار مداخله ادارات مختلف و فاقد مقام مسئول کرده است. همچنین با بررسی دیدگاه های شهروندان و مسئولین می توان بیان نمود که عملکرد شهرداری جیرفت متناسب با نیازهای شهروندان در زمینه های مختلف از جمله نبود همکاری مستمر میان مدیریت شهری و شهروندان در برخی مسائل، عدم همکاری در امر ساخت ساز، کم کاری در رابطه با پاکسازی و بهداشت عمومی، کم بودن مکان های مناسب جهت تفریح و گذراندن اوقات فراغت، پایین بودن سرانه فضای سبز، نبوده است. نتیجه این بی اعتمادی، ناکارآمدی مدیریت شهری را به دنبال داشته است. به طوری که عمده ترین اشکال در نهادینه کردن حضور مردم در تصمیم گیریها و فعالیتهای مربوط به توسعه و عمران ناباوری عمومی است که در اثر سالیان دراز تمرکز تصمیم گیری در دولت به وجود آمده است. کوتاهی از طرف شهرداری درباره وظایف محوله آن باعث شده که مردم اطلاع و آگاهی لازم را از شهرداری نداشته باشند و همین عدم آگاهی باعث عدم مشارکت افراد در مسائل مربوط به جامعه خود می باشد. و همچنین نبود تخصص در رأس مهمترین سازمان ارائه دهنده خدمات به شهروندان (شهرداری و شورای شهر) که تاکنون نتوانسته است نقش خود را به عنوان دو رکن اصلی مدیریت شهری ایفا کند، می توان از دیگر عوامل تاثیرگذار در ناکارآمدی مدیریت شهری جیرفت نام برد.

فصل چهارم:

یافته‌های تحقیق: عملکرد مدیریت شهری جیرفت

(پرسشنامه‌های شهروندان و کارشناسان)

۱-۴- عملکرد شهرداری جیرفت از دیدگاه شهروندان

برای ارزیابی عملکرد شهرداری از دیدگاه شهروندان نظر سنجی صورت گرفته است به طوریکه جامعه آماری کسانی هستند که به گونه ای با شهرداری سروکار داشته و دارند. البته تعداد این افراد بسیار زیاد و در سطح شهر پراکنده هستند و نمونه گیری از نوع (نمونه گیری تصادفی ساده می باشد). در این قسمت به تحلیل پرسشنامه های تکمیل شده پرداخته شده است.

۱-۱-۴- خصوصیات جمعیت شناختی پاسخگویان

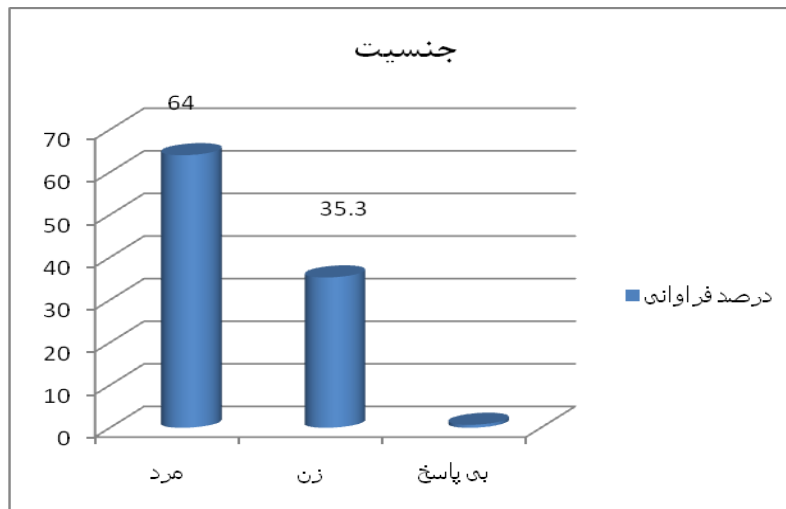
۱-۱-۱-۴- جنس پاسخگویان

اطلاعات بدست آمده نشان می دهد که ۱۹۲ نفر به میزان ۶۴ درصد مرد و ۱۰۶ نفر، معادل ۳۵/۳ درصد زن می باشد که جدول زیر بیانگر فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی را به لحاظ جنسیت نشان می دهد.

جدول (۱-۴): وضعیت جنسیت پاسخگویان

جنس	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
مرد	۱۹۲	۶۴	۶۴
زن	۱۰۶	۳۵/۳	۹۹/۳
بی پاسخ	۲	۰/۷	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۴-۱) جنسیت پاسخگویان

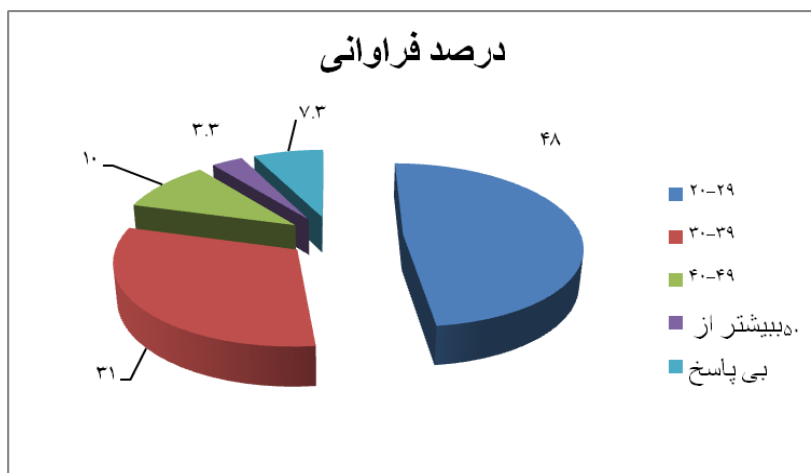
۴-۱-۱-۲- سن پاسخگویان

برابر بررسی های صورت گرفته از مجموع ۳۰۰ نفر جامعه آماری، تعداد ۱۴۴ نفر معادل ۴۸ درصد در گروههای سنی ۲۰-۲۹ سال، ۹۳ نفر به میزان ۳۱ درصد، گروه سنی ۳۰-۳۹ سال، ۳۰ نفر معادل ۱۰ درصد بین ۴۰-۴۹ سال، ۱۰ نفر به میزان ۳/۳ درصد در گروه سنی بالای ۵۰ سال و همچنین ۲۲ نفر معادل ۷/۳ درصد گروه سنی خود را اظهار نکرده اند.

جدول (۴-۲): وضعیت سنی پاسخگویان بر حسب گروههای سنی

گروههای سنی	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
۲۰-۲۹ سال	۱۴۴	۴۸	۴۸
۳۰-۳۹ سال	۹۳	۳۱	۷۹
۴۰-۴۹ سال	۳۰	۱۰	۸۹
۵۰+ سال	۱۰	۳/۳	۹۲/۳
بی پاسخ	۲۲	۷/۳	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۲-۴) وضعیت سنی پاسخگویان بر حسب گروههای سنی

۴-۱-۱-۳- میزان تحصیلات

نتایج به دست آمده نشان می دهد که حدود ۲۶ نفر به میزان ۸/۷ درصد دارای تحصیلاتی زیر دیپلم، ۹۲ نفر معادل ۳۰/۷ درصد دیپلم، تعداد ۵۸ نفر به میزان ۱۹/۳ درصد فوق دیپلم، لیسانس ۱۱۱ نفر معادل ۳۷ درصد، تعداد ۹ نفر به میزان ۳ درصد فوق لیسانس و همچنین حدود ۴ نفر میزان ۱/۳ درصد به سوال فوق پاسخ نداده اند که جدول زیر حاکی از تعداد فراوانی، درصد فراوانی، و درصد تجمعی می باشد.

جدول شماره (۳-۴): سطح تحصیلات پاسخگویان

سطح تحصیلات	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زیر دیپلم	۲۶	۸/۷	۸/۷
دیپلم	۹۲	۳۰/۷	۳۹/۴
فوق دیپلم	۵۸	۱۹/۳	۵۸/۷
لیسانس	۱۱۱	۳۷	۹۵/۷
فوق لیسانس	۹	۳	۹۸/۷
دکتری	۰	۰	۹۸/۷
بی پاسخ	۴	۱/۳	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۱-۱-۴- گرایش تحصیلی

از مجموع کل جامعه آماری تعداد ۱۷۴ نفر معادل ۵۸ درصد گرایش تحصیلی آنها در گروه علوم انسانی، حدود ۲۷ نفر به میزان ۹ درصد گروه علوم تجربی، گروه فنی مهندسی ۴۱ نفر معادل ۱۳/۷ درصد، حدود ۱۹ نفر به میزان ۶/۳ درصد در گروه علوم پایه، تعداد ۱۴ نفر به میزان ۴/۷ درصد در دیگر رشته ها تحصیل کرده اند. همچنین حدود ۲۵ نفر به میزان ۸/۳ درصد تحصیلات خود را اظهار نکرده اند.

جدول شماره (۴-۴): گرایش تحصیلی پاسخگویان

رشته تحصیلی	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
علوم انسانی	۱۷۴	۵۸	۵۸
علوم تجربی	۲۷	۹	۶۷
فنی مهندسی	۴۱	۱۳/۷	۸۰/۷
علوم پایه	۱۹	۶/۳	۸۷
سایر	۱۴	۴/۷	۹۱/۷
بی پاسخ	۲۵	۸/۳	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

مأخذ: محاسبات نگارنده.

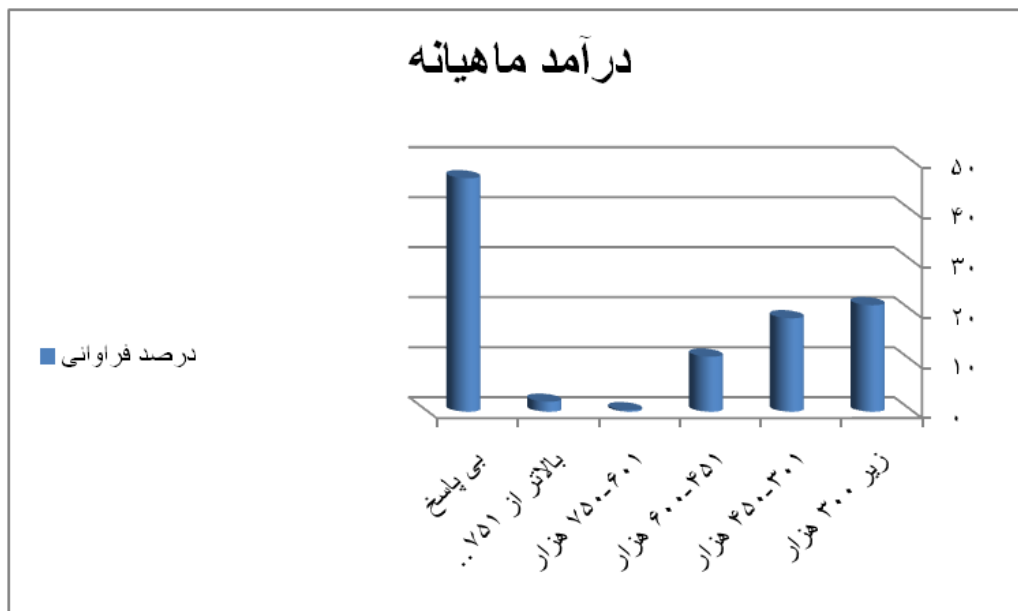
۴-۱-۱-۵- میزان درآمد

بر اساس یافته ها، از مجموع ۳۰۰ نفر جامعه آماری ۶۴ نفر به میزان ۲۱/۳ درصد درآمد ماهیانه ای پایین تر از ۳۰۰ هزار تومان، ۵۶ نفر به میزان ۱۸/۷ درصد درآمدی بین ۳۰۱ تا ۴۵۰ هزار، حدود ۳۳ نفر از پاسخگویان معادل ۱۱ درصد بین ۴۵۱ تا ۶۵۰ هزار، ۱ نفر به میزان ۳/ درصد مابین ۶۰۱ تا ۷۵۰ هزار، ۱۴۰ نفر به میزان ۴۶/۷ درصد درآمد خود را ذکر نکرده اند.

جدول شماره (۴-۵): میزان درآمد ماهیانه

درآمد ماهیانه	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زیر ۳۰۰ هزار	۶۴	۲۱/۳	۲۱/۳
۳۰۱ - ۴۵۰ هزار	۵۶	۱۸/۷	۴۰
۴۵۱ - ۶۰۰ هزار	۳۳	۱۱	۵۱
۶۰۱ - ۷۵۰ هزار	۱	۰/۳	۵۱/۳
۷۵۱ +	۶	۲	۵۳/۳
بی پاسخ	۱۴۰	۴۶/۷	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۴-۳) درآمد ماهیانه پاسخگویان

۴-۱-۱-۶- وضعیت مسکن

بررسی های صورت گرفته در این زمینه نشان می دهد از مجموع جامعه آماری تعداد ۱۸۲ نفر دارای مسکن شخصی معادل ۶۰/۷ درصد که بالاترین میزان، و تعداد ۸۸ نفر به میزان ۲۹/۳ درصد مسکن اجاره ای، ۵ نفر معادل ۱/۷ درصد و حدود دو نفر رهن معادل ۰/۷ درصد، تعداد ۲۲ نفر معادل ۷/۳ درصد دارای سایر موارد را به خود اختصاص داده اند که جدول زیر بیانگر تعداد فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی می باشد.

جدول شماره (۴-۶): وضعیت مسکن پاسخگویان

مسکن	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
اجاره ای	۸۸	۲۹/۳	۲۹/۳
رهن	۲	۰/۷	۳۰
شخصی	۱۸۲	۶۰/۷	۹۰/۷
دولتی	۵	۱/۷	۹۲/۴
وقفی	۰	۰	۹۲/۴
سایر	۲۲	۷/۳	۹۹/۷
بی پاسخ	۱	۰/۳	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

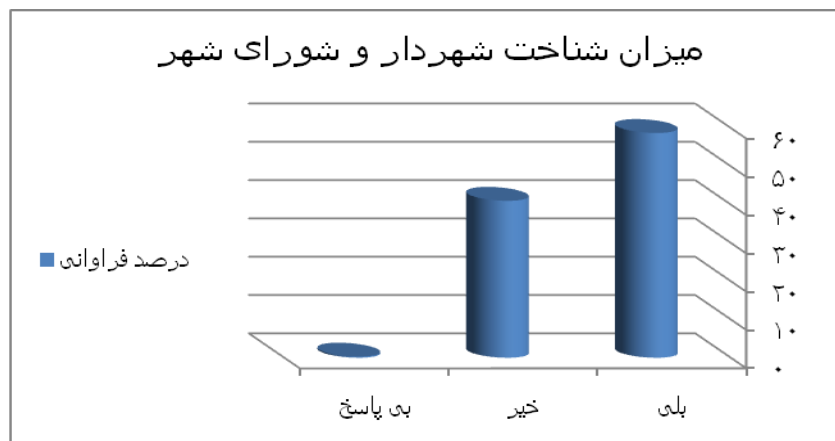
۷-۱-۱-۴- میزان شناخت شهروندان از مسئولان مدیریت شهری

بررسی های صورت گرفته از دیدگاه مردم در مورد شناخت شهردار و شورای شهر نشان می دهد که تعداد ۱۷۶ نفر معادل ۵۸/۷ درصد شهردار و شورای شهر را می شناسند و ۱۲۳ نفر به میزان ۴۱ درصد هیچگونه شناختی از مسئولین مدیریت شهری ندارند. کسانی که به گزینه خیر جواب داده اند نشان دهنده عدم رویارویی و تعامل مستقیم با عناصر مدیریت شهری می باشد که از دلایل آن عدم مشارکت مردم در اداره امور شهر و کمبود فعالیتهای فرهنگی- اجتماعی و ... می توان نام برد.

جدول شماره (۴-۷) میزان شناخت شهروندان از شهردار و شورای شهر

ایا شهردار و شورای شهر را می شناسید	فراوانی	در صد فراوانی	در صد تجمعی
بلی	۱۷۶	۵۸/۷	۵۸/۷
خیر	۱۲۳	۴۱	۹۹/۷
بی پاسخ	۱	۰/۳	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۴-۴) میزان شناخت

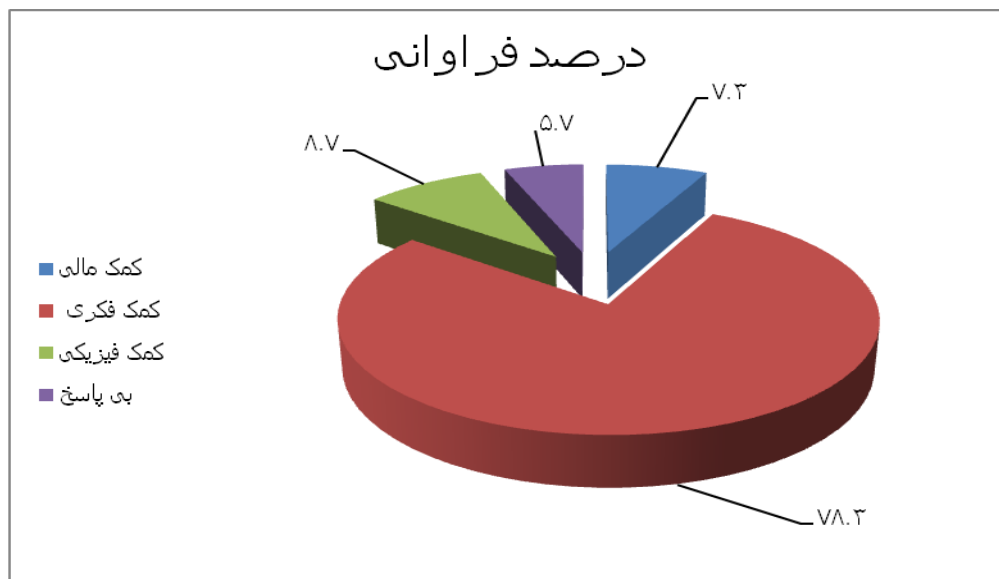
۴-۱-۱-۸- درصد تمایل شهروندان به انواع مشارکت

نتایج به دست آمده در مورد مشارکت شهروندان در مدیریت شهری بیانگر این است، ۲۳ درصد مردم معادل ۷/۳ درصد مشارکت خود را کمک های مالی، ۲۳۳ نفر به میزان ۷۷/۷ درصد با کمک فکری، ۸/۷ درصد با کمک فیزیکی علاقه مندی خود، با مشارکت در مدیریت شهری ابراز نموده اند. کمبود تمایل به کمک مالی نشان دهنده این است که عوامل مدیریت شهری در فرهنگ سازی و نهادینه کردن استقلال مالی شهرداری از منابع دولتی در بین شهرنشینان موفق نبوده است با توجه به اینکه کمبود منابع مالی از مشکلات شهرداری جیرفت می باشد مدیران شهری می توانند زمینه مشارکت را در شهرداری به طرق مختلف فراهم کنند و با شناسایی بهتر نیازهای شهروندان، در ارائه خدمات، برنامه ریزی اصولی نمایند و در نتیجه شهروندان نیز بیشتر احساس مسئولیت می نمایند.

جدول شماره (۴-۸) حاضرید مشارکت خود را از چه طریق انجام دهید؟

حاضرید مشارکت خود را از چه طریق انجام دهید	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
کمک مالی	۲۲	۷/۳	۷/۳
کمک فکری	۲۳۵	۷۸/۳	۸۵/۶
کمک فیزیکی	۲۶	۸/۷	۹۴/۳
بی پاسخ	۱۷	۵/۷	۱۰۰
کل	۳۰۰	۱۰۰	-

ماخذ : محاسبات نگارنده.

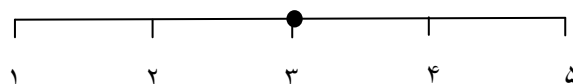
نمودار (۴-۵) میزان مشارکت.

۴-۱-۲- تحلیل عملکرد شهرداری جیرفت (از دیدگاه شهروندان)

همانطور که قبلاً بیان شد، برای تحلیل و بررسی کارآمدی مدیریت شهری جیرفت از بعد عملکردی سؤالهایی در قالب پرسشنامه و بر اساس طیف ۵ گانه لیکرت طرح شد (جدول ۴-۱۳). نحوه رتبه بندی گزینه های طیف لیکرت در این تحقیق به شرح زیر است:

۵	۴	۳	۲	۱
خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم

طیف لیکرت رایج ترین مقیاس ترتیبی است و از تعدادی عبارت و گزینه تشکیل شده است. در این رابطه، برای ارزیابی سؤالها و نظرات پاسخگویان، مطابق روش ذکر شده در فصل یک (روش تحقیق)، بدینصورت عمل شد که اگر میانگین رتبه‌ای بدست آمده بزرگتر از رتبه ۳ و امتیاز کل بزرگتر از عدد ۵۰ باشد بیانگر میزان کارآمدی بیش از متوسط می‌باشد و بالعکس. لازم به ذکر است که داوری بیشتر بر اساس امتیاز کل بدست آمده صورت گرفته است.

جدول شماره (۴-۹) ارزیابی عملکرد مدیریت شهری جیرفت از دیدگاه شهروندان

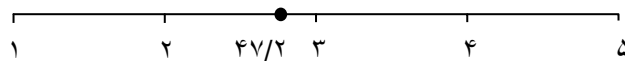
ردیف	سوالات مربوط به عملکرد مدیریت شهری از دیدگاه مردم	بی پاسخ درصد	خیلی کم درصد	کم درصد	متوسط درصد	زیاد درصد	خیلی زیاد درصد	میانگین رتبه‌ای امتیاز از ۱۰۰
۱	تا چه حد شهرداری و شورای شهر در حل مشکلات ساخت و ساز با شما همکاری می کند؟	۰/۲	۶۳	۷۴	۱۳۳	۲۲	۲	۲/۲۶ ۴۵/۲
۲	تا چه حد شهرداری و شورای شهر در پاکسازی شهر و حل مشکلات زیاله و زباله و نظافت را درست انجام می دهند؟	-	۲۷	۴۵	۱۴۵	۷۲	۱۱	۲/۹۹ ۵۹/۶
۳	تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در ارتباط با فراهم آوردن نیازهای فراغتی و تفریحی شهروندان توجه دارد؟	۰/۳	۷۰	۷۲	۱۱۵	۳۵	۷	۲/۴۴ ۴۸/۹۳
۴	تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟	۰/۷	۱۱۵	۸۱	۶۷	۲۸	۷	۲/۸ ۴۱/۶۶
۵	تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) به ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان توجه می کند؟	۰/۳	۸۳	۸۲	۱۰۴	۲۴	۶	۲/۲۸ ۴۵/۶
۶	آیا به راحتی با مسئولان مدیریت شهری مثل شهردار و شورای شهر ارتباط برقرار می کنید؟	-	۸۲	۷۱	۹۹	۳۹	۹	۲/۴۰ ۴۸/۱
۷	تا چه حد حاضر به عضویت در شورای محله خود می باشید	۰/۷	۶۳	۵۰	۱۰۳	۶۶	۱۶	۲/۷۲ ۵۴/۴
۸	در ساخت و ساز خانه خود تا چه حد حاضر به همکاری با پرسنل شهرداری می باشید	۰/۷	۱۷	۳۴	۷۱	۱۱۲	۶۴	۳/۵۵ ۷۱/۶
۹	آیا از عملکرد ساماندهی میادین و مشاغل راضی هستید؟	۱/۳	۴۰	۷۲	۱۴۱	۳۹	۱۴	۲/۷۷ ۵۵/۵
۱۰	آیا از عملکرد واحد حمل و نقل درون شهری و برون شهری راضی هستید	۱	۴۹	۴۶	۱۴۰	۵۷	۵	۲/۷۱ ۵۴/۲
۱۱	واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی (اجرائیات) تا چه حد پاسخگوی شکایت شهروندان بوده است	۲/۷	۱۳/۷	۳۱/۷	۳۸/۳	۱۲	۱/۷	۲/۴۸ ۴۹/۶
۱۲	تا چه میزان ارائه خدمات مطلوب به محله های مختلف شهر از تعادل و توازن برخوردار است؟	-	۵۶	۳۳	۱۱۳	۲۹	۳	۲/۴۱ ۴۸/۲
۱۳	در کل مدیریت شهری را در ارائه کمی و کیفی خدمات به شهروندان تا چه حد موفق می دانید؟	-	۳۳	۶۰	۱۵۷	۴۳	۷	۲/۷۷ ۵۴/۴

ماخذ: محاسبات نگارنده.

سوال (۱) تا چه حد شهرداری و شورای شهر در حل مشکلات ساخت و ساز با شما همکاری می کند؟

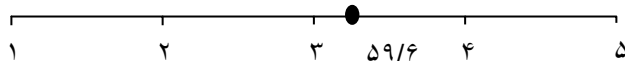
در ارتباط با میزان همکاری شهرداری و شورای شهر با شهروندان در زمینه ساخت و ساز، شهروندان نظرات متفاوتی داشته به طوری که ۲۱ درصد به میزان خیلی کم، ۲۴/۷ درصد کم، ۴۴/۳ درصد متوسط، معادل ۷/۳ درصد زیاد، و خیلی زیاد به میزان ۷ درصد معتقد بوده اند با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۴۵/۲ به دست آمده است که بیانگر میزان همکاری

متوسط به پایین است. لذا می توان نتیجه گرفت که شهرداری در این مورد ناکارآمد است این نکته از جهتی ضعف کلی است که مدیریت شهری باید با اعمال نظر دقیق و تصمیم گیری اساسی در زمینه ساده تر کردن اخذ پروانه ساختمانی و پایان کار اقدام کند.

سوال ۲) تا چه حد شهرداری و شورای شهر در پاکسازی شهر و حل مشکلات زباله وظایفشان را درست انجام می دهند؟

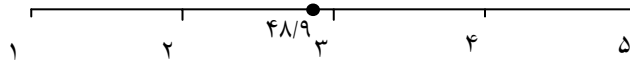
نتایج به دست آمده در زمینه پاکسازی و حل مشکلات زباله در سطح شهر از نظر شهروندان، معادل ۹ درصد خیلی کم، ۱۵ درصد کم، ۴۸/۳ درصد متوسط، میزان ۲۴ درصد زیاد، ۳/۷ درصد هم به خیلی زیاد معتقد بوده اند. با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۵۹/۲۶ به دست آمد که بیانگر میزان همکاری متوسط به بالای شهرداری است. اقدام شهرداری در زمینه پاکسازی و جمع آوری زباله ها و پاکیزه نگه داشتن شهر، به شهروندان امنیت خاطر و آسایش و بهداشت عمومی را به دنبال داشته باشد.

سوال ۳) تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در ارتباط با فراهم آوردن نیازهای فراغتی و تفریحی شهروندان توجه دارد؟

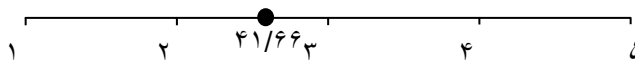
بررسی های صورت گرفته نشان می دهد که از کل جامعه آماری ۳۰۰ نفری شهروندان در ارتباط با نیازهای فراغتی تفریحی در سطح شهر، ۲۳/۳ درصد خیلی کم، ۲۴ درصد کم، ۳۸/۳ درصد متوسط، ۱۱/۷ درصد زیاد، و خیلی زیاد معادل ۲/۳ درصد معتقد بوده اند که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۴۸/۸ به دست آمده است که بیانگر میزان همکاری متوسط به پایین شهرداری را نشان می دهد. شهر جیرفت با کمبود کاربری فضای سبز و تفریحی، فراغتی، در داخل شهر روبرو می باشد به طوریکه فضای سبز می تواند نسبت به تعدیل هوای گرم این شهر کمک شایانی کند هر چند کمربند سبز باغات مرکبات در پیرامون شهر، کمبود فضای سبز داخل شهر را تا حدودی جبران نموده است، بنابراین لازم است که با برنامه های اصولی در مکان گزینی کاربری

های مسکونی سازگار در اینگونه نواحی و احداث مراکز رفاهی و خدماتی و تفریحی در آن، سرانه ای این نوع کاربری در طرحهای توسعه شهری در نظر گرفته شود.

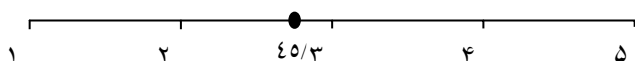
سوال ۴) تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟

بر اساس یافته‌های حاصل از پرسشنامه، $\frac{38}{3}$ درصد گزینه خیلی کم، $\frac{27}{3}$ درصد کم، $\frac{22}{3}$ درصد متوسط، $\frac{9}{3}$ درصد زیاد و $\frac{2}{3}$ درصد گزینه زیاد را انتخاب نموده‌اند که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز $\frac{41}{66}$ به دست آمده است که میزان همکاری متوسط به پایین شهرداری را نشان می دهد که آمار بسیار خوبی نیست لذا مدیریت شهری جیرفت باید شهروندان را بیشتر در اداره امور شهر مشارکت دهد.

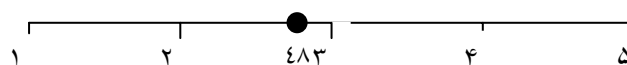
سوال ۵) تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) به ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان توجه می کند؟

نتایج به دست آمده حاکی از این است که $\frac{27}{7}$ درصد شهروندان گزینه خیلی کم، $\frac{27}{3}$ درصد کم، $\frac{34}{7}$ درصد متوسط، ۸ درصد زیاد و ۲ درصد گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز $\frac{45}{6}$ به دست آمده است که بیانگر میزان همکاری متوسط به پایین شهرداری می باشد.

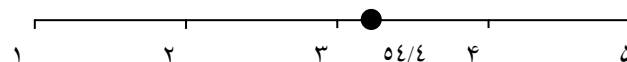
سوال ۶) آیا به راحتی با مسئولان مدیریت شهری مثل شهردار و شورای شهر ارتباط برقرار می‌کنید؟

در زمینه ارتباط شهروندان با مسئولان مدیریت شهری نظرات متفاوتی وجود داشته به طوری که ۲۷/۳ درصد خیلی کم، ۲۳/۷ درصد کم، ۳۳ درصد متوسط، ۱۳ درصد زیاد، ۳ درصد هم به خیلی زیاد پاسخ داده اند با تبدیل این این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۴۸/۱ به دست آمده است که بیانگر ارتباط با مسئولان شهرداری و شورای شهر را نشان می دهد.

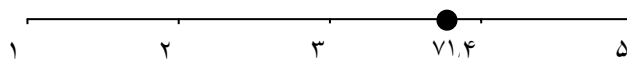
سوال ۷) تا چه حد حاضر به عضویت در شورای محله خود می باشید؟

در پاسخ به این سوال، ۲۱ درصد گزینه خیلی کم، ۱۶/۷ درصد کم، ۳۴/۳ درصد متوسط، ۲۲ درصد زیاد، ۵/۳ درصد هم گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند که در مجموع ۵۴/۴ درصد نشان دهنده تمایل زیاد شهروندان به عضویت در شورای محله می باشد و ۴۵/۹۶ درصد هم علاقه به این کار نداشته اند. بنابراین تشکیل شورای محله سبب می شود که مردم نسبت به امکانات و توانایی های موجود آگاهی پیدا کنند و در نهایت سطح توقعات خود را با امکانات حقیقی و موجود تطبیق دهند امروزه نقش محوری و مهم تشکل های مردمی در جوامع بشری پر رنگ تر از گذشته شده است. عضویت شهروندان در شورای محله می تواند برای شهرداری سودمند باشد. از جمله برقراری ارتباط میان شورای شهر و مردم، برقراری ارتباط ارگانیزه بین شهرداری و استفاده از توانمندی و مشارکت مردم در امور اجرایی، نظارت و مشارکت مردم در مسائل شهری از طریق شورای شهر و محله، زمینه واگذاری کارهای شهری به دست خود مردم آماده می کند. این امر باعث بالا رفتن سطح آگاهی شهروندان، هویت شهروندی و حس مشارکت در آنها می شود.

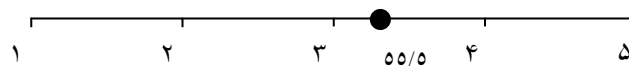
سوال ۸) در ساخت و ساز خانه خود تا چه حد حاضر به همکاری با پرسنل شهرداری می باشید

نتایج جامعه آماری نشان می دهد که ۷۱/۶ درصد شهروندان در فعالیت های ساخت و ساز حاضر به همکاری با پرسنل شهرداری می باشند که نشان دهنده تمایل بسیار بالای آنان به همکاری با شهرداری در زمینه اخذ پروانه، رعایت اصول فنی و مهندسی ضوابط و مقررات شهرسازی و دریافت پایان کار می باشد. این نکته از جهتی قوتی است که مدیریت شهری می تواند با اعمال نظر دقیق و نظارت اصولی، به بهبود وضعیت شهر و سیمای آن کمک شایانی نماید. به طوری که ۵/۷ درصد شهروندان خیلی کم، ۱۱/۳ درصد کم، ۲۳/۷ درصد متوسط، ۳۷/۳ درصد زیاد، ۲/۳ درصد به خیلی زیاد معتقد بودند و ۲۹/۹۴ درصد هم حاضر به همکاری در این زمینه نبوده اند.

سوال ۹) آیا از عملکرد ساماندهی میادین و مشاغل راضی هستید؟

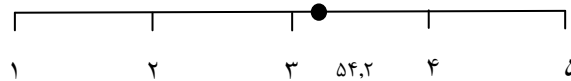
میزان رضایتمندی مردم شهر جیرفت از عملکرد ساماندهی میادین و مشاغل با عقاید متفاوتی همراه بوده است به طوری که ۱۳/۳ درصد خیلی کم، ۲۴ درصد کم، ۴۷ درصد متوسط، ۹/۷ درصد زیاد، و ۴/۷ درصد به خیلی زیاد پاسخ داده اند که در نهایت ۵۵/۵ درصد شهروندان راضی و ۴۴/۹۵ درصد هم از عملکرد ساماندهی میادین و مشاغل ناراضی بوده اند.

سوال ۱۰) آیا از عملکرد واحد حمل و نقل درون شهری و برون شهری راضی هستید

طبق اطلاعات به دست آمده، مراجعه کننده گان میزان رضایتمندی خود را از سازمان تاکسیرانی (برون شهری و درون شهری) اینچنین ارزیابی کرده اند که ۱۶/۳ درصد شهروندان به خیلی کم، ۱۵/۳ درصد کم، ۴۶/۷ درصد متوسط، معادل ۱۹ درصد زیاد، ۱/۷ درصد زیاد معتقد بوده اند که در این زمینه ۵۴/۲ درصد شهروندان از عملکرد واحد حمل و نقل شهری و برون شهری راضی و ۴۵/۹۸ درصد هم ناراضی بوده اند. که این خود جای تامل دارد و مسئولین را بر این می

دارد تا در جهت رفع کمبودها و نقص ها، مانند افزایش تعداد خطوط، کم کردن فاصله زمانی انتظار، و به کارگیری سیستم کارت بلیط اقدام نمایند.

سوال ۱۱) واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی (اجرائیات) تا چه حد پاسخگوی شکایت شهروندان بوده است؟

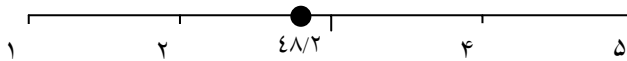
بررسی های صورت گرفته در زمینه واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی از دیدگاه شهروندان، ۱۳/۷ درصد خیلی کم، ۳۱/۷ درصد کم، ۳۸/۳ درصد متوسط، ۱۲ درصد زیاد، و معادل ۱/۷ درصد هم به خیلی زیاد باور داشته اند که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۴۹/۶ به دست آمده است که بیانگر میزان همکاری متوسط به پایین شهرداری را با شهروندان نشان می دهد. به طوری که این عدم همکاری را می توان به عوامل، عدم نظارت دقیق و مستمر شهرداری و عدم وجود مراحل قضایی مناسب در برخورد قانونی با متخلفین، توافق ریالی بین شهرداری و متخلفین در اکثر موارد، می توان بیان نمود. به طوریکه ارتقا اطلاعات و آشنایی شهروندان با مقررات و تخلفات ساختمانی یکی از اهداف اصلی مدیریت شهری در عمران و نوسازی اصولی و علمی شهر است این گونه آگاهی ها، میزان اقدامات غیر قانونی ساختمانی را که عملاً باعث سلب آسایش و رفاه و بروز خطرات جانی و مالی جبران ناپذیر می شود کاهش می دهد و از هر گونه فساد سوداگران و سودجویان که ریشه در عدم آگاهی مردم از مقررات و حقوق آنها دارد جلوگیری می کند (سعیدنیا، ۱۳۸۲: ۲۸).

سوال ۱۲) تا چه میزان ارائه خدمات مطلوب به محله های مختلف شهر از تعادل و توازن برخوردار است؟

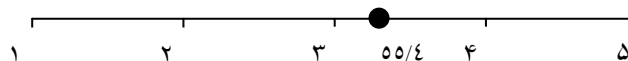
ارائه خدمات به محله های مختلف شهر از دیدگاه شهروندان با نظرات متفاوتی همراه بوده است به طوری که ۱۸/۷ درصد خیلی کم، ۳۳ درصد کم، ۳۷/۷ درصد متوسط، ۹/۷ درصد و ۱ درصد هم به خیلی زیاد معتقد که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۴۸/۲ به دست آمده است

که حکایت از پایین بودن تعادل و توازن از جهت ارائه خدمات به محلات می باشد. که همکاری متوسط به پایین شهرداری را نشان می دهد.

سوال ۱۳) در کل مدیریت شهری را در ارائه کمی و کیفی خدمات به شهروندان تا چه حد موفق می دانید؟

مطالب بالا تایید می نماید که مشکلات و معضلات بر کارکرد مدیریت شهری تاثیر منفی می گذارد بنابراین اتخاذ مواضع صحیح و جستجوی راه حل های مناسب و درخور برای حل مشکلات لازم و ضروری است به طوری که مطالعات و بررسی های که انجام داده ایم مشکلات موجود بر سر راه مدیریت شهری را می توان در ۴ مورد بیان نمود که عبارتند از: (مدیریت شهری و نارسایی های قانونی، دست پاگیر بودن قوانین، مدیریت شهری و مشکلات فرهنگی اجتماعی، مدیریت شهری و نارساییهای سازماندهی و مالی، مدیریت شهری و مشکلات ارتباطی با دیگر سازمانهای مشغول در سطح شهر) به طوریکه نتایج به دست آمده از عملکرد مدیریت شهری نشان می دهد که ۱۱ درصد به خیلی کم، ۲۰ درصد کم، ۵۲/۳ درصد متوسط، ۱۴/۳ درصد زیاد، ۲/۳ درصد هم به خیلی زیاد پاسخ داده اند که نهایتا شهروندان مدیریت شهری را حدود ۵۵/۴ درصد در زمینه خدمات مطلوب در سطح شهر موفق و ۴۴/۹۶ درصد شهروندان هم از عملکرد مدیریت شهری را ناموفق دانسته اند.

۲-۴- عملکرد شهرداری جیرفت از دیدگاه کارشناسان

۱-۲-۴- خصوصیات جمعیت شناختی پاسخگویان

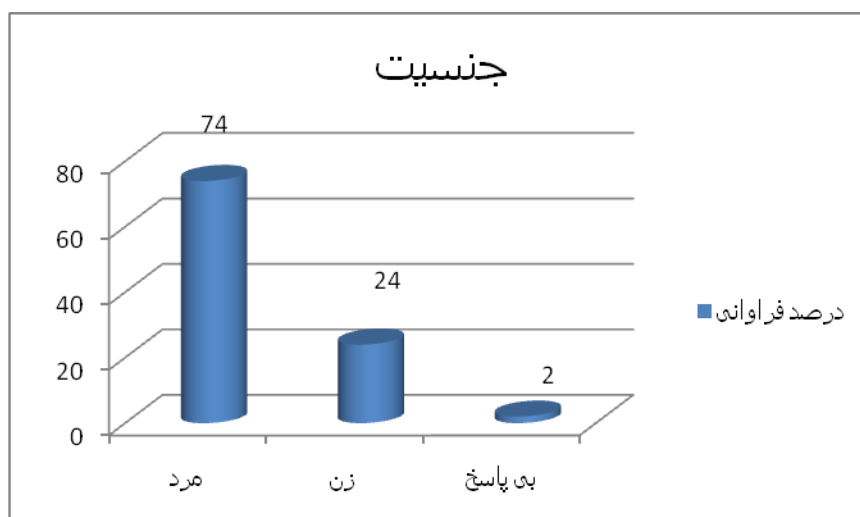
۱-۱-۲-۴- وضعیت جنسیت پاسخگویان

بررسی های صورت گرفته از کل جامعه آماری ۷۴ درصد پاسخگویان مرد و ۲۴ درصد پاسخگویان زن می باشند و ۲ درصد هم به سوال مطرح شده جواب نداده اند که جدول زیر تعداد فراوانی، درصد فراوانی، درصد تجمعی پاسخگویان به لحاظ جنسیت نشان می دهد.

جدول (۴-۱۰) وضعیت جنسیت

جنس	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
مرد	۳۷	۷۴	۷۴
زن	۱۲	۲۴	۹۸
بی پاسخ	۱	۲	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۴-۶) وضعیت جنسیت

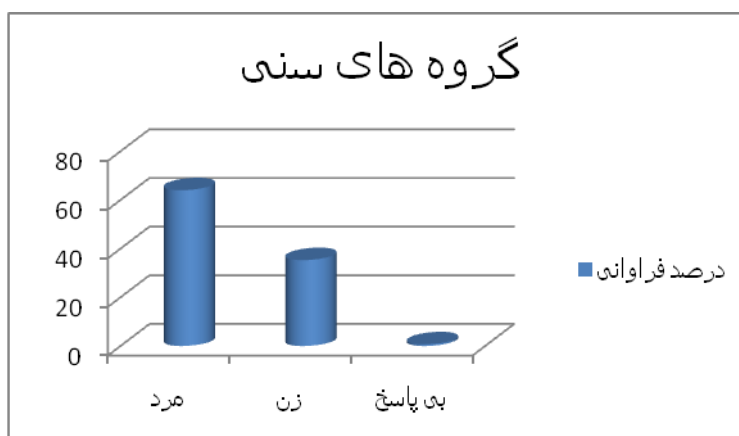
۲-۱-۲-۴- وضعیت سنی پاسخگویان

از ۵۰ نفر جامعه آماری ۸ درصد در گروه سنی ۲۰-۲۹ سال به تعداد ۴ نفر، ۵۰ درصد در گروه سنی ۳۰-۳۹ سال به تعداد ۲۵ نفر، ۳۴ درصد در گروه سنی ۴۰-۴۹ سال، و ۶ درصد در گروه سنی بالای ۵۰ سال می باشد. همچنین ۲ درصد به سوال مورد نظر پاسخ نداده اند که جدول زیر بیانگر فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی پاسخگویان را به لحاظ سن را نشان می دهد.

جدول شماره (۴-۱۱): وضعیت گروههای سنی

گروههای سنی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
۲۰-۲۹ سال	۴	۸	۸
۳۰-۳۹	۲۵	۵۰	۵۸
۴۰-۴۹	۱۷	۳۴	۹۲
+۵۰	۳	۶	۹۸
بی پاسخ	۱	۲	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

نمودار (۴-۷) وضعیت گروه های سنی.

۴-۲-۱-۳- تحصیلات پاسخگویان

براساس بررسی های صورت گرفته در زمینه سطح تحصیلات به تعداد ۵ نفر به میزان ۱۰ درصد دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۷ نفر معادل ۱۴ درصد فوق دیپلم ، ۲۸ نفر به میزان ۵۶ درصد لیسانس، ۸ نفر معادل ۱۶ درصد فوق لیسانس، و دکتری به تعداد ۲ نفر به میزان ۴ درصد اظهار کرده اند که در جدول زیر تعداد فراوانی، درصد فراوانی، و درصد تجمعی را نشان می دهد.

جدول شماره (۴-۱۲): میزان تحصیلات پاسخگویان

سطح تحصیلات	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زیر دیپلم	۰	۰	۰
دیپلم	۵	۱۰	۱۰
فوق دیپلم	۷	۱۴	۲۴
لیسانس	۲۸	۵۶	۸۰
فوق لیسانس	۸	۱۶	۹۶
دکتری	۲	۴	۱۰۰
بی پاسخ	۰	۰	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۲-۱-۴- گرایش تحصیلی پاسخگویان

نتایج به دست آمده در این زمینه نشان می دهد از مجموع ۵۰ نفر جامعه آماری ، حدود ۱۴ نفر در گرایش علوم انسانی به میزان ۲۸ درصد، گروه علوم تجربی پزشکی به تعداد ۱۰ نفر معادل ۲۰ درصد، گروه فنی مهندسی ۲۱ نفر به میزان ۴۲ درصد و تعداد ۵ نفر به میزان ۱۰ درصد در گروه علوم پایه تحصیل کرده اند.

جدول (۴-۱۳) گرایش تحصیلی پاسخگویان

رشته تحصیلی	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
علوم انسانی	۱۴	۲۸	۲۸
علوم تجربی	۱۰	۲۰	۴۸
فنی مهندسی	۲۱	۴۲	۹۰
علوم پایه	۵	۱۰	۱۰۰
سایر	۰	۰	۱۰۰
بی پاسخ	۰	۰	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۲-۱-۵- پست سازمانی پاسخگویان

براساس یافته های تحقیق از مجموع جامعه آماری کارکنان و صاحب نظران شهری تعداد یک نفر شهردار به میزان ۲درصد، معاونین شهرداری ۳نفر معادل ۶درصد، اعضای شورای شهر ۷نفر معادل ۱۴درصد، بخشدار ۳ نفر میزان ۶درصد، کارشناسان و صاحب نظران شهری ۱۳ نفر معادل ۲۶درصد، کارشناسان واحد نوسازی ۴ نفر به میزان ۸درصد، کارشناسان واحد ساختمان طراح و نقشه کش تعداد ۶ نفر به میزان ۱۲درصد، کارکنان واحد های مختلف شهرداری ۸نفر به میزان ۱۶درصد، کارشناس املاک ۲نفر به میزان ۴درصد، کارشناس واحد فضای سبز شهری ۲نفر به میزان ۴درصد، به سوال مطرح شده در این زمینه پاسخ دادند که جدول زیر بیانگر تعداد درصد فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی می باشد.

جدول شماره (۴-۱۴): پست سازمانی پاسخگویان

سمت	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
شهردار	۱	۲	۲
معاونت شهرداری	۳	۶	۸
عضو شورا	۷	۱۴	۲۲
بخشدار	۳	۶	۲۸
کارشناس و صاحب نظران شهری	۱۳	۲۶	۵۴
کارشناس واحدنوسازی	۴	۸	۶۲
کارشناس واحدساختمان و طراح	۶	۱۲	۷۴
کارمند شهرداری	۸	۱۶	۹۰
کارشناس واحداملاک	۳	۶	۹۶
واحدفضای سبز	۲	۴	۱۰۰
بی پاسخ	۰	۰	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۲-۱-۶- سازمان مشغول به کار پاسخگویان

اطلاعات بدست آمده از کل ۵۰ نفر جامعه آماری بررسی شده ۲۹ نفر از کارکنان شهرداری، ۳ نفر از کارکنان شورای شهر، ۵ نفر از پرسنل فرمانداری، ۴ نفر از کارکنان بخشدار، ۲ نفر از کارکنان استانداری، ۴ نفر از کلرکنان آموزش و پرورش، ۳ نفر از کارکنان مسکن و شهرسازی، به سوال مطرح شده پاسخ داده اند که جدول زیر بیانگر نتایج به دست آمده می باشد.

جدول شماره (۴-۱۵): سازمان مشغول به کار پاسخگویان

سازمان مشغول به کار	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
شهرداری	۲۹	۵۸	۵۸
شورای شهر	۳	۶	۶۴
فرمانداری	۵	۱۰	۷۴
بخشداری	۴	۸	۸۲
استانداری	۲	۴	۸۶
آموزش پرورش	۴	۸	۹۴
مسکن شهرسازی	۳	۶	۱۰۰
بی پاسخ	۰	۰	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۷-۱-۲-۴- درآمد ماهیانه پاسخگویان

نتایج بدست آمده از کل جامعه آماری ۸ درصد دارای درآمد ماهیانه کمتر از ۳۰۰ هزار نفر، ۲۸ درصد درآمدی بین ۳۰۱ تا ۴۵۰ هزار، ۲۰ درصد بین ۴۵۱ تا ۶۰۰ هزار، ۱۲ درصد درآمدی بین ۶۰۱ تا ۷۵۰ هزار، ۲۰ درصد هم درآمدی بالای ۷۵۱ هزار تومان و همچنین ۱۲ درصد درآمد خود را اظهار نکرده اند. که فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی آن در جدول زیر ذکر شده است.

جدول شماره (۴-۱۶): میزان درآمد

درآمد	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زیر ۳۰۰ هزار	۴	۸	۸
۳۰۱-۴۵۰ هزار	۱۴	۲۸	۳۶
۴۵۱-۶۰۰ هزار	۱۰	۲۰	۵۶
۶۰۱-۷۵۰ هزار	۶	۱۲	۶۸
+۷۵۰	۱۰	۲۰	۸۸
بی پاسخ	۶	۱۲	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۲-۱-۸- وضعیت مسکن پاسخگویان

یافته ها تحقیق نشان می دهد ۹ نفر به میزان ۱۸ درصد دارای مسکن اجاره ای، ۱ نفر معادل دو درصد رهن، حدود ۳۱ نفر معادل ۶۲ درصد دارای مسکن شخصی و ۹ نفر به میزان ۱۸ درصد به سایر موارد در این رابطه پاسخ داده اند. که جدول زیر نشان دهنده، فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی می باشد.

جدول

مسکن

شماره (۴-۱۷): وضعیت

وضعیت مسکن	تعداد فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
اجاره ای	۹	۱۸	۱۸
رهن	۱	۲	۲۰
شخصی	۳۱	۶۲	۸۲
دولتی	۰	۰	۸۲
وقفی	۰	۰	۸۲
سایر	۹	۱۸	۱۰۰
بی پاسخ	۰	۰	۱۰۰
کل	۵۰	۱۰۰	-

ماخذ: محاسبات نگارنده.

۴-۲-۲- تحلیل عملکرد شهرداری جیرفت (از دیدگاه کارشناسان و مسئولان)

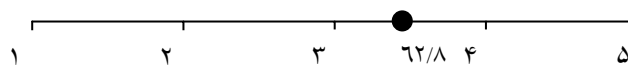
جدول شماره (۴-۱۸) ارزیابی عملکرد مدیریت شهری جیرفت از دیدگاه مسئولان و کارشناسان

ردیف	سوالهای مربوط به مدیریت شهری از دیدگاه کارشناسان و مسئولین	بی پاسخ درصد	خیلی کم درصد	کم درصد	متوسط درصد	زیاد درصد	خیلی زیاد درصد	میانگین امتیاز
۱	به نظر شما مدیریت شهری تا چه میزان در انجام وظایف محوله با مشکل مواجه می باشند؟	۰	۴	۸	۱۸	۱۷	۳	۳/۱۴
		۰	۸	۱۶	۳۶	۳۴	۶	۶۲/۸
۲	به عنوان عضوی از اعضای مدیریت شهری فکر می کنید تا چه اندازه برای تصمیماتی که در عرصه زندگی شهری می گیرید از نظر قانونی ضمانت اجرایی است؟	۱	۳	۱۲	۱۸	۱۵	۱	۲/۹۲
		۲	۶	۲۴	۳۶	۳۰	۲	۵۸/۲
۳	شهرداری و شورای شهر در زمینه تصمیم گیری در حوزه نفوذ خود تا چه اندازه با مشکل روبرو است	۰	۷	۸	۱۹	۱۵	۱	۲/۹
		۰	۱۴	۱۶	۳۸	۳۰	۲	۵۸
۴	تمایز بین وظایف مدیریت شهری با سایر متولیان امور شهری تاچه اندازه می تواند بر تصمیم گیری، نظارت و اجرای طرحهای شهری موثر باشد؟	۰	۰	۲	۱۰	۲۶	۱۲	۳/۹۶
		۰	۰	۴	۲۰	۵۲	۲۴	۷۹/۲
۵	مدیریت شهری تا چه اندازه می تواند در افزایش مشارکت شهروندان در نظام بر نامه ریزی شهری موثر باشد؟	۰	۱	۰	۳	۲۷	۱۹	۴/۲۶
		۰	۲	۰	۶	۵۴	۳۸	۸۵/۲
۶	تا چه میزان شما در اداره امور شهر تا کنون خواسته اید مردم را در نظام برنامه ریزی شهری مشارکت دهید؟	۰	۶	۱۰	۱۴	۱۳	۷	۳/۱
		۰	۱۲	۲۰	۲۸	۲۶	۱۴	۶۲
۷	به نظر شما تا چه اندازه عملکرد مدیریت شهری در ارتباط بااولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است؟	۰	۵	۱۰	۲۳	۹	۳	۲/۹۲
		۰	۱۰	۲۰	۴۶	۱۸	۶	۵۸
۸	عدم وجودافراد تحصیل کرده در رشته های مرتبط با مدیریت شهری در ترکیب متولیان امور شهری تا چه اندازه می تواند نقشی منفی در کارکرد مدیریت شهری داشته باشد؟	۰	۲	۲	۴	۱۵	۲۹	۴/۱۶
		۰	۴	۴	۸	۳۰	۵۸	۸۳/۲
۹	به نظر شما کمبود نیروی انسانی متخصص، منابع ناپایدار درآمدی می تواند در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری موثر باشد؟	۱	۰	۲	۴	۱۵	۲۹	۴/۴۲
		۲	۰	۴	۸	۳۰	۵۸	۸۸/۴
۱۰	با وجود قوانین و مقررات فعلی مدیریت شهری تاچه میزان دست اندرکاران امور شهری می توانندنقش مدیریت شهری را ایفا کنند؟	۱	۲	۱۱	۲۰	۱۳	۳	۳/۰۲
		۲	۴	۲۲	۴۰	۲۶	۶	۶۰/۴
۱۱	به نظر شما نظارت شورای شهر بر کارکرد شهرداری تا چه اندازه در اختلاف بین شهرداری و شورا موثر می باشد؟	۰	۷	۱۰	۱۸	۸	۷	۲/۹۶
		۰	۱۴	۲۰	۳۶	۱۶	۱۴	۵۹/۲
۱۲	مدیریت یکپارچه شهری تا چه اندازه می تواند باعث رفع مسائل و مشکلات شهری کلان شود؟	۰	۰	۲	۱	۱۶	۳۱	۴/۵۲
		۰	۰	۴	۲	۳۲	۶۲	۹۰/۴
۱۳	به نظر شما آیاعدم هماهنگی بین برنامه های سازمانهای مختلف موجب اختلال در سیستم برنامه ریزی شهری وبرنامه ریزان و مدیر شهر شده است؟	۲	۱	۲	۱۵	۲۲	۸	۳/۵۶
		۴	۲	۴	۳۰	۴۴	۱۶	۷۱/۲
۱۴	آیا اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی مدیریت شهری مشارکت می کنند؟	۲	۱۰	۱۶	۱۱	۱۱	۰	۲/۳۸
		۴	۲۰	۳۲	۲۲	۲۲	۰	۴۷/۶
۱۵	تا چه اندازه شهروندان در برنامه هایی که برای شهر در نظر گرفته می شود مشارکت می کنند؟	۰	۱۸	۱۵	۱۲	۴	۱	۲/۱
		-	۳۶	۳۰	۲۴	۸	۲	۴۲
۱۶	وجود یک سیستم اطلاع رسانی از کارکردمدیریت شهری برای آگاهی دادن به مردم تا چه اندازه می تواند باعث افزایش مشارکت افراد در برنامه های اتخاذشده از سوی مدیریت شهری باشد؟	۰	۰	۰	۵	۲۰	۲۵	۴/۴
		۰	۰	۰	۱۰	۴۰	۵۰	۸۸
۱۷	به نظر شما انتخاب شهردار متناسب با تخصص در امور شهری تاچه میزان می تواند سبب کارآیی مدیریت شهری شود؟	۰	۰	۰	۱	۱۰	۳۹	۴/۷۶
		۰	۰	۰	۲	۲۰	۷۸	۹۵/۲
۱۸	عدم اطلاع از وضعیت درآمد خانوارها در شهر تا چه میزان می تواند در وظایف مدیریت شهری(وضع عوارض و مالیات) مشکل ایجاد کند؟	۰	۲	۳	۳	۲۹	۱۳	۳/۹۶
		۰	۴	۶	۶	۵۸	۲۶	۷۹/۲

مأخذ: محاسبات نگارنده.

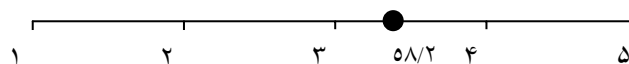
سوال (۱) به نظر شما مدیریت شهری تا چه میزان در انجام وظایف محوله با مشکل مواجه می‌باشند؟

در ارتباط با مشکلات مواجه با انجام وظایف محوله ۸ درصد مسئولین به خیلی کم، ۱۶ درصد کم، ۳۶ درصد متوسط، ۳۴ درصد زیاد، و میزان ۶ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند که با تبدیل این طیف به مقیاس بین ۱ تا صد امتیاز ۶۲/۸ به دست آمده است که به طور متوسط به بالا مسئولین معتقدند در انجام وظایف محوله با مشکلات فراوانی در عرصه مدیریت شهری مواجه اند.

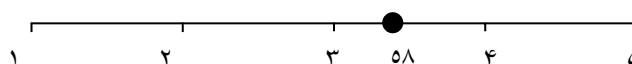
سوال (۲) به عنوان عضوی از اعضای مدیریت شهری فکر می‌کنید تا چه اندازه برای تصمیماتی که در عرصه زندگی شهری می‌گیرید از نظر قانونی ضمانت اجرایی است؟

از دیدگاه مسئولین مدیریت شهری در رابطه با ضمانت اجرایی تصمیمات عرصه زندگی شهری میزان ۶ درصد به خیلی کم، ۲۴ درصد کم، متوسط به میزان ۳۶ درصد، زیاد ۳۰ درصد، خیلی زیاد به میزان ۲ درصد پاسخ داده اند که به طور کلی ۵۸/۲ درصد اعتقاد داشتند تصمیمات گرفته شده در عرصه زندگی شهری از نظر قانونی ضمانت اجرایی دارند ۴۱/۹۸ درصد هم در این زمینه اعتقادی نداشته اند.

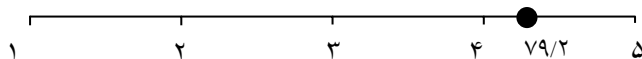
سوال (۳) شهرداری و شورای شهر در زمینه تصمیم‌گیری در حوزه نفوذ خود تا چه اندازه با مشکل روبرو است؟

نظرات کارشناسان و مسئولین مدیریت شهری در زمینه مشکلات تصمیم‌گیری در حوزه نفوذ، ۱۴ درصد خیلی کم، ۱۶ درصد کم، ۳۸ درصد متوسط، ۳۰ درصد زیاد، ۲ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند که در مجموع ۵۸ درصد صاحب نظران اعتقاد داشتند در حوزه نفوذ با مشکلات زیادی مواجه هستند.

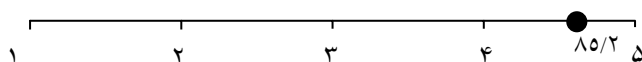
سوال ۴) تمایز بین وظایف مدیریت شهری با سایر متولیان امور شهری تاچه اندازه می تواند بر تصمیم گیری، نظارت و اجرای طرحهای شهری موثر باشد؟

با توجه به اطلاعات به دست آمده می توان اینگونه تفسیر کرد که مدیریت شهری به خاطر ارتباط نامناسب با سایر سازمانهای دخیل در امور شهری در زمینه وظایف و کمبود قوانین با مشکلات و معضلاتی روبرو می باشد که طبق بررسی های صورت گرفته در زمینه تمایز وظایف بین متولیان شهری ۴ درصد مسئولین و کارشناسان کم، ۲۰ درصد متوسط، ۵۴ درصد زیاد و خیلی زیاد به میزان ۲۴ درصد اظهار نظر کرده اند که تمایز وظایف مدیریت شهری با سایر متولیان شهری در زمینه تصمیم گیری و نظارت بر اجرای طرحهای شهری با ۷۹/۲ درصد باعث مشکلات عدیده ای و تداخل وظایف در تصمیمات شهری می باشد. طبق این بررسی ها میزان همکاری سازمانها و قوانین جدید با مدیریت شهری بسیار اندک می باشد بدیهی است که موفقیت مدیریت شهری در گرو استفاده درست از قوانین و مقررات و همچنین تعامل با دیگر سازمانهایی است که در ارتباط با امور شهری می باشند

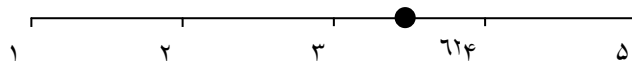
سوال ۵) مدیریت شهری تا چه اندازه می تواند در افزایش مشارکت شهروندان در نظام بر نامه ریزی شهری موثر باشد؟

به طوریکه در ارتباط با نقش مدیریت شهری در افزایش مشارکت شهروندان، ۶ درصد کارشناسان متوسط، ۵۴ درصد زیاد، ۳۸ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند که مدیریت شهری به میزان ۸۵/۲ درصد می تواند در مشارکت شهروندان در نظام برنامه ریزی شهری و اداره شهر خود نقش به سزایی ایفا نماید.

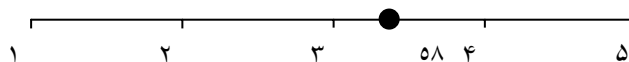
سوال ۶) تا چه میزان شما در اداره امور شهر تاکنون خواسته اید که مردم را در نظام برنامه ریزی شهر مشارکت دهید؟

طبق بررسی های صورت گرفته، اکثر اعضای مدیریت شهری تمایل به مشارکت شهروندان در برنامه های در نظر گرفته شده برای شهر می باشند به طوریکه که مشارکت مردم یکی از پایه های اساسی در نظام برنامه ریزی شهری به حساب می آید. از ۵۰ نفر جامعه آماری مسئولین و کارشناسان، ۱۲ درصد خیلی کم، ۲۰ درصد کم، ۲۸ درصد متوسط، ۲۶ درصد زیاد، معادل ۱۴ درصد به خیلی زیاد باور داشته که در کل ۶۲ درصد افراد تمایل داشته اند که باید مردم را در نظام برنامه ریزی شهری مشارکت کنند.

سوال ۷) به نظر شما تا چه اندازه عملکرد مدیریت شهری در ارتباط با اولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است؟

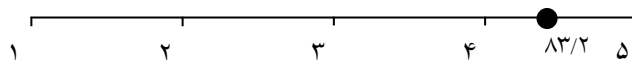
از مجموع کل جامعه آماری در ارتباط با عملکرد مدیریت شهری ۱۰ درصد مسئولین به خیلی کم، ۲۰ درصد کم، ۴۶ درصد متوسط، ۱۸ درصد زیاد، ۶ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند که به طور میانگین ۵۸ درصد کارشناسان و مسئولین اعتقاد داشته اند که عملکرد مدیریت شهری در ارتباط با اولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است.

سوال ۸) عدم وجود افراد تحصیل کرده در رشته های مرتبط با مدیریت شهری در ترکیب متولیان امور شهری تا چه اندازه می تواند نقشی منفی در کارکرد مدیریت شهری داشته باشد؟

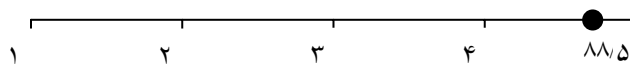
عدم فقدان دیدگاه برنامه ریزی و همچنین کمبود نیروی متخصص در رشته های مدیریت شهری، برنامه ریزی شهری و شهرسازی در شهرداری سبب شده که علی رغم پتانسیل های موجود در شهر، متأسفانه به دلیل عدم شناخت و کمبود نیروی متخصص هنوز نتوانسته اند آنها را به بالفعل درآورند. به طوری که شناخت این پتانسیل ها، افزایش کارایی و درآمدهای شهرداری را به دنبال خواهد داشت بنابراین مدیران شهری باید با شناخت از امکانات و منابع و توجه به شرایط و موقعیت شهر اقدام به برنامه ریزی های مختلف جهت خدمات رسانی به شهروندان و کسب درآمد

نمایند. به طوری که نتایج به دست آمده نشان می دهد که به میزان ۴ درصد مسئولین به خیلی کم، ۴ درصد کم، ۱۲ درصد متوسط، معادل ۳۲ درصد زیاد، و ۴۸ درصد خیلی زیاد که در مجموع ۸۳/۲ درصد مسئولین و صاحب نظران و کارشناسان امور شهری معتقدند که عدم وجود افراد تحصیل کرده در رشته های مرتبط با مدیریت شهری در ترکیب متولیان امور، نقش منفی بسیار زیادی در عملکرد و کارایی مدیریت شهری دارد.

سوال ۹) به نظر شما کمبود نیروی انسانی متخصص، منابع ناپایدار درآمدی می تواند در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری موثر باشد؟

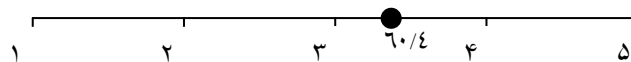
بیشتر اعضای مدیریت شهری به کمبود نیروی انسانی متخصص اشاره داشتند. عمده کارکنانی که در مدیریت شهری مشغول به کار هستند، یا افراد فاقد تخصص تشکیل می دهند، یا کسانی که با وجود داشتن تخصص، رسته و حوزه شغلی آنها، با مشخصات تخصصی شان همخوانی ندارد. بخش عمده ای از آنان دارای تحصیلات عالیه و تخصصی نیستند. اطلاعات آماری شهروندان در ارتباط با کمبود نیروی انسانی، منابع ناپایدار درآمدی، با نظرات متفاوتی همراه است به طوری که ۴ درصد کم، ۸ درصد متوسط، میزان ۳۰ درصد زیاد و ۵۸ درصد به خیلی زیاد پاسخ داده اند که نهایتاً ۸۸/۴ درصد افراد عقیده داشته اند که کمبود نیروی انسانی متخصص، منابع ناپایدار درآمدی یکی از علتهای بسیار مهم در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری می باشد.

سوال ۱۰) با وجود قوانین و مقررات فعلی مدیریت شهری تا چه میزان دست اندرکاران امور شهری می توانند نقش مدیریت شهری را ایفا کنند؟

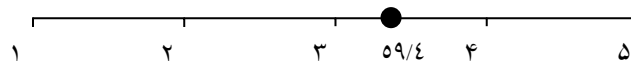
از مشکلات دیگری که مدیران شهری با آن روبرو هستند وجود قوانین کهنه و ناکارآمد مربوط به سال های قبل و عدم کارایی این قوانین در رابطه با نیازهای معقول زمان برای اداره امور شهر است. در حالی که شهر به لحاظ وسعت و جمعیت گسترش یافته و نیاز های شهروندان نسبت به گذشته

متنوع تر شده است. اما این قوانین به دلیل عدم انعطاف با شرایط زمان، با وضع موجود شهر متناسب نبوده و تمام ابعاد زندگی شهروندان و نیازهای آنان را به لحاظ شرایط زمانی در بر نمی گیرد. بررسی های صورت گرفته در زمینه قوانین و مقررات فعلی مدیریت شهری از دیدگاه مسئولین با نظرات متفاوتی همراه بوده به طوری که ۴ درصد کارشناسان و مسئولین به خیلی کم، ۲۲ درصد کم، ۴۰ درصد متوسط، ۲۶ درصد زیاد، معادل ۶ درصد خیلی زیاد معتقداند که در نهایت ۶۰/۴ درصد باور داشته اند که با وجود قوانین و مقررات فعلی هم می توان نقش مدیریت شهری را ایفا نمود.

سوال ۱۱) به نظر شما نظارت شورای شهر بر کارکرد شهرداری تا چه اندازه در اختلاف بین شهرداری و شورا موثر می باشد؟

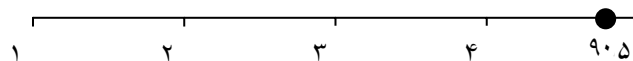
در ارتباط با نظارت شورای شهر بر عملکرد شهرداری ۱۴ درصد مسئولین به خیلی کم، ۲۰ درصد به کم، ۳۶ درصد به متوسط، ۱۶ درصد به زیاد، ۱۴ درصد به خیلی زیاد پاسخ داده اند که در مجموع ۵۹/۲ درصد کارشناسان و صاحب نظران مدیریت شهری معتقد بوده اند که نظارت شورای شهر بر کارکرد شهرداری می تواند به اختلاف این دو رکن مدیریت شهری تبدیل شود که این مسئله به دلیل تعریف عملیاتی نشدن وظایف شوراها در قانون می باشد.

سوال ۱۲) مدیریت یکپارچه شهری تا چه اندازه می تواند باعث رفع مسائل و مشکلات شهری کلان شود؟

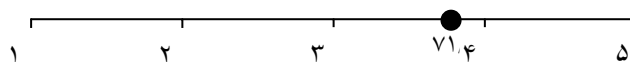
مدیریت شهری در شهرهای ایران به طور عام و در شهر جیرفت به طور خاص یک کلیت واحد منسجم را در بر نمی گیرد. و ارگانهای و سازمانهای دخیل در اداره امور شهر، متعدد هستند. هر یک از سازمانهای ذی صلاح اداره امور شهر بر اساس وظایف بخشی خود و با حداقل هماهنگی افقی با سایر سازمانها و بخصوص شهرداری به ارائه خدمات و امکانات در شهر می پردازند. در واقع

سازمانهای مختلف به شکل ناهماهنگ با شهرداری به ارائه خدمات به شهروندان می پردازند. از دیدگاه مسئولین و کارشناسان امور شهری در رابطه با نقش مدیریت یکپارچه شهری در زمینه رفع مسائل و مشکلات به وجود آمده در شهر با دیدگاههای متفاوتی همراه بوده است به طوری که ۴ درصد مسئولین کم، ۲ درصد متوسط، ۳۲ درصد زیاد، و میزان ۶۲ درصد پاسخگویان به خیلی زیاد معتقد بوده اند که به طور میانگین حدود ۹۰/۴ درصد مسئولین به مدیریت یکپارچه شهری در رفع مسائل و مشکلات و هماهنگی بین سازمانهای شهری اعتقاد داشته اند.

سوال ۱۳) به نظر شما آیا عدم هماهنگی بین برنامه های سازمانهای مختلف موجب اختلال در سیستم برنامه ریزی شهری و برنامه ریزان و مدیر شهری شده است؟

با توجه به مطالعات آماری مشاهده می کنیم که اکثر مسئولین مدیریت شهری (شهر) بیان کرده اند که همکاری سازمانهای محلی با مدیریت شهری در انجام وظایف محوله، کم است و همین مسئله نیز باعث بوجود آمدن مشکلاتی برای شهرداری در عرصه امور شهری بوجود آورده است با توجه به مطالعات صورت گرفته می توان نتیجه گرفت سازمانهای محلی و دولتی همکاری و هماهنگی لازم را با اعضای مدیریت شهری نداشته اند. به طوری که در ارتباط با عدم هماهنگی بین سازمانهای مختلف شهری از نظر کارشناسان و صاحب نظران ۲ درصد خیلی کم، ۴ درصد کم، ۳۰ درصد متوسط، ۴۴ درصد زیاد و ۱۶ درصد به خیلی زیاد باور داشته اند که در نهایت ۷۱/۲ درصد افراد اعتقاد داشته اند که عدم هماهنگی بین سازمانهای مختلف شهری باعث اختلال در سیستم برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری شده است.

سوال ۱۴) آیا اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی مدیریت شهری مشارکت می کنند؟

مطالعات تحقیق نشان می دهد از کل جامعه آماری کارشناسان امور شهری، ۲۰ درصد خیلی کم، ۳۲ درصد کم، ۲۲ درصد متوسط، ۲۲ درصد زیاد معتقد اند که در مجموع ۴۷/۶ درصد افراد بر این باورند که اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی شهرداری و شورای شهر شرکت می کنند.

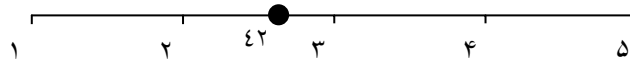

سوال ۱۵) تا چه اندازه شهروندان در برنامه هایی که برای شهر در نظر گرفته می شود مشارکت می کنند؟

عمده ترین اشکال در نهادینه کردن حضور مردم در تصمیم گیریها و فعالیتهای مربوط به توسعه و عمران، ناباوری عمومی است که در اثر سالیان دراز تمرکز تصمیم گیری در دولت به وجود آمده است به طوریکه شهروندان تمرین دموکراسی ندارند و تجربیات موجود در این زمینه بسیار محدود و ابتدایی است کوتاهی از طرف شهرداری درباره وظایف محوله آن باعث شده که مردم اطلاع و آگاهی لازم را از شهرداری نداشته باشند و همین عدم آگاهی باعث عدم مشارکت افراد جامعه در مسائل مربوط به جامعه خود می باشد.

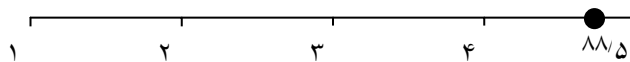
با توجه به مطالبی که در بالا اشاره شد هنوز مشارکت به صورت یک امر، نهادینه نشده است طبق بررسی های صورت گرفته اکثر کارشناسان میزان مشارکت شهروندان را در برنامه هایی که برای شهر در نظر می گیرند کم دانسته اند و این حکایت از این دارد که هنوز روح مشارکت جویی و همرایی افراد در تعیین سرنوشت خود در جامعه مدنی نهادینه نشده است و در واقع در جامعه ما موانع زیادی برای مشارکت افراد وجود دارد که به برخی از آنها در بالا اشاره شد پس به طور خلاصه می توان گفت که ارتباط مردم با مدیریت شهری ارتباطی سازمان یافته و بر اساس انتظارات جامعه مدنی نیست، نتایج بدست آمده از مجموع جامعه آماری در ارتباط با میزان مشارکت شهروندان، با نظرات متفاوتی همراه بوده به طوری که ۳۴ درصد افراد به خیلی کم، ۳۰ درصد صد کم، ۲۴ درصد متوسط، ۸ درصد زیاد و معادل ۲ درصد به خیلی زیاد پاسخ داده اند که به طور

کلی ۴۲ درصد صاحب نظران و کارشناسان به مشارکت شهروندان در تصمیمات و برنامه های اتخاذ شده از سوی شهرداری و شورای شهر معتقد بوده اند.

سوال ۱۶) وجود یک سیستم اطلاع رسانی از کارکرد مدیریت شهری برای آگاهی دادن به مردم تا چه اندازه می تواند باعث افزایش مشارکت افراد در برنامه های اتخاذ شده از سوی مدیریت شهری باشد؟

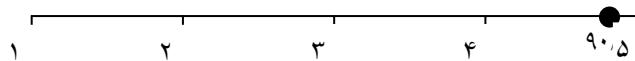
در ارتباط با یک سیستم اطلاع رسانی در مدیریت شهری از دیدگاه مسئولین با عقاید متفاوتی همراه بوده به طوری که ۱۰ درصد مسئولین به متوسط، ۴۰ درصد زیاد، و ۵۰ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند در مجموع می توان گفت که ۸۸/۱ درصد صاحب نظران و کارشناسان امور شهری عقیده داشته اند که وجود یک سیستم اطلاع رسانی دقیق از کارکرد مدیریت شهری برای آگاهی دادن به مردم می تواند نقش موثری در مشارکت شهروندان در برنامه های اتخاذ شده از سوی مدیریت شهری داشته باشد به طوریکه یکی از دلایل عدم مشارکت مردم در تصمیم گیریهای مربوط به امور زندگی شهری خود عدم وجود یک سیستم اطلاع رسانی دقیق از عملکرد و وظایف مدیریت شهری می باشد تا گزارش از کارکرد مدیریت شهری را به مردم اطلاع دهد.

سوال ۱۷) به نظر شما انتخاب شهردار متناسب با تخصص در امور شهری تا چه میزان می تواند سبب کارآیی مدیریت شهری شود؟

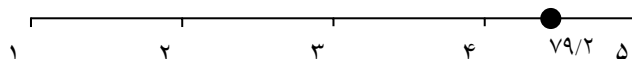
بررسی های صورت گرفته در ارتباط با تخصص شهردار در راس امور مدیریت شهری نشان می دهد که حدود ۲ درصد متوسط، ۲۰ درصد زیاد، و معادل ۷۸ درصد خیلی زیاد معتقد بوده اند که بیانگر این واقعیت است که ۹۵/۲ درصد صاحب نظران و کارشناسان شهری با انتخاب شهرداری متخصص در امور شهری سبب کارایی بهتر مدیریت و حل مشکلات در عرصه زندگی شهری می

شود. به طوری که این مسئله در شهرهای ایران یک مشکل اساسی است و اکثر فعالیتها در سطح شهر بر اساس تجربه صورت می گیرد.

سوال ۱۸) عدم اطلاع کافی از وضعیت درآمد خانوارها در شهر تا چه اندازه می تواند در وظایف مدیریت شهری (یعنی وضع عوارض و مالیات برای شهروندان) مشکل ایجاد کند؟

تحقیقات به دست آمده حاکی از این است که حدود ۴ درصد مسئولین و صاحب نظران به خیلی کم، ۶ درصد کم، ۶ درصد متوسط، ۵۸ درصد زیاد، و معادل ۲۶ درصد خیلی زیاد باور داشته اند به طوری که ۷۹/۲ درصد مسئولین اینگونه بیان کرده اند که عدم اطلاع کافی از وضع اقتصادی و مالی شهروندان از یک طرف و ناشناخته بودن روشهای مناسب و در خور شرایط اقتصادی اجتماعی شهر از طرف دیگر شهرداری را با پیچیدگی و مشکلات خاص خود روبرو ساخته است با کمی دقت متوجه می شویم که اکثر مسئولین عدم شناخت منابع درآمدی مردم را در بوجود آوردن مشکلات اقتصادی - اجتماعی از نظر وضع مالیات و عوارض، مؤثر دانسته اند به طوری که این عدم اطلاع از وضعیت درآمد خانوارها در شهر مدیریت شهری را در انجام وظایف خود با مشکلات فراوانی روبرو ساخته است.

۳-۴- خلاصه دیدگاه شهروندان نسبت به عملکرد مدیریت شهری جیرفت

در این بخش به خلاصه دیدگاه شهروندان درباره عملکرد مدیریت شهری می پردازیم. با توجه به مقیاس به دست آمده از طیف لیکرت، در زمینه همکاری شورای شهر و شهرداری با شهروندان در امر ساخت و ساز، حدود ۴۵/۲ درصد، از شهروندان مدیریت شهری را ناکارآمد دانسته اند که تا حدودی نشان دهنده ضعف کلی مدیریت شهری در این رابطه می باشد. همچنین در زمینه

پاکسازی و جمع آوری زباله ها در سطح شهر، ۵۶ درصد از شهروندان نسبت به بهداشت عمومی که امنیت خاطر و آسایش را بدنبال دارد عملکرد مدیریت شهری کارآمد می دانند. در ارتباط با نیازهای فراغتی و تفریحی حدود ۴۸ درصد که آمار بسیار خوبی از عملکرد شهرداری را بیان نمی کند بنابراین مدیریت شهری باید در این زمینه توجه ویژه ای به این نیازها در سطح شهر داشته باشد و همچنین ۴۱ درصد شهروندان هم معتقد بوده که شهرداری و شورای شهر در زمینه حل مسائل و مشکلات شهری از آنها نظرخواهی نمی شود. از طرف دیگر حدود ۴۵/۶۰ درصد از شهروندان معتقد بوده که به نظرات آنها در حل مسائل و مشکلات و برنامه ریزی، اداره امور شهر، مدیریت شهری هیچ گونه توجهی نمی کنند، هر دو مورد فوق نشان دهنده عدم همکاری مناسب مدیریت شهری با مردم می باشد. از نظر برقراری و ارتباط مناسب مردم با شهرداری و شورای شهر بیش از ۴۸ درصد از مردم اذعان دارند که به راحتی می توانند در زمینه حل مشکلات خود با مسئولین ارتباط برقرار کنند که در این زمینه آمار بسیار جالبی نیست. در رابطه با عضویت در شورای محله بیش از ۵۴ درصد شهروندان تمایل به عضویت در انجمن های محله ای را دارند. که نشان دهنده تمایل نسبی مردم به مشارکت در امور شهری می باشد. تمایل ۷۱/۴ درصدی مردم در امر ساخت و ساز شهری نیز خود گویای این واقعیت می باشد. در رابطه با رضایتمندی شهروندان از عملکرد سازمان تاکسیرانی (درون شهری و برون شهری) و همچنین ساماندهی میادین و مشاغل، حدود ۵۵/۵ درصد و ۴۶ درصد از مردم در این رابطه رضایت داشته که آمار مناسب در زمینه خدمات شهری نمی باشد. از نظرات خدمات ارائه شده به محلات حدود ۴۸/۲ درصد از شهروندان معتقد به تعادل و توازن در این زمینه هستند. به طوریکه ۷۷/۷ درصد شهروندان مایل بودند مشارکت خود را از طریق کمک فکری در زمینه اداره امور شهر با مدیریت شهری داشته باشند. این در حالی است که ۵۸/۷ درصد شهروندان معتقد بودند که شناخت کافی از مسئولین مدیریت شهری دارند با توجه به نظرات و ارائه خدمات شهری در سطح شهر ۵۵/۴ درصد شهروندان مدیریت شهری را در این زمینه موفق دانسته اند.

۴-۴- خلاصه دیدگاه مسئولین و کارشناسان نسبت به عملکرد مدیریت شهری

در این قسمت به خلاصه ای از نظرات مسئولین و کارشناسان امور شهری و صاحب نظران در ارتباط با سوالات مطرح شده می پردازیم که در این مورد نظرات متفاوتی داشته اند به طوری که ۶۲/۸ درصد از آنها معتقد بودند که در انجام وظایف محوله با مشکلات فراوانی روبرو بوده اند. البته حدود ۵۸/۲ درصد معتقد بودند که تصمیمات گرفته شده در عرصه زندگی شهری، دارای ضمانت اجرایی می باشند. با توجه به اینکه مدیریت شهری به خاطر ارتباط نامناسب با سایر سازمان های دخیل در امور شهری، به ویژه در زمینه وظایف و قوانین مربوط به آن با کمبود های روبرو هست که حدود ۶۰ درصد کارشناسان و صاحب نظران اظهار داشته اند که در رابطه با تصمیم گیری در حوزه نفوذ خود با مشکل روبرو بوده، و ۷۹ درصد از آنها نیز بر این باورند که کمبود قوانین باعث تداخل در انجام وظایف سازمانهای مربوطه در انجام امور شهری شده است. همچنین با توجه به نقش مهم مدیریت شهری در افزایش مشارکت شهروندان در نظام برنامه ریزی و اداره شهر، حدود ۸۵/۲ درصد اذعان نموده اند که نقش مدیریت شهری در این زمینه بسیار کارساز و مهم است که این نشان دهنده تمایل بسیار زیاد مسئولین به مشارکت شهروندان در برنامه ها و امور مربوط به شهر می باشد همچنین در مورد اولویت سنجی نیاز های شهروندان ۵۸ درصد اظهار نموده که عملکرد مدیریت شهری در این راستا بوده است فقدان دیدگاه برنامه ریزی، منابع ناپایدار درآمدی، کمبود نیروی انسانی متخصص در رشته های مرتبط با مدیریت شهری و برنامه ریزی شهری و شهرسازی سبب شده که ۸۸/۴ درصد از صاحب نظران اظهار کرده اند که این کمبود ها و فقدان ها در ترکیب متولیان امور شهری باعث پایین آمدن عملکرد و کارایی مدیریت شهری و همچنین از علتهای بسار مهم در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری به شمار می آید به طوری که ۶۰/۴ درصد از صاحب نظران اظهار داشته اند با وجود این قوانین و مقررات فعلی هم می توان نقش مدیریت شهری در سطح شهر ایفا نمود. با این حال ۵۹/۲ درصد هم اظهار داشته اند که نظارت شورای شهر بر عملکرد شهرداری می توانند به اختلاف میان این دو رکن مدیریت شهری تبدیل شود. به طوریکه ۹۰/۴ درصد هم به مدیریت یکپارچه شهری در رفع مسائل و مشکلات بوجود آمده و هماهنگی بین سازمانهای شهری اعتقاد داشته اند. با این حال اکثر مسئولین و کارشناسان مدیریت شهری حدود ۷۱/۲ درصد اعتقاد داشته که عدم هماهنگی بین سازمانهای مختلف شهری باعث اختلال در سیستم برنامه ریزی و مدیریت شهری است. این در حالی است که ۴۷/۶ درصد هم بر

این باورند که اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی شورای شهر و شهرداری شرکت می کنند.

این در حالی است که هنوز مشارکت به صورت یک امر، نهادینه، نشده در بین مردم، به طوری که مشارکت شهروندان در برنامه های در نظر گرفته شده شهر از دید صاحب نظران و کارشناسان حدود ۴۲ درصد می باشد که اعتقاد زیادی به مشارکت مردم در امر برنامه ریزی در اداره امور شهر نداشته اند. وجود سیستم اطلاع رسانی در مدیریت شهری برای آگاهی دادن به مردم می تواند نسبت به مشارکت شهروندان در امور تصمیم گیری شهر تاثیر به سزایی داشته، به طوری که ۸۸/۲ درصد موافق این امر بوده اند. و همچنین آگاهی مسئولان مدیریت شهری از وضع اقتصادی و مالی خانوارها در شهر می تواند نسبت دریافت عوارض و مالیات می تواند کمک شایانی کند. با این همه وجود فردی متخصص و آشنا به امور شهری در رأس امور شهرداری می تواند تا حدی کاستی های موجود را جبران نماید، به طوریکه ۹۵/۲ درصد از کارشناسان و صاحب نظران امور شهری بر این امر واقف هستند.

فصل پنجم:

جمع‌بندی، آزمون فرضیه‌ها،
نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

مقدمه

در این فصل، در ابتدا بر اساس یافته‌های ارائه شده در دو فصل قبل ابتدا به آزمون فرضیات تحقیق پرداخته شد. سپس به ارائه جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از بررسیهای نظری و تجربی این تحقیق پرداخته شد. سپس در راستای ارائه پیشنهادات مناسب با استفاده از تکنیک SWOT به بررسی نقاط قوت و ضعف و فرصتها و تهدیدهای مدیریت شهری جیرفت پرداخته شد و در ادامه بر اساس این بررسی به ارائه راهکارها و پیشنهادات لازم جهت نیل به مدیریت شهری مطلوب پرداخته شد.

۵-۲- جمع بندی و نتیجه‌گیری

تا به حال تعریف جامع و کاملی از شهر نشده است و هر کس به فراخور پایه علمی و تخصصی خود تعریفی از شهر کرده است. شهر یک فضای کالبدی است که مجموعه ای از فعالیتهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، و ... انسانهاست که با هم درارتباط نزدیک بوده و همدیگر را از یکدیگر متأثر می کردند. و در واقع حاصل فرایند های مختلف، اجتماعی، اجتماعی فرهنگی و کالبدی انسان و فضا است. و آن گونه که هوفر می گوید شهر نتیجه ارتباط میان شش جنبه است. شکل گیری شهرها و پدیده شهر نشینی یکی از عوامل مهمی بوده است که باعث ایجاد و حکومتهای شهری شده است. مدیریت شهری یک واقعیت است و آن را مساوی با همه بازیگران عرصه شهر می دانند. از جمله کشورهایی که در این امر نسبت به کشورهای دیگر دارای تجربه ارزنده ای می باشد. کشورهای توسعه یافته می باشد. عمده ترین ویژگی های سیستم مدیریت شهری کشورهای یاد شده به شرح زیر است و در این سیستم عمومی و یا یک سازمان عام المنفعه است، که شهروندان سهامداران و مجمع عمومی شهر محسوب می شوند انجمن شهر، هیئت مدیره و شهردار مدیر عامل این مؤسسه است. شورای شهر، به طور کلی وظایف قانون گذاری و نظارت را بر عهده دارد و در امور اجرای دست شهردار بازاست و مسئولیت و اختیار با هم دارد درعین حال چون می داند در مقابل شورای شهر پاسخگو است. اقدامی نمی کند که موجب عدم رضایت شورای شهر شود. دولت هم در نظام مدیریت شهری در ایران نیز دست کمی از کشورهای درحال توسعه ندارد تا قبل از شکل گیری شوراهای اسلامی شهر، نظام مدیریت شهری ایران مشروعیت

خود را از حکومت کسب می کرد نه از مردم به طوریکه هیچ احساس مشارکت در سرنوشت شهر خود ندارند دولت همه مسئولیتها را خود به عهده گرفته است و به عنوان قیم و یا قائم مقام مردم، اداره امور را اجرا می کند. چون منابع مالی شهر از طریق خزانه دولت تأمین می گردد. لذا مدیریت شهر خود را موظف به پاسخگویی به مردم نمی داند در مقابل، مردم نیز سعی می کنند تا از پرداخت مالیات و عوارض قانونی به نحوی شانه خالی کنند. در دوران قبل از انقلاب اسلامی، بین شهرداری و حکومت از نظر مشروعیت تفاوتی وجود نداشت و هر دو پدیده از این نظر دارای نوعی همخوانی و مشابهت بودند. و لذا رفتار و عکس العمل مردم نسبت به شهرداری و حکومت یکسان و همگن بود بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، حکومت قدرت را در دست گرفت که نشأت گرفته از خواست و پذیرش ملی و عملی مردم و دارای مشروعیت کامل است. لذا پس از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، نه تنها شاهد بحران مشروعیت حکومت و دولت از حمایت و پشتیبانی اکثریت قاطع مردم برخوردار است به نظر منوچهر مزینی ساختار مدیریت شهری از دو مقوله تشکیل یافته است : شورای شهر، شهرداری اگر این مطلب درمورد کشورهای توسعه یافته پذیرفته شود لاقلاً درمورد ساختار مدیریت شهری ایران پذیرفته شده نیست. چراکه آن طور که در بالا بدان اشاره گردید در ساختار مدیریت شهری ایران درحال نه تنها شوراهای اسلامی شهر، شهرداری دیده می شود بلکه سازمانهای دیگر آن نظیر آب فاضلاب، برق و گاز، مخابرات مسکن و شهر سازی و ... وجود دارند و نقش ایفا می نمایند. با توجه به داده ها و نمودارهای آماری مذکور به نظر می رسد که درآمدهای شهرداری جیرفت، اساساً بر منابع ناپایدار استوار بوده و مولد پایداری هم نداشته است. به طور کلی به نظر می رسد که رویکرد شهرداری جیرفت، چه از لحاظ کسب درآمد و چه تخصیص و هزینه آن رویکردی نادرست و ناپایدار بوده است احساس می شود. در حال حاضر شهرداری جیرفت برای کسب درآمد و جبران هزینه ها به تخلفات ساختمانی که بیشترین منبع درآمدی برای شهرداری است تکیه کرده که این امر موجب گسترش بی رویه شهر شده است و چون شهر ظرفیتی محدود دارد این منبع درآمدی ناپایدار است. شهروندان باید باور نمایند که در مقابل مصرف این خدمات متعهد به پرداخت مالیات باشند چرا که این نوع منابع، از درآمد های پایدار به حساب می آید. شهرداری در فرهنگ سازی پرداخت عوارض و مالیات در برابر ارائه خدمات شهری در بین شهروندان بدرستی سرمایه گذاری ننموده است. بررسی های بعمل آمده در زمینه منابع مالی شهرداری جیرفت حاکی از نوسان و تغییر شدید در ترکیب درآمدهای شهرداری از منابع گوناگون در دوره های مختلف بوده است. ولی در مجموع نکته قابل توجه دیگر در شهرداری جیرفت این

است که اکثریت منابع درآمدی شهرداری، وصولی از عوارض بر ساختمانها و اراضی بوده است که خود نوعی برهم زدن و عدم تعادل در کسب درآمد بوده است از سوی دیگر شهرداری نتوانسته راسا با مشارکت بخش خصوصی در بخش های پردرآمد نظیر مکانهای تجاری، ایجاد مکانهای تجاری درآمد زیادی کسب کند. لذا در راستای بهینه سازی الگوی مدیریت مالی شهرداری از طرف شهرداری هماهنگ با شورای شهر، می بایست با پیش بردن الگوهای مدیریتی کارآمد که مبتنی بر شفافیت، پاسخگویی و مسئولیت پذیری است، زمینه حمایت اجتماعی را برای وضع مالیات ها به عوارض و تعرفه های واقعی خدمات شهری فراهم آورد دولت می تواند در کنار آن با تصویب لوایح قانونی دست شوراها و شهرداریها را در وضع عوارض و مالیات ها باز بگذارد. در واقع باید درآمد واقعی شهرداری با توجه به جمعیت و وسعت شهر، توسط کارشناسان وزارت کشور برآورد شود و به شهرداری که در حال حاضر توانایی خودکفا شدن ندارد، کمک بیشتری از اعتبارات ملی تعلق گیرد. کمک هایی که در حال حاضر به شهرداری پرداخت می شود، افزایش یابد؛ و با تغییر در عوارض موجود و ایجاد منابع نوین مالی، موافقت گردد. همچنین می توان ابراز نمود که از ۵۳ وظیفه محوله به شهرداری در سال ۱۳۳۴ حدود ۲۱ وظیفه (۳۹/۶ درصد) در حال حاضر شهرداری انجام می دهد و ۳۹/۶ درصد وظایف فوق را سازمانها و نهادهای دیگر در سطح شهر انجام می دهند این در حالی است که از چهار وظیفه اصلی نظارتی، خدماتی، عمرانی و رفاه اجتماعی محوله به شهرداری در قوانین مربوطه امروزه تنها دو وظیفه خدماتی و عمرانی را شهرداری انجام می دهد. با توجه به اینکه شهرداری در اجرای وظایف و نقش خود در حال حاضر با کمبود وظایف و اختیارات و قوانین کهنه و ناکارآمد مربوط به سالهای قبل و عدم کارایی این قوانین در رابطه زمانهای معقول زمان برای اداره شهر روبرو می باشد. این عوامل از یک سو، سازمانها و نهادهای فرامحلی دیگری که در سطح شهر به ارائه خدمات وزیر ساختهای شهری مشغول به فعالیتند از سوی دیگر ساختار مدیریتی را در شهر جیرفت چند پاره و به صورت بخش های مجزا از هم تبدیل کرده است. در حال حاضر در شهر علاوه بر شهرداری و شورای شهر، سازمانها و نهادهای دیگری چون فرمانداری، مسکن شهرسازی، شرکت برق، مخابرات، آموزش و پرورش و.... وظایف و مسئولیتهای در ارتباط با امور شهر و شهروندان برعهده دارند در این میان برای یک سازمان مثل شهرداری بسیار دشوار است که از مرز میان این ادارات مختلف عبور کند. هم پوشانی امور و منافع این ادارات با شهرداری باعث اختلال در وظایف و به خصوص تضعیف نقش شهرداری را باعث شده و مدیریت شهر را گرفتار مداخله ادارات مختلف و فاقد مقام مسئول کرده است. با بررسی دیدگاه

های شهروندان و مسئولین می توان بیان نمود که عملکرد شهرداری جیرفت متناسب با نیازهای شهروندان در زمینه های مختلف از جمله نبود همکاری مستمر میان مدیریت شهری و شهروندان در برخی مسائل، عدم همکاری در امر ساخت ساز، کم کاری در رابطه با پاکسازی و بهداشت عمومی، کم بودن مکان های مناسب جهت تفریح و گذراندن اوقات فراغت، پایین بودن سرانه فضای سبز، نبوده است. نتیجه این بی اعتمادی، ناکارآمدی مدیریت شهری را به دنبال داشته است.

به طوری که شهروندان، تمرین دموکراسی ندارند و تجربیات موجود در این زمینه بسیار محدود و ابتدایی است کوتاهی از طرف شهرداری درباره وظایف محوله آن باعث شده که مردم اطلاع و آگاهی لازم را از شهرداری نداشته باشند و همین عدم آگاهی باعث عدم مشارکت افراد در مسائل مربوط به جامعه خود می باشد. که این عدم مشارکت مردم را می توان ناشی از چندین عامل دانست که در زیر به آنها پرداخته می شود.

۱- آگاهی عمومی از وظایف و نقش مدیریت شهری کم است.

۲- عدم نهادینه شدن حضور مردم در تصمیم گیریها و فعالیتها.

۳- فقر و ناتوانی عامل دیگری می باشد که شرکت بخش مردمی را در مدیریت شهری مانع می شود.

۴- حضور دولت و به عهده گرفتن امور موجب کم رنگ شده حضور مردم شده است.

۵- ارتباط مردم با مدیریت شهری ارتباطی سازمان یافته و بر اساس انتظارات جامعه مدنی نیست.

همچنین نبود تخصص در رأس مهمترین سازمان ارائه دهنده خدمات به شهروندان(شهرداری و شورای شهر) تاکنون نتوانسته است نقش خود را به عنوان دو رکن اصلی مدیریت شهری ایفا کند، می توان از دیگر عوامل تاثیرگذار در ناکارآمدی مدیریت شهری جیرفت نام برد.

۵-۲- آزمون فرضیات

در این قسمت فرضیه‌های تحقیق، بر اساس یافته‌های ارائه شده در فصل سوم و چهارم بشرح ذیل مورد آزمون قرار گرفت.

۵-۲-۱- فرضیه اول:

بنظر می‌رسد مدیریت شهری جیرفت از نظر میزان کارآمدی در اداره امور شهر در سطح قابل قبولی قرار ندارد.

۱- ساختار تشکیلاتی

الف- مولفه های سطح محلی: با استناد به جداول (۷-۳) تا (۹-۳) و تحلیل انجام شده ساختار پرسنلی از نظر تخصص (۳/۵۹)، استخدام رسمی (۴/۱۳) درصد، پست سازمانی (۴۷/۲۱) درصد، وضعیت نامناسبی دارد که از عوامل مهم ناکارآمدی مدیریت شهری (شهرداری) در حوزه ساختار پرسنلی می باشند. ساختار اداری: با بررسی های تطبیقی پیرامون چارت موجود با چارت سازمانی مصوب وزارت کشور برای جیرفت مشخص گردیده است که واحدهایی همچون کمیته برنامه ریزی، واحد هماهنگی، واحد کامپیوتر و غیره از واحدهای کلیدی و اساسی یک چارت قانونمند شهرداری می باشد در چارت سازمانی فعلی نمی شود علاوه بر آن بسیاری از واحدها که هیچ گونه نقشی ندارند در چارت فعلی اضافه شده است. که از یک سو سبب افزایش هزینه های پرسنلی و از سوی دیگر باعث دست و پاگیر شدن ساختار اداری شده است پس می توان بیان نمود که مدیریت شهری در این قسمتها ناکارآمد است.

ب- مولفه های فرا محلی: با توجه به جداول (۹-۴) تا (۱۹-۴) و شکل‌های (۱-۴) تا (۹-۴) شهرداری نتوانسته است وظایف خود را به درستی انجام دهد. پس می توان ابراز نمود که شهرداری جهت پیش برد موفق و کارآمد شهری، وظایف بیشتری را در حوزه شهری در اختیار داشته باشد. یکی از مشکلات دیگری که مدیریت شهری با آن مواجه است وجود قوانین کهنه و ناکارآمد مربوط به سالهای قبل و عدم کارایی این قوانین در رابطه با نیازهای معقول زمان برای اداره امور شهر است. این قوانین به دلیل عدم انعطاف با شرایط زمان، با وضع موجود شهر متناسب نبوده و تمام

ابعاد زندگی شهروندان و نیازهای آنان را به لحاظ شرایط زمانی در بر نمی گیرد. به همین دلیل برخی از این قوانین در عمل قابل اجرا نیستند. علیرغم اینکه از ۵۳ وظیفه ای که در قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۳۴ (که مرجع اصلی شهرداریها می باشد) برای این سازمان مشخص شده، در حال حاضر تنها کمتر از ۲۵ وظیفه حدود یک سوم آن توسط شهرداری انجام می شود. اما مساله مهم تر این است که اختیارات شهرداری حتی کمتر از وظایف جاری آن می باشد.

حتی در زمینه های بسیاری از وظایف محوله نیز اختیارات کافی جهت اجرای آن وجود ندارد. پس لزوم افزایش وظایف شهرداری کاملاً احساس می شود. نبود ضمانت اجرایی قوانین، نداشتن قدرت کافی و استقلال لازم در جهت حاکمیت بر امور شهری به دلیل تعدد و تداخل مدیریتهای گوناگون که باعث موازی کاری و تضادگرایی و چند پارگی مدیریت شهری جیرفت شده، و همچنین ناتوانی در جهت ایجاد هماهنگی میان سازمانها و ادارات مختلف که به نوعی در امر ارائه خدمات به شهروندان نقش دارند، مدیریت شهر را گرفتار مداخله سازمانهای فاقد مقام مسئول صلاحیت کرده است. از عوامل ناکارآمدی مدیریت شهری جیرفت می باشند.

۲- عملکرد:

با ارزیابی عملکرد شهرداری بر اساس مولفه های مردم محور و اجرایی با امتیاز به دست آمده از طیف لیکرت (۴۶/۶۳) می توان ابراز نمود که مدیریت شهری ناکارآمد است. و بطوری که عدم برخورداری از نیروی انسانی متخصص در قسمتهای مختلف شهرداری و عدم آگاهی کامل آنها از شرح وظایف در قبال مردم، مدیریت شهری نتوانسته است خواسته ها و انتظارات شهروندان را در زمینه های مختلف از جمله خدماتی، رفاهی تفریحی، عمرانی، جلب نماید.

که در نتیجه فرضیه فوق مورد تأیید است.

۵-۲-۲- فرضیه دوم

به نظر می رسد میان سازمان های موثر و دخیل در مدیریت شهری جیرفت هماهنگی وجود ندارد.

در شهرهای ایران علاوه بر شهرداری و شورای شهر که طبق قانون می توانند کلیه امور محلی شهر را بر عهده گیرند قوانین مصوب دیگری باعث شده که نحوه مدیریت شهری در کشور و همچنین شهر جیرفت (شکلهای ۴-۱) تا (۴-۹) چند پاره و سازمانها و نهادهای فرامحلی به صورت بخشی در اداره امور شهر دخالت نمایند. تداخل مدیریتهای دیگر شهری استقلال شهرداری را محدود کرده است. به طوری که نهادهای و سازمانهای مرتبط با مدیریت شهری: فرمانداری، مسکن و شهرسازی، پست، دارایی، برق، مخابرات، آب فاضلاب، فرهنگ و ارشاد، بهزیستی، ثبت و اسناد.... در سطح شهر وظایف خاص خود را در نظام مدیریت شهری برعهده دارند که در هر تصمیمی برای اداره شهر باید به جایگاه و سهم آنان توجه شود. این تعدد مدیریتی در شهرتداخل وظایف، موازی کاری و تضادهایی را برای مدیریت اصلی شهر یعنی شهرداری ایجاد کرده و استقلال آن را محدود ساخته است. از میان این سازمانها شرکت برق منطقه ای، آبفا، مخابرات در کنار شهرداری عمده ترین سازمانهای ارائه دهنده خدمات به شهروندان هستند. هر یک از این سازمانها بر اساس شرح وظایف خود در محدوده شهر به ارائه خدمات می پردازند. بطور مثال پس از آسفالت کاری معابر توسط شهرداری، آنرا برای انتقال کابل تلفن یا لوله های آب توسط ادارات مربوطه حفاری می کنند و پس از آسفالت مجدد، بعد از مدتی برای انتقال لوله های آب حفاری می شود. از این رو است که سطح آسفالت معابر و خیابان هر چند یکبار به دلیلی برداشته می شود و با وصله های نامناسب، کارایی لازم خود را از دست می دهد. مشکل اصلی در اینجاست که سازمانها و نهادهای تامین کننده و ارائه دهنده خدمات به دلیل بخشی بودن فعالیتهایشان موجب هرز منابع و بعضا مشکلات عدیده ای برای شهروندان می شوند. در نتیجه فقدان ارتباط مناسب بین نهادها و عدم ارتباط منسجم با شهرداری نتایج نامطلوب برای شهر به دنبال دارد. با توجه به این که در زمینه مهمترین زیر ساختهای شهری، شهرداری و شورای شهر کمترین دخالت را دارند. در صورتی که برای ارائه این خدمات و تهیه این زیرساختها در شهر بیشترین عملیات اجرایی صورت می گیرد، شهرداری هیچ گونه مسئولیتی در زمینه این عوامل ندارد ولی برای حفاریها و کنده کاریها صورت

گرفته از دید شهروندان، شهرداری مسئول می باشد. به همین دلیل لازم و ضروری است که بیشترین هماهنگی بین مدیریت شهری و مسئولیت فعلی این خدمات ایجاد شود. همچنین با توجه به سوالات مطرح شده در جدول زیر و اظهار نظر مسئولین صاحب نظر شهری بیش از ۷۰ درصد معتقد بوده اند که این عدم هماهنگی باعث به وجود آمدن مشکلاتی در توسعه و اداره شهر شده است. نمونه دیگر این ناهماهنگیها، می توان به شهرک حسین آباد اشاره کرد که سازمانهای دیگر از جمله شرکت برق و آبفا بدون کسب اجازه از شهرداری اقدام به ارائه خدمات نموده اند. در حالی که این شهرک بدون مجوز ساخت و ساز از شهرداری و به دلیل اسکان غیر رسمی ایجاد شده است. پس از این اقدامات شهرداری مجبور می شود به این شهرک خدمات ارائه دهد و در نتیجه به گسترش بی قواره شدن شهر منجر می شود. با توجه به شکلهای (۴-۱) تا (۴-۹) این ناهماهنگی و چند پاره گی بین سازمانها بیشتر نمایان می شود.

در نتیجه فرضیه فوق مورد تأیید می باشد.

سوالات مربوط به فرضیه دوم

ردیف	سوالات مربوط به فرضیه دوم	خیلی کم درصد	کم درصد	متوسط درصد	زیاد درصد	خیلی زیاد درصد	میانگین درصد
۱	تمایز بین وظایف مدیریت شهری با سایر متولیان امور شهری تاچه اندازه می تواندبر تصمیم گیری، نظارت واجرای طرحهای شهری موثر باشد؟	۰	۲	۱۰	۲۶	۱۲	۳/۹۶
		۰	۴	۲۰	۵۲	۲۴	۷۹/۲
۲	به نظر شما آیاعدم هماهنگی بین برنامه های سازمانهای مختلف موجب اختلال در سیستم برنامه ریزی شهری و برنامه ریزان و مدیر شهر شده است؟	۱	۲	۱۵	۲۲	۸	۳/۵۶
		۲	۴	۳۰	۴۴	۱۶	۷۱/۲
۳	آیا اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی مدیریت شهری مشارکت می کنند؟	۱۰	۱۶	۱۱	۱۱	۰	۲/۳۸
		۲۰	۳۲	۲۲	۲۲	۰	۴۷/۶

۵-۲-۳- فرضیه سوم:

به نظر می رسد عملکرد مدیریت شهری جیرفت (شهرداری) متناسب با نیاز شهروندان نمی باشد.

با استناد به جدول (۴-۱۱) و بررسی سیستم مدیریت شهری جیرفت و نتایج حاصل از دیدگاه شهروندان و مسئولین صاحب نظر در زمینه های **مولفه های مردم محور** (میزان تعامل و انتظارات و نیازها) و **مولفه های اجرایی** (اجرای وظایف و به کارگیری شهروندان) نسبت به عملکرد مدیریت شهری می توان بیان کرد که این فعالیتها و خدمات متناسب با نیازهای شهروندان نبوده است به طوریکه میانگین امتیازات این مولفه ها (۴۶/۶۳ درصد) نشان دهنده نامتناسب بودن عملکرد مدیریت شهری با نیازهای شهروندان در زمینه های فرهنگی، اجتماعی و رفاهی می باشد این در حالی است که انسانها در طول زندگی خود علاوه بر نیازهای اساسی دارای نیازهای دیگری نیز می باشند که هرچند نمی توان از آنها به عنوان نیازهای اساسی نام برد ولی نقش مهمی در زندگی انسانها ایفا می کنند، نیازهای فرهنگی، آموزشی، اجتماعی و به ویژه نیازهای فراغتی، برای روابط و زندگی بهتر بین افراد یک جامعه ضروری به نظر می رسد. با توجه به اینکه نیاز به تعامل اجتماعی و فرهنگی، نیاز به رشد روانی و نیاز به خودشکوفایی از نیاز های غایی و نهایی انسانها می باشد ولی خالی این برنامه ها و نیاز ها در سطح شهر جیرفت کاملاً حس می شود. با توجه به جدول زیر و سوالات مطرح شده و بررسی عملکرد مدیریت شهری و اظهار نظر شهروندان می توان بیان نمود که برنامه های متناسب با این نیاز های مردمی وجود ندارد. بنابراین نیاز به برنامه های نشاط آفرین و هویت بخش در سطح شهر کاملاً احساس می شود. در نتیجه فرضیه فوق مورد تایید واقع می گردد.

سوالات مربوط به فرضیه سوم

ردیف	سوالات مربوط به فرضیه سوم	خیلی کم درصد	کم درصد	متوسط درصد	زیاد درصد	خیلی زیاد درصد	میانگین درصد
۱	به نظر شما تا چه اندازه عملکرد مدیریت شهری در ارتباط با اولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است؟	۵ ۱۰	۱۰ ۲۰	۲۳ ۴۶	۹ ۱۸	۳ ۶	۲/۹۲ ۵۸
۲	تا چه حد شهرداری و شورای شهر در حل مشکلات ساخت و ساز با شما همکاری می کند؟	۶۳ ۲۱	۷۴ ۲۴/۷	۱۳۳ ۴۴/۳	۲۲ ۷/۳	۲ ۷	۲/۲۶ ۴۷/۲
۳	تا چه حد شهرداری و شورای شهر در پاکسازی شهر و حل مشکلات زباله و نظافتشان را درست انجام می دهند؟	۲۷ ۹	۴۵ ۱۵	۱۴۵ ۴۸/۳	۷۲ ۲۴	۱۱ ۳/۷	۲/۹۹ ۵۹/۶
۴	تا چه حد مدیریت شهری(شهرداری و شورای شهر) در ارتباط با فراهم آوردن نیازهای فراغتی و تفریحی شهروندان توجه دارد؟	۷۰ ۲۳/۳	۷۲ ۲۴	۱۱۵ ۳۸/۳	۳۵ ۱۱/۷	۷ ۲/۳	۲/۴۴ ۴۸/۹۳
۵	تا چه حد مدیریت شهری(شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟	۱۱۵ ۳۸/۳	۸۱ ۲۷	۶۷ ۲۴/۳	۲۸ ۹/۳	۷ ۲/۳	۲/۸ ۴۱/۶۶
۶	تا چه حد مدیریت شهری(شهرداری و شورای شهر) به ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان توجه می کند؟	۸۳ ۲۷/۷	۸۲ ۲۷/۳	۱۰۴ ۳۴/۷	۲۴ ۸	۶ ۲	۲/۲۸ ۴۵/۶
۷	آیا به راحتی با مسئولان مدیریت شهری مثل شهردار و شورای شهر ارتباط برقرار می کنید؟	۸۲ ۲۷/۳	۷۱ ۲۳/۷	۹۹ ۳۳	۳۹ ۱۳	۹ ۳	۲/۴۰ ۴۸/۱
۸	آیا از عملکرد ساماندهی میادین و مشاغل راضی هستید؟	۴۰ ۱۳/۳	۷۲ ۲۴	۱۴۱ ۴۷	۳۹ ۹/۷	۱۴ ۴/۷	۲/۷۷ ۵۵/۵
۹	آیا از عملکرد واحد حمل و نقل درون شهری و برون شهری راضی هستید	۴۹ ۱۶/۳	۴۶ ۱۵/۳	۱۴۰ ۴۶/۷	۵۷ ۱۹	۵ ۱/۷	۲/۷۱ ۵۴/۲
۱۰	واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی (اجرائیات) تا چه حد پاسخگوی شکایت شهروندان بوده است	۴۷ ۱۳/۷	۹۵ ۳۱/۷	۱۱۵ ۳۸/۳	۳۶ ۱۲	۵ ۱/۷	۲/۴۸ ۴۹/۶
۱۱	تا چه میزان ارائه خدمات مطلوب به محله های مختلف شهر از تعادل و توازن برخوردار است؟	۵۶ ۱۸/۷	۹۹ ۳۳	۱۱۳ ۳۷/۷	۲۹ ۹/۷	۳ ۱	۲/۴۱ ۴۸/۲

۵-۲-۴- فرضیه چهارم:

شهرداری جیرفت از نظر نیروی انسانی، نوع منابع درآمدی و ساختار اداری از وضعیت مناسبی برخوردار نیست.

الف ساختار پرسنلی: با استناد به جداول (۷-۳) تا (۹-۳) و تحلیل انجام شده از آمار رسمی شهرداری، وضعیت استخدام رسمی (۴/۱۳ درصد)، تخصص کارکنان شهرداری (۳/۵۹ درصد)، پست سازمانی (۴۷/۲۱) و همچنین از دید آمار رسمی شورای شهر از لحاظ تخصص مبین ناکارآمدی مدیریت شهری می باشد به طوری که بیش از ۹۵ درصد پرسنل شهرداری از تحصیلات دیپلم به پایین برخوردار می باشند. این در حالی است، عمده کارکنانی که در شهرداری مشغول به کارند، یا افراد فاقد تخصص تشکیل می دهند، یا کسانی که با وجود داشتن تخصص، رسته و حوزه شغلی آنها، با مشخصات تخصص شان همخوانی ندارد. عدم آشنایی این افراد با تخصص پست سازمانی با حوزه کاری خود از یک سو و نداشتن آگاهی به ابزار و تکنولوژی نوین در سازمان از سوی دیگر بر ناکارآمدی مدیریت شهری جیرفت مزید بر علت گشته است و همچنین با توجه به جدول زیر بیش از ۸۸ درصد مسئولین مدیریت شهری و صاحب نظران امور شهری به کمبود نیروی انسانی متخصص اشاره داشتند.

ب ساختار اداری: با بررسی ساختار اداری شهرداری مغایرتهای زیادی در چارت فعلی با سازمان تفصیلی مصوب وزارت کشور مشاهده می شود. به طوری که تعدادی از وظایف تعریف شده در الگوی وزارت کشور (۱۳۷۵) حذف و پست های و وظایف جدیدی در ساختار اداری شهرداری ایجاد شده است این درحالیست که شهر از لحاظ وسعت گسترده تر و نیازهای شهروندان هم متنوع تر شده است و چارت مصوب وزارت کشور به لحاظ قدیمی بودن جوابگوی نیازهای شهر و شهروندان نمی باشد از عواملی است که بر ناکارآمدی شهرداری تاثیر گذاشته است.

ج منابع درآمدی: همچنین با استناد (۱۱-۳) تا (۱۴-۳) شهرداری باید بر اساس منابع درآمدی مشخص شده در قانون شهرداری و با اخذ عوارض، اعتبارات و درآمدهای مورد نیاز خود را تامین نماید. اما در حال حاضر بسیاری از منابع درآمدی شهرداری فعال نبوده و منابع درآمدی نیز که فعال هستند، متناسب با شرایط روز تامین نمی شوند. همچنین در ارتباط با هزینه های عمرانی بیش از ۷۰ درصد بودجه سالانه به این امر اختصاص داده شده با توجه به اینکه شهرداری بر اساس

قانون باید ۴۰ درصد بودجه سالانه خود را صرف هزینه های عمرانی کند و برای این کار هیچ گونه توجیه قانونی وجود ندارد. بنابراین ناکافی بودن و ابهام در قوانین مربوط به تامین منابع درآمدی برای شهرداری، عدم پرداخت به موقع عوارض توسط شهروندان و در نتیجه ضعف بنیه مالی شهرداری، عدم بهره گیری کامل از تمام منابع توسعه شهری و عدم شناخت پتانسیل های اقتصادی شهر، عدم مشارکت بخش خصوصی و سازمانهای غیر دولتی در سرمایه گذاری و خدمات رسانی، از عمده ترین دلایل ناکارآمدی شهرداری هستند. به طوری که منابع درآمدی و پیش بینی شده و منابع وصولی درآمد با هم یکی نیستند و در نتیجه پیش بینی بودجه و هزینه با یکدیگر همخوانی ندارند و همچنین هزینه های شهرداری با درآمدهای آن کاملاً منطبق بوده و هیچ گونه کسری درآمدی در شهرداری جیرفت نسبت به بودجه پیش بینی، مشاهده نشده است. آنچه سبب ناکارآمدی مدیریت شهری در زمینه مدیریت مالی شده است عدم مطابقت هزینه کرد شهرداری با الگوی بهینه مدیریت مالی است. به عنوان مثال در هزینه جاری بیشترین هزینه مربوط به هزینه های پرسنلی که نیروی انسانی مازاد نسبت به سازمان تفضیلی مصوب وزارت کشور برای شهرداری جیرفت، به خود اختصاص داده است که باعث افزایش هزینه ها در این بخش شده است.

بدین ترتیب فرضیه مورد نظر مورد تایید واقع شد.

سئوالات مربوط به فرضیه ۴

ردیف	سئوالات مربوط به فرض ۴	خیلی کم درصد	کم درصد	متوسط درصد	زیاد درصد	خیلی زیاد درصد	میانگین درصد
۱	عدم وجود افراد تحصیل کرده در رشته های مرتبط بامدیریت شهری در ترکیب متولیان امور شهری تا چه اندازه می تواند نقشی منفی در کارکرد مدیریت شهری داشته باشد؟	۲	۲	۴	۱۵	۲۹	۴/۱۶ ۸۳/۲
۲	به نظر شما کمبود نیروی انسانی متخصص، منابع ناپایدار درآمدی می تواند در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری موثر باشد؟	۰	۲	۴	۱۵	۲۹	۴/۴۲ ۸۸/۴

۵-۲-۵- فرضیه پنجم:

به نظر می رسد الگوی مدیریت فعلی شهر جیرفت در راستای الگوی مدیریت یکپارچه شهری نمی باشد.

با استناد به شکل‌های (۴-۱) تا (۴-۱۱) ساختار مدیریت شهری در جیرفت، ساختاری چند پاره و به صورت بخش های مجزا است که تنها بخشی از آن را شورای اسلامی شهر و شهرداری تشکیل می دهد؛ اما بخش مهمی نیز در اختیار سازمانها و نهادها دولتی دیگر است. هر یک از این سازمانها و ادارات اداره امور شهر براساس وظایف بخشی خود و با حداقل هماهنگی افقی با سایر سازمانها به خصوص شهرداری به ارائه خدمات و امکانات در شهر می پردازند. در واقع ادارات مختلف که به شهروندان خدمات رسانی می کنند، عمدتاً به شکل ناهماهنگ با شهرداری به ارائه خدمات پرداخته، در نتیجه شاهد بروز برخی ناهماهنگی ها در شهر هستیم. (نمونه شهرک حسین آباد و شکل‌های مربوطه) این مسئله باعث ایجاد دوباره کاری، صرف هزینه زیاد و اتلاف سرمایه های انسانی و تداخل امور با یکدیگر می شود و برای شهروندان نیز مشکلاتی ایجاد کرده است.

با اشاره به ناهماهنگی موجود در حفاریها و کنده کاریها و تداخل وظایف از طرف سازمانها و نهادهای مسئول به عنوان نمونه ای از مدیریت چند پاره در شهر می توان نام برد. به طوری که در نظام سالم مدیریتی یک شهر نمی تواند چندین مدیر داشته باشد. در کشورهای دیگر شهرداران منتخب، مسئولیت مدیریت شهر را در روی و زیر زمین برعهده دارند. اگر ما در جهت قله ای بزرگ در حال حرکتیم، که شهر سالم، کار سالم، و تفریح و فرهنگ سالم را در نظر داریم باید مدیریت چند پاره و پراکنده از بین برود و مدیریت یکپارچه داشته باشیم. این امر طبیعی و بدیعی است؛ نمی توان مدیریت روی زمین را به یک نفر سپرد و مدیریت زیر زمین را به افراد دیگر به همین دلیل است که شاهد نابسامانی در امر حفاریها و دیگر کنده کاریها در سطح معابر و خیابانهای شهرها هستیم. با توجه به این ساختار پراکنده مدیریت شهری و تعدد مدیریت در سطح شهر، می توان گفت که شهرداری و شورا شهر تنها بخشی از ساختار پراکنده را در اختیار دارند در این میان شهرداری و شورای شهر به عنوان نهادی که تمام اختیارات، ابزارها و امکانات شهری را در اختیار ندارد، تنها یک نهاد غیر دولتی و غیر حکومتی که مشروعیت خود را از مردم می گیرد، می تواند تمام دستگاهها دخیل در امر اداره شهر را دور یک میز جمع، و آنها را با یکدیگر هماهنگ کند به طوری که صاحب نظران امور شهری و مسئولین شهر جیرفت (۹۵درصد) معتقد بوده اند. وجود مدیریت یکپارچه در شهر می تواند به هماهنگی سازمانهای مختلف امور شهری با شهرداری در زمینه ارائه خدمات در شهر بپردازند. به عنوان مثال در برنامه های مسکن

سازی توسط بخش دولتی یا تصمیم گیری در ایفای نقش اقتصادی برای شهرها، شهرداری کمترین نقش را دارد. همین امر موجب شده تا مدیریت شهری در سطح محلی فاقد استقلال لازم برای برنامه ریزی و اداره شهر باشد. در صورت ایجاد مدیریت شهری واحد تمامی ادارات به شکل یکپارچه تحت نظر شهرداری درآمد و گسترش و توسعه شهر و ارائه خدمات به شهروندان نیز روند اصولی و معقول تری می یابد. لازم تشکیل مدیریت یکپارچه شهری قرار گرفتن سازمانهای ارائه دهنده خدمات و زیرساختهای شهری (آب و فاضلاب، برق، مخابرات...) زیر نظر مدیریت شهری می باشد.

در نتیجه فرضیه فوق مورد تأیید واقع می باشد.

۵-۳- پیشنهادات

۵-۳-۱- تحلیل نقاط قوت - ضعف درونی و فرصت ها و تهدیدات بیرونی (الگوی تحلیلی SWOT)

بنابراین مدیریت شهری می بایست در جهت جلب رضایت شهروندان همواره بکوشند با شناسایی نقاط ضعف و قوت مجموعه به اصلاح امور مدیریتی اقدام نموده و از فرصت های پیش روی سازمان بهترین استفاده را در جهت رفع تهدیدات و ارائه خدمات، نماید. در این زمینه برای شناسایی نقاط ضعف و قوت، فرصتها و تهدیدات از الگوی تحلیلی، SWOT استفاده شده است و در ادامه به آن پرداخته می شود.

الگوی (SWOT) برای ارزیابی نقاط ضعف و قوت درونی و نیز تهدیدات و فرصت های بیرونی یک سیستم بکار می رود که به تعیین استراتژی و جهت گیری سازمان می انجامد. این الگو نتیجه مستقیم دانشکده تجاری هاوارد است. این روش بهترین استراتژی برای سازمان می باشد (زیاری، ۱۳۸۳: ۲۴۸).

ماتریس تهدیدها، فرصت ها، نقاط قوت و نقاط ضعف (SWOT) (پارسانیان، ۱۳۷۹: ۳۶۶)

این ماتریس معیار و نوع استراتژی SO، استراتژی های WO، استراتژی های ST و استراتژی های WT را ارائه می نماید:

۱- در اجرای استراتژی های SO سازمان با استفاده از نقاط قوت داخلی می کوشد از فرصت های خارجی بهره بر داری نماید.

۲- هدف استراتژی های WO این است که سازمان با بهره برداری از فرصت های موجود در محیط خارج بکوشد تا نقاط ضعف داخلی را بهبود بخشد.

۳- شرکت ها و استراتژی های ST در ایران می کوشند تا با استفاده از نقاط قوت خود اثرات ناشی از تهدیدات موجود در خارج را کاهش دهند یا آنها را از بین ببرند.

۴- سازمانهایی که استراتژی های WT را به اجرا در می آورند، حالت تدافعی به خود می گیرند و هدف حذف نقاط ضعف داخلی و پرهیز از تهدیدات ناشی از محیط خارجی است.

برای ساختن یک ماتریس تهدیدات، فرصت ها، نقاط ضعف، و نقاط قوت از یک سیستم باید ۸ مرحله را طی کرد.

۱- تهیه فهرستی از فرصت های عمده موجود در محیط خارج از سیستم.

- ۲- تهیه فهرستی از تهدیدات عمده موجود در محیط خارج از سیستم.
- ۳- تهیه فهرستی از نقاط عمده قوت داخلی سیستم.
- ۴- تهیه فهرستی از نقاط عمده ضعف داخلی سیستم.
- ۵- نقاط قوت داخلی و فرصت های خارجی با هم مقایسه شده و در نتیجه در خانه مربوطه در گروه استراتژی SO نوشته شود.
- ۶- نقاط ضعف و قوت داخلی را با فرصت های موجود در سازمان مقایسه نموده و نتیجه در گروه استراتژیهای WO نوشته شود.
- ۷- نقاط قوت داخلی با تهدیدات خارجی مقایسه و نتیجه در گروه استراتژی ها ST نوشته شود.
- ۸- نقاط ضعف داخلی با تهدیدات خارجی مقایسه و نتیجه در گروه استراتژی های WT نوشته شود.

جدول (۵-۱) ماتریس تهدیدات، فرصت ها، نقاط قوت ونقاط ضعف (SWOT)

	نقاط قوت - S نقاط قوت را فهرست کنید.	نقاط ضعف - W نقاط ضعف را فهرست کنید.
فرصت ها - O فرصت ها را فهرست کنید	استراتژی های - SO با بهره جستن از نقاط قوت در صدد بهره برداری از فرصت ها برآئید	استراتژی های - WO با بهره جستن از فرصت ها نقاط ضعف را از بین ببرید.
تهدیدات - T تهدیدات را فهرست کنید	استراتژی های - ST برای احتراز از تهدیدات از نقاط قوت استفاده کنید	استراتژی های - WT نقاط ضعف را کاهش دهید واز تهدیدات پرهیز کنید

جدول (۵-۲) نقاط قوت، ضعف درونی و فرصت ها، تهدیدات خارجی مدیریت شهری جبرفت و استراتژی های لازم برای آن

نقاط ضعف - W	نقاط قوت - S	فرصت ها - O
<p>۱- عدم چارت سازمانی مناسب برای شهرداری</p> <p>۲- کمبود منابع درآمدی مستمر</p> <p>۳- کمبود نیروی انسانی متخصص و مازاد نیروی غیر کارآمد</p> <p>۴- نامناسب بودن قوانین و ضوابط عملکردی</p> <p>۵- عدم مشارکت فعال مردم در تصمیم گیری ها</p> <p>۶- فقدان دیدگاه برنامه ریزی جامع در مدیریت شهری</p> <p>۷- کمبود فضای تفریحی و سبز برای اوقات فراغت</p> <p>۸- گسترش پراکندگی شهر و ضعف خدمات رسانی</p> <p>۹- کم بودن عرض معابر و خیابانها در مرکز شهر</p> <p>۱۰- عدم توجه مدیریت شهری به نظرات مردم در تصمیم گیریها</p>	<p>۱- نیروی انسانی جوان و متخصص، تحصیل کرده</p> <p>۲- موقعیت استراتژی (مرکزی) شهر در جنوب استان</p> <p>۳- ویژگی های تاریخی و طبیعی شهر در جذب توریسم</p> <p>۴- برخورداری از نواحی کوهستانی جلگه ای و دشتی</p> <p>۵- خاک مناسب و مستعد زراعی</p> <p>۶- وجود باغات و اراضی جذاب مرکبات و نخلستانها و گلخانه ها در مرکز و حاشیه شهر</p>	<p>۱- استفاده از تجربیات مادر شهرهای همجوار (کرمان، یزد) جهت تقویت سیستم مدیریتی و خدمات رسانی</p> <p>۲- جذب سرمایه های مناطق همجوار جهت توسعه بخش های اشتغال</p> <p>۳- استفاده از تجربیات شهرداری های همجوار (کرمان، یزد) و جهان ...</p> <p>۴- استفاده از سیستم اطلاع رسانی مناسب برای جلب مشارکت ها</p> <p>۵- ایجاد مراکز گذران اوقات فراغت در نواحی باغات</p> <p>پیرامونی</p> <p>۶- استفاده از جاذبه های تاریخی و محیطی جهت تقویت صنعت توریسم</p>
<p>۱- اصلاح ساختار شهرداری با استفاده از آیین نامه های دولت در جهت انجام تحول سازمانی</p> <p>۲- بدست آوردن منابع درآمدی پایدار و با ثبات با استفاده از جذب سرمایه های مناطق همجوار</p> <p>۳- حذف و کاهش نیروی انسانی مازاد با واگذاری بخش های مختلف به بخش خصوصی</p> <p>۴- سعی در استفاده از موارد مثبت قوانین مانند جذب درآمد های محلی از طریق قانون تجمیع عوارض و..</p> <p>۵- جلب مشارکت شهروندان در تصمیم گیری ها با استفاد از تحقیقات مراکز علمی و تجربیات موفق</p> <p>۶- واگذاری برخی از فعالیت های شهرداری به مؤسسات بخش خصوصی</p> <p>۷- استفاده از فضاهای باز و خالی در داخل و حاشیه شهر به فضای سبز</p>	<p>۱- استفاده از فضاهای سبز حاشیه شهر جهت کاربری های تفریحی و خدماتی</p> <p>۲- برای کنترل روند مهاجرت، ارائه خدمات به شهرک ها و روستاهای نزدیک و ایجاد اشتغال در آنها و کم کردن فاصله بین شهر و روستا از لحاظ خدمات و تأسیسات</p> <p>۳- سرمایه گذاری در بخش حمل و نقل بخاطر موقعیت جغرافیایی شهر جهت افزایش درآمد عبوری</p> <p>۴- اجتناب از مسائل سیاسی، و اختلافات سلیقه ای بین سازمانی</p> <p>۵- جذب نیروی متخصص شهر در جهت مقابله با تهدیدات زلزله</p> <p>۶- انتقال و مکانیابی کاربریهای ناسازگار به مکانهای غیر قابل استفاده اطراف شهر</p>	<p>۱- استقرار بعضی از کاربریهای ناسازگار در سطح شهر</p> <p>۲- تمرکز بیش حد خدمات در هسته مرکزی و فشرده شهر</p> <p>۳- افزایش حجم ترافیک عبوری در مرکز شهر</p> <p>۴- ساخت و سازهای بی رویه و غیر قانونی در سطح شهر و حاشیه</p> <p>۵- تشدید روند مهاجرت به شهر</p> <p>۶- عدم همکاری و هماهنگی سازمان ها و مردم در زمینه توسعه شهری</p> <p>۷- تهدیدات زمین لرزه به دلیل توسعه شهر در حریم گسل و سابقه زلزله های تاریخی</p> <p>۸- خطرات و بلایای طبیعی مانند سیل و طوفان</p>
<p>۱- تدوین ضوابط و اتخاذ تصمیمات راهبردی در جهت جلوگیری از ساخت و سازهای غیرقانونی در سطح شهر</p> <p>۲- درمان علمی و پیش گیرانه معضلات نوزاد ترافیکی و حمل و نقل شهری</p> <p>۳- ممانعت از احداث انواع مراکز خدماتی نا همگن در بافت مرکزی شهر</p> <p>۴- کنترل گسترش بی ضابطه شهر</p> <p>۵- ایجاد واحد جلب مشارکت های عمومی در بدنه مدیریت شهری جهت افزایش مشارکت پذیری سازمان ها و مردم در مسائل شهری</p> <p>۶- ایجاد واحد مدیریت بحران در سیستم مدیریت شهری برای مقابله با خطرات دفعی مانند سیل و زلزله و...</p>		<p>تهدیدات - T</p>

۵-۳-۲- پیشنهادات سطح خرد

۵-۳-۲-۱- مشکلات مؤثر در بروز ناکارآمدی مدیریت شهری

نارسایی ها و تنگناهای ناشی از وجود ناهماهنگی و فقدان ارتباط کافی بین ارگان های اجرایی

۱) رشد قارچی سازمانهای دولتی و شبه دولتی به فقدان هماهنگی و پیوستگی در سازمان های مورد نظر منجر شده است. برای مثال مقامات بخشی به ارایه تسهیلات فیزیکی امکانات اصلی بدون توجه به توان شهرداری که در زمینه نگهداری آنها گرایش دارند تا حدی به علت پراکندگی دستگاههای نهادی است، که برنامه های سرمایه گذاری با سیاست های عملیاتی مانند قیمت گذاری و بازاریابی هزینه در آنها هماهنگ نیست.

۲) ضعف شهرداری در زمینه ایجاد هماهنگی بین سازمان های عهده دار وظیفه در تأمین خدمات مختلف شهری و نبود مکانیسم های لازم برای اعمال هماهنگی.

۳) تعلق اراضی غیرخصوصی شهری به سازمان های زمین شهری و منابع طبیعی و تفرات نگرش و دیدگاه این دستگاه ها به اراضی شهری.

۴) بی اعتنایی دستگاه های دولتی و نهادهای وابسته به دولت به طرح های جامع و پیروی نکردن این دستگاه ها از ضوابط طرح ها و...

نارسایی ها و تنگناهای مالی

۱) ضعف شهرداری در جنبه های مالی و مستمر نبودن منابع درآمد شهرداری.

۲)

تدوین نکردن تراز مالی برای طرح ها و ناتوانی مالی شهرداری در اجرای پیشنهادها.

۳) تقلیل کمک های دولتی به شهرداری و تأکید بر خودکفایی آن.

۴) مالکیت خصوصی اراضی و تفکیک ثبتي اراضی حاشیه شهرها در گذشته و لزوم پرداخت غرامت در اجرای طرح ها.

۵) نبود مکانیسم های لازم برای برگشت منافع ناشی از اجرای طرح های شهری.

نارسایی ها و تنگناهای مدیریتی، سازمانی و نیروی انسانی

۱) ضعف شهرداری در جنبه های مختلف استخدامی، سازمانی، مدیریتی و نقص قوانین.

۲) کمبود کارد متخصص شهرسازی در شهرداری و کم تجربه بودن کادر موجود، ناتوانی در جذب این نیروها در شهرداری به لحاظ محدودیت موجود در نمودار تشکیلاتی و نیز پایین بودن سطح دستمزدهای پرداختی.

۳) محدودیت های قوانین استخدامی کشور و شهرداری ها در مورد پرداخت حقوق و مزایای کافی به کادر متخصص و جذب اندک نیروهای موجود از سوی بخش خصوصی.

۴) ناتوانی در ایجاد تشکیلات اجرایی پروژه ها، در سازمان های ذیربط شهرداری.

نارسایی ها و تنگناهای حقوقی و قانونی

۱) فقدان هرگونه قانون مشخص درخصوص کیفیت و طرز اجرای پروژه های شهری.

۲)

مواجهه بودن شهرداری با خرده مالکان، اجرای طرح های شهری را با تأخیر مواجه می سازد.

۳) فقدان سیستم مناسبی برای توزیع عادلانه منافع و هزینه های شهرداری در مناطق شهری.

۴) وجود ضوابط و مقررات متناقض درخصوص باغ ها و اراضی کشاورزی حاشیه شهر.

۵-۳-۲- علل افزایش هزینه های شهرداری

۱) تورم نیروی انسانی غیر متخصص در شهرداری و به دنبال آن افزایش هزینه های شهرداری.

۲) ساختار تشکیلاتی و نیروی انسانی نامتناسب که شناخت لازم در جهت شیوه های کنترل هزینه ها را نداشته اند.

۳) عدم توانایی به کارگیری صحیح تکنولوژی و اصول علمی جهت فعالیتهای مختلف.

۴) افزایش قابل توجه فعالیتهای عمرانی شهرداری در سالهای اخیر و در مقایسه با دهه پیش.

۵-۳-۲- علل کاهش درآمدهای شهرداری

۱) ابهام در قوانین و مقررات مربوط به منابع درآمدی برای شهرداری از جمله وصول درآمد از قانون تجمیع عوارض...

۲) کمبود نیروهای متخصص کارآمد در واحدهای درآمدی شهرداری و ناتوانی مأمورین وصول عوارض و مالیات.

۳) عدم مشارکت بخش خصوصی در منابع درآمدی شهرداری.

۴) نبود فرهنگ مناسب پرداخت عوارض توسط شهروندان و تلقی نادرست دولتی بودن بودجه شهرداری.

۵) عدم استمرار منابع پایدار درآمدی برای شهرداری (بهاروند، ۱۳۸۲: ۴۰).

۵-۳-۲-۴- راهکارهای بهینه سازی مدیریت مالی شهرداری

۵-۳-۲-۴-۱- راهکارهای اصلاحی در جهت کاهش هزینه های شهرداری

کاهش هزینه ها از ممکن ترین روشهای جهت تعدیل مشکلات مالی شهرداری و بهبود وضعیت مالی در جهت خودکفایی آنان محسوب می شود که متأسفانه توجه چندانی به آن نشده است در زیر به برخی از راهکارهای کاهش هزینه های شهرداری اشاره می شود:

۱) کاهش هزینه های پرسنلی از طریق تغییرات اساسی در ساختار نیروی انسانی و مجهز شدن شهرداری به ماشین آلات و ابزار مناسب جهت انجام خدمات ماشینی و کامپیوتری، همچنین مکانیزه کردن صحیح برخی از فعالیتها می تواند در جهت کاهش هزینه های شهرداری به مقدار قابل توجه موثر بوده، درآمدهای شهرداری را افزایش داده و به خودکفایی شهرداری کمک نمایند.

۲) بهبود مدیریت شهری، بهبود ساختار تشکیلاتی و نیروی انسانی و نظارت شورای شهر می تواند مانع از اجرای برخی از پروژه های عمرانی غیر ضروری گردد.

۳) کاهش هزینه از طریق خصوصی سازی و واگذاری برخی از فعالیتهای موجود خصوصی.

۴) کاهش هزینه ها از طریق جذب مشارکتهای مردمی و همکاری آنان با شهرداری ایجاد تحول لازم در فعالیتهای شهرداری، شیوه ارائه خدمات و انجام اقدام های موثر عمرانی موجب همکاری بیشتر مردم با شهرداری جهت پرداخت به موقع عوارض تضمینی خواهد شد و همکاری و مشارکت

بیشتر در اجرای دستورالعمل های شهرداری در نهایت به ایجاد درآمد های بیشتر و صرفه جویی در هزینه ها از دستاوردهای آن خواهد بود (مهندسين مشاور هاپونيا، ۱۳۸۱: ۲۱۷).

۵) کاهش هزینه ها از طریق بازنگری در شرح خدمات و چگونگی طرح های توسعه شهری.

۶) کاهش هزینه ها از طریق حذف برخی فعالیت های غیر مرتبط و هزینه دار، مبتنی بر تغییرات اصولی در قانون شهرداری.

۷) بهبود مدیریت شهرداری و متعاقب آن هماهنگی و ارتباطات موثرتر و مناسب تر شهرداری با سازمانها و دستگاههای اداری شهر که وظایف ایجاد شبکه های برق، آب، گاز، تلفن و فاضلاب را عهده دار هستند می تواند تاثیر قابل توجهی در جلوگیری از تخریب های ناهماهنگ و غیر برنامه ای معابر جهت اینگونه خدمات و در نتیجه کاهش هزینه های مرتبط با آن باشد.

۸) تعدیل نیروی انسانی و حذف تدریجی کارکنان غیر متخصص و مازاد و حذف هزینه ای انسانی، مهمترین نقش را در فرآیند توسعه متعادل شهرها، ارائه خدمات به موقع و مناسب به شهروندان، استفاده مناسب از تکنولوژی جدید و شیوه های نوین خدمات رسانی دارد همچنین استفاده از نیروی انسانی متخصص و ماهر در شهرداری اجرایی با کیفیت بالاتر پروژههای عمرانی را با صرفه هزینه های کمتر و نظارت بیشتر امکان پذیر می نماید.

۵-۳-۲-۵- راهکارهای رفع مشکلات واحد درآمدهای شهرداری

۱- افزایش درآمد از طریق فروش خدمات مناسب احداث تاسیسات شن و ماسه، کارخانجات آسفالت، پایانه های مسافربری، میدانهای میوه و تره بار، کارگاه موزاییک سازی و فعالیتهای مشابه، آماده سازی و تغییر کاربری اراضی، کارخانجات نان ماشینی، شهرکهای بازی و موارد مشابه، از دیگر پروژه های درآمدزا می باشند.

۲- ایجاد تسهیل در اعمال اختیارات شوراهای اسلامی در وضع عوارض.

۳- افزایش درآمد از طریق قبول برخی وظایف جدید از جمله ایجاد و نظارت بر مجتمع های توریستی و خدماتی، تجهیز و نگهداری اماکن ورزشی مجتمع های تفریحی احداث و اداره کتابخانه های عمومی و سینماها.

۴- اهتمام در تخصیص عوارض مربوط به خدمات معین و مشخص

۵- افزایش درآمد از طریق انجام تبلیغات لازم در جهت مشارکت های مردمی در امور شهر.

۶-

دست یابی به شیوه های افزایش درآمد قابل توجه، مبتنی بر شرایط اقتصادی و اجتماعی خاص شهر جیرفت توسط شورا و شهردار و پیشنهاد جهت تصویر و اجرای آن می تواند از اقدامات مؤثر در افزایش مالی خواهد بود.

۷-

افزایش درآمد از طریق سیستم های مالیاتی کشور و مبتنی بر توجیه منطقی حذف بخشودگی ها، معافیت ها و استفاده از بخشودگی و معافیت صرفاً در اموری که انجام آن تحقق اهداف شهرداری و بهبود امور خدماتی را تسهیل می کند.

۸-

افزایش درآمد از طریق استفاده از اراضی و فضاهای شهری در اختیار شهرداری جهت کاربریهای مناسب.

۹- ارتقای عوارض موجود متناسب با تورم و سهولت در محاسبه وصول عوارض.

۱۰- سرمایه گذاری در تأسیسات توریستی و مهمان سراها.

۱۱- افزایش درآمد از طریق روش کالاهای تولیدی. خرید و کرایه دادن ماشین آلات عمرانی به عنوان پروژه درآمدزا.

۱۲- جذب سرمایه های بخش خصوصی با مشارکت در فعالیت های شهرداری.

۱۳- سایر شیوه های افزایش و تأمین درآمد مبتنی بر تجربه های شهرداری های کشورهای پیشرفته.

۱۴- استفاده از فضاهای خالی درون شهر برای ایجاد تالارها و سالنها و تأسیسات تجاری درآمدزا.

۱۵- استفاده از کمک های مالی مردمی با مشارکت دادن مردم در تصمیم گیری های مدیریت شهری (بهاروند، همان).

۵-۳-۲-۶- پیشنهادات و راهکارهایی برای ساختار تشکیلاتی شهرداری

هم اکنون برای اصلاح ساختار سازمانی شهرداری باید ۳ کار انجام داد:

۱- تهیه ساختار جدید.

۲- تهیه شرح وظایف نو.

۳- طبقه بندی وظایف و تعیین شرایط احرازه.

- با توجه به قدیمی بودن ساختار تشکیلاتی که هم اکنون ملاک عمل شهرداری است، لازم است این ساختار اصلاح گردد و طبق مقتضیات روز شهرداری و نیازهای آتی آن دوباره تعریف شود.
- شرح وظایف و شرایط احراز پست هادر شهرداری باید مورد تجدید نظر قرار گیرد و دوباره تعریف گردد به گونه ای که شهرداری به سمت تخصص گرایی سوق داده شود.
- به دلیل ضعف منابع انسانی در شهرداری باید این منابع از طریق آموزش های تخصصی مختلف تقویت گردد.
- با توجه به نقش مطالعات و تحقیقات در جامعه امروزی، خصوصا در زمینه امور شهری، ضروری است واحد مطالعات و تحقیقات شهری طراحی و راه اندازی شود، تجربه نشان داده است کارهایی که دارای پشتوانه علمی و تحقیقاتی هستند، با موفقیت توام است و از دوباره کاری ها جلوگیری می کند و هزینه های هنگفت را کاهش می دهد.
- به منظور ایجاد محیطی سالم و زیبا در شهر، توجه و تقویت پرسنلی برای شهرداری ایجاد اداره یا واحد زیبا سازی، پارکها و فضای سبز ضروری است.
- با توجه ضرورت جلب سرمایه های مردمی به منظور ایجاد فعالیتهای اشتغالزا در شهر و همچنین افزایش درآمد شهرداری ها و ایجاد زیرساختهای شهری در مسیر توسعه و عمران شهر در طرحهای هادی یا جامع، پیشنهاد می گردد واحد امور اجتماعی و تعاون شکل گیرد.
- توجه به پستهای کارشناس شهرسازی و عمرانی.
- با توجه به اینکه برخی از وظایف قابل واگذاری ها به شهرداری ها نهایی شده اند، ضروری است که هم اکنون با تشکیل کارگروهی مبادرت به تدوین ساختار تشکیلاتی شهرداری با توجه به وظایف جدید، گردد.
- از آنجا که انجام فعالیتهای عمرانی شهرداری و همچنین کنترل و هدایت فعالیتهای ساختمان و عمران شهری که بوسیله مردم و دیگر سازمانها و ارگانها در محدوده شهری انجام می گردد نیاز به برنامه ریزی و تعیین خطوط کلی فعالیتهای دارد، و از طرف دیگر نیز غالب مشکلات شهری ناشی از ساخت و سازهای بی برنامه و کنترل نشده است، باید به ایجاد و گسترش فعالیت اداره یا معاونت فنی و عمرانی (که در حال حاضر گامی برداشته شده است) و ایجاد پست های لازم بها داده شود و از نظر کارشناسان و افراد متخصص این فن نیز در این زمینه بهره کافی گرفته شود.

- جهت دادن شهرداری به سمت و سوی حیطه های IT و فناوری اطلاعات، ایجاد واحد رایانه، مجهز شدن به سیستم GIS و تحلیل سیستمها

- جلب مشارکت عمومی مردم برای مدیریت شهری

- بهبود شیوه های مدیریت مالی و اقتصادی

- تأکید بر رویکرد و روشهای مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک و جامع سیستم

- بسیج کلیه منابع توسعه شهری با مشارکت فعالانه بخش خصوصی و سازمانهای مبتنی بر جامعه محلی

- ساماندهی و بهکرد کیفیت محیط فیزیکی زندگی شهری بویژه برای اکثریت عظیم فقرای شهری وظیفه شهرداریها برآورده ساختن نیازهای مشترک شهرنشینان می باشد، نیازهایی که هر کدام از افراد به تنهایی قادر به برآورد ساختن آنها نیستند(ایمانی و رضوانی، ۱۳۷۵: ۲، ۳).

- بهبود ساختار نیروی انسانی شهرداری و تشکیلات و نیروی انسانی متناسب با درجه شهرداری و اجرای قانون تعدیل نیروی انسانی به صورتی انجام می گیرد که به تدریج نیروی مازاد و غیر واجد شرایط از جهت عملکردی را بازنشسته، بازخرید و یا به شیوه های مناسب دیگر، از تشکیلات شهرداری حذف کرده و به جای آن، توجه خاصی به کارمندان صدیق و دارای سوابق مثبت و واجد شرایط لازم داشته باشند تا در جهت ایجاد رفاه و تامین زندگی متعارف و برقراری انضباط کاری دقیق همزمان با نظارت بر حسن انجام امور، اقدامهای لازم به عمل آید.

۵-۳-۳- پیشنهادات و راهکارهای سطح کلان

۵-۳-۳-۱- اصلاح نظام مدیریت شهری

امروزه در کشورهای پیشرفته جهان، اهداف و وظایف مدیریت شهری همواره با تحولات اجتماعی و شهرسازی بسیار گسترده تر و کارآمدتر شده است و به عنوان یکی از پیش شرطهای برنامه ریزی راهبردی عمل می کند. در این کشورها، شهرداریها و شورای شهر به عنوان نوعی ((حکومت محلی)) به حساب می آیند که مشروعیت خود را از رای مستقیم مردم به دست می آورند و به عنوان یک نهاد عمومی و نه نماینده دولت مرکزی، مسئولیت و اختیار تصمیم گیری در مورد توسعه و عمران را بر عهده دارند، در واقع در شرایط کنونی پاسخگویی به اهداف مربوط به توسعه پایدار شهری، حفاظت محیط

زیست، جامعه مدنی و اعتلای کیفیت زندگی به مدیریتی گسترده تر و سازمان یافته تر نیاز دارد.

امروزه می توان چهارنوع وظیفه را برای مدیریت شهری بهینه، بیان کرد (ایمانی، رضوانی: ۱۱).

۱- مدیریت و بهبود سرمایه گذاری زیر بنایی.

۲- ارائه و توزیع خدمات اجتماعی.

۳- ارتقاء رشد اقتصادی و بهبود شرایط زندگی مردم.

۴- برنامه ریزی استراتژیک.

برای انجام بهینه این وظایف باید در تعریف و ترمیم مجدد مدیریت شهری، بازنگری اساسی انجام پذیرد ساختار تشکیلاتی غیر متمرکز، توسعه منابع جدید، آموزش و تعلیم نیروی انسانی از ضروریات این اقدام است.

در شرایط کنونی ایران، یکی از معضلات بنیادی نظام مدیریت شهری در این است که اصول و روشهای رایج و رسمی آن به هیچ وجه با اصول توسعه پایدار و ارزشهای حقوق مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد حقوق شهروندان، عدالت اجتماعی، حقوق اقلیت های قومی و غیره انطباق ندارد، نظام برنامه ریزی و مدیریت موجود اصولاً بر پایه مشروعیت و اقتدار دولت مرکزی استوار بوده و در نتیجه در پاسخگویی به نیازهای بومی و محلی ناتوان است. در سالهای اخیر با تاسیس شورای اسلامی شهر مباحث و تحولات جدیدی در عرصه مدیریت شهری در ایران مطرح شده است که اگر به درستی هدایت گردد می تواند به نوبه خود به بهبود و نظام تهیه و اجرای طرح های توسعه شهری کمک کند. با توجه به مباحث مطرح شده و گرایش های اخیر برخی رهنمودهای اصلاحی در مورد ارکان اصلی مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای) به تفکیک ارائه می گردد.

۵-۳-۲- ضرورت اصلاحات در شهرداری ها:

ساختار موجود شهرداری ها و حدود وظایف آنها محصول سالها تمرکز در نظام و بوروکراسی است در حال حاضر نمی توان پاسخگوی نیازهای روز افزون کنونی، از جمله

ایفای نقش مؤثر در تهیه و اجرای طرحهای توسعه و عمران شهری باشد. با توجه به این وضعیت و به منظور تقویت زمینه های لازم برای اصلاح الگوی طرح ها و توسعه شهری پیگیری و تحقق رهنمودهای زیر توصیه می گردد:

الف- واگذاری مسئولیت برنامه ریزی و طراحی شهری به شهرداری ها:

واگذاری و وظیفه برنامه ریزی و تهیه طرحهای توسعه شهری به شهرداری ها (با همکاری شورای اسلامی شهر) نخستین گام در جهت بهبود و تقویت توان مدیریت شهری در جهت تامین توسعه پایدار و اعتلای کیفیت محیط زندگی برای شهر و شهروندان محسوب می شود، این وضعیت به غنای محتوای طرحها و انطباق آنها با شرایط و نیازهای واقعی محلی، تامین مشارکت و نظارت عمومی، تحقق پذیری بیشتر و ایجاد هماهنگی میان نهادهای مختلف بخش دولتی و عمده، خصوصی کمک خواهد کرد.

ب- اصلاح ساختار تشکیلاتی سازمان شهرداری:

همزمان با واگذاری نقش برنامه ریزی و شهرداری ها به منظور تقویت توان علمی و اجرایی مدیریت محلی شایسته است مشکلات ساختاری شهرداریها برطرف و همچنین وظایف برنامه ریزی، اجرا، نظارت و ارزیابی در شهرداری ها از یکدیگر تفکیک شده و برای آنها واحدهای مناسب سازمانی، زیر نظر شهرداری و شورای شهر تاسیس گردد.

اولین مشکلی که در ساختار شهرداری ها به چشم می خورد لحاظ نکردن ویژگی های محیطی هر شهر در ساختار سازمانی است مثلاً برای دو شهر با ویژگی های محیطی جغرافیایی متفاوت یک ساختار سازمانی واحدی تهیه شده است در حالی که نیازهای متفاوت است. **دومین** مشکلی که هم اکنون در ساختار تشکیلاتی شهرداری ها وجود دارد، فراموش شدن جنبه اجتماعی شهر و شهروندان، و برنامه ریزی اجتماعی در شهر است. هم اکنون شهرداری ها فقط به رتق و فتق امور در بخش فیزیکی و کالبدی شهر می پردازند و بخش اجتماعی آن و استفاده از متخصصان در این زمینه به فراموشی سپرده شده است. در سازمان شهرداری ها و اصلاح ساختار تشکیلاتی می توان این سوال را مطرح کرد، حالا چگونه باید این ساختار قدیمی و ناکارآمد و فاقد تخصص را اصلاح کرد و چه اصلاحاتی باید در آن ایجاد کرد و چگونه؟ باید در ساختار جدید سعی

شود که شهرداری ها به سمت و سویی که هم اکنون دارند تغییر جهت دهند، و به حیطه های IT و فناوری اطلاعاتی نیز اهمیت زیادی داده شود. همچنین برای شهرداری های ۱۱۰ هزار نفر به ایجاد واحد رایانه، GIS، تحلیل سیستمها، آمار، مالی و حسابداری، عمران شهرسازی و فضای سبز اهمیت داده شود و برای هر کدام به تناسب شهر پست کارشناسی در نظر گرفته شود. به طور کلی ویژگی ساختار جدید را در ۲ مورد می توان خلاصه کرد:

۱- تخصصی کردن پستها: یعنی پستهای غیر تخصصی به مانند پستهای خدماتی و کارگری حذف شده است تا شهرداری در این بخش ها از توانایی بخش خصوصی استفاده کنند.

۲- تناسب پستهای تشکیلاتی جمعیتی، میزان درآمد، مسائل اقلیمی و فرهنگی و جز اینها در شهر. به طوری که شهرداری های زیر ۱۱۰ هزار نفر آمادگی پذیرش، این ساختار جدید را ندارند و اصلاحات مختلفی از جمله در زمینه منابع انسانی باید ایجاد شود و گرنه مقاومت های در پذیرش آن از طرف آنها بروز خواهد کرد. شهرداریها باید بپذیرند که در دنیای تخصصی امروزه، نیروی انسانی برای اینکه در سیستم باقی بمانند باید خود را توانمند کنند یا از سیستم خارج شوند تا نیروی کارآمد جایگزین آنها گردد. روش های مختلفی در اختیار شهرداری ها قرار گیرد که در صورت آموزش پذیر نبودن نیروهای کنونی بتواند آنها را از سیستم خارج کرد و به جذب نیروهای کارآمد پرداخت.

از جمله این موارد می توان به بازنشستگی زود هنگام و داوطلبانه و تعدیل مازاد و ناکارآمد اشاره کرد. گروهی از نیروهای شهرداری ها رami توان از طریق بازنشستگی و داوطلبانه زود هنگام از سیستم خارج کرد. نیروهی که در سن بازنشستگی نیستند اما به هر دلیلی در سیستم شهرداری مازاد و ناکارآمد تشخیص داده می شوند با روش تعدیل نیروها از سیستم خارج می شوند، تعدیل نیروهای مازاد و ناکارآمد به معنای بیکار کردن آنها نیست بلکه رابطه استخدامی این نیروها با شهرداری قطع می شود ولی ممکن است از طریق سیاست های که شهرداری فراهم می کند این نیروها بتوانند در قالب بخش خصوصی و تعاون مشغول فعالیت شوند. همچنین برای ساختار تشکیلاتی پیشنهادات زیر مطرح می گردد

۱- ساختار تشکیلاتی شهرداری باید با توجه به مشخصات محلی - منطقه ای شهرداری ها تهیه شود.

۲- هم اکنون در شرح وظایف و ساختار تشکیلاتی شهرداری ها جای برنامه ریزی های اجتماعی و توسعه پایدار خالی است، که لازم است این قبیل مسائل نیز برای تشکیلات شهرداری لحاظ شود.

۳- شرح وظایف و شرایط احراز پست هادر شهرداری باید مورد تجدید نظر قرار گیرد و دوباره تعریف گردد به گونه ای که شهرداری به سمت تخصص گرایی سوق داده شود.

۴- به دلیل ضعف منابع انسانی در شهرداریها باید این منابع از طریق آموزش های تخصصی مختلف تقویت گردد.

۵- همزمان با انتقال وظایف جدید به شهرداری ها باید تمهیدات لازم برای انتقال تشکیلات و منابع مالی مناسب آنها به شهرداری اندیشیده شود.

۶- پیش زمینه انتقال وظایف جدید (ماده ۱۳۶) به شهرداری ها ساماندهی وضعیت کنونی آنهاست، تا بتواند وظایف کنونی خود را به نحو احسن انجام دهند و بعد به سراغ گرفتن وظایف جدید بروند.

ج- تقویت منابع مالی شهرداری:

وابستگی بیش از حد شهرداری به منابع مالی و دولتی مانع مهمی بر سر راه اجرا و تحقق طرحهای توسعه و عمران شهری محسوب می شود. از این نظر ایجاد استقلال مالی برای شهرداری و جستجوی منابع درآمدی جدید برای آنها، به ویژه از طریق جذب اضافی ارزش زمین، یکی از عوامل مؤثری است که به بهبود برنامه ریزی و طراحی شهری و افزایش امکانات اجرای آنها کمک شایان می کند.

د- آموزش و ترویج عمومی مدیریت شهری

به کارگیری و رواج دیدگاهها و روش های جدید در مدیریت شهری و جذب مشارکت عموم مردم در این زمینه به پژوهش، نوآوری به افزایش آگاهی شهروندان و پرورش نیروهای متخصص جدید نیاز دارد.

ه - تقویت عملکردی و ساختار شورای اسلامی شهر:

در نظام مدیریت شهری در جهت نظارت و مدیریت کارآمد، شورای اسلامی شهر مهمترین نهاد محلی که بر اساس اصل ۱۰۰ قانون اساسی حق دخالت در اداره امور شهر و نظارت در حسن انجام وظایف مدرن بر عهده شورای شهر است که اعضای آن به عنوان نمایندگان افکار عمومی با رای مستقیم مردم انتخاب می شود، مطابق قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ شرح وظایف ۲۹ گانه شورای شهر در ماده ۷۱ تعیین شده است که با توجه به آن به نظر می رسد مؤثر ترین عامل در مدیریت شهری، بایستی شورای شهر باشد اما در طول دوره های گذشته شوراها، ثابت شد که قانون مذکور کافی نبوده و ضمانت های اجرایی لازم برای انجام وظایف شورای شهر در آن وجود ندارد.

- ضرورت بازنگری در قوانین و تشکیلات شوراها:

شروع فعالیتهای شوراها، شورای اسلامی شهر در کشور، اگر چه گامی بسیار مهم در جهت اصلاح نظام مدیریت شهری محسوب می شود ولی بنا به علل مختلف هنوز جایگاه و نقش آنها در زمینه برنامه ریزی و مدیریت توسعه و عمران شهری به درستی روشن نیست. قانون شوراها، شورای اسلامی شهر مصوب سال ۱۳۷۵ در حوزه شهرها ۲ نوع وظیفه قانونگذاری و نظارتی برای شوراها قائل است که انتخاب شهردار، تصویب بودجه شهرداری، تعیین خدمات و عوارض شهری و نظارت بر امور مالی و اجرایی شهرداری ها را شامل می شود. اما نحوه رابطه شوراها با وزارتخانه و نهادهایی که در توسعه و عمران شهر دخالت دارند، به درستی تعریف و مشخص نشده است. علاوه بر این به دلیل عدم پیشینه کافی در زمینه فعالیت شورایی هنوز بسیاری از شهروندان و حتی مسئولان مدیریت شهری آگاهی کافی از نقش شوراها و وظایف آنها ندارند.

در حال حاضر مدیریت شهری (شوراها و شهرداریها) از اختیارات محدودی در زمینه تصمیم گیری و مداخله در امور توسعه و عمران شهری برخوردار است به طوریکه بخش عمده ای از برنامه ریزی برای توسعه و عمران شهرها توسط وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور انجام می شود و تامین بسیاری از خدمات شهر در زمینه تاسیسات زیر بنایی امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره به عهده نهادها و سازمانهای بخش متعددی واگذار شده است، در حالی که بسیاری از مسائل شهری ماهیت فرابخشی دارند و مدیریت بخشی نمی توان به درستی به آنها پاسخ گوید. از این نظر تحقق اهداف اجتماعی توسعه و عمران شهری مستلزم ایجاد یک (مدیریت شهری یکپارچه) و هماهنگ

است که می تواند به نحو مؤثری منافع محلی را با سیاستهای ملی آشتی دهد (مهدیزاده، ۱۳۸۲: ۵۱۳-۵۳۲). در حال حاضر چیزی به نام مدیریت شهری به صورت عملی وجود ندارد و شهرداریها در واقع سازمانهایی از هم پاشیده هستند، همچنین الگوی مدیریت شهری در ایران به شدت مبهم است.

در قانون شهرداریهای ۱۳۳۴ به الگوی مدیریت غیر متمرکز محلی اشاره شده بود. و شهرداریها اختیارات و وظایف زیادی داشتند ولی هم اکنون اینگونه نیست و شهرداریها به دلیل نداشتن امکانات و اختیارات کافی به شدت در امور اجرایی شهری دچار مشکل هستند. در حال حاضر یکی از راه حل های رهایی از این بحران گام نهادن به سمت مدیریت شهری و یکپارچه شدن مدیریت شهری است این یکپارچه شدن مستلزم اختیارات ویژه ای است که شهرداریها برای اداره امور شهر به آن نیاز دارند. ضرورت و نیاز به یکپارچگی مدیریت شهری باعث شده ماده ۱۳۶ در برنامه سوم توسعه تصویب شود و در حال حاضر این قانون لازم الاجرا است و لیکن وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی با تفویض بخشی از اختیارات خود به شهرداری ها به شدت مخالفت می کنند. نهادینه کردن ماده ۱۳۶ در بطن جامعه نوعی ضرورت به نظر می رسد. وجود نوعی سیستم که بتواند از طریق آن اختیارات نهادها و سازمانها به شهرداری ها واگذار کرد و همچنین آماده سازی شهرداری ها برای انجام بهینه این امور یکی از ضروریتهای است که باید به آن توجه شود (ماهنامه شهرداریها، ۱۳۸۲: ۸۶).

۵-۳-۳- الزامات و ضروریتهای لازم برای تحقق مدیریت واحد شهری:

به چند دلیل شهر ها به مدیریت واحد و یکپارچه نیاز دارند. نخست اینکه شهرها دارای هویت واحد و یکپارچه اند و همین امر دلیل مهمی برای ایجاد مدیریت واحد بشمار می آید. دیگر اینکه چون مدیریت واحد سبب یکپارچگی و انسجام مدیریت در شهر می شود، پس در صورت تحقق این اهداف، در مسائل اجرایی هم این انسجام نمودار خواهد شد. به طور کلی، اصولاً در ایران الزامات قانونی و حقوقی مناسب برای تحقق مدیریت یکپارچه وجود ندارد. برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری، بهرمنند شدن از تجارب گذشته خود و نتایج ناموفق آن از سویی، و نیز تجارب کشورهای موفق در این زمینه از سوی دیگر، لازم و ضروری است در ضمن باید توجه داشته که افق های جدیدی از مدیریت کارآمد و یکپارچه وجود دارد و در مدیریت شهری مؤثر و کارآمد و یکپارچه فقط به گسترده کردن وظایف و اختیارات نهادی همچون شهرداری ختم نمی شود بلکه

مباحثی چون مشارکت طلبی، شفافیت، قانون مداری و نظایر آنها از الزامات مهمتر در مدیریت شهری به شمار می آیند نکته بعدی در این زمینه این است که اگر قرار است وظایف به شهرداری ها واگذار شود، شاید لازم باشد که مطالعه ای همه جانبه صورت گیرد، چرا که مطالعات اولیه این کار بیشتر در حیطه پایتخت برخی از کشورها بوده است. نباید به دنبال الگوی واحد و یکسان برای مدیریت تمام نقاط شهری بود، بلکه می بایست در اداره سیستمهای شهری به تمام جوانب و واقعیتهای - که غالباً در شهرهای مختلف از هم متفاوتند - توجه داشت. بنابراین لازم نیست که حتماً نظام واحدی برای اداره شهر وجود داشته باشد (اردشیری، ۱۳۸۵: ۵).

نکات زیر ضرورت مدیریت شهری را بیشتر مشخص می کند:

۱- **انعطاف پذیری:** یکی از نیازهای مدیریت یکپارچه شهری ایجاد ارتباط میان بخش های اداری و سازمانی است. ارتباط بهینه ای دستگاههای مسئول که دارای تعدد بسیارند، مستلزم و نیازمند انعطاف پذیر بودن و حذف اقتدارگرایی سازمانی است، چه در غیر این صورت استقلال گرایی سازمانهای مختلف به وجود می آید که با نفس همگانی و یکپارچگی تضاد دارد.

۲- **حذف موازی کاری:** از ویژگی های بارز فعالیت و اقدامات در ایران، انجام فعالیتهای موازی و مشابه در نهاد های مختلف دولتی است. این ویژگی حتی در سطوح بسیار کلان همچون وزارتخانه ها نیز مشاهده می شود. عامل اصلی موازی کاری ها همان استقلال گرایی و نبود یکپارچگی و هماهنگی در سیاستگذاری ها و مراحل نظری برنامه ریز است.

۳- **کاستن از تعدد دستگاه های مسئول:** متعدد بودن سازمانهای مسئول، نه تنها به پیشبرد مدیریت یکپارچه شهری کمک نخواهد کرد بلکه عملاً بر دامنه ناهماهنگی ها می افزاید و خود عامل اصلی ریخت و پاشهای شهری قلمداد می شود. بنابراین بایست از تعداد دستگاههای دولتی مسئول کاست (همان منبع).

۵-۳-۳-۴- افزایش اقتدار شهرداریها:

شهرداری به عنوان مهمترین عنصر مدیریت شهری، از جایگاه خاصی در نظام سازمانهای اداری کشور برخوردار است. شهرداری به لحاظ حقوقی و اداری جز مؤسسه های عمومی محسوب می شود. با این مفهوم شهرداری یک نهاد عمومی اما غیر دولتی است که اقتدار و رسمیت آن ناشی از رای مردم یا نمایندگان مردم است و در قلمرو و ظرفیت خود باید دارای استقلال عمل باشد. اما با این حال در ایران (از جمله شهرداری جیرفت) هیچگاه شهرداری ها به طور کامل از این اشکالات قانونی بی بهره نبوده و علاوه بر آن قوانین موجود (از جمله ماده ۵۳ قانون تشکیلات شورای اسلامی شهر) موجب شده شهرداری ها به شدت تحت نظارت و کنترل وزارت کشور و سازمانها و مقامات محلی تابع آن مانند استاندار و فرماندار باشند و وجود چنین روابط و دیدگاهی نسبت به شهرداری اصلی ترین عامل در نقض اختیارات و مسئولیتهای آن است.

۵-۳-۳-۵- تغییر در منابع مالی شهرداری:

حجم بسیاری از منابع مالی مورد نیاز سیستم شهر (به ویژه کلانشهرها) از طریق خزانه دولت و از محل درآمد نفت تامین می گردد. لذا مردم هیچ احساس مشارکت و دلسوزی و یا ضرورتی برای مشارکت در سرنوشت خود ندارند. دولت هم مسئولیتهای خود بر عهده گرفته است و به عنوان قییم و قائم مقام مردم، امور را اداره و اجرا می کند. چون نتایج مالی و عوارض قانونی به نحوی شانه خالی کنند و کمتر در ساختار مدیریت شهری خود را دخیل می سازند.

- حذف و یا کاهش عوامل تاثیر گذار در ایجاد مشکلات و محدودیت ارتباط با بخش دولتی

بر اساس پژوهش مذکور مهمترین عواملی که مشکلات و محدودیت های شهرداری ها را از نظر رابطه با بخش دولتی به وجود می آورند عبارتند از :

۱- عدم تصویب سازمان شهرداری ها به وسیله وزارت کشور

۲- مسیر طولانی تایید عوارض به وسیله استانداری و وزارت کشور

۳- کافی نبودن حمایت حقوقی در ارائه خدمات فنی به شهرداری

۴- تاخیر دفتر فنی استانداری در ارائه خدمات فنی به شهردار

۵- رفع مشکلات شهرداری ها در زمینه طرح های شهری که از مهمترین موانع می تواند به آموزش ندیدن مدیران به ویژه شهردار در حرفه خود و عدم آگاهی طراحان از فرهنگ حاکم بر جامعه مورد طراحی اشاره کرد.

۶- الحاق کلیه سازمانهای هر شهر که در اداره امور شهر وظایفی بر عهده دارند و یا عضویت آنها در شورای به نام شورای هماهنگی به ریاست شهردار

۷- واگذاری تدریجی وظایف جدید طراحی شده در نظام مدیریت شهری به شهرداریها

- عناصر عمومی و دولتی محلی

عناصر مسئول انجام و عملیات اجرایی و خدمات رسانی به ساکنین شهر در ۵ حوزه اصلی زیر به ایفای وظیفه خواهند پرداخت.

الف- تامین و ارائه خدمات عمران شهری، مشتمل بر طراحی و اجرای کلیه پروژه های عمران شهری و نظارت و کنترل کلیه عملیات ساختمانی در سطح شهر به منظور بهبود کیفیت کالبدی شهر در چارچوب برنامه توسعه شهر.

ب- تامین زمین و مسکن و احداث بنا.

پ- تامین و ارائه زیرساختهای شهری.

ت- تامین و ارائه خدمات اجتماعی عمومی.

ث- تامین و ارائه خدمات شهری عمومی.

عناصر مشروحه زیر مسئولیت وظایف فوق را برحسب مورد و به شرح زیر عهده دار خواهد شد:

الف- شهرداری به عنوان سازمانی اصلی مسئول عملیات اجرایی و خدمات رسانی مدیریت شهری:

شهرداری مسئول هماهنگی کلیه عناصر اجرایی و خدماتی بوده و تمام این عناصر موظف به انجام وظیفه تحت نظارت و هماهنگی شهرداری هستند. همچنین این نهاد موظف به تامین و ارائه خدمات عمران شهری و خدمات شهری عمومی در تمام محدوده جغرافیایی سهم مدیریت شهری خواهد بود. به این ترتیب کنترل و نظارت بر توسعه

محدوده استحفاظی از شرح وظایف بخش‌داری خارج شده به شهرداری محول می‌شود. تهیه و اجرایی طرح‌های آماده سازی زمین نیز می‌باید به تدریج بر عهده شهرداری گذاشته شود.

- سازمان ملی زمین و مسکن: این سازمان موظف به تامین زمین لازم برای توسعه شهری اجرای پروژه‌های خانه سازی دولتی و احداث ساختمانهای دولتی در سطح شهر خواهد بود.

- سازمان ثبت و اسناد و املاک به عنوان مرجع قانونی صدور سند مالکیت و تفکیک زمین با تایید شهرداری.

- سازمانهای تامین کننده زیر ساختهای شهری شامل: آب و فاضلاب، برق، گاز، مخابرات و پست به عنوان مسئولیت احداث و بهره برداری از تاسیسات شهری مربوطه در هماهنگی با سازمانهای مربوطه و وزارت خانه های نیرو و پست و تلگراف و تلفن تحت نظارت شهرداری.

- اداره آموزش و پرورش به عنوان مسئول تامین خدمات و تسهیلات آموزش ابتدایی تا متوسطه.

- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان تامین کننده خدمات آموزش عالی .

- سازمان بهداشت درمان آموزش پزشکی به عنوان مسئول خدمات بهداشتی درمانی.

- سازمان تربیت بدنی به عنوان تامین کننده خدمات ورزشی.

- اداره ارشاد اسلامی به عنوان تامین کننده خدمات فرهنگی و تفریحی.

- ثبت و احوال به عنوان مسئول ثبت و احوال حیاتی شهروندان.

- اداره اوقاف به عنوان مسئول تامین خدمات مذهبی و اداری داراییهای موقوفه.

- اداره حفاظت محیط زیست به عنوان مسئول کنترل و بهبود کیفیت محیط زیست شهری.

- اداره بازرگانی و کسبه امور صنفی به عنوان مسئول امور بازرگانی در سطح شهر.

- اداره صنایع به عنوان مسئول کنترل و نظارت در کمک به واحدهای صنعتی شهر.

- ضرورت ایجاد سیستم مدیریتی درون گرا که عناصر آن به صورت متقابل با یکدیگر در ارتباط و تبادل اطلاعات و ارزشها باشد.

۵-۳-۶- ایجاد ساختار دولت محلی برای نظام مدیریت شهری در کشور:

مدیریت های شهری در غرب بیشتر حالت یک دولت محلی کوچک را دارند، که دارای استقلال زیادی در تمشیت امور زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه شهری خود هستند و لذا شهردار و انجمن شهر خود را در برابر شهروندان مسئول می دانند و نه در مقابل حکومت. به دلیل همبستگی درونی بسیار قوی بین عناصر سیستم شهر، یعنی مدیریت، جامعه و کالبد، این سیستم در برابر تغییرات محیطی اعم از سیاسی، اجتماعی یا اقتصادی ثبات و مقاومت بسیار زیادی از خود نشان می دهند و این تغییرات را به راحتی جذب و هضم می کند. بنابراین ضروری است چنین ساختاری در نظام مدیریت شهری در ایران نیز گنجانده شود.

۵-۳-۷- مفهوم مدیریت واحد شهری:

منظور از مدیریت واحد شهری وحدت بخشی به مدیریت شهری است نه واگذاری وظایف، به عبارتی، منظور ایجاد وحدت رویه در مدیریت شهری از طریق ایجاد مجموعه ای از اهداف و چارچوب معین و مشترک و تدوین برنامه های لازم برای تحقق هماهنگی در سایت ها و برنامه های مدیریت شهری است. در متون تخصصی، منظور از این اصطلاح (مدیریت یکپارچه شهری یا Integrated Management) است و بیشتر هماهنگی و یکپارچگی مد نظر است. (منظور از مدیریت یکپارچه شهری) یکپارچگی و هماهنگی در عملکردها و وظایف مدیریت است. مدیریت یکپارچه در مقابل متفرق دارای سه بعد است و در مدیریت شهری نیز توجه به این ابعاد رابطه آنها به یکدیگر مهم به نظر می رسد. اولین بعد، بعد عملکردی است؛ یعنی این که عملکردهای مختلف موجود در سطح شهر باید دارای مدیریت یکپارچه و مرتبط با هم باشد.

دومین بعد، بعد فضایی است. لازم به یادآوری است که فضای شهر اصلاً مساوی با محدوده قانونی شهر نیست، بلکه حومه و پیرامون شهر را نیز که با مرکز شهر ارتباط متقابل دارد، دربرمی گیرد. بنابراین، کل شهر یک فضا است و نمی توان این فضای واحد را از هم جدا کرد در حالی که ما در برنامه ها آنرا تقسیم کردیم. و سومین بعد شامل مردم و ذی نفعان شهر و فضای شهری اند. بنابراین لازم است که این سه بعد یکپارچه شوند و این امر مستلزم ایجاد سازمان متناسب با خود است که با عنوان سازمان مدیریت

یکپارچه شهری شناخته می شود. در واقع اگر شهر را به مثابه سیستمی یکپارچه بپذیریم، باید قبول کنیم که مدیریت آن نیز باید یکپارچه باشد (اردشیری، ۱۳۸۵: ۴).

۵-۳-۸- موانع تحقق مدیریت یکپارچه:

حال سوال اینجاست که با وجود اعتقاد کارشناسان و صاحب نظران جهت تشکیل مدیریت یکپارچه شهری چرا تاکنون این امر تحقق نشده است، موانع تشکیل مدیریت یکپارچه شهری در ایران و بالاخص در شهر جیرفت کدامند؟ چرا با وجود قوانینی از جمله ماده ۱۳۶ قانون برنامه سوم توسعه و بند ب ماده ۱۳۷ قانون چهارم توسعه، اقدام عملی در این زمینه صورت نگرفته است؟ در پرسشنامه نیز این سوال مطرح گردیده که نظر پرسش شوندگان را در مورد شکل گیری مدیریت یکپارچه شهری جویا شدیم که به پاسخهای منتج گردید، پرسش شوندگان مدیریت بخشی سازمانها در سطح شهر و مدیریت نادرست در سطح کلان کشور اجرای سلیقه ای طرح جامع و تفصیلی شهر از سوی سازمانهای مختلف، مشکل مالی، فقدان فرهنگ همکاری مسالمت آمیز بین سازمانها، قانون فعلی شهرداری ها و سیاست زدگی شوراهای شهر، کم کاری شورای شهر و شهرداری، بالاخره عدم وجود فرهنگ کار مشترک را می توان از موانع اصلی شکل گیری مدیریت یکپارچه شهری عنوان کرد و از بعد دیگر برای یافتن موانع و پاسخ به این سوالات می توان هم نگاهی از بالا به پایین داشت و نگاه از پایین به بالا. در نگاه اول به نظر می رسد که دولت مرکزی با وجود تشکیل ۳ دوره از شوراهای اسلامی شهر هنوز اعتقاد واقعی و کافی به کارایی شورا پیدا نکرده است.

علاوه بر آن قوانین متعددی این اجازه را به دولت می دهد که به شهرداری ها و شوراهای شهر اعمال نفوذ نماید و از آنجا که بخشی از بودجه مالی شهرداری ها را دولت تامین می کند طبیعتاً خود را محق می داند که در کار شوراها دخالت داشته باشد. این نکته صحیح است که برخی از قوانین در واگذاری اختیارات به شهرداری ها تاکید دارند و قوانینی هم وجود دارند که مانع این واگذاری ها می شوند. به طوری که هنوز با وجود تحقیقات و مطالعات گسترده ای که در زمینه مدیریت شهری صورت گرفته مطالعه ای جامع در سطح کلان مدیریت شهری و دسته بندی شهرها و جایگاه هر شهر و ظرفیت پذیرش شهرهای مختلف از منظر واگذاری این اختیارات صورت نگرفته است. هنوز در سطح کلان به این جمع بندی نرسیده اند که آیا واقعا بعد از واگذاری این اختیارات به شهرداریها و حکومت محلی، مشکلات موجود حل خواهد شد یا خیر؟ از نگاه دوم نیز می

توان به این نکته اشاره نمود که شهرداری ها به طور کل و شهرداری جیرفت به طور خاص، فعالیت و حرکت جدی که بیانگر این نکته باشد که خواهان اختیارات بیشتر در زمینه مدیریت شهری تحت نفوذ خود هستند از خود بروز نداده اند. به عبارت دیگر هنوز حکومت محلی به این خود باوری نرسیده است که قادر است و می تواند شهر را به طور کامل و تحت مدیریت خود اداره نماید.

۵-۳-۳-۹- راهکارهای مدیریت یکپارچه شهری:

یکی از راهکارهایی مدیریت یکپارچه شهری، سازمان عمران شهر است که می تواند پاسخگوی این مشکل باشد. این سازمان به صورت هیات مدیره اداره شهر و تمام روسای اداراتی که در امر زیرساختهای شهری به فعالیت مشغولند، از اعضای این سازمان می باشند و هر اقدامی که در زمینه نصب و راه اندازی و یا خدمات رسانی و گسترش خدمات زیر ساختی انجام گیرد می بایست به تایید سازمان عمران شهر برسد اما از آنجایی که قانون سوم و چهارم توسعه همچنین مطالعه برخی از شهرهای کشورهای پیشرفته در این زمینه نشان می دهد، لازم است که شهرداری در هماهنگی و اداره این سازمانها نقش بسیار پر رنگی داشته باشد. لذا به نظر محقق حتی اگر سازمان فوق هم تشکیل شود باز هم شهرداری لازم است که نقش اصلی را در هماهنگ کردن سازمانهای ذیربط برعهده بگیرد. اما به منظور حل این مشکل، محقق راهکارهایی را ارائه نموده است که شرح آن در ادامه آمده است. به منظور ارائه راه حل در سطح کلان به نظر می رسد که لازم است در مرحله اول قوانین مربوط به مدیریت شهری در سطح کلان استخراج شده و تناقضات مربوط به قوانین مختلف در این زمینه بر طرف گردد. چرا که در حال حاضر و طبق برخی قوانین، تشکیل مدیریت یکپارچه شهری می تواند و باید در سطح شهرهای کشور از جمله شهر جیرفت اجرا گردد ولی بر اساس برخی از قوانین مربوط به بخش های مختلف برخی از سازمانها می توانند در امر مدیریت شهری دخالت نمایند.

بنابراین در گام نخست لازم است قوانین متعدد مرتبط با مدیریت یکپارچه شهری استخراج و در برخی موارد اصلاح گردد. اینکه هنوز در سطح کلان به این جمعبندی نرسیده اند که در صورت واگذاری اختیارات در زمینه مدیریت یکپارچه شهری حل خواهد شد یا خیر، نمی توان بهانه ای برای اجرا نشدن قانون باشد. چرا که تا اقدام عملی در این ارتباط صورت نگیرد محاسن و معایب و مشکلات واگذاری اختیارات حل نخواهد شد. همانطور که در قانون برنامه چهارم پیشنهاد شده است باید در واگذاری مسئولیتها و اختیارات سازمانها، بودجه این سازمانها نیز در اختیار شهرداریها قرار گرفته تا بار اضافی

برای شهر به همراه نداشته باشد. با واگذاری این اختیارات و مسئولیتها به شهرداریها، قطعا شهرداری ها و حکومت محلی اقتدار خود را در حوزه نفوذ خود کسب خواهند کرد.

۵-۳-۳-۱۰- راهکارهای پیشنهادی برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری

- سازمانهای چهارگانه (آب و فاضلاب، برق، مخابرات) جهت هماهنگی در انجام زیرساختهای شهری در مرحله اول نباید هیچ گونه از عملیات اجرایی خود را بدون تصمیم شهرداری در این زمینه اجرا کنند. برای به سرانجام رسیدن این مرحله و گام برداشتن به سوی مدیریت شهری یکپارچه، روسای این سازمانها با پیشنهاد شورای شهر و شهرداری انتخاب خواهند شد. منظور از این سازمانها فقط روسای سازمانها در سطح شهر جیرفت می باشد و در سطح بالاتر کماکان به حالت فعلی زیر نظر وزارتخانه های مربوطه باقی خواهند ماند. در مرحله دوم بودجه های اختصاص یافته به این سازمانها در بخش مربوطه در اختیار شهرداری قرار گرفته با این شرط که حداقل هر سازمان به اندازه بودجه اختصاص یافته بتواند عملیات اجرایی و کارهای عادی خود را، البته با هماهنگی کامل شهرداری اجرا نماید. در واقع هنوز این سازمانها جزئی از حکومت محلی نیستند ولی بودجه محلی سازمانها در اختیار شهرداری قرار گرفته و در عوض شهرداری همه هزینه ای جاری و اجرایی این سازمانها را بر عهده می گیرد در یکدوره ۵ الی ۱۰ ساله و بعد از کامل شدن زیرساختهای شهر (شامل آب، فاضلاب، گاز، برق، مخابرات) بودجه این سازمانها از طریق شهرداری تامین خواهد شد و این سازمانها جز حکومت محلی محسوب شده و طبیعتا انتخاب روسای این سازمانها در آن زمان از اختیارات شهرداری خواهد بود. با اجرای سیستم تمرکز زدایی، پس از آنکه این سازمانهای محلی از پیکره وزارتخانه ها جدا شدند وظایفی چون سیاستگذاری، برنامه ریزی و تولید این خدمات همانند سابق در حوزه اختیارات وزارتخانه های مربوطه بوده و عمل انتقال و توزیع خدمات فوق در محدوده شهر از طریق زیر ساختهای شهری تجهیز شده به عهده شهرداری یا مدیریت شهر خواهد بود با عنایت به یافته های تحقیق و بررسی به عمل آمده بوسیله ابزارهای جمع آوری داده ها و استفاده از روش توصیفی، و در پاسخ به سوال، محقق موفق به طراحی یک سیستم مدیریت یکپارچه شهری گشته به نظر می رسد پاسخگوی نیاز فعلی جامعه شهری باشد. لازم تشکیل مدیریت یکپارچه شهری قرار گرفتن سازمانهای ارائه دهنده خدمات و زیرساختهای شهری زیر نظر مدیریت واحد شهری می باشد.

۴- محدودیتها و تنگناها

محدودیت زمانی تحقیق - به هر حال این تحقیق می بایست در زمان خاصی به پایان می رسید از این رو این عامل تا حدودی تاثیر خود را در انتخاب تعداد افراد جهت انجام پر کردن پرسشنامه گذاشت.

فقدان اعتماد و وجود حس بد بینی در بین کارشناسان امور شهری و مردم نسبت به تحقیق معمولا به همین دلیل به ذکر اطلاعات دقیق به محقق خودداری می شد و باعث گردید تا محقق وقت زیادی را صرف اعتمادسازی و دریافت اطلاعات صحیح نماید. عدم همکاری برخی از مسئولین مدیریت شهری با محقق توضیح اینکه جهت پر کردن پرسشنامه معمولا وقت و بهای کافی به این امر اختصاص داده نمی شد و از پر کردن پرسشنامه اصولا خودداری می کردند. و از آنجایی که محقق با توجه به اهمیت موضوع سعی داشت تحت هر شرایطی اطلاعاتی از طریق پرسشنامه از مسئولین داشته باشد.

عدم حمایت مالی از تحقیق توسط سازمان و نهادهای دولتی مرتبط لازم به توضیح است اگر از این قبیل تحقیقات حمایت مالی صورت بپذیرد قطعا در کیفیت کار تاثیر مثبت خواهد گذاشت.

۱- عدم آشنایی و تسلط بسیاری از مدیران و مسئولین و مردم به مقوله الگوها و نظام های مدیریت شهری و با توجه به ماهیت موضوع پژوهش فهم مشارکت کنندگان در پژوهش را دچار مشکل کرده بود. لذا جهت روشن شدن موضوع ب ناچار می بایست توضیحاتی تفصیلی و آگاهی های مقدماتی برایشان تدارک داده می شد.

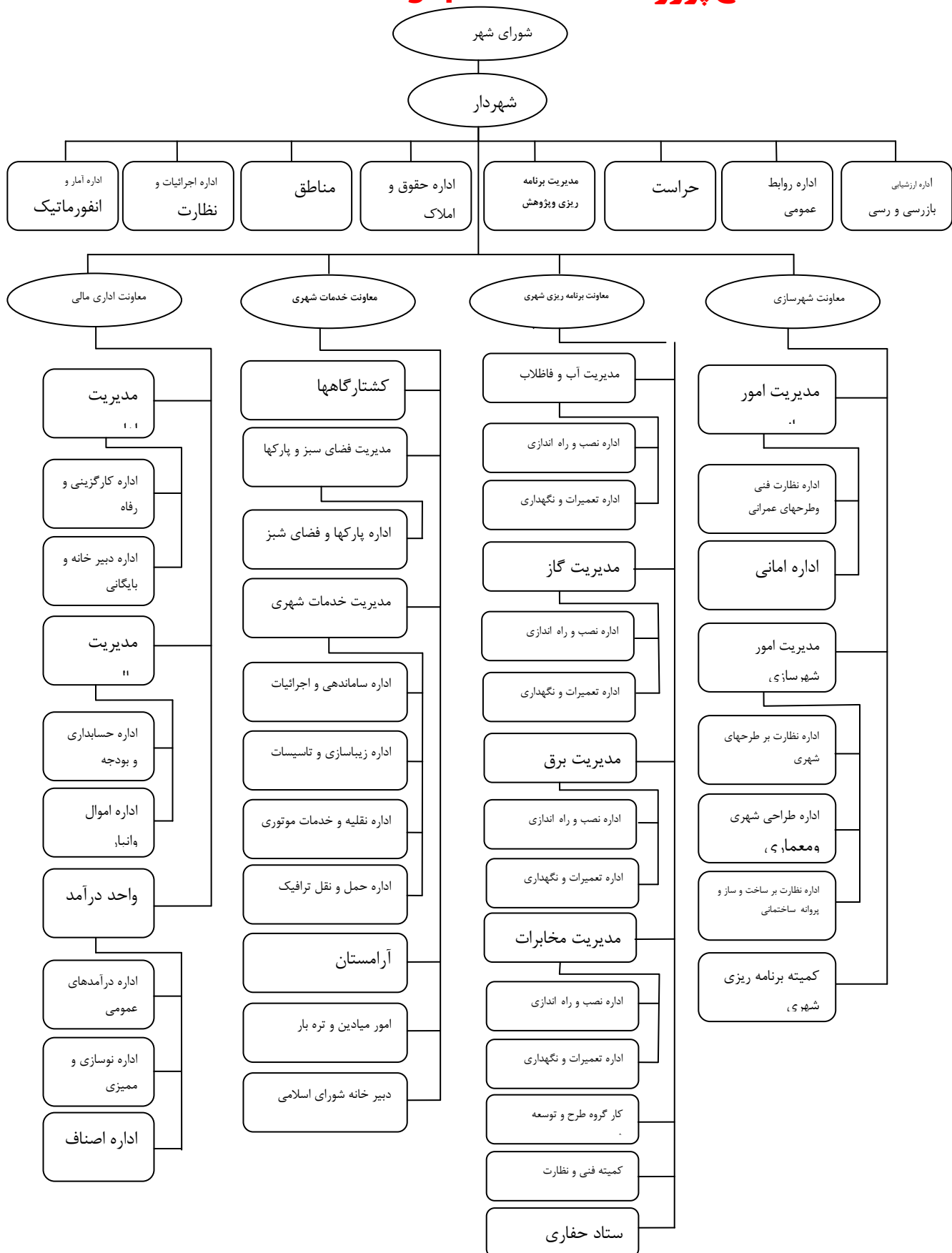
۲- با توجه عنوان بررسی و پژوهش به دلیل گستردگی حجم اطلاعات (به ویژه اطلاعات مالی و قوانین موضوعه) بررسی و دسترسی به آنها بسیار مشکل بود از طرفی پر کردن پرسشنامه نیاز بسیار وقت گیر بود به خصوص شرکت کنندگان در پژوهش از گروهی بودند که از نظر زمانی نیز دچار محدودیت نیز بوده اند همین مسئله تا حدودی زمان بیشتری از آنچه انتظار می رفت به خود اختصاص داد. با این حال به دلیل حساست موضوع و اهمیت رسیدن به یک ابزار جامع و قدرتمند این زمان و هزینه بسیار صرف شد.

۳- نگاه ریز بینانه و دقیق محقق و مؤلف و ابعاد مختلف متغیر پژوهش باعث گردید که بسیاری از کارشناسان و مسئولین مدیریت شهری به دلایلی نامعلوم پاسخ های سو

گیرانه بدهند این در حالی بود که محقق در محل شهرداری حاضر بود و متأسفانه کذب بودن بعضی پاسخ ها نیازی هم به تأمل وقت وجود نداشت .

۴- عدم وجود ابزارهای مناسب و متناسب با مدیریت شهری در دنیا که تمامی جوانب را با توجه به مبانی نظری و الگو ها و مدل ها سنجیده باشد باعث گردید مدت زمان زیادی صرف ساخت و اعتبار یابی اولیه ابزار ها گردد.

۵- نگرانی مسئولین شهرداری و همچنین در مواردی مدیران ذیربط از پاسخ گویی به سوالات پژوهش یکی از بزرگترین و عمده ترین مشکلات محقق بود هرچند در تمامی مراحل پر کردن پرسشنامه ها سعی می شد تا در یک فضای آرامش بخش و همراه با اعتماد با مشارکت کنندگان ارتباط حاصل گردد و با این حال موارد متعددی از پر کردن پرسشنامه سرباز می زدند.

۵-۵- منابع و مأخذ:

- الوانی، سید مهدی (۱۳۷۴). مدیریت عمومی، نشر نی، چاپ هفتم.
- ایمانی، حسین و نوید سعیدی رضوانی (۱۳۷۵). مدیریت شهرداری در ایران، وزارت کشور، مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری، چاپ دوم، تهران
- ایمانی جاجرمی، حسن (۱۳۸۱). تحولات قانونی شوراها، مجله شهرداریها، وزارت کشور، شماره ۷، ۸، ۹.
- اسکندری، علی اکبر (۱۳۷۰). اداره امور شهرداری ها، استانداری آذربایجان شرقی، تبریز.
- بهرامی نژاد، دهقان (۱۳۸۳). مفهوم مدیریت شهری، مجموعه مقالات همایش مسایل شهرسازی ایران جلد ۲ مدیریت شهری، دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز.
- بهاروند، محمدرضا (۱۳۸۲). مدیریت درآمد و هزینه شهرداری، سازمان شهرداریها، شماره ۵۶.
- پاپلی یزدی، محمد حسین و حسین رجبی سناجردی (۱۳۸۲). نظریه های شهر و پیرامون، انتشارات سمت، تهران.
- ترابی، علیرضا (۱۳۸۳). مدیریت پایدار شهری در گروه حکمروایی خوب، ماهنامه پژوهشی شهرداریها، شماره ۶۹.
- تشکر، زهرا (۱۳۸۵). وظایف شهرداریها در ایران، ماهنامه پژوهشی - آموزشی، اطلاع رسانی، سال اول، شماره ۲، ۵.
- جوادی، اردشیر (۱۳۷۸). نقش مدیریت در توسعه پایدار شهرها، اولین همایش توسعه پایدار در نواحی شهری، دانشگاه تبریز.
- جوادی، اردشیر (۱۳۸۲). مدیریت شهری در ایران؛ فراز و فرود، ماهنامه پژوهشی شهرداری ها، شماره ۴۷.
- جوادی، اردشیر (۱۳۸۵). ماهنامه پژوهشی شهرداریها، شماره ۸۶.

- جیمز، موریس (۱۳۶۸). تاریخ شکل شهر، ترجمه رضازاده، انتشارات علم و صنعت، تهران.
- چیمبا، شابیر (۱۳۸۲). «چالش مدیریت شهری در مدیریت شهر» خط مشی ها و نوآوریها در کشورهای در حال توسعه، ترجمه پرویز زاهدی، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- ۱۶- چیمبا، شابیر (۱۳۷۹) خط مشی ها و نوآوریها در کشورهای توسعه، ترجمه پرویز زاهدی، انتشارات شهرداری ها، تهران.
- حناچی، سیمین (۱۳۸۱). جایگاه مدیریت پایدارشهر درمجامع بین الملل، مدیریت شهری پایدار بررسی تجارب مشارکتی شهرداری ها و شورای شهرهای ایران، شماره ۱۵، سازمان شهرداری ها.
- حاتمی نژاد، حسین و معصومه عموزاده (۱۳۸۷). بررسی نقاط قوت و ضعف شوراها و مدیریت شهری، ماهنامه پژوهشی شهرداری ها، شماره ۸۸.
- حبیبی، سیدمحسن (۱۳۷۵). از شار تا شهر، انتشارات دانشگاه تهران.
- حجتی اشرفی، غلامرضا (۱۳۷۶). مجموعه قوانین و مقررات شهرداری، کتابخانه گنج دانش.
- حسن زاده دلیر، کریم (۱۳۶۷). مقدمه ای بر تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، انتشارات امیر کبیر، چاپ دوم، ۱۳۲ و ۲۱۵.
- دبیر اجرایی کمیسیون سکونتگاههای انسانی سازمان ملل (۱۳۷۳). بهبود مدیریت شهری، ترجمه سعید رضوانی، وزارت کشور، مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری، تهران.
- رهنما، محمد رحیم (۱۳۸۰). پارادایم بهبود مدیریت شهری (باتکیه بر شهر مشهد)، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۱۶، مشهد.
- رجب صلاحی، حسین (۱۳۸۲). ساختار حکومت محلی مدیریت شهری و شهرداری، برنامه ریزی و مدیریت شهری، مسائل نظری و چالشهای تجربی، سازمان شهرداری ها.
- رجب صلاحی، حسین (۱۳۸۱). برنامه ریزی و «ساختار حکومت محلی، مدیریت شهری و شهرداری»- برنامه ریزی و مدیریت شهری؛ مسائل نظری و چالشهای تجربی، انتشارات شهرداریها، تهران.

- ۲۶- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۵). توسعه و تضاد، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، جلد دوم.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۶۷). توسعه تضاد، دانشگاه شهید بهشتی، چاپ اول.
- زیاری، کرمت الله (۱۳۸۳). مکتب ها و نظریه ها و مدل های برنامه ریزی منطقه ای، دانشگاه یزد.
- سعید نیا، احمد (۱۳۸۳). مدیریت شهری، کتاب سبز شهرداری، جلد یازدهم، انتشارات سازمان شهرداری های کشور، تهران.
- سعید نیا، احمد (۱۳۷۹). مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲). فصلنامه مدیریت شهری، سرشت استراتژیک برنامه ریزی و مدیریت شهری، شماره ۱۴.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲). مجموعه کتاب های سبز شهرداری، شهرسازی، جلد اول، انتشارات سازمان شهرداریها.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۳). مجموعه کتاب های سبز شهرداری، مدیریت شهری، جلد یازدهم، انتشارات سازمان شهرداریهای کشور.
- سعید نیا، احمد (۱۳۸۲). مدیریت شهری، انتشارات سازمان شهرداری های کشور، چاپ دوم تهران.
- سعیدی رضوانی، نوید (۱۳۷۸). کنکاشی در مفهوم شهرداری، مجله شهرداریها، ماهنامه پژوهشی آموزشی اطلاع رسانی برنامه ریزی شهری، شماره ۱، ۱۶.
- سالنامه آماری استان کرمان، ۱۳۸۵.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۲). لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، مجله جغرافیا و توسعه شماره ۱، زاهدان.
- صارم سنگری، عبدالرضا (۱۳۸۳). مشارکت در مدیریت شهری، مجموعه مقالات همایش و مسایل شهرسازی ایران جلد ۲ مدیریت شهری، انتشارات دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز.
- صرافی، مظفر (۱۳۸۳). مدیریت پایدار شهری در گروه حکمروایی خوب، ماهنامه پژوهشی شهرداری ها، شماره ۶۹.

- صرافى، مظفر (۱۳۷۷). تمرکززدایی کلانشهرهای کشورهای جنوب باورها و راهبردها معماری و شهرسازی، شماره ۴۸ و ۴۹.
- صرافى، مظفر (۱۳۷۹). مفهوم، مبانی و چالشهای مدیریت شهری، فصلنامه مدیریت شهری، انتشارات شهرداریها، شماره دوم.
- طاهرخانی، حبیب الله (۱۳۸۱). «برنامه ریزی و ساز و کار نظامهای برنامه ریزی و مدیریت شهری»؛ مسائل نظری و چالشهای تجربی، انتشارات شهرداریها، تهران.
- طاهری، ابوالقاسم (۱۳۷۷). اداره امور شهرداری ها، انتشارات قومس، تهران.
- علوی تبار، علیرضا (۱۳۸۲). بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، انتشارات سازمان شهرداری ها کشور، جلد اول، تهران.
- علوی تبار، علیرضا (۱۳۷۹). بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، جلد اول، چاپ اول، انتشارات شهرداریها.
- عباسی شکوهی، حمید (۱۳۷۹). بررسی و نقش جایگاه شوراهای اسلامی شهر در ساختار مدیریت شهری ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس،
- فردآر، دیوید (۱۳۷۹). مدیریت استراتژیکی، ترجمه پارسانیان وسید محمد اعرابی، دفتر پژوهشهای فرهنگی، چاپ اول، تهران.
- فرد فیدلر، مارتین (۱۳۷۳). ترجمه محمود طلوعی و مهدی چمنزار، افزایش کارایی مدیریت، موسسه رسا، چاپ دوم، تهران.
- فرید، یدالله (۱۳۷۸). جغرافیا و شهرشناسی، انتشارات جهاد دانشگاهی تبریز، چاپ چهارم.
- کاظمیان، غلامرضا و نوید سعیدی رضوانی (۱۳۸۳). امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداریها، جلد سوم، چاپ اول، انتشارات سازمان شهرداریها.
- کاظمیان، غلامرضا و نوید سعیدی رضوانی (۱۳۸۳). امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداریها، جلد پنجم، چاپ اول، انتشارات شهرداریها.
- کاظمیان، غلامرضا - سعیدی رضوانی، نوید (۱۳۸۱). امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداریها، جلد دوم، انتشارات شهرداریها.

- کاظمیان، غلامرضا - سعیدی رضوانی، نوید (۱۳۸۳). امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداریها، جلد چهارم، انتشارات شهرداریها.
- کاظمیان، غلامرضا - سعیدی رضوانی، نوید (۱۳۸۲). امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداریها، جلد اول، چاپ دوم، انتشارات شهرداریها.
- کاظمیان، غلامرضا (۱۳۷۶). معماری، مدیریت کلانشهر تهران: واگرایی عملکردی و فضایی شهرسازی، شماره های ۳۶ و ۳۷.
- کاظمیان، غلامرضا (۱۳۸۳). تبیین رابطه ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان یابی فضا نمونه منطقه کلانشهری (رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس).
- کاظمیان، غلامرضا (۱۳۷۳). طراحی سیستم مدیریت شهری مناسب شهرهای ایران، نمونه پژوهشی مشهد، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- کاظمیان، غلامرضا (۱۳۷۵). طرح مجموعه شهری تهران و شهرهای اطراف آن، مرحله اول، وزارت مسکن و شهرسازی.
- کامروا، سید محمدعلی (۱۳۷۹). شورای شهر و بحران مشروعیت در مدیریت شهری - فصلنامه پژوهش، شماره سوم.
- کامروا، محمد علی (۱۳۷۸). شهر سازی معاصر، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا.
- کامروا، محمد علی (۱۳۷۷). شورای شهر و بحران مشروعیت در مدیریت شهری، فصلنامه پژوهشی، پیش شماره دوم،
- کوچه، حسین (۱۳۸۱). بررسی مسایل و مشکلات شوراهای شهر، پایان نامه (مطاله موردی استان تهران)، دانشگاه تربیت مدرس، گروه جغرافیا.
- کارگر، بهمن (۱۳۸۳). ارزیابی خدمات انتظامی امنیتی در نظام مدیریت شهری، دانشگاه شهید بهشتی، گروه جغرافیا.
- کاتوزیان، همایون (۱۳۶۸). اقتصاد سیاسی ایران، نشر مرکز.

- موسوی، میر نجف (۱۳۸۵). تحلیل تاریخی از مشارکت شهروندان در اداره امور شهرهای ایران، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۸۰، مشهد.
- مشکلانی، پروانه (۱۳۸۳). اداره شهرهای جهان بالگوهای مشارکتی، ماهنامه پژوهشی شهرداری ها، شماره ۶۹.
- مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران (۱۳۸۰). نحوه مدیریت شهری در برخی از کشورهای مهم جهان، تهران، بی تا.
- مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران (۱۳۷۴). نگرشی بر الگوهای برنامه ریزی شهری در جهان، انگلستان، تهران.
- مقیمی، سید محمد (۱۳۸۲). اداره امور حکومت‌های محلی، انتشارات سمت، دانشگاه تهران، چاپ اول.
- مهدیزاده، جواد (۱۳۸۰). به سوی شهرسازی دموکراتیک، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۱.
- مهدیزاده، جواد (۱۳۸۲). تحول در مفهوم، نقش و ساختار کلانشهرها، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۷.
- مزینی، منوچهر (۱۳۷۳). مجموعه مقالات در باب شهرسازی، دانشگاه تهران.
- مزینی، منوچهر (۱۳۷۸). ترتیب ساختار شهری در ایران، مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری در ایران.
- مزینی، منوچهر (۱۳۷۸). بررسی ساختار مدیریت شهری، انتشارات سازمان شهرداریها، تهران.
- مشهدیزاده دهاقانی، ناصر (۱۳۷۴). برنامه ریزی شهری در ایران، دانشگاه علم و صنعت، چاپ دوم.
- مهندسین مشاور هامونپاد (۱۳۸۱). شیوه های درآمد و کاهش هزینه های شهرداریها، انتشارات شهرداریهای کشور، تهران.
- مستاجران، علی (۱۳۸۰). سیستم اطلاعات مدیریت، انتشارات کیومرث، چاپ دوم، تهران.
- معینی، صفر (۱۳۷۹). فرهنگ واژه ها و اصطلاحات مدیریت و سازمان، وزارت کشاورزی، تهران.

- ووکونیرانان (۱۳۸۱). دموکراسی در اداره امور شهرداری و مشارکت شهروندان برنامه ریزی و مدیریت شهری؛ مسائل نظری و چالشهای تجربی، ترجمه غضنفر اکبری، انتشارات شهرداریها.
- وزارت کشور معاونت هماهنگی امور عمرانی (۱۳۷۵). دفتر برنامه ریزی عمرانی شهرداری ها در ایران و جهان، وظایف و منابع درآمدی، گروه مطالعات برنامه ریزی شهری.
- لطیفی، غلامرضا (۱۳۸۷). مدیریت شهری، انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاریها.
- نجاتی حسینی، سید محمود (۱۳۷۹). پارادایم جدید مدیریت شهری فصلنامه مدیریت شهری، شماره اول،

منابع لاتین:

- Beightler and wilde, dj, foundations of optimization, prentice- Hall, Englewood cliffs, dj,(1973).
- Davey, J. Kenneth, (1993), “ Elements of Urban Management”, UNDP/ UNCHS/ World Bank, Urban Management Programme.
- Herberl, A. simon the new Soience of management- Deuidion, cliffs, N.j:Ive (1977) pe ntice, hooll.
- Mattingly, M. (1994) , “Meaning of Urban Management”, Cities, Vol,11, No,3.
- Mcgill, R(1998) ”Urban management in development countries ” , Cities, Vol 15, No 6.
- 88- Stren, R. (1993), “ Urban Management in development Assistance, ” Cities, Vol. 10, NO. 2.
- Sullivan, O,(2000) Urban economic , irwin ,MC.Graw-Hill
- *Van Dijk, M. Pieter (2006), Managing Cities in Developing Countries : The Theory and Practice of Urban Management, Edward Elger Publi shing.*

ضمائم

به نام خدا

پرسشنامه (۱)

پاسخگوی گرامی:

پرسشنامه ای که پیش روی شماست مربوط به پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان ارائه الگوی بهینه مدیریت شهری جیرفت می باشد خواهشمند است با انجام پاسخ های دقیق ما را در انجام هرچه بهتر این تحقیق یاری فرمائید. پیشاپیش از بذل و توجه جنابعالی کمال تشکر را داریم.

حمید بدویی دلفارد دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری

الف: اطلاعات فردی:

- ۱ - جنس مرد ☐ زن ☐
- ۲ - سن.....
- ۳ - سطح تحصیلات ۱: زیر دیپلم ☐ ۲: دیپلم ☐ ۳: فوق دیپلم ☐ ۴: لیسانس ☐ ۵: فوق لیسانس ☐
- ۶: دکتری ☐
- ۴ - رشته تحصیلی.....
- ۵ - درآمد ماهیانه.....
- ۶ - وضعیت مسکن
- ۱- اجاره ای ☐ ۲- رهن ☐ ۳- شخصی ☐ ۴- دولتی ☐ ۵- وقفی ☐ ۶- سایر ☐

ب: سوالات مربوط به مدیریت شهری

- ۱- تا چه حد شهرداری و شورای شهر در حل مشکلات ساخت و ساز با شما همکاری می کند؟
خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐
- ۲- تا چه حد شهرداری و شورای شهر در پاکسازی شهر و حل مشکلات زباله وظایفشان را درست انجام می دهند؟
خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐
- ۳- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در ارتباط با فراهم آوردن نیازهای فراغت و تفریحی شهروندان توجه دارند؟
خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۴- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) در حل مسائل و مشکلات شهری از شهروندان نظر خواهی می کند؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۵- تا چه حد مدیریت شهری (شهرداری و شورای شهر) به ارائه نظرات و پیشنهادات شهروندان توجه می کند؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۶- آیا به راحتی با مسئولان مدیریت شهری مثل شهردار و شورای شهر ارتباط برقرار می کنید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۷- تا چه حد حاضر به عضویت در شورای محله خود می باشید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۸- آیا شهردار یا اعضای شورای شهر را می شناسید؟

۱- بلی ۲- خیر

۹- حاضرید مشارکت خود را از چه طریقی انجام دهید؟

۱- کمک مالی ۲- کمک فکری ۳- کمک فیزیکی

۱۰- در ساخت و ساز خانه خود تا چه حد حاضر به همکاری با پرسنل شهرداری می باشید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۱۱- آیا از عملکرد ساماندهی میدین و مشاغل راضی هستید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۱۲- آیا از عملکرد واحد حمل و نقل درون شهری و برون شهری راضی هستید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۱۳- واحد رسیدگی به تخلفات ساختمانی (اجرائیات) تا چه حد پاسخگوی شکایت شهروندان بوده است؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۱۴- تا چه میزان ارائه خدمات مطلوب به محله های مختلف شهر از تعادل و توازن برخوردار است؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

۱۵- در کل مدیریت شهری را در ارائه کمی و کیفی خدمات به شهروندان تا چه حد موفق می دانید؟

خیلی کم ☐ ۲- کم ☐ ۳- متوسط ☐ ۴- زیاد ☐ ۵- خیلی زیاد ☐

به نام خدا

پرسشنامه (۲)

پاسخگوی گرامی:

پرسشنامه ای که پیش روی شماست مربوط به کار تحقیقی دانشجویی تحت عنوان ارائه الگوی بهینه مدیریت شهری جیرفت می باشد خواهشمند است با انجام پاسخ های دقیق ما را در انجام هرچه بهتر این تحقیق یاری فرمائید. پیشاپیش از بذل و توجه جنابعالی کمال تشکر را داریم.

الف: اطلاعات فردی:

- ۱ - جنس مرد ☐ زن ☐
- ۲ - سن.....
- ۳ - سطح تحصیلات ۱: زیر دیپلم ☐ ۲: دیپلم ☐ ۳: فوق دیپلم ☐ ۴: لیسانس ☐ ۵: فوق لیسانس ☐
- ۶: دکتری ☐
- ۴ - رشته تحصیلی.....
- ۵ - سمت.....
- ۶ - سازمان مشغول به کار.....
- ۷ - درآمد.....
- ۸ - وضعیت مسکن
- ۱- اجاره ای ☐ ۲- رهن ☐ ۳- شخصی ☐ ۴- دولتی ☐ ۵- وقفی ☐ ۶- سایر ☐

ب: سوالات در ارتباط با مدیریت شهری

۱- به نظر شما مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای شهری) در انجام وظایف محوله با مشکل مواجه می باشند؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۲- به عنوان عضوی از اعضای مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای شهری) فکر می کنید تا چه اندازه برای تصمیماتی که در عرصه زندگی شهری می گیرید از نظر قانونی ضمانت اجرایی در نظر گرفته شده است؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۳- مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای شهری) در زمینه تصمیم گیری در حوزه نفوذ خود تا چه اندازه با مشکل روبرو است؟ الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۴- تمایز بین وظایف مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای شهری) با سایر متولیان امور شهری تا چه اندازه می تواند بر تصمیم گیری، نظارت و اجرای طرحهای شهری موثر باشد؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۵- مدیریت شهری (شهرداری و شوراهای شهری) تا چه اندازه می تواند در افزایش مشارکت شهروندان در نظام برنامه ریزی شهری موثر باشد؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۶- تا چه میزان شما در اداره امور شهری تاکنون خواسته اید که مردم را در نظام برنامه ریزی شهر مشارکت دهید؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۷- به نظر شما تا چه اندازه عملکرد مدیریت شهری در ارتباط با اولویت سنجی نیازهای شهروندان بوده است؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۸- عدم وجود افراد تحصیل کرده در رشته های مرتبط با مدیریت شهری در ترکیب متولیان امور شهری تا چه اندازه می تواند نقشی منفی در کارکرد مدیریت شهری داشته باشد؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۹- به نظر شما کمبود نیروی انسانی متخصص، منابع ناپایدار درآمدی می تواند در ناکارآمدی سیستم مدیریت شهری موثر باشد؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۰- با وجود قوانین و مقررات فعلی مدیریت شهری تا چه میزان دست اندرکاران امور شهری می توانند نقش مدیریت شهری را ایفا کنند؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۱- به نظر شما نظارت شورای شهر بر کارکرد شهرداری تا چه اندازه در اختلاف بین شهرداری و شورا موثر می باشد؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۲- مدیریت یکپارچه شهری تا چه اندازه می تواند باعث رفع مسائل و مشکلات شهری کلان شود؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۳- به نظر شما آیا عدم هماهنگی بین برنامه های سازمانهای مختلف موجب اختلال در سیستم برنامه ریزی شهری و برنامه ریزیان و مدیر شهری شده است؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۴- آیا اعضای سایر سازمانهای شهری در جلسات عمومی مدیریت شهری مشارکت می کنند؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۵- تا چه اندازه شهروندان در برنامه هایی که برای شهر در نظر گرفته می شود مشارکت می کنند؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۶- وجود یک سیستم اطلاع رسانی از کارکرد مدیریت شهری برای آگاهی دادن به مردم تا چه اندازه می تواند باعث افزایش مشارکت افراد در برنامه های اتخاذ شده از سوی مدیریت شهری باشد؟

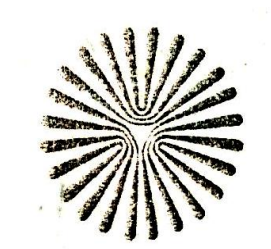
الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۷- به نظر شما انتخاب شهردار متناسب با تخصص در امور شهری تا چه میزان می تواند سبب کارایی مدیریت شهری شود؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

۱۸- عدم اطلاع کافی از وضعیت درآمد خانوارها در شهر تا چه اندازه می تواند در وظایف مدیریت شهری (یعنی وضع عوارض و مالیات برای شهروندان) مشکل ایجاد کند؟

الف: خیلی کم ☐ ب: کم ☐ ج: متوسط ☐ د: زیاد ☐ ه: خیلی زیاد ☐

Payam – e - Noor University

School of Yazd Saduqh Rezvanshar Center

Department Geography

Submitted in Partial Fulfillment the requirement for
the degree of M.A in Geography and Town Planning

Title:

Optimum Pattern for Urban Management(Case – study
of Jiroft)

Supervisor:

Keramatolla Ziari, Ph.D.

Advisor:

Mahmood Ghadiri, Ph.D.

By:

Hamid Baduei Dalfard

1388